

2026

book of abstracts

DOCTORAL
SCHOOL OF SOCIAL
SCIENCES

University of Warsaw

Framework plan for the interdisciplinary conference / Ramowy plan konferencji interdyscyplinarnej			
8.30-9.00	entrance hall / hol wejściowy	<i>Registration of participants / Rejestracja uczestników</i>	
9:00 - 10:00	0.410	Opening lecture / Wykład inauguracyjny Keynote Speaker: prof. dr hab. Robert Grzeszczak	
10:00-10:30	hall / hol	Coffee break <i>Przerwa kawowa</i>	
Panel 1 10:30-12:30	room / sala	slot / ścieżka	language / język
	1.410	<i>Spory o rzeczywistość</i> Chair: prof. dr hab. Robert Grzeszczak	<i>PL</i>
	1.158	<i>Walka o znaczenie rzeczywistości</i> Chair: dr hab. Tomasz Oleksy	<i>PL</i>
	1.450	<i>Law, the economy and the environment: contemporary regulatory challenges</i> Chair: prof. dr hab. Jan Michałek	<i>ENG</i>
	1.132	<i>Między szkołą, rynkiem a polityką</i> Chair: dr Barbara Godlewska-Bujok	<i>PL</i>
	1.138	<i>Między wolnością, ochroną a odpowiedzialnością</i> Chair: dr Marta Kindler	<i>PL</i>
	1.128	<i>Contested Publics. Media, Mobility and Lived Experience</i> Chair: dr hab. Mikołaj Pawlak, prof. ucz.	<i>ENG</i>
12:30-13:30	hall / hol	Lunch <i>Lunch</i>	
Panel 2 13:30- 15:30	room / sala	slot / ścieżka	language / język
	1.410	<i>Miasto, pamięć i produkcja wiedzy w przestrzeni</i> Chair: prof. dr hab. Mirosława Czerny	<i>PL</i>
	1.158	<i>Social experience and its limits</i> Chair: dr Ewelina Biczynska	<i>ENG</i>
	1.450	<i>Władza i społeczne konsekwencje</i> Chair: dr hab. Agnieszka Rothert, prof. ucz.	<i>PL</i>
	1.128	<i>Regulations and practices in the European and international context</i> Chair: dr Jakub Chowaniec	<i>ENG</i>
	1.132	<i>Granice życia: odpowiedzialność i decyzje systemu</i> Chair: dr Zuzanna Toeplitz	<i>PL</i>
15:30-16:00	hall / hol	Coffee break <i>Przerwa kawowa</i>	
Panel 3 16:00-18:00	room / sala	slot / ścieżka	language / język
	1.158	<i>O przestrzeniach konfliktów</i> Chair: dr Ewelina Biczynska	<i>PL</i>
	1.410	<i>Between theory, procedure and institutional practice</i> Chair: dr hab. Dawid Sześciło	<i>ENG</i>
	1.132	<i>Ciało, emocje i relacje społeczne</i> Chair: dr Zuzanna Toeplitz	<i>PL</i>
	1.450	<i>Between sovereignty and interdependence</i> Chair: dr Paweł Banaś	<i>ENG</i>
	1.128	<i>Reading the City. Space, Data and Regional Transformation</i> Chair: dr hab. Katarzyna Podhorodecka, prof. ucz.	<i>ENG</i>

Table of contents

Panel 1	9
<i>Spory o rzeczywistość</i>	9
Akty prawa miejscowego w świetle teorii prawnych form działania administracji	9
Standardy wolności wypowiedzi wobec osób zaangażowanych w debatę publiczną z perspektywy spraw o ochronę dóbr osobistych.....	10
Jak kolektywny narcyzm i celowa ignorancja sprzyjają wierze w spiski wymierzone w Polskę?	11
Struktura narracyjna teorii spiskowych w komunikacji politycznej. Model aktancjalny Greimasa jako narzędzie analizy dyskursu.....	13
Kluczowe elementy drogi sądowej na tle Kodeksu postępowania cywilnego.....	14
Walka o znaczenie rzeczywistości.....	15
(R)ewolucje w zawartości mediów. Percepcja treści generowanych przez sztuczną inteligencję i twórców ludzkich – eksperyment biometryczny	15
Systematic literature review of feasibility of Universal Basic Income policy proposal	16
(Cyber)zaangażowanie czy pozorna sprawczość? Aktywizm vs slacktywizm wśród młodych ukraińskich migrantów w Polsce	17
Polityki zwalczania dezinformacji w państwach bałtyckich	18
Strategiczna wieloznaczność w języku prawnym jako narzędzie kształtowania zachowań i postaw adresatów norm	19
Law, the economy and the environment: contemporary regulatory challenges	20
Materiality of Climate Risks Exposure and Firm Performance: The Role of ESG	20
The Impact of the EU Emissions Trading System on Global Value Chain Restructuring	21
Accounting for Substitutes in Single-Site Travel Cost Models with Limited Data	22
The Role of the Environmental Charter in the French Constitutional Order.....	24
Fiscal Rules as Parametric Norms – A Legal-Theoretical Analysis from the Perspective of Critical Legal Studies	25
Między szkołą, rynkiem a polityką.....	26
Relacja między wynikami ESG a rentownością przedsiębiorstw: systematyczny przegląd literatury i metaanaliza	26
Szacowanie przyczynowych skutków długości zamknięcia szkół dla osiągnięć matematycznych oraz czynników niepoznawczych: analiza na podstawie danych TIMSS.....	28
Edukacja w zakresie Business Process Management: Systematyczny przegląd literatury i kierunki rozwoju	29
Związki zawodowe i ich działania na rzecz budowy wspólnoty	30
Do pracy średnio raz w tygodniu. Źródła dochodów gospodarstw o niskiej aktywności zawodowej.....	31
Między wolnością, ochroną a odpowiedzialnością.....	32
Doktryna reasonable accommodation w europejskim systemie ochrony wolności myśli, sumienia i religii.....	32
Dlaczego w Kodeksie postępowania cywilnego występuje koza? O potrzebach zmian w zakresie ograniczeń egzekucji ze zwierząt.....	34
Wybrane kryzysy a dobrostan dzikich zwierząt podczas transportu między ogrodami zoologicznymi w Europie	35
Pacyfizm w rozwoju nauk o bezpieczeństwie	36

Contested Publics. Media, Mobility and Lived Experience.....	37
The Role of SEO and SEO Specialists in Media, Agencies, and E-commerce: Literature Review and Research Gap in Polish Discourse	37
Evolving Narratives of Refugees: A Longitudinal Topic Modeling Study of Polish Public Television Evening News “Wiadomości”	38
Healing, Trust, Security – Health Behaviour of Polish Migrants in the Netherlands.....	39
Transforming Ritual. May Day in Berlin and Warsaw after 1989	40
Panel 2.....	42
Miasto, pamięć i produkcja wiedzy w przestrzeni	42
Krajobraz pamięci drugowojennej w przestrzeni miejskiej Berlina	42
Atlas geograficzny jako narzędzie kształtowania społeczeństwa.....	44
Historia i rekonstrukcja księgozbioru Polskiego Towarzystwa Filozoficznego.....	45
„Żył życiem swojej biblioteki”. Janusz Krajewski (1908-2000) oraz jego spuścizna i księgozbiór	46
Social experience and its limits	47
Patriarchal Family Culture and Mental Health in Emerging Adulthood	47
Too Smart to Be Wrong? Narcissism and the Gap Between Objective and Self-Perceived Intelligence in Childhood.....	48
Emotion and Contention – Carriers of Meaning in South Korean 21st Century Protest	49
The Experiences of Warsaw's Neuro-Minority: Challenges and Survival Strategies in the City	50
Recognised yet not Citizens: The Karta Polaka and the Governance of Belonging Beyond Poland.....	51
Pollution of Perception: Cyberviolence and the Ecophilosophical Potential of Deligny's Pedagogy	52
Władza i społeczne konsekwencje.....	53
Architektura prawna zarządzania sztuczną inteligencją w Chinach: między rozwojem technologicznym a partyjną kontrolą	53
Jak badać polemiki intelektualne? Polskie spory marksistowskie (1944–1956).....	54
„Szybsi bracia”? Analiza porównawcza przebiegu prac nad kodyfikacją prawa karnego w Polsce i Czechosłowacji w pierwszych latach stalinizmu.....	55
Anatomia pragnień. Motywy ludzkiego dążenia do władzy w ujęciu Bertranda Russella i Hannah Arendt.....	55
Regulations and practices in the European and international contex.....	56
Tax Legal Personality of a Contractual Joint Venture in Light of the Model Characteristics of Value Added Tax and the Case Law of the Court of Justice of the European Union.....	56
General Framework of the Text and Data Mining Exception in the EU, Polish and Japanese Copyright Systems	57
Crisis Communication of Non-Governmental Organizations in Poland	58
From Brussels to Warsaw: A Corpus-Based Study of Latinisms in EU Directives and Polish Transposition Measures.....	59
Analysis of the Process of Heritagization of Cultural Diversity in the UNESCO Cultural Heritage Regimes. A Case Study of the 2003 UNESCO Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage.....	60
What if Poland has adopted the Euro? A Synthetic Difference-in-Differences Study	61
Granice życia: odpowiedzialność i decyzje systemu	62
Zdatność arbitrażowa w prawie polskim – perspektywa prawno-porównawcza	62
Self-management, a jakość życia ze stwardnieniem rozsianym u pacjentów w wieku od 17 do 25 lat	63
Motywacja zabójstwa a szczególnie potępienie	64

„Gap problem” w warunkowym przedterminowym zwolnieniu w Polsce: między literą prawa a jego stosowaniem	65
Doświadczenie biograficzne nauczycieli i pedagogów szkolnych wobec zachowań samobójczych dzieci i młodzieży	66
Panel 3.....	67
O przestrzeniach konfliktów	67
Uwarunkowania prawne lokalizacji instalacji agrowoltaicznych w kontekście ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	67
Lokalizacja lądowych elektrowni wiatrowych w Polsce między ochroną klimatu a planowaniem przestrzennym	68
Rezyliencja gmin jako wyzwanie współczesności	69
Centra lokalne – problem metropolitalny? Czynniki rozwoju centrów lokalnych i ich wpływ na obszary metropolitalne.....	70
Służby wywiadu i bezpieczeństwa Chińskiej Republiki Ludowej: struktura, reformy i nadzór w erze Xi Jinpinga	71
Reakcje rynkowe na ryzyko prawne w bankach: dowody z kryzysu kredytów frankowych w Polsce	72
Between theory, procedure and institutional practice	73
Determinants of Constitutional Comprehensiveness.....	73
Linking the Cogs: Justifying Mechanistic Explanations through Simulation.....	74
Rethinking the Burden of Proof in Civil Proceedings	75
Resilience Discourse and Its Role in Post-Crisis Financial Regulatory Regime	76
Procedure without effect? The guarantee strength of legal mechanisms of social partners' participation in law-making.....	77
Ciało, emocje i relacje społeczne.....	78
Relacje z rodzicami, internalizacja idealnego obrazu ciała prezentowanego w mediach, pozytywny obraz ciała i samoocena u dzieci w wieku 7–13 lat – nowy model teoretyczny	78
Instytucjonalne konstruowanie relacji między rodzicami a nauczycielami w szkołach podstawowych różnych typów.....	79
Stygmatyzacja i autostygmatyzacja osób z uzależnieniem od substancji psychoaktywnych – predyktory i mechanizmy zmiany.....	80
Następstwa bólu menstruacyjnego i powiązanego stresu dla sprawności poznawczej, jakości życia oraz zdrowia psychicznego kobiet z zespołem bolesnego miesiączkowania	81
Between sovereignty and interdependence	82
The limits of non-intervention, intervention and legitimacy in the case of exclusion of Cuba within Organization of American States (1959-1976).....	82
China's Narrative Strategy Toward ASEAN (2013–2025): The South China Sea, Hansen's Concept of Desecuritization, and Analysis of Selected Speeches.....	83
"State Intervention or Liberalization? The Dilemmas of Interwar Poland after 1926: A Normative Perspective".....	84
The protection of the foreign direct investments on the occupied territories – a BIT by bit network analysis approach	85
Investment Agreement of the League of Arab States: Competing Regime or Complementary Instrument?	86
Foreign public law in private international law	87
Reading the City. Space, Data and Regional Transformation.....	88

The Creative Sector in the Warsaw Metropolitan Area – Spatial Differentiation, Dynamics of Changes in Its Condition, and Identification of Challenges.....	89
BIBLIOGRAFIA	93
Panel 1.....	93
<i>Spory o rzeczywistość</i>	93
Akty prawa miejscowego w świetle teorii prawnych form działania administracji	93
Standardy wolności wypowiedzi wobec osób zaangażowanych w debatę publiczną z perspektywy spraw o ochronę dóbr osobistych.....	94
Jak kolektywny narcyzm i celowa ignorancja sprzyjają wierze w spiski wymierzone w Polskę?	95
Struktura narracyjna teorii spiskowych w komunikacji politycznej. Model aktancjalny Greimasa jako narzędzie analizy dyskursu.....	95
Kluczowe elementy drogi sądowej na tle Kodeksu postępowania cywilnego.....	96
Walka o znaczenie rzeczywistości.....	96
(R)ewolucje w zawartości mediów. Percepcja treści generowanych przez sztuczną inteligencję i twórców ludzkich – eksperyment biometryczny	96
Systematic literature review of feasibility of Universal Basic Income policy proposal	97
(Cyber)zaangażowanie czy pozorna sprawczość? Aktywizm vs slacktywizm wśród młodych ukraińskich migrantów w Polsce	97
Polityki zwalczania dezinformacji w państwach bałtyckich	98
Strategiczna wieloznaczność w języku prawnym jako narzędzie kształtowania zachowań i postaw adresatów norm	99
Law, the economy and the environment: contemporary regulatory challenges	99
Materiality of Climate Risks Exposure and Firm Performance: The Role of ESG	99
The Impact of the EU Emissions Trading System on Global Value Chain Restructuring	101
Accounting for Substitutes in Single-Site Travel Cost Models with Limited Data.....	101
The Role of the Environmental Charter in the French Constitutional Order.....	102
Fiscal Rules as Parametric Norms – A Legal-Theoretical Analysis from the Perspective of Critical Legal Studies	103
Między szkołą, rynkiem a polityką.....	104
Relacja między wynikami ESG a rentownością przedsiębiorstw: systematyczny przegląd literatury i metaanaliza	104
Szacowanie przyczynowych skutków długości zamknięcia szkół dla osiągnięć matematycznych oraz czynników niepoznawczych: analiza na podstawie danych TIMSS.....	106
Edukacja w zakresie Business Process Management: Systematyczny przegląd literatury i kierunki rozwoju	107
Związki zawodowe i ich działania na rzecz budowy wspólnoty	109
Do pracy średnio raz w tygodniu. Źródła dochodów gospodarstw o niskiej aktywności zawodowej.....	110
Między wolnością, ochroną a odpowiedzialnością.....	111
Doktryna reasonable accommodation w europejskim systemie ochrony wolności myśli, sumienia i religii	111
Dlaczego w Kodeksie postępowania cywilnego występuje koza? O potrzebach zmian w zakresie ograniczeń egzekucji ze zwierząt.....	114
Wybrane kryzysy a dobrostan dzikich zwierząt podczas transportu między ogrodami zoologicznymi w Europie	115

Pacyfizm w rozwoju nauk o bezpieczeństwie	116
Contested Publics. Media, Mobility and Lived Experience.....	116
The Role of SEO and SEO Specialists in Media, Agencies, and E-commerce: Literature Review and Research Gap in Polish Discourse	116
Evolving Narratives of Refugees: A Longitudinal Topic Modeling Study of Polish Public Television Evening News “Wiadomości”	118
Healing, Trust, Security – Health Behaviour of Polish Migrants in the Netherlands.....	118
Transforming Ritual. May Day in Berlin and Warsaw after 1989	119
Panel 2.....	120
Miasto, pamięć i produkcja wiedzy w przestrzeni	120
Krajobraz pamięci drugowojennej w przestrzeni miejskiej Berlina	120
Atlas geograficzny jako narzędzie kształtowania społeczeństwa	121
Historia i rekonstrukcja księgozbioru Polskiego Towarzystwa Filozoficznego.....	122
„Żył życiem swojej biblioteki”. Janusz Krajewski (1908-2000) oraz jego spuścizna i księgozbiór	123
Social experience and its limits	123
Patriarchal Family Culture and Mental Health in Emerging Adulthood	123
Too Smart to Be Wrong? Narcissism and the Gap Between Objective and Self-Perceived Intelligence in Childhood.....	124
Emotion and Contention – Carriers of Meaning in South Korean 21st Century Protest	125
The Experiences of Warsaw's Neuro-Minority: Challenges and Survival Strategies in the City	125
Recognised yet not Citizens: The Karta Polaka and the Governance of Belonging Beyond Poland.....	126
Pollution of Perception: Cyberviolence and the Ecophilosophical Potential of Deligny's Pedagogy	126
Władza i społeczne konsekwencje.....	127
Architektura prawna zarządzania sztuczną inteligencją w Chinach: między rozwojem technologicznym a partyjną kontrolą	127
Jak badać polemiki intelektualne? Polskie spory marksistowskie (1944–1956)	128
„Szybsi bracia”? Analiza porównawcza przebiegu prac nad kodyfikacją prawa karnego w Polsce i Czechosłowacji w pierwszych latach stalinizmu.....	129
Anatomia pragnień. Motywy ludzkiego dążenia do władzy w ujęciu Bertranda Russella i Hannah Arendt	130
Regulations and practices in the European and international contex	130
Tax Legal Personality of a Contractual Joint Venture in Light of the Model Characteristics of Value Added Tax and the Case Law of the Court of Justice of the European Union.....	131
General Framework of the Text and Data Mining Exception in the EU, Polish and Japanese Copyright Systems	131
Crisis Communication of Non-Governmental Organizations in Poland	132
From Brussels to Warsaw: A Corpus-Based Study of Latinisms in EU Directives and Polish Transposition Measures.....	133
Analysis of the Process of Heritagization of Cultural Diversity in the UNESCO Cultural Heritage Regimes. A Case Study of the 2003 UNESCO Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage	134
What if Poland has adopted the Euro? A Synthetic Difference-in-Differences Study	134
Granice życia: odpowiedzialność i decyzje systemu	135

Zdatność arbitrażowa w prawie polskim – perspektywa prawnoporównawcza	135
Self-management, a jakość życia ze stwardnieniem rozsianym u pacjentów w wieku od 17 do 25 lat	137
Motywacja zabójstwa a szczególne potępienie	137
„Gap problem” w warunkowym przedterminowym zwolnieniu w Polsce: między literą prawa a jego stosowaniem	138
Doświadczenie biograficzne nauczycieli i pedagogów szkolnych wobec zachowań samobójczych dzieci i młodzieży	139
Panel 3	141
O przestrzeniach konfliktów	141
Uwarunkowania prawne lokalizacji instalacji agrowoltaicznych w kontekście ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	141
Lokalizacja lądowych elektrowni wiatrowych w Polsce między ochroną klimatu a planowaniem przestrzennym	141
Rezyliencja gmin jako wyzwanie współczesności	142
Centra lokalne – problem metropolitalny? Czynniki rozwoju centrów lokalnych i ich wpływ na obszary metropolitalne	142
Służby wywiadu i bezpieczeństwa Chińskiej Republiki Ludowej: struktura, reformy i nadzór w erze Xi Jinpinga	143
Reakcje rynkowe na ryzyko prawne w bankach: dowody z kryzysu kredytów frankowych w Polsce	145
Between theory, procedure and institutional practice	147
Determinants of Constitutional Comprehensiveness	147
Linking the Cogs: Justifying Mechanistic Explanations through Simulation	148
Rethinking the Burden of Proof in Civil Proceedings	148
Resilience Discourse and Its Role in Post-Crisis Financial Regulatory Regime	149
Procedure without effect? The guarantee strength of legal mechanisms of social partners' participation in law-making	149
Ciało, emocje i relacje społeczne	150
Relacje z rodzicami, internalizacja idealnego obrazu ciała prezentowanego w mediach, pozytywny obraz ciała i samoocena u dzieci w wieku 7–13 lat – nowy model teoretyczny	150
Instytucjonalne konstruowanie relacji między rodzicami a nauczycielami w szkołach podstawowych różnych typów	151
Stygmatyzacja i autostygmatyzacja osób z uzależnieniem od substancji psychoaktywnych – predyktory i mechanizmy zmiany	153
Następstwa bólu menstruacyjnego i powiązanego stresu dla sprawności poznawczej, jakości życia oraz zdrowia psychicznego kobiet z zespołem bolesnego miesiączkowania	153
Between sovereignty and interdependence	154
The limits of non-intervention, intervention and legitimacy in the case of exclusion of Cuba within Organization of American States (1959-1976)	154
China's Narrative Strategy Toward ASEAN (2013–2025): The South China Sea, Hansen's Concept of Desecuritization, and Analysis of Selected Speeches	155
"State Intervention or Liberalization? The Dilemmas of Interwar Poland after 1926: A Normative Perspective"	156
The protection of the foreign direct investments on the occupied territories – a BIT by bit network analysis approach	156

Investment Agreement of the League of Arab States: Competing Regime or Complementary Instrument?	159
Foreign public law in private international law	159
Reading the City. Space, Data and Regional Transformation.....	172
The Creative Sector in the Warsaw Metropolitan Area – Spatial Differentiation, Dynamics of Changes in Its Condition, and Identification of Challenges.....	172

Panel 1

Spory o rzeczywistość

osoba prowadząca: prof. dr hab. Robert Grzeszczak

Akty prawa miejscowego w świetle teorii prawnych form działania administracji

Sobolewski Kacper

Celem referowanych badań jest wyjaśnienie istoty pojęcia aktu prawa miejscowego przy wykorzystaniu teorii prawnych form działania administracji.

Doktrynalna teoria prawnych form działania administracji pozwala kwalifikować kreowane przez ustawodawcę formy działania administracji w oderwaniu od terminologii, którą posługują się przepisy obowiązujące w danym miejscu i czasie. Nie każdy akt określony przez ustawodawcę jako decyzja administracyjna odpowiada doktrynalnemu modelowi indywidualnego aktu administracyjnego – i odwrotnie, ewentualne wyłączenie zastosowania przepisów k.p.a. do danej kategorii indywidualnych aktów administracyjnych nie może uchylić tej doktrynalnej kwalifikacji.

Na tej zasadzie E. Szewczyk i M. Szewczyk zakwestionowali charakter niektórych aktów określanych w przepisach mianem aktów prawa miejscowego. W swojej monografii *Generalny akt administracyjny* (Warszawa 2014) autorzy ci wskazują, że obok aktów prawa miejscowego w sensie materialnym (będących rzeczywiście aktami normatywnymi, a więc odpowiadającymi konstytucyjnej koncepcji aktu prawa miejscowego jako źródła prawa) istnieje szereg aktów będących aktami prawa miejscowego tylko z nazwy (aktami prawa miejscowego w sensie formalnym). Chodzi tu o akty prawa miejscowego, które nie zawierają norm generalnych i abstrakcyjnych, lecz są w istocie aktami stosowania prawa – generalnymi aktami administracyjnymi.

Jednocześnie – w sytuacji gdy ustawodawca nie przesądza wprost o charakterze prawnym uchwał organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego – odróżnianie tych spośród nich, które są aktami prawa miejscowego, od tych którym nie można przypisać tego waloru, napotyka w praktyce na ogromne trudności. Wynika to między innymi z faktu, że nauka prawa nie dostarczyła jak do tej pory operatywnej i poprawnej logicznie definicji aktu prawa miejscowego. Nieliczne propozycje w tym zakresie przeszły bez echa, zaś nawet w publikacjach monograficznych poświęconych aktom prawa miejscowego istotę tychże próbuje się uchwycić przez wyliczenie katalogu typowych cech, rezygnując jednocześnie z formułowania klasycznej definicji.

W referacie zostanie poddana weryfikacji hipoteza, że dotychczasowy impas w zakresie definicji aktu prawa miejscowego można przełamać, jeżeli uwzględni się fakt, że akty prawa miejscowego nie stanowią jednorodnej grupy aktów, lecz pod tą częściowo arbitralnie przypisywaną nazwą funkcjonują w polskim porządku prawnym co najmniej dwie różne prawne formy działania administracji.

Metodą stosowaną w referowanych badaniach jest metoda formalno-dogmatyczna.

Wstępne wnioski z badań potwierdzają trafność zaproponowanej wyżej hipotezy: istotę pojęcia aktu prawa miejscowego można wyjaśnić dzięki wyróżnieniu następujących rozłącznych kategorii aktów: aktów prawa miejscowego w sensie materialnym (konstytucyjnym) oraz aktów prawa miejscowego w sensie formalnym, wśród których można z kolei wyróżnić akty prawa miejscowego „ustawowe” oraz „orzecznicze” (wykreowane w wyniku rozszerzającej wykładni tego pojęcia stosowanej przez sądy administracyjne).

słowa kluczowe: Prawo miejscowe, źródła prawa, prawne formy działania administracji, generalny akt administracyjny

Standardy wolności wypowiedzi wobec osób zaangażowanych w debatę publiczną z perspektywy spraw o ochronę dóbr osobistych

Antonina Dębska

Referat dotyczy odmiennego postrzegania z perspektywy przepisów o ochronie dóbr osobistych osób zaangażowanych w debatę publiczną w zależności od tego, czy te osoby są dziennikarzami, czy nie. Uwidacznia się to szczególnie w zakresie okoliczności wyłączających bezprawność zachowania prowadzącego do naruszenia dóbr osobistych w przypadku wypowiedzi stanowiących działanie w interesie społecznym. Jednocześnie w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka od lat postuluje się rozszerzenie ochrony zagwarantowanej dziennikarzom ze względu na zachowanie należytej staranności i rzetelności również na aktywistów społecznych, blogerów, organizacje pozarządowe, nawet jeśli ich wypowiedzi nie były prawdziwe.

Kwestia ta jest złożona i wymaga analizy na kilku poziomach. Udzielenie przez sąd ochrony dóbr osobistych uzależnione jest od spełnienia określonych przesłanek: istnienia dobra osobistego, przysługiwania danemu podmiotowi tego dobra osobistego, zdarzenia prowadzącego do jego naruszenia i bezprawności zachowania prowadzącego do tego naruszenia. W przypadku spraw o ochronę dóbr osobistych często oś sporu koncentruje się wokół kwestii bezprawności zachowania prowadzącego do naruszenia dóbr osobistych, a właściwie okoliczności wyłączających bezprawność. Dzieje się tak dlatego, że - jak się powszechnie przyjmuje - w sprawach o ochronę dóbr osobistych występuje domniemanie bezprawności zachowania prowadzącego do naruszenia dóbr osobistych. Oznacza to, że to właśnie strona pozwana musi wykazać, że jej zachowanie nie było bezprawne - czyli zaszła jedna z okoliczności wyłączających bezprawność. Jedną z takich okoliczności jest działanie w ramach społecznie uzasadnionego interesu lub na podstawie przepisu prawa. W przypadku dziennikarzy w pamiętnej uchwale 7 sędziów z dnia 18 lutego 2005 r., III CZP 53/04 wskazano, że wypełnienie przez dziennikarza obowiązków określonych w art. 12 ust. 1 pkt ustawy prawo prasowe i wykazanie, że przy zbieraniu i wykorzystaniu materiałów prasowych działał w obronie społecznie uzasadnionego interesu oraz wypełnił obowiązek zachowania szczególnej staranności i rzetelności, uchyla bezprawność działania dziennikarza. W przypadku, gdy zarzut okaże się nieprawdziwy dziennikarz zobowiązany jest do jego odwołania.

Do tego wniosku - zgodnego z art. 10 Konwencji - polskie sądy nie doszły od razu. Do 2005 r. przyjmowano, że dziennikarza obciąża bezwzględnie dowód prawdziwości zarzutu, który doprowadził do naruszenia dobra osobistego powoda. Interesowi społecznemu nie może bowiem służyć podawanie informacji nieprawdziwych (ściślej: informacji, co do których dziennikarz nie był w stanie przedstawić dowodów wykazujących prawdziwość swych twierdzeń). Osobie, której dobra osobiste zostały naruszone publikacją prasową, ochrona przysługiwała zatem także wówczas, gdy autor publikacji dochował staranności i rzetelności przy zbieraniu i wykorzystaniu materiałów prasowych.

Pogląd, że podawanie informacji nieprawdziwych nie służy interesowi społecznemu pozostał jednak aktualny w polskim orzecznictwie w odniesieniu do osób, które dziennikarzami nie są. Na podstawie przeprowadzonych badań można jednak wnioskować, że podobnie jak przypadku dziennikarzy z czasem dojdzie do zmiany w orzecznictwie, a wyłączenie bezprawności zachowania w przypadku wypowiedzi osób zaangażowanych w debatę publiczną, które dziennikarzami nie są, nie będzie zależne wyłącznie od prawdziwości wypowiedzi.

słowa kluczowe: dobra osobiste, wolność wypowiedzi, dziennikarze

Jak kolektywny narcyzm i celowa ignorancja sprzyjają wierze w spiski wymierzone w Polskę?

Pyrz Paula

Celowa ignorancja (ang. willful ignorance) oznacza świadome unikanie, ignorowanie lub nieposzukiwanie łatwo dostępnych informacji. W literaturze wskazuje się, że celowa ignorancja może pełnić różne funkcje psychologiczne, takie jak regulacja emocji, zarządzanie informacjami czy unikanie odpowiedzialności (Hertwig i in., 2016). Najczęściej badano ją w paradygmacie tzw. „furtki moralnej” (ang. moral wiggle room), jako formę mechanizmu pozwalającego uniknąć odpowiedzialności moralnej za skutki własnych działań. Wyniki pierwszej metaanalizy badań nad tym konstruktem wskazują, że najsilniejszym motywem stojącym za celową ignorancją jest dążenie do ochrony pozytywnego obrazu siebie a motyw związany z ekonomią poznawczą jest znacznie słabszy (Vu i in., 2023).

Punktem wyjścia dla prezentowanych badań był model teoretyczny łączący kolektywny narcyzm, potrzebę poznawczego domknięcia oraz celową ignorancję jako mechanizmy prowadzące do uprzedzeń międzygrupowych i wiary w teorie spiskowe. Proponowany model sugeruje, że osoby silnie identyfikujące się ze swoją grupą w sposób narcystyczny są zmotywowane do unikania informacji zagrażających wizerunkowi grupy, zwłaszcza gdy jednocześnie mają skłonność do poszukiwania pewności poznawczej. Celowa ignorancja w proponowanym modelu służy ochronie wizerunku grupy i wzmacnianiu uprzedzeń/teorii spiskowych. Ramy te odnoszą się symetrycznie zarówno do grup religijnych, jak i niereligijnych, wskazując na uniwersalny mechanizm psychologiczny (Pyrz i in., 2026).

Podczas wystąpienia zaprezentowane zostaną wyniki badania, którego celem było sprawdzenie, czy tendencja do ignorowania informacji pośredniczy w związku między potrzebą poznawczego domknięcia i kolektywnym narcyzmem narodowym a wiarą w teorie spiskowe wymierzone w Polskę. Analiza z użyciem modelu mediacji sekwencyjnej (Model 6 Hayesa) wykazała istotne efekty pośrednie oraz istotność całego modelu, ale ścieżka bezpośrednia między potrzebą poznawczego domknięcia a wiarą w teorie spiskowe okazała się nieistotna. Wyniki sugerują, że sama motywacja do poznawczej pewności nie wystarcza, aby wyjaśnić przekonania spiskowe - efekt ten pojawia się dopiero w połączeniu z kolektywnym narcyzmem i tendencją do unikania informacji. Wyniki te współgrają z wcześniejszą metaanalizą badań nad celową ignorancją, która wykazała, że najsilniejszym motywem unikania informacji jest ochrona pozytywnego obrazu siebie, podczas gdy motywy związane z ekonomią poznawczą mają znacznie słabszy wpływ (Vu i in., 2023).

słowa kluczowe: celowa ignorancja, wiara w teorie spiskowe, kolektywny narcyzm, potrzeba poznawczego domknięcia

Granice orzekania w świetle zjawiska judykalizacji polityki: doktryna pytań politycznych w orzecznictwie SCOTUS w latach 2000-2024

Gruszka Katarzyna

Zjawisko judykalizacji polityki, czyli stopniowego rozszerzania właściwości władzy sądowniczej na sfery tradycyjnie pozostające w kompetencjach organów ustawodawczych i wykonawczych, po II wojnie światowej zyskało rangę ogólnoswiatowego fenomenu (Vallinder, 1994). W ostatnich latach można mówić wręcz o jego powszechności, jednak jest ono szczególnie widoczne w systemie polityczno-prawnym Stanów Zjednoczonych Ameryki (Skrzypiński, 2014).

Przewrotnie w stosunku do omawianego zjawiska, zgodnie z klasycznym ujęciem podziału władzy, judykatura powinna pozostawać poza procesem politycznym, który tradycyjnie zarezerwowany jest dla pozostałych gałęzi władzy. Z tego względu, aby uniknąć oskarżeń o polityczny charakter rozstrzygnięć, amerykański Sąd Najwyższy (SCOTUS) stosuje mechanizmy samoograniczania. Jednym z nich jest doktryna pytań politycznych (ang. political question doctrine), która została sformułowana w orzeczeniu *Baker v. Carr* (1962). Doktryna ta nakazuje sądom federalnym powstrzymać się od rozstrzygania spraw konstytucyjnie przypisanych do kompetencji innych gałęzi władzy lub w których brak jest sądowo rozstrzygalnych standardów (Laidler, 2011). Należy jednak zauważyć, że dobór spraw trafiających na wokandę Sądu Najwyższego ma charakter dyskrecjonalny, a on sam, jako niezawisła i niezależna instytucja, w znacznym stopniu kształtuje zakres stosowanych doktryn ograniczających swoją właściwość. W literaturze wskazuje się, że doktryna pytań politycznych częściej stosowana jest przez sądy apelacyjne i dystryktowe, SCOTUS zaś decyduje się na taki krok stosunkowo rzadko (Bradley & Posner, 2023). W doktrynie panuje spór co do tego, czy doktryna powinna być stosowana odpowiednio rzadziej lub częściej (w przypadku sądów niższej instancji) (Cole & Doyle, 2015).

Powyższe prowadzi do pytania, czy doktryna pytań politycznych rzeczywiście pełni funkcję mechanizmu ograniczającego zaangażowanie sądu w sprawy o charakterze politycznym, czy raczej stanowi narzędzie selektywnego zarządzania granicą między prawem a polityką? Celem niniejszego badania jest identyfikacja spraw o charakterze politycznym trafiających do rozpatrzenia przez SCOTUS oraz analiza przypadków, w których doktryna została zastosowana lub mogła znaleźć zastosowanie, ograniczając tym samym zjawisko judykalizacji polityki. Badana hipoteza stanowi, że jeżeli spór o charakterze politycznym dotyczy podziału kompetencji między władzami, SCOTUS wykazuje większą skłonność do jej rozstrzygnięcia, natomiast w sprawach dotyczących polityki zagranicznej lub procesu demokratycznego częściej powstrzymuje się od ingerencji. Badanie opiera się na analizie dogmatycznej uzupełnionej elementami analizy ilościowej orzeczeń Sądu Najwyższego USA z lat 2000-2024, w których zidentyfikowano ładunek polityczny potencjalnie kwalifikujący sprawę do objęcia doktryną pytań politycznych. Do wyodrębnienia spraw będących przedmiotem analizy wykorzystano dane zawarte w bazie orzeczeń SCOTUS (the Supreme Court Database), które zostały poddane kategoryzacji tematycznej oraz kilkietapowej selekcji. W jej wyniku wytypowano sprawy poddane analizie co do uzasadnienia rozstrzygnięcia lub zastosowania doktryny pytań politycznych. Wykorzystanie bazy danych pozwoli również na ilościowe określenie kategorii spraw zawierających ładunek polityczny rozstrzyganych przez SCOTUS.

Wstępna analiza wytypowanych orzeczeń wskazuje, że SCOTUS nie unika spraw zawierających ładunek polityczny, lecz w określonych przypadkach decyduje się na ich merytoryczne rozstrzygnięcie. W połączeniu z dyskrecjonalnym charakterem doboru spraw oraz brakiem zewnętrznych reguł dotyczących stosowania mechanizmów samoograniczających, sugeruje to, że omawiana doktryna może być wykorzystywana jako elastyczne narzędzie zarządzania zakresem ingerencji Sądu.

słowa kluczowe: sądownictwo, prawotwórstwo, trójpodział władzy, kompetencje

Struktura narracyjna teorii spiskowych w komunikacji politycznej. Model aktancjalny Greimasa jako narzędzie analizy dyskursu

Żółtowski Marcin

Współczesna komunikacja polityczna zawiera coraz więcej komunikatów, których struktura narracyjna jest identyczna z teoriami spiskowymi – nawet jeśli komunikaty te nie przybierają formy pełnoprawnej teorii spiskowej i nie są jako takie rozpoznawane. Niniejsza prezentacja porusza tę kwestię jako zjawisko komunikacyjne, które przeniosło się z marginesu dyskursu publicznego do centrum współczesnej polityki. Istniejące podejścia badawcze – weryfikacja twierdzeń i śledzenie rozprzestrzeniania się narracji w mediach społecznościowych – uznaje się za niewystarczające, ponieważ nie uchwycą tego, co jest strukturalnie trwałe w narracjach spiskowych: treść się zmienia, ale struktura pozostaje stała. Narzędzia identyfikujące dezinformację wyłącznie na podstawie treści są reaktywne i podatne na obejście poprzez powierzchowne zmiany, podczas gdy podstawowa struktura pozostaje niezmieniona.

W odpowiedzi na tę lukę proponuje się zastosowanie modelu aktancjalnego Algirdasa Juliena Greimasa jako narzędzia do formalnego opisu struktury narracyjnej. Model ten, zakorzeniony w tradycji strukturalizmu semiologicznego de Saussure'a i morfologii baśni Proppa, sprowadza każdą narrację do sześciu ról aktancjalnych (podmiot, przedmiot, nadawca, odbiorca, pomocnik, przeciwnik) zorganizowanych wzdłuż trzech osi relacyjnych (pragnienie, komunikacja i pomoc), umożliwiając opis architektury narracyjnej niezależny od jej treści i pochodzenia ideologicznego.

Zanim przejdziemy do zastosowań empirycznych, usystematyzowano kluczowe pojęcia z dziedziny psychologii społecznej i politycznej: teorię spiskową jako rodzaj narracji, stereotyp spiskowy jako jej podłoże poznawcze, uogólnioną mentalność spiskową jako postawę polityczną oraz paranoję polityczną jako najbardziej uogólnioną formę spiskowej interpretacji rzeczywistości. Szczególną uwagę poświęcono spektralnemu i heterogenicznemu charakterowi myślenia konspiracyjnego – właściwości, która powoduje, że elementy struktury konspiracyjnej manifestują się w dyskursie w sposób fragmentaryczny i pośredni.

Główna część prezentacji polega na zastosowaniu modelu do trzech przypadków narracji politycznych o rosnącym poziomie abstrakcji: oficjalnej i alternatywnej narracji dotyczącej ataków z 11 września 2001 r.; rosyjskiej narracji o rzekomych laboratoriach broni biologicznej na Ukrainie; oraz narracji o wojnie ukraińsko-rosyjskiej jako projekcie globalnych elit. Analiza nie ma na celu oceny prawdziwości tych narracji, ale raczej wykazanie skuteczności operacyjnej narzędzia: pokazanie, w jaki sposób model organizuje strukturę narracyjną niezależnie od tego, kto pełni konkretne role.

Porównanie tych przypadków ujawnia powtarzający się wzorzec strukturalny charakterystyczny dla narracji spiskowych: zbiorowy i rozmyty podmiot, który uniemożliwia weryfikację; pełny synkretyzm aktancjalny, w którym nadawca, podmiot i odbiorca są identyczni – co oznacza, że każdy wynik działania staje się jednocześnie jego dowodem; brak strukturalnego antagonisty zdolnego do pokrzyżowania planu; sfalszowana pozycja obserwatora referencyjnego; oraz instrumentalizacja nie-aktantów, polegająca na interpretowaniu milczenia instytucji jako dowodu zмовы. Współwystępowanie tych właściwości wskazuje na epistemiczną zamkniętość narracji – stan, w którym jej struktura uniemożliwia falsyfikację za pomocą standardowych procedur weryfikacji empirycznej.

Podsumowując, proponowana jest perspektywa metodologiczna łącząca jakościową analizę aktancjalną z metodami obliczeniowymi i uczeniem maszynowym. Skończona i formalnie zdefiniowana struktura sześciu ról aktancjalnych nadaje się do wektoryzacji i automatycznego wyodrębniania z tekstu przez duże modele językowe, otwierając przed politologią i studiami nad bezpieczeństwem możliwość przeprowadzania analizy przestrzeni narracyjnej w czasie rzeczywistym na dużą skalę – jako narzędzia do diagnozy i wczesnego ostrzegania przed operacjami informacyjnymi.

słowa kluczowe: narracje spiskowe, model aktancjalny, komunikacja polityczna, dezinformacja, semiologia narracyjna

Kluczowe elementy drogi sądowej na tle Kodeksu postępowania cywilnego

Iaroslavskaja Marianna-Elizabet

Droga sądowa na gruncie Kodeksu postępowania cywilnego ma dwojakie znaczenie. Po pierwsze określa kompetencję sądów do rozpoznania spraw w postępowaniu cywilnym, co wynika z treści art. 2 kpc, który wprowadza drogę sądową sensu stricto i sensu largo. Po drugie, zgodnie z art. 199 § 1 pkt 1 kpc, dopuszczalność drogi sądowej stanowi przesłankę procesową, która warunkuje merytoryczne rozpoznanie sprawy, a jej brak jest przyczyną nieważności postępowania zgodnie z art. 379 pkt 1 kpc.

Od 17 października 1997 r. konstytucyjne prawo do sądu zyskało treść wynikającą z art. 77 ust. 2 Konstytucji, który nie miał odpowiednika pod rządami dawniej obowiązującej konstytucji. To zdarzenie zmieniło sposób myślenia o drodze sądowej nie tylko w prawie konstytucyjnym, ale i w prawie procesowym. Dla zrozumienia drogi sądowej decydujące znaczenie ma rozumienie sprawy i przedmiotu procesu, czego będzie dotyczyło moje wystąpienie.

Pojęcia sprawy i drogi sądowej są ze sobą ściśle powiązane. Analizując dopuszczalność drogi sądowej w postępowaniu cywilnym kluczowe znaczenie ma rozumienie sprawy cywilnej, wyrażone w art. 1 kpc, a także powiązana z nim norma wynikająca z art. 2 kpc. Zgodnie z art. 1 w związku z art. 2 § 1 k.p.c., sprawami cywilnymi rozpoznawanymi przez sądy powszechne są sprawy ze stosunków z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa pracy, a także te sprawy, które wprawdzie nie wynikają z ww. stosunków, niemniej stosuje się do nich - z mocy ustaw szczególnych - przepisy kodeksu postępowania cywilnego. Sprawą cywilną jest taka sprawa, w której żądana przez powoda ochrona prawna sprowadza się do wywołania skutku w zakresie stosunku cywilnoprawnego sensu largo, a więc stosunku osobistego, rodzinnego lub majątkowego, istniejącego między podmiotami występującymi jako równorzędni i równoprawni partnerzy. Sprawami cywilnymi są jednak także sprawy, które ze swej istoty nie są sprawami, o jakich wyżej mowa, bo ich źródłem jest prawo publiczne, niemniej uchodzą za takie z mocy wyraźnego ustanowienia ustawodawcy, który skierował je do właściwości sądów powszechnych i nakazał stosowanie do ich rozpoznawania przepisów kodeksu postępowania cywilnego.

W kontekście rozumienia sprawy nowego znaczenia nabiera koncepcja przedmiotu procesu. Od tego, jaką teorię przedmiotu procesu przyjmujemy, zależy definicja konkretnej sprawy jako cywilnej, a więc i dopuszczalność drogi sądowej. Jeśli drogowskazem jest materialnoprawne ujęcie przedmiotu procesu, to już na etapie dopuszczalności należałoby ocenić tak naprawdę zasadność pozwu i ustalić, jakiego stosunku prawnego dotyczy. I przeciwnie – jeśli uznamy, że przedmiot procesu ma procesowy charakter, to oceniając wyłącznie twierdzenia powoda w pozwie można będzie stwierdzić wyłącznie na ich podstawie, czy sprawa ma charakter cywilny. Dopiero na etapie badania zasadności można dojść do wniosku, że nie jest to sprawa cywilna. Przedmiot procesu jest więc ściśle powiązany z rozumieniem sprawy cywilnej, co bezpośrednio przekłada się na dopuszczalność drogi sądowej w postępowaniu cywilnym.

słowa kluczowe: droga sądowa, postępowanie, sprawa, przedmiot procesu.

Walka o znaczenie rzeczywistości

osoba prowadząca: dr hab. Tomasz Oleksy

(R)ewolucje w zawartości mediów. Percepcja treści generowanych przez sztuczną inteligencję i twórców ludzkich – eksperyment biometryczny

Balcerzak Adam

Dynamiczny rozwój generatywnej sztucznej inteligencji w ostatnich latach znacząco zmienił sposób tworzenia i dystrybucji treści medialnych. Duże modele językowe (LLM) są obecnie zdolne do generowania tekstów informacyjnych, opiniotwórczych i kreatywnych o wysokim stopniu spójności językowej, co sprawia, że coraz częściej stają się one elementem ekosystemu komunikacyjnego mediów i platform społecznościowych (Brown et al., 2020; Bender et al., 2021). Jednocześnie rośnie zainteresowanie badaczy wpływem takich treści na odbiorców, zwłaszcza w kontekście wiarygodności komunikatów, zaufania do technologii oraz emocjonalnego odbioru przekazów generowanych przez algorytmy (Choung, David, & Ross, 2022; Hushens et al., 2023; Kim et al., 2022).

Dotychczasowe badania wskazują, że oznaczenie treści jako wygenerowanej przez sztuczną inteligencję może wpływać na jej ocenę przez odbiorców, zwłaszcza w kontekście wiarygodności i autentyczności przekazu (Li, 2024). Równocześnie rozwijają się badania nad psychofizjologicznymi reakcjami użytkowników na komunikaty medialne, w których wykorzystywane są narzędzia biometryczne takie jak analiza mimiki twarzy czy eyetracking (McDuff et al., 2015; Zhang et al., 2024). W literaturze medioznawczej nadal jednak istnieje luka badawcza dotycząca porównania reakcji emocjonalnych i poznawczych odbiorców na treści tworzone przez ludzi oraz przez algorytmy generatywnej sztucznej inteligencji.

Celem planowanego badania jest analiza różnic w percepcji treści medialnych generowanych przez sztuczną inteligencję oraz przez twórców ludzkich. Projekt osadzony jest w ramach teorii efektów mediów (Bryant, Thompson, & Finklea, 2012), teorii systemów społecznych Luhmanna (1984) oraz teorii oceny poznawczej emocji Lazarusa (1991), a także odnosi się do koncepcji kultury konwergencji i współtworzenia treści w środowisku cyfrowym (Jenkins, 2006).

Badanie zostanie przeprowadzone w formie eksperymentu z wykorzystaniem bodźców w postaci krótkich komunikatów tekstowych stylizowanych na wpisy w serwisie społecznościowym X (dawniej Twitter). Część z nich zostanie przygotowana przez profesjonalnych twórców treści, natomiast część wygenerowana zostanie przy użyciu narzędzi sztucznej inteligencji. Uczestnicy zostaną podzieleni na dwie grupy: eksperymentalną, w której pojawi się informacja o źródle treści (AI lub człowiek), oraz kontrolną, w której taka informacja nie będzie dostępna. W trakcie ekspozycji na materiały badawcze rejestrowane będą reakcje biometryczne uczestników, w tym mimika twarzy (facetracking) oraz wzorce uwagi wzrokowej (eyetracking). Dodatkowo zastosowany zostanie kwestionariusz poeksperymentalny mierzący m.in. postrzeganą wiarygodność treści oraz zdolność rozpoznania ich źródła.

Zakłada się, że świadomość pochodzenia treści może wpływać na ocenę ich wiarygodności oraz na reakcje emocjonalne odbiorców. Badanie ma również na celu sprawdzenie, czy różnice te są moderowane przez czynniki pokoleniowe oraz doświadczenie użytkowników z technologiami cyfrowymi. Uzyskane wyniki mogą przyczynić się do lepszego zrozumienia roli sztucznej inteligencji jako nowego aktora w systemie komunikacyjnym współczesnych mediów oraz dostarczyć empirycznych danych dotyczących emocjonalnego i poznawczego odbioru treści generowanych algorytmicznie.

słowa kluczowe: sztuczna inteligencja, generowanie treści, biometria, emocje odbiorców, media społecznościowe

Systematic literature review of feasibility of Universal Basic Income policy proposal

Stawicka Dominika

Dynamiczny rozwój platform streamingowych w ostatnich latach znacząco zmienił sposób dystrybucji oraz konsumpcji transmisji sportowych. Tradycyjna telewizja linearna stopniowo traci swoją dominującą pozycję, a rynek mediów sportowych staje się coraz bardziej zfragmentaryzowany. Zjawisko to wpisuje się w procesy konwergencji mediów (Jakubowicz, 2011) oraz platformizacji systemów medialnych, które wpływają zarówno na modele biznesowe nadawców, jak i na doświadczenia użytkowników korzystających z treści sportowych online (Hutchins, Li, & Rowe, 2019; Li & Scott, 2023). W tym kontekście transmisje sportowe na żywo stanowią szczególną kategorię treści – jako wydarzenia w czasie rzeczywistym przyciągają szeroką publiczność i sprzyjają budowaniu relacji pomiędzy odbiorcami a platformami (Fletcher et al., 2025; Newman et al., 2025).

Celem wystąpienia jest analiza doświadczeń użytkowników (user experience – UX) związanych z oglądaniem transmisji sportowych na żywo za pośrednictwem platform streamingowych oraz określenie czynników wpływających na poziom satysfakcji i zaangażowania odbiorców. Hipoteza badawcza:

· Platformy streamingowe są postrzegane przez użytkowników jako podstawowy kanał dostępu do transmisji sportowych, a pozytywne doświadczenie użytkownika (UX) jest determinowane przede wszystkim przez łatwość dostępu, multiplatformowość oraz elementy personalizacji, przy jednoczesnym negatywnym wpływie problemów technicznych i fragmentaryzacji oferty.

Pytania badawcze:

- W jaki sposób użytkownicy oceniają jakość transmisji sportowych oferowanych przez platformy streamingowe?
- Jakie elementy doświadczenia użytkownika wpływają na ich satysfakcję z korzystania z transmisji sportowych online?
- Czy platformy streamingowe są postrzegane jako alternatywa dla telewizji linearnej, czy jako jej substytut?

Podstawę empiryczną stanowi badanie ilościowe realizowane metodą CAWI (Computer-Assisted Web Interview) wśród użytkowników platform streamingowych w Polsce (badanie w trakcie realizacji). Zakłada się objęcie badaniem próby N=200 respondentów dobranych metodą doboru celowego (użytkownicy deklarujący korzystanie z transmisji sportowych online). Kwestionariusz ankiety obejmuje pytania dotyczące częstotliwości korzystania z transmisji sportowych, motywacji wyboru platform, oceny jakości transmisji (stabilność, jakość obrazu, dostępność) oraz funkcjonalności interfejsów użytkownika. Analiza danych pierwotnych zostanie uzupełniona o analizę danych wtórnych, w tym raportów branżowych i literatury naukowej dotyczącej rynku europejskiego, co pozwoli na osadzenie wyników w szerszym kontekście porównawczym. Zakłada się, że wyniki badania potwierdzą zacieranie się granic pomiędzy telewizją tradycyjną a platformami streamingowymi w percepcji użytkowników oraz rosnącą rolę streamingu jako głównego kanału dostępu do transmisji sportowych. Jednocześnie przewiduje się, że kluczowe znaczenie dla pozytywnego doświadczenia użytkownika będą miały czynniki funkcjonalne i technologiczne, natomiast problemy techniczne oraz fragmentaryzacja praw do transmisji mogą negatywnie wpływać na poziom satysfakcji i zaufania użytkowników.

Słowa kluczowe: transmisje sportowe, streaming, user experience (UX), platformizacja mediów, konsumpcja sportu

(Cyber)zaangażowanie czy pozorna sprawczość? Aktywizm vs slacktywizm wśród młodych ukraińskich migrantów w Polsce

Bestrzyńska Gabriela

Technologie cyfrowe coraz intensywniej wpływają na strukturę współczesnej rzeczywistości społecznej, redefiniując procesy komunikacji, mobilizacji oraz partycypacji obywatelskiej. Cyberprzestrzeń stała się nie tylko miejscem wymiany informacji, ale także istotnym narzędziem organizowania protestów, kampanii społecznych i inicjatyw solidarnościowych. W literaturze przedmiotu wskazuje się, że nowe media tworzą przestrzeń dla spersonalizowanych form zbiorowego działania, zastępujących tradycyjne modele kolektywnej mobilizacji oparte na formalnych strukturach organizacyjnych (Bennett i Segerberg, 2013). Współcześni migranci funkcjonują jednocześnie w wielu przestrzeniach społecznych, podtrzymując więzi z krajem pochodzenia za pośrednictwem mediów cyfrowych (Levitt i Glick Schiller, 2004), które sprzyjają powstawaniu afektywnych sfer publicznych, gdzie emocje stają się spoiwem zbiorowego zaangażowania (Papacharissi, 2015) i wzmacniają mobilizacyjne narracje odwołujące się do tożsamości wspólnotowej (Gerbaudo, 2018). W obliczu pełnoskalowej wojny w Ukrainie, która wybuchła w lutym 2022 roku, te teoretyczne ramy nabierają szczególnej aktualności: wśród młodych migrantów ukraińskich media społecznościowe stanowią jeden z głównych kanałów aktywizmu politycznego i humanitarnego.

Celem prezentacji jest analiza zróżnicowanych form aktywizmu cyfrowego młodych ukraińskich migrantów w Polsce. Stawiam następujące pytania badawcze: Jakie formy aktywizmu cyfrowego podejmują młodzi ukraińscy migranci w odpowiedzi na wojnę? W jakim stopniu ich działania online przekładają się na realne efekty offline? Jak sami badani oceniają sprawczość swojego zaangażowania? Wstępna hipoteza zakłada, że aktywizm cyfrowy nie tworzy prostej dychotomii między realnym działaniem a slacktywizmem, lecz kontinuum form zaangażowania, których znaczenie zależy od kontekstu, motywacji oraz zasobów dostępnych aktorom.

W ramach projektu „Zaangażowanie na odległość. Wielostanowiskowa etnografia reakcji diaspyry ukraińskiej na wojnę” przeprowadziłam serię wywiadów z młodymi członkami ukraińskiej diaspyry w Polsce. Zastosowałam jakościową strategię badawczą opartą na pogłębionych wywiadach indywidualnych, dobranymi metodą celową i śnieżnej kuli, poddanych analizie tematycznej. Dane uzupełniono o obserwację aktywności badanych w mediach społecznościowych. Ramy etnografii wielostanowiskowej pozwoliły śledzić praktyki uczestników zarówno w przestrzeni wirtualnej, jak i fizycznej, uwzględniając napięcia między symbolicznym a materialnym wymiarem wsparcia.

Wstępne wyniki wskazują na istnienie kontinuum cyfrowego zaangażowania: od organizowania zbiórek i protestów po performatywne gesty solidarności w mediach społecznościowych. Kluczowym wątkiem pozostaje napięcie między poczuciem sprawczości a frustracją wynikającą z ograniczonego wpływu działań online na rzeczywistość offline. Analiza dostarcza refleksji nad rolą młodych migrantów w globalnych ruchach solidarnościowych oraz relacjami między technologią, migracją a współczesnymi formami aktywizmu cyfrowego.

słowa kluczowe: aktywizm cyfrowy, slacktywizm, diaspora, wojna, media społecznościowe

Polityki zwalczania dezinformacji w państwach bałtyckich

Dobrowolska Julia

Litwa, Łotwa i Estonia są jedynymi państwami wchodzącymi w skład byłego Związku Radzieckiego, które współcześnie przynależą zarówno do Unii Europejskiej, jak i do Sojuszu Północnoatlantyckiego, przez co ich przestrzeń informacyjna jest szczególnie narażona na oddziaływanie rosyjskich wpływów. We wskazanych państwach ofiarami dezinformacji są głównie mniejszości rosyjskojęzyczne, które Rosja wykorzystuje jako narzędzie realizowania swoich interesów w regionie. Państwa bałtyckie posiadają cenne doświadczenie i praktyczną wiedzę na temat skutecznych metod przeciwstawiania się dezinformacji oraz minimalizowania jej konsekwencji dla dotkniętych nią społeczeństw.

Niniejsze wystąpienie ma na celu kompleksową analizę i ocenę polityk zwalczania dezinformacji w tych państwach, ze szczególnym uwzględnieniem ich skuteczności w obliczu rosyjskiej agresji na Ukrainę. Choć literatura przedmiotu trafnie diagnozuje fundamenty bałtyckiej odporności, dynamiczny wzrost intensywności operacji informacyjnych w ostatnich latach stanowił kluczowy test dla istniejących rozwiązań i wymusił ich bieżącą weryfikację.

Głównym problemem badawczym jest identyfikacja kluczowych komponentów polityk państw bałtyckich wobec zwalczania dezinformacji oraz analiza roli wielopoziomowej współpracy międzysektorowej, która w dotychczasowych badaniach pozostaje niedoreprezentowana. Przyjęto hipotezę, zgodnie z którą skuteczność Litwy, Łotwy i Estonii opiera się na realizacji modelu „całospołecznego” (whole-of-society approach), integrującego ramy prawne, komunikację strategiczną oraz oddolną aktywność społeczeństwa obywatelskiego.

W pracy sformułowano następujące pytania badawcze:

1. Jakie są główne elementy polityki Litwy, Łotwy i Estonii w zakresie zwalczania dezinformacji?
2. Jak skuteczne są istniejące rozwiązania prawne, instytucjonalne i edukacyjne w walce z dezinformacją?
3. W jaki sposób współpraca między sektorem publicznym a organizacjami pozarządowymi wpływa na skuteczność walki z dezinformacją we wskazanych państwach?

Badanie ma charakter jakościowy i opiera się na analizie literatury przedmiotu, dokumentów strategicznych i ram prawnych oraz na wywiadach pogłębionych z przedstawicielami organizacji pozarządowych z Litwy, Łotwy i Estonii, bezpośrednio zaangażowanych w zwalczanie dezinformacji. Perspektywa trzeciego sektora pozwala na rzetelną ocenę praktycznej implementacji polityk państwowych oraz identyfikację barier, takich jak specyfika mniejszości językowych czy uwarunkowania pamięci historycznej.

Wyniki badań pozwolą na sformułowanie rekomendacji oraz wskazanie dobrych praktyk, które mogą stanowić inspirację dla innych państw, w tym Polski, w zakresie wzmocnienia odporności społecznej i bezpieczeństwa informacyjnego.

słowa kluczowe: dezinformacja, państwa bałtyckie, zwalczanie dezinformacji

Strategiczna wieloznaczność w języku prawnym jako narzędzie kształtowania zachowań i postaw adresatów norm

Chojcka Eliza

Wieloznaczność języka prawnego, często uznawana za zjawisko niepożądane, może być w rzeczywistości świadomie wykorzystywana jako narzędzie o dużym potencjale komunikacyjnym. W wystąpieniu postaram się wykazać, że wprowadzanie wieloznaczności do tekstów prawnych może stanowić użyteczną strategię: umożliwia promowanie określonych wzorców interpretacyjnych, a tym samym wpływa na kształtowanie zachowań i postaw społecznych. Strategiczne wykorzystanie wieloznaczności językowej w taki sposób, aby adresaci prawa nie mieli pewności, czy ich zachowanie jest regulowane konkretną normą prawną, może też służyć osiągnięciu efektu mrozącego i zniechęcać obywateli do podejmowania określonych działań.

Zagadnienie wydaje się szczególnie istotne w obliczu coraz powszechniejszego stosowania sztucznej inteligencji, zwłaszcza dużych modeli językowych (LLM) do redagowania tekstów prawnych. Zgodnie z moją podstawową hipotezą (H-P) istnieją istotne różnice jakościowe w sposobie, w jaki duże LLMy i ludzie przetwarzają wieloznaczności w języku prawnym.

Zweryfikowanie tej hipotezy wymaga odpowiedzi na dwa pytania pytań badawcze: 1) W jaki sposób pragmatyka języka prawnego może być wykorzystywana do kształtowania postaw i zachowań adresatów prawa?

2) Jakie są różnice w kompetencjach ludzi i narzędzi LLM w zakresie przetwarzania wieloznaczności w tekstach prawnych?

Będę argumentować, że LLMy nie wykazują pełnego zrozumienia aspektów komunikacji prawnej i z tego powodu nie są w stanie zaplanować strategicznego wprowadzania wyrażen wieloznacznych do języka prawnego. Tym samym różnice jakościowe pomiędzy ludzkim a maszynowym przetwarzaniem języka mogą stanowić istotną przeszkodę w automatyzacji tworzenia prawa, szczególnie tam, gdzie kluczową rolę odgrywa pragmatyka i intencjonalność komunikacyjna.

Głównymi metodami badawczymi będą metody współczesnej analitycznej teorii prawa, czerpiące w znacznym stopniu z analitycznej filozofii języka i lingwistyki ogólnej. Głównymi źródłami informacji wykorzystanymi w badaniach będą:

- (1) dokumenty prawne redagowane w ramach różnych systemów prawnych, ze szczególnym uwzględnieniem systemu polskiego i europejskiego; ze względu na fakt, że zamierzam skupić się na wieloznacznościach wynikających z rzeczywistej praktyki, analiza będzie miała charakter indukcyjny, a nie dedukcyjny;
- (2) argumenty i ramy koncepcyjne, na których opierają się różne teorie wieloznaczności w języku prawnym;
- (3) przypadki użycia (cases of use), oparte na szeroko zakrojonej analizie dokumentów prawnych i literatury; uściślone poprzez analizę koncepcyjną oraz porównawczą i uzupełnione metodami socjoprawnymi.

słowa kluczowe: ambiguities in legal language, philosophy of language, strategic use of legal language, LLM tools in legislative drafting, pragmatic ambiguities

Law, the economy and the environment: contemporary regulatory challenges

chair: prof. dr hab. Jan Michałek

Materiality of Climate Risks Exposure and Firm Performance: The Role of ESG

Khan Mubashir Ali

This paper investigates the influence of climate risk exposure on firm performance through the lens of double materiality, an underexplored yet critical aspect of corporate reporting. Drawing on risk management theory, climate risks are uncertainties that firms assess, manage, and mitigate in order to reduce adverse economic consequences. Using data from Europe Stoxx-600 firms from 2014 to 2023, we find that double materiality of climate risk exposure reduces firm performance.

Related literature linking climate risk, disclosure, and materiality suggests that under a double-materiality perspective, climate risk becomes value-relevant not only through its direct effects on firms' expected cash flows and risk profiles, but also through firms' broader environmental impacts that shape regulatory responses, stakeholder pressure, and long-term legitimacy (Chiu, 2022; Stiroh, 2022; Gourdel et al., 2024; Suhardjo et al., 2024; Dragomir et al., 2025). Exposure to physical climate risks increases the likelihood of asset impairment and operational disruption, while transition risks introduce uncertainty related to regulation, technology, and market adaptation (Monasterolo, 2020; Kim et al., 2023; Benincasa et al., 2024; D'Orazio et al., 2024). When climate risks are material from both financial and impact perspectives, investors anticipate higher future costs, greater downside risk, and increased discount rates (Alessi et al., 2024). Consequently, firms with higher double-materiality-based climate risk exposure are expected to exhibit lower firm value. Accordingly, we hypothesize that: Double materiality exposure of physical and transition risks decreases firm performance. Our results also demonstrate that companies reduce these climate risks by investing in ESG initiatives that decrease the adverse effects of climate risk exposure at the expense of short-term performance. Additionally, companies with lower capital expenditures typically devote more funds to ESG initiatives. Our further analysis reveals that the impact of climate risk exposure on firm performance is highly heterogeneous, with physical risks showing significantly more variability across firms than transition risks. Further analysis indicates that this relationship is more prominent for poorly governed firms, and those operating in common law countries. Our findings are robust to alternative estimations, cross-sectional analyses, variable measurements, and endogeneity tests.

keywords: Climate risk exposure, Double Materiality, Risk management theory, Firm performance

The Impact of the EU Emissions Trading System on Global Value Chain Restructuring

Li Qingyi

This paper investigates how the European Union Emissions Trading System (EU ETS), as a major regional climate policy, affects the restructuring of global value chains (GVCs) through carbon leakage mechanisms. Existing literature has widely examined the impact of carbon pricing on trade competitiveness and emissions, yet most studies rely on gross trade data or aggregate models, which fail to capture the reorganization of production across borders. This study contributes by adopting a value-added perspective to better reflect the fragmentation of production within GVCs.

The main objective of this paper is to examine whether the EU ETS induces carbon leakage by increasing foreign value added (FVA) from non-ETS countries in EU exports. Based on the theoretical framework of GVC restructuring, the study proposes three hypotheses: (1) the EU ETS increases FVA in EU exports, (2) the effect is stronger in high-carbon sectors, and (3) the effect is more pronounced in sectors directly regulated under the ETS. Empirically, the study constructs a multi-country, multi-sector panel dataset covering 76 economies from 1995 to 2020 using OECD TiVA data. A structural gravity model is estimated using the Poisson Pseudo-Maximum Likelihood (PPML) method, incorporating high-dimensional fixed effects to control for multilateral resistance and unobserved heterogeneity. The EU ETS is modeled through phase-specific policy variables, and sectoral heterogeneity is captured through interaction terms.

The results show that the EU ETS significantly increased foreign value added in EU exports during its early phase, indicating the presence of carbon leakage through GVC restructuring. However, this effect weakens over time as the policy framework becomes more stringent. The evidence further suggests that carbon leakage is concentrated in high-carbon and ETS-regulated sectors, particularly during the initial stage of policy implementation.

Overall, the findings highlight that climate policies can reshape global production networks by altering firms' sourcing strategies. The study provides new empirical evidence on the interaction between environmental regulation and GVC dynamics, with important implications for the design of international climate policies.

keywords: EU ETS; Global Value Chains (GVCs); Carbon Leakage; PPML Gravity Model

Accounting for Substitutes in Single-Site Travel Cost Models with Limited Data

Skrzypek Katarzyna

The recreation demand (travel cost) method is a widely applied tool in non-market valuation, particularly in environmental economics. A well-documented challenge in this framework is the treatment of substitute sites, as failure to account for them leads to upward-biased welfare estimates (Rosenthal, 1987; Parsons & Hauber, 1998). The preferred solution—the utility-consistent linked site-choice and count-data model (Hausman et al., 1995)—requires detailed multi-site behavioral data, which is often unavailable in practice.

This study aims to assess whether simpler single-site count-data models, augmented with limited information on substitute sites, can approximate the results of the preferred linked models. We address the following research question: Can welfare estimates derived from data-constrained models remain consistent with those obtained from utility-consistent approaches? We hypothesize that appropriately specified count-data models incorporating proxies for substitute availability can yield policy-relevant and robust estimates, despite limited data.

We compare the benchmark linked site-choice and count-data model with several alternative count-data specifications. We illustrate our proposal with a simulation and empirical application to the large dataset ($n = 5,855$) from an online survey of visitors to Polish national parks, with a focus on Tatra National Park. These include models that vary in their treatment of substitutes and in how substitute travel costs are incorporated. To address multicollinearity, we test alternative variable constructions, including exclusion of highly correlated variables and transformations based on relative travel costs. Additionally, we perform robustness checks under different assumptions regarding the valuation of travel time, including individualized values derived from a discrete choice experiment (following Czajkowski et al. 2019).

The results indicate that while the linked model provides the most precise welfare estimates, simpler count-data models can produce consistent results when properly specified, albeit with larger confidence intervals. Importantly, omitting substitutes leads to systematically inflated estimates, confirming their critical role in recreation demand modeling, and including too many substitutes leads to unstable and biased results. The findings suggest that even with limited data, researchers can obtain credible and policy-relevant welfare measures

keywords: travel cost method, recreation demand, substitution, non-market valuation

Deforestation as a Regulatory Problem in EU Trade Agreements: A Comparative Analysis of the EU's Trade Agreements with Mercosur, Chile, and Mexico

Janas Witold

The integration of environmental protection into the European Union's external relations has fundamentally transformed its Common Commercial Policy. As the EU attempts to combat global climate change, the deforestation of rainforests and diverse ecosystems in Latin America has emerged as a critical regulatory problem. A growing body of literature, including works by Marín Durán (2020) and Bronckers and Gruni (2019), highlights the structural tension between the EU's normative ambitions to export environmental standards and the binding commitments of international trade law. While scholars acknowledge the shift towards integrating Trade and Sustainable Development (TSD) chapters into Free Trade Agreements (FTAs), there remains a gap in understanding how these substantive provisions differ and operate across specific bilateral frameworks.

The primary research objective of this study is to comparatively analyze the legal mechanisms aimed at preventing deforestation within the EU's trade agreements with Mercosur, Chile, and Mexico. By mapping the specific provisions within the EU-Mercosur agreement in principle, the modernized EU-Chile Advanced Framework Agreement, and the modernized EU-Mexico Global Agreement, the study aims to assess their legal specificity.

The central hypothesis posits that a comparison of the Mercosur, Chile, and Mexico agreements reveals an uneven evolution from a "soft-law" promotional model toward attempts at "hard conditionality" (e.g., essential elements clauses and rebalancing measures). However, significant differences exist between the agreements regarding the level of normative protection of sustainability (hard vs. soft law) and models of enforcement. Hence, the EU-Chile Advanced Framework Agreement is the FTA that possesses the strongest mechanisms for the protection of the natural environment.

To test this hypothesis, the research employs a formal-dogmatic and comparative legal methodology. It juxtaposes the legal texts of the three agreements alongside an analysis of EU primary law (Articles 3(5) and 21 TEU; Articles 11, 192, and 207 TFEU) and the jurisprudence of the Court of Justice of the European Union (CJEU).

Preliminary conclusions suggest that while the inclusion of deforestation targets in TSD chapters marks a paradigm shift towards environmental constitutionalism in EU trade, the comparative analysis shows that even in the recently modernized agreements (Chile and Mexico), the lack of uniform, sanction-based enforcement mechanisms limits their effectiveness, much as it does in the Mercosur Agreement. The structural asymmetry between hard-law trade commitments and soft-law environmental dialogue persists across all three agreements.

keywords: EU trade policy, deforestation, Trade and Sustainable Development (TSD), EU-LATAM relations

The Role of the Environmental Charter in the French Constitutional Order

Cłapińska Katarzyna

The French Environmental Charter (*Charte de l'environnement*) of 2004, incorporated into the constitutional block in 2005, represents a significant development in the constitutionalization of environmental protection. Despite its formal constitutional status, the extent to which it has effectively influenced the French legal order remains a subject of scholarly debate. This paper aims to assess whether granting constitutional rank to environmental rights and duties has led to a tangible increase in the standards of environmental protection implemented through statutory and sub-statutory norms.

The existing literature on the Environmental Charter is extensive in French-language scholarship but remains limited in Polish legal doctrine. Previous studies have primarily focused on the origins, symbolic value, and general content of the Charter (e.g., Prieur, 2005; Jégouzo, 2004), while fewer works critically evaluate its practical legal effects, particularly in light of constitutional jurisprudence and legislative developments. This gap justifies a comprehensive and systematic analysis of the Charter's normative impact.

The central research question guiding this study is: Has the constitutionalization of environmental protection through the Environmental Charter strengthened the effectiveness and coherence of environmental law in France? The working hypothesis assumes that constitutional recognition has contributed to raising legal standards, particularly through the influence of constitutional review and the development of principles such as the precautionary principle and environmental liability.

The research employs a formal-dogmatic legal method, based on textual interpretation of legal provisions (linguistic, systemic, and teleological), combined with an analysis of case law—especially decisions of the Constitutional Council and the *Conseil d'État*—and doctrinal writings. The study also includes an examination of legislative measures implementing the Charter, such as provisions of the French Civil Code on ecological damage (introduced in 2016), as well as administrative and criminal environmental regulations.

Preliminary findings suggest that the Environmental Charter has had a differentiated impact. While some of its provisions—particularly the precautionary principle and the right to a healthy environment—have gained practical significance in constitutional and administrative jurisprudence, others remain programmatic and less directly enforceable. Nonetheless, the Charter has strengthened the symbolic and normative framework of environmental protection and influenced both legislative action and judicial reasoning.

The results of this research may contribute to broader discussions on environmental constitutionalism and provide inspiration for potential constitutional reforms in other legal systems, including Poland.

keywords: constitutional law, constitutionality, environmental protection law, nature, France

Fiscal Rules as Parametric Norms – A Legal-Theoretical Analysis from the Perspective of Critical Legal Studies

Gasz Szymon

Fiscal rules, understood as permanent numerical constraints on budgetary policy, have become a fundamental component of public finance systems worldwide over the past three decades. Despite their prevalence, the literature lacks an in-depth legal-theoretical analysis that would precisely classify these instruments within the conceptual apparatus of general legal theory. The dominant approaches – both economic and those rooted in public finance law – treat fiscal rules either as tools of economic policy or as technical elements of budgetary frameworks, overlooking the question of their normative structure.

The aim of this paper is to demonstrate that fiscal rules enshrined in legal provisions (at the constitutional, statutory, and treaty levels) constitute parametric norms as defined by W. Nykiel and further developed by M. Bonczkowski – that is, norms of conduct whose subject matter is co-determined by numerical values (parameters). The analysis is conducted using legal-theoretical methodology, drawing on the achievements of the Polish analytical school of legal theory, in particular the concept of coupled norms (J. Lande, Z. Ziemiński) and the derivational theory of legal interpretation (M. Zieliński). Through structural analysis, it is shown that the numerical parameter (e.g. the ratio of public debt to GDP) is located in the hypothesis of the sanctioned norm, and its breach automatically triggers the obligations of the addressee of the sanctioning norm (e.g. the Council of Ministers). Fiscal rules are further characterised by their multi-parametric nature – the resultant parameter is a function of component parameters defined across separate normative acts.

Furthermore, the paper demonstrates that fiscal rules, although terminologically derived from the economic literature on fiscal policy (G. Kopits, S. Symansky), functionally correspond to "rules" in the Dworkinian sense – they operate on an "all-or-nothing" basis, are not subject to balancing, and yield a definitive result once the numerical threshold is crossed. In the critical part of the paper, grounded in the tradition of critical legal studies, the doctrinal justifications for implementing fiscal rules are examined, revealing that they rest on public choice theory paradigms and serve to depoliticise democratic budgetary processes – shifting discretionary authority away from democratically mandated bodies towards technocratic control mechanisms.

The paper offers precise conceptual tools that help avoid two methodological errors: treating fiscal rules as merely political declarations devoid of binding force, and reducing them to purely economic categories without accounting for their normative structure.

keywords: fiscal rules, parametric norm, legal theory, depoliticisation of fiscal policy

Między szkołą, rynkiem a polityką

osoba prowadząca: dr Barbara Godlewska-Bujok

Relacja między wynikami ESG a rentownością przedsiębiorstw: systematyczny przegląd literatury i meta-analiza

Wiśniewski Wojciech

Wzrost znaczenia czynników środowiskowych, społecznych oraz ładu korporacyjnego (ESG) w regulacjach rynkowych i strategiach inwestycyjnych przyczynił się do intensyfikacji badań nad ich relacją z kondycją finansową przedsiębiorstw. Dotychczasowa literatura przedmiotu, choć bogata w opracowania syntetyczne i meta-analizy, w przeważającej mierze koncentruje się na próbach określenia ogólnego kierunku tej zależności. Pomijany jest przy tym problem znacznej heterogeniczności wyników oraz brak jest szczegółowej identyfikacji specyficznych uwarunkowań metodologicznych, które determinują rozbieżne konkluzje w poszczególnych publikacjach empirycznych.

Celem niniejszego opracowania jest dokonanie pogłębionej, ilościowej i jakościowej syntezy wyników badań dotyczących relacji między wynikami ESG a rentownością przedsiębiorstw. Badanie nakierowane jest na wypełnienie luki badawczej poprzez identyfikację moderatorów wyjaśniających zmienność uzyskiwanych rezultatów empirycznych. Podjęto próbę wskazania, w jakim stopniu i w jakich konfiguracjach zmienne metodologiczne wpływają na raportowaną siłę oraz istotność analizowanej zależności.

Proces badawczy oparto na systematycznym przeglądzie literatury z lat 2011–2026, zidentyfikowanej w bazach Web of Science oraz Scopus. Zastosowanie procedury PRISMA pozwoliło na wyłonienie próby około 500 publikacji spełniających kryteria włączenia, takie jak dostępność danych ilościowych oraz raportowanie miar rentowności (m.in. ROA, ROE). Analizę statystyczną przeprowadzono z wykorzystaniem modelu efektów losowych. W celu zbadania źródeł heterogeniczności wyników zastosowano analizę moderatorów, uwzględniającą m.in. sposób agregacji wskaźników ESG, rodzaj miar finansowych oraz kontekst instytucjonalny i geograficzny badanych rynków.

Przeprowadzona meta-analiza wskazuje na występowanie dodatniego efektu łącznego, przy jednoczesnym stwierdzeniu zróżnicowania wyników między poszczególnymi badaniami. Wykazano, że dodatnia zależność między ESG a rentownością ma charakter warunkowy i jest moderowana przez przyjętą specyfikację modeli empirycznych. Rozbieżności w wielkości efektu zaobserwowano pomiędzy badaniami operującymi zagregowanym indeksem ESG a pracami analizującymi poszczególne komponenty (E, S lub G).

Analiza prowadzi do wniosku, iż działania w obszarze zrównoważonego rozwoju przekładają się na korzyści finansowe, jednakże siła tego oddziaływania jest determinowana przez czynniki kontekstowe i metodologiczne. Wyniki sugerują konieczność zachowania ostrożności w formułowaniu uniwersalnych twierdzeń o rentowności ESG bez uwzględnienia specyfiki pomiaru oraz uwarunkowań rynkowych.

Wartość naukowa pracy wynika z połączenia meta-analizy ilościowej z krytyczną analizą jakościową źródeł rozbieżności w literaturze. W odróżnieniu od wcześniejszych opracowań, niniejsze badanie dostarcza informacji o warunkach, w których implementacja strategii ESG najsilniej stymuluje wyniki finansowe. Wnioski te posiadają aplikacyjne dla zarządzania przedsiębiorstwami oraz procesów inwestycyjnych opartych na kryteriach niefinansowych.

słowa kluczowe: ESG, rentowność przedsiębiorstw, meta-analiza, systematyczny przegląd literatury

Feministyczne deklaracje marek a praktyka: autentyczność, spójność i percepcja femvertisingu

Macias Klaudia

Współczesne marki funkcjonują w dynamicznie zmieniającym się kontekście społeczno-kulturowym, w którym decyzje konsumenckie są coraz silniej kształtowane przez wartości i przekonania (Edelman, 2017; Hoppner & Vadakkepatt, 2019). W odpowiedzi na te zmiany przedsiębiorstwa coraz częściej angażują się w aktywizm marek, czyli działania mające wpływać na kwestie społeczne, polityczne, ekonomiczne czy środowiskowe (Sarkar & Kotler, 2018; Sibai i in., 2021). Działania te wiążą się jednak z ryzykiem, gdyż mogą wzmacniać lojalność konsumentów, ale także prowadzić do negatywnych reakcji w przypadku postrzeganej niespójności między deklaracjami a praktyką (Zhigang & Haoming, 2020). W warunkach narastającej niepewności społecznej konsumenci poszukują autentyczności, która staje się kluczowym kryterium oceny działań marek (Lundberg et al., 2024; Gilmore & Pine, 2007; Vredenburg i in., 2020). Jedną z form pro-kobiecego aktywizmu marek jest wykorzystywanie femvertisingu, czyli reklam wspierających kobiety i kwestionujących tradycyjne stereotypy płci (Åkestam i in., 2017).

Celem moich badań jest pogłębienie rozumienia percepcji femvertisingu przez konsumentów, ze szczególnym uwzględnieniem roli autentyczności i spójności działań marek. Eksplorację tych zagadnień umożliwiło przeprowadzone przeze mnie badanie jakościowe w formie wywiadów –indywidualnych (IDI) w czerwcu 2024 roku, a następnie zogniskowanych wywiadów grupowych (FGI) na przestrzeni maja i czerwca 2025 roku. W wywiadach uczestniczyli przedstawiciele pokolenia Z – w tym 21 kobiet i 5 mężczyzn. Podczas badania wykorzystano półustrukturyzowany scenariusz wywiadu, który obejmował zagadnienie angażowania się marek w sprawy społeczne, reakcje emocjonalne i poznawcze na prawdziwe przykłady femvertisingu, postrzeganie spójności bądź jej braku między komunikacją marketingową a działaniem marek, a także przyszłość femvertisingu. Wykorzystano przy tym dwie techniki: psychorysunek oraz mapowanie percepcyjne.

Badanie jakościowe pozwoliło odpowiedzieć na pytanie, jak przedstawiciele polskich konsumentów postrzegają i reagują na femvertising jako formę aktywizmu marek. Ujawniło ono ambiwalentny charakter percepcji femvertisingu. Choć początkowo uczestniczki i uczestnicy pozytywnie oceniali jego rolę w promowaniu równości i zwiększaniu widoczności kobiet, dalsza refleksja prowadziła do bardziej krytycznych ocen. Zwracano uwagę na komercjalizację wartości feministycznych, ograniczoną i selektywną reprezentację kobiet oraz reprodukcję istniejących norm poprzez odniesienia do męskości. Co więcej, przekaz był odbierany przez niektóre uczestniczki jako narzucający pewne wzorce zachowań, co prowadziło do odczuwania przez nie oporu. Mimo świadomości niespójności między komunikacją a praktykami marek, osoby uczestniczące w wywiadach nie odrzucały jednak tych działań, przyjmując postawę warunkowej, moralnej akceptacji.

Wnioski z wywiadów stanowią podstawę do dalszych badań eksperymentalnych, których celem jest zbadanie wpływu spójności aktywizmu marki na postawy wobec marki oraz intencje zakupowe. Niespójność między komunikacją a praktyką może prowadzić do dysonansu poznawczego i negatywnego stosunku do marki (Wagner et al., 2019), podczas gdy spójność może sprzyjać bardziej pozytywnym reakcjom (Bartikowski & Berens, 2021). W modelu uwzględniono mediującą rolę emocji moralnych (Wannow et al., 2024) oraz obciążenia poznawczego (Greene et al., 2004). Uzupełnieniem pomiarów deklaracyjnych będzie zastosowanie metod biometrycznych, takich jak eye-tracking i pomiar reakcji skórno-galwanicznej, umożliwiających uchwycenie nieświadomych reakcji konsumentów.

słowa kluczowe: Aktywizm marek, woke-washing, femvertising, zachowania konsumenckie

Szacowanie przyczynowych skutków długości zamknięcia szkół dla osiągnięć matematycznych oraz czynników niepoznawczych: analiza na podstawie danych TIMSS

Binkiewicz Marzena

Celem analizy jest oszacowanie wpływu zamknięcia szkół podczas pandemii COVID-19 na osiągnięcia matematyczne uczniów oraz na dwa wybrane wymiary niepoznawcze: pozytywne postawy wobec matematyki i pewność siebie w uczeniu się matematyki. Badanie wykorzystuje międzynarodowe dane z czterech edycji Trends in International Mathematics and Science Study (TIMSS 2011, 2015, 2019 i 2023) dla uczniów klas czwartych i ósmych. Próba obejmuje około 800 tys. obserwacji dla klasy 4 oraz około 730 tys. dla klasy 8. Dane TIMSS zostały połączone z informacjami UNESCO o długości pełnych zamknięć szkół w czasie pandemii oraz z danymi Banku Światowego dotyczącymi PKB per capita w 2019 roku, co umożliwiło analizę zróżnicowania efektów w zależności od poziomu rozwoju gospodarczego krajów.

W analizie zastosowano dwa podejścia quasi-eksperymentalne: model odchylenia od trendu przedpandemicznego oraz metodę różnic w różnicach (Difference-in-Differences, DiD). Wszystkie modele estymowano oddzielnie dla obu poziomów nauczania oraz dla grup krajów biedniejszych i bogatszych. Kontrolowano płeć, wiek oraz zasoby edukacyjne w domu, a estymacje uwzględniały wagi badawcze TIMSS oraz złożony schemat doboru próby. Dodatkowo przeprowadzono analizy placebo i testy odporności wyników na alternatywne progi klasyfikacji krajów według długości zamknięcia szkół i poziomu PKB.

Wyniki wskazują, że wpływ długotrwałego zamknięcia szkół na osiągnięcia matematyczne nie jest jednoznaczny. W klasie 4 część modeli sugeruje dodatnie odchylenia względem trendu, jednak interpretację przyczynową osłabiają istotne pretrendy i efekty placebo. W klasie 8, szczególnie w krajach uboższych, obserwowane są bardziej spójne negatywne zależności między długością zamknięcia szkół a wynikami z matematyki, choć również tutaj wyniki zależą od zastosowanej specyfikacji modelu. Najbardziej stabilny rezultat dotyczy postaw wobec matematyki: dłuższe zamknięcia szkół wiążą się z bardziej pozytywnymi postawami, zwłaszcza w klasie 4 oraz w krajach zamożniejszych na obu poziomach nauczania. Z kolei pewność siebie w matematyce okazała się najmniej podatna na zmiany; większość oszacowań jest nieistotna statystycznie lub bardzo mała.

Badanie pokazuje, że skutki edukacyjnych zakłóceń pandemicznych są zróżnicowane i zależą zarówno od poziomu kształcenia, jak i od kontekstu gospodarczego kraju. Zdalne nauczanie mogło w pewnych warunkach sprzyjać bardziej pozytywnemu nastawieniu do matematyki, lecz nie przekładało się automatycznie na wyższe osiągnięcia lub większą pewność siebie. Wyniki podkreślają znaczenie infrastruktury cyfrowej, jakości wsparcia domowego i zdolności systemu edukacyjnego do reagowania na kryzysy.

słowa kluczowe: zamknięcie szkół w pandemii; TIMSS; osiągnięcia matematyczne; postawy wobec matematyki; Difference in Differences

Edukacja w zakresie Business Process Management: Systematyczny przegląd literatury i kierunki rozwoju

Głuszek Anita

Głównym celem niniejszego artykułu jest przegląd opublikowanych badań w zakresie edukacji Business Process Management (BPM) - zarządzania procesami biznesowymi oraz ustalenie kierunków przyszłych badań, szczególnie w zakresie włączania w edukację BPM innowacji i technologii cyfrowych. BPM umożliwia organizacjom optymalizację działań operacyjnych, co prowadzi do zwiększenia efektywności i redukcji kosztów. Firmy, w celu utrzymania przewagi konkurencyjnej, muszą w dynamiczny sposób reagować na zmieniające się warunki rynkowe i adaptować nowe technologie. W związku z tym nieustannie rośnie zapotrzebowanie na specjalistów bogatych w wiedzę z obszaru BPM. Stwarza to nowe możliwości, ale również nieznane wyzwania dla uczelni wyższych w kwestii edukacji BPM. Popyt na pracowników posiadających odpowiednie kompetencje zarządzania procesami biznesowymi nakłada na uczelnie wyższe zapotrzebowanie na zapewnienie studentom, adekwatnej do wymagań rynku, edukacji w tym zakresie.

Główne pytania badawcze, na które poszukuję odpowiedzi są następujące:

P1: Jakie są kluczowe zmiany w badaniach nad edukacją BPM na przestrzeni lat z uwzględnieniem krajów, uniwersytetów, badaczy BPM?

P2: Jakie są kluczowe trendy w badaniach nad edukacją BPM na przestrzeni lat z uwzględnieniem obszarów nauczania, metod nauczania, wykorzystywanych narzędzi informatycznych oraz integracji z innymi dyscyplinami i obszarami nauki?

P3: W jakim stopniu pojawiające się innowacje i technologie cyfrowe są włączane do programów edukacyjnych BPM w oparciu o badania edukacyjne BPM?

P4. Jakie metody badawcze zostały zastosowane w badaniach empirycznych dotyczących edukacji BPM?

Jako metodę badawczą zastosowano systematyczny przegląd literatury (Systematic Literature Review). SLR pozwala na analizę aktualnego stanu badanego obszaru, ale także identyfikuje luki badawcze i wskazuje kierunki dalszych badań. Metoda ta zapewnia ramy dla precyzyjnego i powtarzalnego procesu badawczego, przyczyniając się do wiarygodności i obiektywności wyników.

Badanie SLR rozpoczęto od postawienia problemu badawczego oraz opracowania planu przeglądu literatury. Sformułowano pytania badawcze, kryteria włączenia oraz kryteria wyłączenia, plan wyszukiwania artykułów oraz ich ramy oceny jakościowej. Zbadano literaturę Polską i zagraniczną.

Środowisko naukowe podkreśla istotę nauczania BPM odpowiadającą wymaganiom rynkowym. Tradycyjne metody nauczania uznawane są za nieadekwatne do nauki systemów ERP (Enterprise Requirements Planning) oraz ich podstawowych procesów biznesowych. Zarówno na Polskich, jak i na światowych uczelniach wyższych, istnieje niewiele ustrukturyzowanych programów edukacyjnych w zakresie zarządzania procesami biznesowymi. Droga do osiągnięcia ustrukturyzowanego programu nauczania BPM nie jest łatwa, gdyż świat akademicki koncentruje się na wiedzy funkcjonalnej, a nie na zintegrowanym podejściu multidyscyplinarnym.

Koncepcje takie jak symulacja i modelowanie procesów biznesowych są integralnymi elementami programów nauczania BPM. Konieczne jest również stworzenie mocnego zaplecza teoretycznego, koncepcyjnego oraz technologicznego w nauce programowania. Zatem edukacja BPM powinna odbywać się holistycznie, gdyż równie ważne jak umiejętności technicznych, są kompetencje menedżerskie. Ponadto istotna jest praktyka, gdyż podczas rozwiązywania rzeczywistych problemów organizacji, studenci uczą się przełożenia nabytej wiedzy na praktykę. Uwzględniając dynamikę procesów, nauczanie BPM musi wyjść naprzeciw wyzwaniom w dostarczeniu odpowiednich treści oraz umiejętności. Uczelnie powinny dostosować edukację BPM do obecnych trendów biznesowych, jakimi są: sztuczna inteligencja (AI), zrobotyzowana automatyzacja procesów (RPA), zrównoważony biznes, wytrzymałość na kryzysy zarówno o zasięgu globalnym, jak i lokalnym. Istotna jest również edukacja umiejętności miękkich, inteligencji emocjonalnej, inkluzywności i różnorodności, które w erze sztucznej inteligencji, stają się ważniejsze niż kiedykolwiek wcześniej.

słowa kluczowe: zarządzania procesami biznesowymi, systematyczny przegląd literatury, edukacja, uczelnie wyższe

Związki zawodowe i ich działania na rzecz budowy wspólnoty

Tęcza Nicole

Obecnie związki zawodowe i samorządy załogowe mają niektóre styczne, a czasem pokrywające się obszary działania. W III RP związki zawodowe wywołują żywsze reakcje pracowników niż samorząd w przedsiębiorstwie.

Celem projektu jest zbadanie roli jaką współcześnie może odegrać ruch pracowniczy w budowie wspólnoty pracowników na bazie przedsiębiorstwa.

Istniejąca literatura w tym zakresie jest dosyć uboga, a ostatnie prace poświęcone tematyce roli związków zawodowych i rad pracowniczych w budowaniu wspólnoty, datowane są na wczesne lata 80 XXw. Zarówno po literaturze, jak i ilości prac doktorskich branych w ostatnich 4 latach można zauważyć tendencję wzrostową zainteresowania tematyką związkową. Wspomniane prace powstały w dyscyplinach takich jak: nauki prawne, nauki o polityce, socjologia i psychologia. W pracy wykorzystane są materiały dotyczące działalności statutowej, członków, spraw finansowych pochodzące ze związków zawodowych oraz central związkowych. Przedmiot badań zostanie skoncentrowany na związkach zawodowych należących do branży transportowej w Polsce.

Badaniu zostanie poddane funkcjonowanie ruchu zawodowego w przedsiębiorstwach będących spółkami Skarbu Państwa/ Spółkami z udziałem większościowym Skarbu Państwa/ Przedsiębiorstwami Państwowymi, w których: działają związki zawodowe i rady pracownicze, działają tylko rady pracownicze, działają tylko związki zawodowe.

Główna hipoteza: Związki zawodowe oraz rady pracownicze mają istotny wpływ na animowanie życia pracowniczego. W badaniach wykorzystana zostanie syntetyzacja wyników przeprowadzonych badań ilościowych przeprowadzonych metodą CAWI. Metoda ta jest bardzo wygodna i użyteczna oraz powszechnie używana np. w badania dot. satysfakcji pracowniczej. Wybór tej metody badawczej pozwala również na pozyskanie większej ilości respondentów. Przy pomocy tej metody zostaną przeprowadzone badania dotyczące takich problemów jak: poziom zadowolenia z warunków pracy i płacy pracowników, w których działają związki zawodowe i rady pracownicze; w których działają tylko rady pracownicze; w których działają tylko związki zawodowe? Czy w poczuciu pracowników, rada pracownicza reprezentuje ich interesy, jeżeli tak to w jakim stopniu? Jaki jest poziom zaufania pracowników do związków zawodowych. Komplementarnie do badań CAWI zostaną przeprowadzone zogniskowane wywiady indywidualne IDI z liderami związkowymi.

Związki zawodowe i samorządy załogowe mają niektóre styczne, a czasem pokrywające się obszary działania. W III RP związki zawodowe wywołują żywsze reakcje pracowników niż samorząd w przedsiębiorstwie. Związki zawodowe mają realny wpływ na animowanie życia pracowniczego, działania przez nie prowadzone przyczyniają się do budowy wspólnoty pracowników w danym przedsiębiorstwie.

słowa kluczowe: związki zawodowe, wspólnota, solidarność

Do pracy średnio raz w tygodniu. Źródła dochodów gospodarstw o niskiej aktywności zawodowej

Kutwa Krzysztof

Europejski Filar Praw Socjalnych określa 20 kluczowych zasad i praw niezbędnych dla sprawiedliwego i dobrze funkcjonującego rynku pracy oraz systemów zabezpieczenia społecznego. W szczególności plan działania wyznacza trzy główne cele UE do 2030 r.: (i) zatrudnienia co najmniej 78% ludności w wieku od 20 do 64 lat, (ii) uczestnictwa w szkoleniach przez minimum 60% wszystkich osób dorosłych, (iii) zmniejszenia liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym o co najmniej 15 milionów.

Do pomiaru ubóstwa i wykluczenia społecznego w Unii Europejskiej wykorzystywany jest wielowymiarowy wskaźnik AROPE. Uwzględnia on ubóstwo dochodowe, poważne deprywacje materialne i społeczne oraz wykluczenie z rynku pracy. Niniejsze badanie skupia się na ostatnim ze komponentów; niskiej intensywności pracy, definiowanej jako odsetek populacji w wieku produkcyjnym poniżej 65. roku żyjących w gospodarstwach, których członkowie przepracowali w poprzednim roku nie więcej niż 20% swojego całkowitego potencjału; w 2024 r. dotyczyło 8% osób w tym wieku.

Dotychczasowe badania empiryczne koncentrowały się na analizie struktury źródeł dochodów gospodarstw domowych znajdujących się w sytuacji ubóstwa, uwzględniając fakt, iż znaczna część osób zagrożonych ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym nie spełnia wyłącznie jednego kryterium AROPE, lecz doświadcza kumulacji niekorzystnych zjawisk, takich jak niskie dochody, deprywacja materialna oraz ograniczona aktywność zawodowa. Rzadziej podejmowane były próby dokładnego zbadania struktury dochodów w osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem wyłącznie ze względu na niską aktywność zawodową.

Niniejsze badanie wypełnia tę lukę w oparciu o dane EU-SILC z lat 2010, 2014, 2018 i 2022. Wykorzystywanie bazy danych EU-SILC o dochodach wiąże się z istotnymi wyzwaniami metodologicznymi. Poszczególne kraje stosują odmienne podejścia do definiowania dochodu (gross-net conversion) i poziomu agregacji źródła dochodów, gdy jest ono zbierane. Dodatkowo, wysoka różnorodność źródeł informacji (rejestry-ankiety), niejednoznaczne przypadki graniczne (borderline-cases) wynikające z braku precyzyjnych i spójnych definicji niektórych kategorii dochodów, niedoszacowanie dochodów przez respondentów (uder-reporting) oraz konieczność imputacji brakujących danych dokonywanych wielowariantowo oraz zróżnicowane harmonogramy zbierania danych wpływają na interpretacje wyników.

Odpowiadam na dwa pytania badawcze dotyczące gospodarstw domowych o niskiej intensywności pracy. Po pierwsze, analizuję strukturę źródeł dochodów tych gospodarstw, zwracając uwagę na ograniczenia związane z porównywalnością danych między krajami. Po drugie, dokonuję decylowej dekompozycji struktury dochodów gospodarstw na 17 kategorii, co pozwala ocenić zróżnicowanie nierówności dochodowych wewnątrz i pomiędzy gospodarstwami zróżnicowanymi ze względu na status ubóstwa.

słowa kluczowe: źródła dochodów, nierówności dochodowe, ubóstwo, niska intensywność pracy, EU-SILC

Między wolnością, ochroną a odpowiedzialnością

Osoba prowadząca: dr Marta Kindler

Doktryna reasonable accommodation w europejskim systemie ochrony wolności myśli, sumienia i religii

Szewczyk Kacper

Powstała w Stanach Zjednoczonych (lata 60.) i Kanadzie (lata 80.) doktryna reasonable accommodation (dalej: RA) polega na obowiązku modyfikacji ogólnie obowiązujących reguł i praktyk w celu ich dostosowania do szczególnych, uzasadnionych potrzeb jednostki. Koncepcja wykształciła się jako odpowiedź na wyzwania społeczeństw wieloreligijnych, w dążeniu do zapewnienia równości materialnej oraz maksymalizacji wolności osobistej. W Europie formuła RA wykorzystywana jest natomiast przede wszystkim jako narzędzie wyrównywania szans osób niepełnosprawnych na rynku pracy, przy jednoczesnym wzroście żądań jej zastosowania także w odniesieniu do potrzeb motywowanych religijnie.

Na tym tle celem projektu jest ustalenie zakresu i warunków dopuszczalności zastosowania doktryny RA w ramach strasburskiej i unijnej ochrony wolności sumienia i wyznania oraz równego traktowania ze względu na wyznanie, a także sformułowanie postulowanego modelu jej implementacji, spójnego z logiką europejskiego systemu ochrony praw podstawowych. Realizacji tego celu służą cztery zasadnicze zadania badawcze: (1) ustalenie źródeł doktryny i kształtu jej recepcji w Europie; (2) stworzenie typologii spraw wyznaniowych mieszczących się w obszarze zastosowania RA; (3) zidentyfikowanie ograniczeń obowiązku akomodacji; (4) sformułowanie postulowanej metody implementacji doktryny.

Podstawę metodologiczną stanowi metoda dogmatycznoprawna, obejmująca analizę obowiązujących przepisów prawa, wypowiedzi doktryny oraz – w szczególności – orzecznictwa ETPC i TSUE, co umożliwi rekonstrukcję dotychczasowego modelu ochrony wolności sumienia i wyznania oraz określenie jego relacji do RA. W zakresie genezy i recepcji doktryny wykorzystywane są również metody komparatystyczna oraz historycznoprawna.

Przeprowadzone badania pilotażowe wskazują na potrzebę włączenia argumentacji wynikającej z RA do systemu ochrony wolności sumienia i wyznania w Europie. Przydatność tej formuły wynika z jej zdolności do uwzględniania szerszego kontekstu sprawy oraz indywidualnej perspektywy stron, co sprzyja trafniejszej ocenie proporcjonalności ingerencji, a także eliminowaniu barier doświadczanych przez jednostki bez konieczności odwoływania się do zakazu dyskryminacji lub wykazywania gorszego traktowania całej grupy. Doktryna RA stanowi zarazem prostszą i bardziej intuicyjną metodę rozstrzygania konfliktów oraz wprowadza podejście prospektywne, oparte na dialogu i analizie dostępnych alternatyw.

Wstępne wnioski wskazują, że RA może mieć szerokie zastosowanie, wykraczające poza sprawy pracownicze, gdyż może być wykorzystywana w sprawach, w których jednostka – opierając swoje żądania na wolności sumienia i wyznania lub zakazie dyskryminacji pośredniej – de facto domaga się indywidualnego dostosowania ogólnych reguł do swoich potrzeb religijnych. Dotyczy to w szczególności takich obszarów, jak funkcjonowanie szpitali, zakładów karnych, system edukacji, służba wojskowa, postępowania sądowe oraz relacje z administracją publiczną. Jednocześnie rozszerzenie zastosowania tej koncepcji nie może stanowić prostego odpowiednika obowiązków wykształconych na gruncie równego traktowania osób z niepełnosprawnościami. W tym przypadku istnieje szerszy konsensus państw europejskich, a związane z nim obciążenia – choć ekonomiczne i organizacyjne – rzadziej kolidują z prawami osób trzecich. Natomiast RA w odniesieniu do wolności sumienia i wyznania wymaga uwzględnienia specyfiki tego prawa.

Pomijając polityczny i społeczny sceptycyzm, rozszerzenie doktryny RA na obszar religii napotyka istotne ograniczenia prawne, które można ująć w trzech kategoriach: (1) interes podmiotu zobowiązanego do dokonania dostosowań; (2) prawa osób trzecich; (3) zasada neutralności i bezstronności światopoglądowej państwa.

Konsekwencją uwzględnienia tych ograniczeń jest stwierdzenie, że RA w sprawach wyznaniowych mogłaby znaleźć zastosowanie jedynie w wąskim zakresie i przy spełnieniu określonych warunków, tj. gdy nie prowadzi do nieproporcjonalnego ani nadmiernego obciążenia (disproportionate burden, undue hardship) – obejmującego także niedogodności finansowe, organizacyjne i praktyczne – oraz nie narusza praw osób trzecich, przykładowo przez narażenie zdrowia, ograniczenie dostępu do dóbr i usług lub dyskryminacyjne traktowanie.

Uwzględnienie tych ograniczeń prowadzi do wstępnej hipotezy, że nie ma potrzeby wprowadzania odrębnego obowiązku dostosowania do potrzeb objętych ochroną wolności sumienia i wyznania, natomiast rozważenie dostępnych alternatyw, zgodnie z modelem RA, powinno stanowić element obowiązującego testu proporcjonalności – na etapie poszukiwania najmniej dolegliwego środka ingerencji.

słowa kluczowe: Wolność sumienia i wyznania, zakaz dyskryminacji, równość materialna, reasonable accommodation, racjonalne usprawnienia

Obecność mniejszości polskiej na arenie politycznej Litwy

Kantorska Daria

W debacie publicznej co raz częściej poruszane są tematy dotyczące indywidualnych sfer życia społecznego, w tym również kwestii związanych z grupami mniejszościowymi. Na scenie politycznej widoczne jest zaangażowanie przedstawicieli różnych społeczności, na przykład narodowych, etnicznych, religijnych, kulturowych czy językowych. Zdarza się, że spośród członków mniejszości wyłaniani są reprezentanci polityczni, którzy pełnią rolę łączników pomiędzy grupami społecznymi a elitą polityczną. Wychodzą na zewnątrz grupy stanowiąc oficjalny głos w środowisku społeczno-politycznym i tym samym odpowiadają za wyrażanie potrzeb oraz oczekiwań. W ramach tego obszaru badań niezwykle istotnym tematem wydaje się rzeczywista obecność przedstawicieli grup mniejszościowych na arenie politycznej oraz ich wpływ na kształtowanie statusu mniejszości.

Problemem badawczym zaprezentowanym w referacie będzie obecność członków mniejszości polskiej na litewskiej scenie politycznej, w tym w szczególności specyfika i znaczenie przedstawicielstwa politycznego tej grupy. Reprezentacja polityczna mniejszości polskiej na arenie politycznej została potraktowana jako kanał komunikacyjny pomiędzy tą społecznością a władzami państwowymi. Interdyscyplinarny i wielowymiarowy charakter reprezentacji w kontekście politycznym pozwala na opisanie jej jako jednego z instrumentów komunikacji politycznej mniejszości polskiej na Litwie. Przyjęto, że celem komunikacji politycznej jest zmiana i wyjaśnienie stanowisk, a także poglądów prezentowanych w trakcie publicznej debaty. Metodami badawczymi wykorzystanymi do analizy omawianego zagadnienia były: desk research, analiza aktów prawnych, a także analiza literatury przedmiotu.

W przypadku mniejszości narodowych, zwłaszcza tych licznych (mniejszość polska na Litwie jest najliczniejszą w tym państwie) lub stanowiących znaczną część populacji państwa zamieszkania, nie do przecenienia jest jej udział w życiu publicznym oraz politycznym. Aktywność mniejszości w środowisku politycznym pozwala na utrzymanie jej statusu, artykułowanie żywotnych interesów i budowanie współpracy z podmiotami odpowiedzialnymi za zapewnienie ich praw. Uwzględniając szereg zachodzących zmian społecznych, a także dostrzegając nowe podejścia do kwestii funkcjonowania grup narodowych ważne jest rozważenie obecności mniejszości w przestrzeni społeczno-politycznej oraz pochylenie się nad problematyką znaczenia reprezentacji politycznej dla mniejszości narodowych i wpływu na jej status w państwie.

słowa kluczowe: mniejszość narodowa, przedstawicielstwo polityczne, ustawodawstwo

Dlaczego w Kodeksie postępowania cywilnego występuje koza? O potrzebach zmian w zakresie ograniczeń egzekucji ze zwierząt

Żukowski Antoni

Wprowadzenie – stan literatury

W literaturze przedmiotu utrwalone jest stanowisko, że zasadą prawa cywilnego jest to, że odpowiedzialność majątkowa dłużnika ma charakter powszechny i obejmuje cały jego majątek – zarówno obecny, jak i przyszły. Jednocześnie podkreśla się konieczność wprowadzania wyjątków od tej zasady w postaci ograniczeń egzekucji, uzasadnianych względami humanitarnymi, społecznymi oraz funkcjonalnymi. W doktrynie wskazuje się, że katalog wyłączeń spod egzekucji zawarty w k.p.c. ma w dużej mierze charakter kazuistyczny i historycznie ukształtowany. Szczególną uwagę zwraca art. 829 pkt 3 k.p.c., który odzwierciedla model gospodarstwa rolnego typowy dla realiów przeszłych, co rodzi pytania o jego aktualność w kontekście współczesnych przemian społecznych, w tym zmieniającej się roli zwierząt w życiu człowieka.

Cele badawcze

Celem wystąpienia jest ocena adekwatności obowiązujących regulacji dotyczących ograniczeń egzekucji w świetle współczesnych realiów społecznych oraz sformułowanie postulatu ich rewizji. W szczególności celem jest ustalenie, czy obecny kształt art. 829 pkt 3 k.p.c. odpowiada aktualnym funkcjom, jakie zwierzęta pełnią w życiu jednostki, oraz czy istnieje potrzeba wprowadzenia nowych regulacji dotyczących wyłączeń spod egzekucji.

Hipoteza badawcza

Główna hipoteza badawcza zakłada, że obowiązująca regulacja ograniczeń egzekucji w zakresie zwierząt ma charakter anachroniczny i nie odpowiada współczesnym standardom społecznym oraz aksjologicznym.

Pytania badawcze:

Czy katalog wyłączeń spod egzekucji przewidziany w art. 829 k.p.c. odzwierciedla aktualną strukturę majątku dłużnika?

Czy brak regulacji dotyczącej zwierząt domowych prowadzi do luki aksjologicznej i funkcjonalnej?

Jakie konsekwencje praktyczne wywołuje dopuszczalność egzekucji ze zwierząt domowych?

Czy zasadne jest wprowadzenie wyraźnego wyłączenia zwierząt domowych i terapeutycznych spod egzekucji?

Opis metodologii

Badanie zostanie przeprowadzone z wykorzystaniem metod charakterystycznych dla nauk prawnych. Podstawową metodą będzie analiza dogmatycznoprawna przepisów k.p.c., w szczególności art. 829 pkt 3, uzupełniona o analizę orzecznictwa oraz poglądów doktryny. Pomocniczo wykorzystana zostanie metoda prawnoporównawcza w celu ustalenia, jak analogiczne zagadnienia regulowane są w innych systemach prawnych.

Zakładane wstępne wnioski

Wstępnie można przyjąć, że obecne brzmienie art. 829 pkt 3 k.p.c. ma ograniczone znaczenie praktyczne i nie przystaje do współczesnych realiów społecznych. Brak regulacji dotyczącej zwierząt domowych prowadzi do niejednorodności praktyki oraz powstania luki aksjologicznej. Zasadne wydaje się odejście od kazuistycznego modelu wyłączeń na rzecz bardziej elastycznego i funkcjonalnego ujęcia, uwzględniającego współczesną rolę zwierząt - w tym poprzez wprowadzenie wyraźnego wyłączenia spod egzekucji zwierząt domowych oraz wykorzystywanych w celach terapeutycznych, przy jednoczesnym zachowaniu równowagi między interesami dłużnika i wierzyciela.

słowa kluczowe: Postępowanie cywilne, egzekucja, komornik, zwierzęta

Wybrane kryzysy a dobrostan dzikich zwierząt podczas transportu między ogrodami zoologicznymi w Europie

Michalska Weronika

Transport dzikich zwierząt między ogrodami zoologicznymi stanowi istotny element zarządzania populacjami *ex situ*, jednak jednocześnie wiąże się z licznymi zagrożeniami dla ich dobrostanu. Nie ulega wątpliwości, że transport jest jednym z najbardziej stresogennych etapów życia zwierząt utrzymywanych w niewoli (Adams 1994; Moss 1994; Pohlin et al. 2021). Problemy te obejmują zarówno czynniki fizjologiczne (stres, urazy, choroby), jak i behawioralne, a ich intensywność zależy od warunków organizacyjnych, długości podróży oraz przygotowania zwierząt (Broom 1986; Mellor et al. 2020). W ujęciu geograficznym transport zwierząt można interpretować jako specyficzną formę mobilności, wpisaną w sieci powiązań instytucjonalnych i przestrzennych między ogrodami zoologicznymi (Linhart et al. 2008). Jednocześnie wskazuje się na rosnące znaczenie czynników globalnych, takich jak zagrożenia środowiskowe, konflikty zbrojne czy pandemie, które mogą wpływać zarówno na logistykę transportu, jak i dobrostan zwierząt (Broad 2020; Chimde 2020; Bozzo et al. 2021). Pomimo rosnącego zainteresowania problematyką dobrostanu zwierząt w zoo (Whitham & Wielebnowski 2013; Escobar-Ibarra et al. 2020), nadal brakuje badań integrujących perspektywę transportu, dobrostanu i sytuacji kryzysowych w ujęciu przestrzennym.

Cele poznawcze badania obejmują: (CP1) określenie zależności między występowaniem kryzysów a liczebnością transportowanych zwierząt, (CP2) identyfikację zmian kierunków transportu, (CP3) ocenę zmian dobrostanu w czasie kryzysów oraz (CP4) wskazanie czynników wpływających na jego pogorszenie. Postawiono również cel aplikacyjny (CA), obejmujący zaproponowanie sposobów zwiększania dobrostanu dzikich zwierząt podczas transportu między ogrodami zoologicznymi w Europie w warunkach występowania pandemii COVID-19, wojny w Ukrainie oraz wybranych powodzi. Badanie opiera się na czterech hipotezach zakładających m.in. wzrost liczby transportów w sytuacjach kryzysów środowiskowych i militarnych oraz spadek w okresie pandemii, a także pogorszenie dobrostanu zwierząt w warunkach kryzysowych.

Zastosowana metodologia ma charakter mieszany i obejmuje analizę desk research raportów transportowych, analizę jakościową (wywiady eksperckie), analizę ilościową (badania ankietowe w zoo z wykorzystaniem formularzy oceny dobrostanu), analizę statystyczną dotyczącą liczebności i kierunków transportów oraz analizę przestrzenną. Dodatkowo przeprowadzone zostaną studia przypadku wybranych ogrodów zoologicznych dotkniętych analizowanymi kryzysami.

Wstępne wnioski sugerują, że sytuacje kryzysowe prowadzą do istotnych reorganizacji sieci transportowych zwierząt w Europie, w tym do skracania dystansów transportu oraz zwiększonej koncentracji przepływów w regionach sąsiadujących z obszarami dotkniętymi kryzysem. Jednocześnie kryzysy te mogą negatywnie wpływać na dobrostan zwierząt poprzez ograniczenie zasobów organizacyjnych, wydłużenie czasu transportu lub konieczność realizacji transportów w trybie awaryjnym. Wyniki badań mogą stanowić podstawę do opracowania rekomendacji dla ogrodów zoologicznych oraz instytucji zarządzających w zakresie minimalizowania negatywnych skutków transportu zwierząt w warunkach globalnej niestabilności.

słowa kluczowe: transport; dzikie zwierzę; kryzys; dobrostan; ogród zoologiczny

Pacyfizm w rozwoju nauk o bezpieczeństwie

Bado Błażej

Pacyfizm, interpretowany jako kategoria analityczna, pozostaje słabo rozwiniętym nurtem myślowym w naukach o bezpieczeństwie. Wynika to zarówno z historycznego ukształtowania tej dyscypliny wokół zagadnień związanych z militarnymi i zbrojnymi wymiarami funkcjonowania państwa, jak i z utrwalonego sposobu postrzegania samego pacyfizmu, który bywa kojarzony z idealizmem, biernością, moralizmem lub religijnym absolutyzmem. W konsekwencji pacyfizm częściej funkcjonuje jako marginalny komentarz moralno-etyczny niż jako pojęcie zdolne współtworzyć główny nurt analizy bezpieczeństwa. Jednocześnie rozwój krytycznych studiów nad bezpieczeństwem, koncepcji bezpieczeństwa ludzkiego i bezpieczeństwa ontologicznego oraz badań nad praktykami niestosowania przemocy otworzył nowe możliwości włączania elementów bliskich pacyfizmowi do refleksji nad bezpieczeństwem. Wystąpienie to ma na celu wskazanie potencjalnych obszarów takiego wkładu, wpisując się w rosnące zainteresowanie nauk o bezpieczeństwie aspektami o charakterze niemilitarnym.

Celem wystąpienia jest przedstawienie potencjału pacyfizmu jako kategorii analitycznej użytecznej dla nauk o bezpieczeństwie. Przez kategorię analityczną rozumiem tu nie pojedyncze pojęcie opisowe, lecz narzędzie pojęciowe umożliwiające wyodrębnianie, porządkowanie i interpretowanie określonych zjawisk społecznych. W tym ujęciu pacyfizm nie jest jedynie nazwą postawy moralnej ani synonimem sprzeciwu wobec wojny, lecz kategorią, która może pomagać w dekonstrukcji i heurystycznej rekonfiguracji zjawisk społecznych takich jak: krytyka przemocy jako narzędzia wytwarzania bezpieczeństwa, repertuary działania bez użycia przemocy, sprzeciw sumienia, cywilna ochrona ludności i ograniczanie szkód, relacja między bezpieczeństwem a tożsamością moralną, ruchy pokojowe i mobilizacja zbiorowa, a także epistemologiczny wymiar normalizacji wojny i przemocy. Przedstawienie potencjału pacyfizmu jako kategorii analitycznej wymaga ukazania go na trzech następujących poziomach: terminologicznym, teoretycznym i paradygmatycznym.

Zrealizowanie celu wystąpienia będzie możliwe dzięki połączeniu krytycznej analizy literatury, analizy pojęciowej oraz analizy tematycznej prac Petera Brocka. Jego twórczość zostaje potraktowana jako zasadnicza rama interpretacyjna nie tylko ze względu na wielość analiz, których jest autorem, lecz przede wszystkim dlatego, że w literaturze przedmiotu uchodzi on za najwybitniejszego badacza dziejów pacyfizmu i autora najbardziej systematycznej rekonstrukcji jego światowych tradycji. Martin Ceadel wskazywał wręcz, że żadna idea nie zawdzięcza tak wiele jednemu badaczowi, jak pacyfizm Brockowi, co dobrze oddaje skalę jego znaczenia dla całego pola badań. W tym sensie Brock nie stanowi tu jedynie jednego z wielu autorów pomocniczych, lecz kluczową soczewkę interpretacyjną, ponieważ jego prace pozwalają uchwycić pacyfizm jako zjawisko religijne, świeckie, społeczne, polityczne i humanitarne zarazem. Analiza jego dorobku umożliwia zatem nie tylko rekonstrukcję historycznej zmienności pacyfizmu, lecz także identyfikację jego bardziej trwałych struktur znaczeniowych, które mogą zostać przełożone na język nauk o bezpieczeństwie. Historia nie pełni tu więc funkcji wyłącznie rekonstrukcyjnej, lecz staje się źródłem kategorii pozwalających trafniej problematyzować współczesną rzeczywistość bezpieczeństwa. Wstępny wniosek brzmi następująco: pacyfizm może rozwijać nauki o bezpieczeństwie nie jako moralny dodatek do istniejących teorii, lecz jako kategoria analityczna zdolna poszerzać siatkę pojęciową dyscypliny, wzmacniać jej zaplecze teoretyczne oraz ujawniać granice dominujących paradygmatów bezpieczeństwa.

słowa kluczowe: pacyfizm; Peter Brock; nauki o bezpieczeństwie; paradygmaty nauk o bezpieczeństwie

Contested Publics. Media, Mobility and Lived Experience

chair: dr hab. Mikołaj Pawlak, prof. ucz.

The Role of SEO and SEO Specialists in Media, Agencies, and E-commerce: Literature Review and Research Gap in Polish Discourse

Wojnowski Bartłomiej

In the dynamic digital landscape and era of technological transformations, SEO specialists play a key role in the strategies of media organizations, marketing agencies, and e-commerce platforms. The presentation offers a systematic literature review, identifying the state of international research, Polish contributions, and research and empirical gaps, particularly in the Polish context.

The analysis is based on a synthesis of over 40 key international and national publications spanning 2008-2026, integrating theoretical and industry perspectives.

The literature review reveals a rich international body of work, where SEO is treated as an integral part of digital marketing (Yalçın & Köse, 2010; Dwivedi et al., 2020), with emphasis on ranking factors (Ziakis et al., 2019), link-building (Zhang & Cabage, 2016; Crespo, 2025), and ethical aspects (Malaga, 2008). Industry studies highlight the role of SEO in journalism (Giomelakis & Veglis, 2015a, 2015b, 2019, 2023; Richmond, 2008; Dick, 2011) and e-commerce (Yang et al., 2015; Pérez-Montoro & Codina, 2016; Roumeliotis et al., 2022; Mahmutović, 2024).

Specialist competencies are analyzed, among others, by Escandell-Poveda et al. (2022) and Sánchez-Rivero et al. (2024), emphasizing execution challenges (Spinuzz, 2010; Aswani et al., 2017). In Poland, practical reports (e.g., on e-commerce) and a few academic works (Ćwiertniak & Wikowska, 2023; Strzelecki, 2024; Jastrzębska, 2024) dominate, lacking in-depth analysis of SEO's organizational role or specific industries.

Research objectives include: (1) synthesizing the state of research on SEO's role in media, agencies, and e-commerce; (2) identifying specialists' competencies and challenges; (3) highlighting the gap in Polish disciplinary discourse.

Research questions: Q1: How does the literature describe the role of SEO specialists across sectors? Q2: What similarities and differences exist between media, agencies, and e-commerce? Q3: Why does Polish discourse still lack substantial contributions and in-depth reflection on the topic?

The methodology relies on a systematic review (PRISMA), analyzing Scopus, Google Scholar, and Polish databases (CEJSH). Publications from 2008-2026 were selected, categorized thematically (definitions, industries) and comparatively (international vs. Polish).

Preliminary conclusions suggest that international literature confirms the evolution of SEO specialists' roles toward strategic functions (H1: Shift from routine technical tasks to strategic ones in media, agencies, and e-commerce; H2: Growing importance as mediators between algorithms and business; H3: Sectoral differences – e-commerce focused on conversion and sales, media on visibility and trust, agencies as intermediaries). The review can introduce theoretical novelty to the discipline, offering recommendations for further research on SEO in the context of communication and media studies.

keywords: SEO, SEO specialists, e-commerce, digital marketing, literature review, marketing agencies

Evolving Narratives of Refugees: A Longitudinal Topic Modeling Study of Polish Public Television Evening News “Wiadomości”

Nawrocka Maria

This paper tries to develop a data-driven typology of refugee representations in Polish public television. It is doing so by combining computational text analysis with sociological theories of media framing. Research on migration discourse has often demonstrated that media play a crucial role in shaping public perceptions of refugees. They often oscillate between humanitarian and securitized frames (Greussing & Boomgaarden, 2017; Krzyżanowski et al., 2018). While prior studies on Poland have examined specific “crisis moments” or relied on qualitative analyses of selected materials, there remains a lack of longitudinal, large-scale research, that would be focused on Polish public television news recordings broadcast live on television, capturing how representations evolve over time and stabilize into broader discursive patterns.

The main objective of this study is to move beyond identifying individual frames and instead construct a typology of refugee representations. The study addresses the following research questions: (1) What dominant thematic frames surrounding refugees appear in Polish public television? (2) How do these frames cluster into broader types of representation? The working hypothesis assumes that refugee representations are not random but organized into recurring, politically embedded types that reflect shifting state narratives and crisis contexts.

The empirical material consists of a corpus of 1,064 news segments (approx. 55 hours of audiovisual content) broadcast in the main evening news program “Wiadomości” on TVP1 between 2013 and 2023. The corpus was constructed from archival production documents and includes only segments containing the term “refugee.” All recordings were transcribed and subjected to extensive preprocessing tailored to the Polish language.

Methodologically, the study employs latent Dirichlet allocation (LDA), a probabilistic topic modelling technique widely used in natural language processing (Blei & Lafferty, 2006; Grimmer et al., 2022). A dynamic topic model was implemented to capture temporal variation in discourse. Model selection was based on topic coherence (CV), with eight topics providing the optimal balance between interpretability and statistical robustness. Additionally a qualitative discourse analysis is conducted. These topics are interpreted as media frames and subsequently grouped into types of representation through qualitative interpretation.

Preliminary findings suggest that the identified frames, such as security/terrorism, border control, humanitarian aid, and geopolitical conflict, cluster into distinct types of refugees representations. These types vary over time and align closely with key events such as the 2015 “migration crisis,” the Polish-Belarusian border crisis, and the war in Ukraine. The study demonstrates how computational methods can support sociological theory-building by enabling the transition from descriptive frame analysis to analytically robust typologies of media discourse.

keywords: Refugees, Telewizja Polska - TVP, Topic Modeling, Media Framing

Healing, Trust, Security – Health Behaviour of Polish Migrants in the Netherlands

Skiba-Filiks Anna

The phenomenon of combining different treatment methods extends beyond the commonly discussed integration of biomedicine (Western medicine) with traditional, complementary, and alternative medicine (TCAM), typically conceptualized as medical pluralism (Leslie 1980). It also encompasses other domains, including the combination of healthcare systems from migrants' countries of origin with those of host or third countries (e.g., González-Vázquez et al. 2016), which is particularly significant in the context of migrant health.

This paper explores the diversity of health-related behaviors among Polish migrants in the Netherlands, drawing on the concept of healthcare bricolage—the use of a wide range of resources and strategies to address health needs (Phillimore et al. 2019). The primary research aim is to examine migrants' health strategies, including both the combination and non-combination of treatment methods. The study addresses three main research questions: (1) What health behaviors characterize Polish migrants in the Netherlands? (2) To what extent, and in what ways, do they combine different treatment methods? (3) What factors shape these health behaviors?

The empirical material is based on 35 in-depth interviews conducted with Polish migrants experiencing chronic, lifestyle-related health illnesses. The paper presents three illustrative case studies that demonstrate the heterogeneity of migrants' health practices. One of the key strategies identified is the combination of healthcare systems, most often involving services from Poland and the Netherlands, alongside informal and semi-formal sources of care.

The findings suggest that limited attachment to Dutch society, low levels of trust, and a lack of perceived safety are crucial drivers of seeking care outside the formal Dutch healthcare system. These factors operate alongside pragmatic barriers such as language difficulties and limited knowledge of institutional rights. The analysis is informed by Anthony Giddens' theory of structuration (1984) and the concept of late modernity (1991). Adapting these frameworks, the paper argues that diminished ontological security, low trust, and the experience of living in a risk-saturated environment contribute to the adoption of pluralistic health behaviors. Such practices are interpreted as strategies aimed at regaining a sense of control and security, both in relation to health and broader life conditions.

Building on these findings and extending the author's broader doctoral research in the anthropology of health and illness, the paper proposes an original conceptual framework for analyzing the combination of treatment practices. This framework consists of five dimensions: (1) healthcare systems from the country of origin, host country, and third countries; (2) biomedicine versus traditional/alternative medicine; (3) providers, including professionals, significant others, and facilitators; (4) public and private sectors; and (5) modes of care delivery, including face-to-face and online services.

keywords: Health of migrants, Polish migrants in the Netherlands, trust, ontological security, late modernity

Transforming Ritual. May Day in Berlin and Warsaw after 1989

Downarowicz Paweł

The revolutions of 1989 in the former Eastern Bloc and the ensuing period of rapid socio-economic transformation marked a new era in the century-long history of May Day celebrations. Burdened by repetitiveness, rigidity, and the legacy of state socialism, the hitherto state-sponsored ritual underwent a dramatic transformation: although May Day retained its place in the public calendar, state patronage disappeared. With it, the forms and meanings of the holiday became subject to public contestation, while losing their mass character. As the narrator of a 1990 Polish Film Chronicle newsreel sarcastically remarked, commenting on the May Day parade in Warsaw: sources remain silent on whether attendance was checked.

In the context of the neoliberal turn and its accompanying individualisation (Harvey, 2006), a May Day ritual oriented more towards the celebration of communality than the pursuit of direct political goals seemed a relic of a bygone era. This conviction can be described as "vernacular antiritualism" – an attitude that sees in the repetitiveness and predictability of ritual primarily an inept, doomed attempt to resurrect a past ill-suited to the present. Similar tendencies were evident in post-Fordist capitalism, where labour rituals struggled with fragmentation and declining participation (Helbrecht et al., 2017; McGrath, 2003). As concluded at a DGB meeting in 1991, in the context of dwindling attendance in West Germany: we are no longer reaching workers with contents and forms of action that have become rigid and ritualised.

Paradoxically, the conviction that May Day and its forms are anachronistic is itself part of the holiday's tradition. Debates over its true meanings and adequate means of expression have accompanied the holiday from its very beginnings (Braun, 1991, p. 11; Daniszewski, 1950, p. 111), finding expression in performances that have always balanced joyous festivities rooted in folk tradition, manifestations of revolutionary militancy, and quasi-religious processions (Reiter, 2016).

Informed by eventful sociology, I argue that rather than an end, the transformative revolutions of 1989 (Bernhard & Kubik, 2014; Sewell, 2005) mark a new opening in the history of May Day. The collapse of state socialist tradition stimulates the pluralisation and intensification of the symbolic struggles surrounding the holiday; new actors enter the stage, drawing on historical models while simultaneously updating existing patterns. As a result, new ritual configurations emerge, performing a variety of functions – staging conflicts over the socialist past as well as those concerning the capitalist present and future; forming collective identities and interests, or simply celebrating togetherness.

Using the archival materials, press queries, and interviews with organisers, I conduct a comparative analysis of ritual construction in Berlin and Warsaw between 1990 and 2019, with particular attention to events organised by the main trade union confederations (DGB and OPZZ). I treat May Day performances as a lens through which to observe the broader transformations taking place in both contexts. While certain patterns are common to both cities, I explain the divergent trajectories of their May Day rituals through three factors: the availability and strategic use of historical repertoires that predate or bypass state socialism; the varying capacity of actors to mobilise these repertoires under new political and economic constraints; and the formative role of new social cleavages produced by the transformation itself.

keywords: collective memory, post-socialism, ritual, class, transformation

Musk, DOGE and Disinformation: The Case of Legal Instrumentalism

Korczak-Kubalski Igor

On 20 January 2025, by executive order no. 14158 (hereinafter: EO), US President Donald Trump established the Department of Government Efficiency (hereinafter: DOGE). According to Section 3 b. of the EO, the DOGE's activity is dedicated to "advancing the President's 18-month DOGE agenda". No further explanation of the Department's role was provided within the act. It seemed that DOGE would have been yet another among presidential advisory offices, known as "the American czars" (Sholette, 2010). Nevertheless, contrary to that belief, DOGE transformed into "a matrix structure that embedded staff across executive agencies, establishing dual reporting lines to both agency heads and the White House" (Marisam, 2025, p. 77). Gaining access to organizational information regarding executive agencies, DOGE began to propose more specific federal downsizing plans, which effectively resulted in hundreds of thousands of lay-offs among federal workers (Bivens, 2025).

Despite appointing Amy Gleason as the head of DOGE, the real "man in charge" of that Department, according to President Trump himself, was Elon Musk. He is the richest man in the world, CEO of new technology brands Tesla and SpaceX, and well as CEO of social network X (formerly Twitter). Besides from that, he was also the most generous donor of Trump's 2024 presidential campaign (Kellner, 2025). What is more, Gao et al. (2025) showed "a significant correlation between Musk's high-exposure behavior at critical moments and Trump's support rate, particularly showing short-term boosts in swing-state polling". Therefore, many authors suggest that the DOGE was used by Musk as a vessel to promote "his own vision of the world" and to disseminate disinformation considering tech oligarchy (Roberge et al., 2026, p. 5).

The aim of the presentation is to examine whether Elon Musk's actions are a manifestation of legal instrumentalism. The dogmatic-method study of the EO will be conducted, parallelly to the content analysis regarding the DOGE activity. Furthermore, an argumentation-based approach will be employed to examine whether Musk's activity pose a threat to the rule of law in the USA.

keywords: Elon Musk, DOGE, legal instrumentalism, rule of law, disinformation

Panel 2

Miasto, pamięć i produkcja wiedzy w przestrzeni

osoba prowadząca: prof. dr hab. Mirosława Czerny

Krajobraz pamięci drugowojennej w przestrzeni miejskiej Berlina

Słyś Sara

II wojna światowa doprowadziła do fundamentalnych przemian w globalnej wrażliwości moralnej i sposobie postrzegania historii. Jak podkreślono w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka z 1948 roku, doświadczenia wojennego barbarzyństwa „wstrząsnęły sumieniem ludzkości”. W konsekwencji jednym z kluczowych wyzwań powojennego świata stało się upamiętnienie ofiar oraz bohaterów konfliktu. Proces ten nie tylko umożliwia oddanie hołdu, lecz także pełni funkcję terapeutyczną – sprzyja wspólnemu przeżywaniu i oswajaniu traumy wojennej. Z problemem tym musiały zmierzyć się wszystkie strony konfliktu, zarówno ofiary, jak i sprawcy. Pomimo upływu dekad pamięć o tych tragicznych wydarzeniach jest wciąż żywa, czego wyrazem jest stale rozwijająca się sieć miejsc pamięci w Europie. Przestrzenie te stanowią istotne narzędzie konstruowania narracji historycznych oraz wpływają na kształtowanie zbiorowej świadomości społeczeństw.

Niniejsze wystąpienie koncentruje się na analizie krajobrazu pamięci drugowojennej w przestrzeni miejskiej Berlina, jako szczególnego przypadku miasta, w którym nakładają się różnorodne narracje pamięci. Jako dawna stolica Trzeciej Rzeszy, a następnie miasto podzielone między dwa przeciwstawne systemy polityczne, Berlin stanowi unikalne laboratorium badawcze dla studiów nad pamięcią zbiorową. W jego przestrzeni publicznej można wyróżnić trzy dominujące narracje. Pierwsza, charakterystyczna dla Berlina Zachodniego, przez długi czas opierała się na tendencji do marginalizowania i wypierania trudnej przeszłości. Druga, rozwijana w Berlinie Wschodnim, koncentrowała się na eksponowaniu sowieckich miejsc pamięci oraz budowaniu mitu antyfaszystowskiego, legitymizującego nowy porządek polityczny. Trzecia narracja, intensywnie rozwijana po zjednoczeniu Niemiec, skupia się przede wszystkim na upamiętnieniu tragedii Holocaustu.

Głównym celem wystąpienia jest określenie, w jakim stopniu współczesny krajobraz pamięci Berlina odzwierciedla historyczną rolę Niemiec w czasie II wojny światowej oraz identyfikacja wzorców pamięci wpisanych w jego przestrzeń publiczną. W tym celu postawiono zasadnicze pytania badawcze: jakie tematy podejmują pomniki dotyczące II wojny światowej w Berlinie? Czy istnieją zależności między lokalizacją upamiętnień a ich tematyką? Badanie opiera się na analizie lokalizacji oraz tematów wybranych upamiętnień, czego wyniki zostały opracowane w postaci map. Analiza tematyczna pomników pozwala zobrazować zmiany w sposobach narracji o przeszłości oraz ich wpływ na współczesne rozumienie historii, a także bieżących wydarzeń geopolitycznych.

słowa kluczowe: Krajobraz pamięci, II wojna światowa, miejsca pamięci, Berlin

Galerie muralowe jako narzędzie tematycznego placemakingu: studium przypadku Warszawy

Rogovoy Ivan

Sztuka w przestrzeni publicznej stała się integralną częścią tkanki miejskiej metropolii na całym świecie. Warszawa nie jest tu wyjątkiem: graffiti, szablony i murale aktywnie kształtują krajobraz miasta, będąc nośnikami wartości i narzędziami estetyzacji. Na tym tle wyróżnia się jednak specyficzna forma sztuki w przestrzeni publicznej Warszawy – galerie muralowe.

Galerie muralowe – czyli miejsca pod odkrytym niebem, w których znajdziemy liczne prace różnych artystów, połączone wspólnym tematem – stały się zauważalne w przestrzeni miejskiej Warszawy. Taki rodzaj sztuki łączy w sobie aspekty społeczne i artystyczne, a przestrzeń publiczna staje się „płótnem” dla twórczości i wyrażania poglądów i wartości ważnych dla autora. Niniejsze wystąpienie „przygląda się” zjawisku galerii muralowych w Warszawie, analizując ich rolę w kontekście ważnych przekazów społecznych oraz ekspresji artystycznej.

Podczas gdy literatura przedmiotu szeroko analizuje murale w kontekstach rewitalizacji (Campos & Sequeira, 2020; Bofkin, 2014; Garcia-Gayo & Giner-Cordero, 2021), gentryfikacji (Abarca, 2015; Montenegro, 2025), edukacji społecznej (McCormick & Jarman 2005; Bazarnik, 2018; Laskowski, 2012; Bańka, 2015) oraz promocji turystycznej (Bazarnik, 2018; Jażdżewska, 2018), zjawisko galerii muralowych pozostaje obszarem niedoreprezentowanym badawczo. Niniejsze wystąpienie wypełnia tę lukę, adaptując koncepcję Yi-Fu Tuana (1987) do analizy procesu transformacji anonimowej przestrzeni miejskiej w znaczące „miejsce wspólne” poprzez zintensyfikowane działania artystyczne. W założeniu autora, warszawskie galerie muralowe stanowią nowy, nieopisany dotychczas w literaturze model tworzenia miejsc wspólnych (placemaking).

W warstwie teoretycznej autor odwołuje się do koncepcji placemakingu, rozumianego jako proces społeczno-artystycznego przekształcania anonimowej przestrzeni (space) miejskiej w znaczące „miejsce” (place) (Tuan, 1987). Autor przyjmuje, że warszawskie galerie muralowe stanowią specyficzny przypadek kreatywnego i tematycznego zakorzeniania wartości w tkance miasta, gdzie walor artystyczny jest nierozzerwalnie związany z funkcją społeczną i edukacyjną danego miejsca.

Na podstawie analizy literatury, badań terenowych, jakościowej analizy treści murali oraz wywiadów eksperckich przedstawiono różnorodność form galerii muralowych, ich lokalizację w przestrzeni miejskiej Warszawy oraz podjęto próbę określenia funkcji, jakie pełni tego rodzaju sztuka.

słowa kluczowe: mural, galeria muralowa, przestrzeń publiczna, placemaking, Warszawa

Atlas geograficzny jako narzędzie kształtowania społeczeństwa

Wereszczyński Marcin

Mapy od dawna uznawane są za istotne narzędzia kształtowania rzeczywistości politycznej, zwłaszcza w kontekście konfliktów terytorialnych i zmian granic. Służą one nie tylko do przedstawiania przestrzeni, lecz także do legitymizowania roszczeń terytorialnych, wpływania na opinię publiczną oraz budowania tożsamości narodowej. Mimo szerokiego zainteresowania politycznym wykorzystaniem map, nadal widoczna jest luka badawcza dotycząca roli perswazji kartograficznej w atlasach geograficznych, które mimo ich znaczenia edukacyjnego i geopolitycznego rzadko analizowane są jako narzędzia polityczne.

Celem niniejszego badania jest wypełnienie tej luki poprzez analizę atlasów geograficznych w kontekście prezentacji niemieckich terytoriów przyłączonych do Polski w latach 1918–1922 oraz w 1945 roku. Badanie obejmuje szczegółową analizę atlasów wydanych w Niemczech w latach 1918–2018, a także atlasów z Polski, Czechosłowacji, Stanów Zjednoczonych, Rosji, Francji i Wielkiej Brytanii jako kontekstu porównawczego. Szczególną uwagę zwrócono na rozwiązania kartograficzne i graficzne wykorzystywane do przekazywania określonych narracji politycznych oraz kształtowania postrzegania legitymizacji granic.

Analiza nie ogranicza się wyłącznie do treści map, lecz obejmuje również kontekst wydawniczy, w tym autorstwo, serie wydawnicze, wydawców, miejsce oraz czas publikacji. Czynniki te pozwalają lepiej zrozumieć uwarunkowania powstawania map oraz ich związek z interesami geopolitycznymi państw. Połączenie analizy wizualnej z analizą kontekstu produkcji umożliwia identyfikację świadomych decyzji redakcyjnych mających wpływ na odbiór granic przez użytkowników atlasów.

Wstępne wyniki badań wskazują, że polskie atlasy geograficzne konsekwentnie przedstawiały przyłączone terytoria jako integralną część państwa, podkreślając stabilność nowych granic. Z kolei atlasy niemieckie często ukazywały te same obszary jako utracone tymczasowo, co wpisywało się w narracje rewizjonistyczne. W obszarach spornych pojawiały się oznaczenia typu „pod polską administracją”, a także zestawienia dawnych i współczesnych granic z użyciem odmiennych stylów linii. Istotną rolę odgrywały również elementy graficzne, takie jak kolorystyka czy sposób przedstawienia granic, które wzmacniały określone przekazy polityczne.

Badanie potwierdza, że atlasy geograficzne nie są jedynie odzwierciedleniem rzeczywistości, lecz aktywnie uczestniczą w jej konstruowaniu. Wpływają one na sposób postrzegania granic, tożsamości oraz roszczeń terytorialnych. Analiza ta stanowi podstawę do opracowania typologii technik kartograficznych wykorzystywanych do realizacji celów politycznych oraz do rozszerzenia debaty nad kartografią perswazyjną o kontekst atlasów geograficznych.

słowa kluczowe: Kartografia, propaganda, atlas geograficzny, polityka międzynarodowa

Historia i rekonstrukcja księgozbioru Polskiego Towarzystwa Filozoficznego

Rokicka Renata

Polskie Towarzystwo Filozoficzne (PTF) jest jedną z ważniejszych organizacji życia filozoficznego w kraju, która przez lata poddawana była licznym zmianom strukturalnym. Skomplikowana historia PTF znajduje odzwierciedlenie w jego księgozbiorze, który jest zdeponowany w Połączonych Bibliotekach Wydziałów Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego, Instytutu Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk i Polskiego Towarzystwa Filozoficznego (Połączone Biblioteki WFIS UW, IFiS PAN i PTF lub Biblioteka im. Kazimierza Twardowskiego). Celem wystąpienia jest zaprezentowanie dotychczasowej analizy proveniencyjnej, jakościowej oraz ilościowej badanego księgozbioru PTF. Przygotowywana rozprawa doktorska za główny cel obejmuje zrekonstruowanie tego księgozbioru jako warsztatu naukowego służącego rozwojowi dyscypliny, który został przekazany w 1953 r. do zbiorów Połączonych Bibliotek w formie depozytu.

Odpowiedzi na postawione pytania badawcze będą możliwe dzięki dokładnej analizie księgozbioru - proveniencyjnej, ilościowej oraz jakościowej. W celu przeanalizowania historii oraz zawartości biblioteki PTF wykorzystane zostaną dostępne materiały archiwalne, dokumentacja biblioteczna (sprawozdania, księgi inwentarzowe, dowody wpływu) oraz informacje proveniencyjne znajdujące się na poszczególnych egzemplarzach książek. Dokumentacja biblioteczna zostanie skonfrontowana z faktycznym stanem obecnego księgozbioru oraz z innymi dostępnymi źródłami. Umożliwi to przedstawienie pełnego obrazu losów biblioteki PTF. W rozprawie doktorskiej uwzględniona zostanie także cała historia PTF. Zbadane zostaną losy poszczególnych towarzystw, których tradycje łączy obecnie istniejący PTF.

Badaniu zostanie poddana historia oraz zawartość biblioteki PTF, a także analiza jego funkcjonowania (użytkowania). Badania obejmą trzy okresy narastania i funkcjonowania księgozbioru: pierwszy – 1927-1953, drugi – 1953-1989 i trzeci – 1990-2023 r. W przeprowadzanych badaniach wykorzystano metody badań bibliologicznych (bibliograficzną i proveniencyjną), które przy wykorzystaniu dostępnej dokumentacji, spisów oraz inwentarzy, umożliwiły przebadanie całego księgozbioru PTF w trzech okresach jego funkcjonowania. Oddzielnej analizie poddano księgozbiór Krakowskiego Oddziału PTF, który trafił do Połączonych Bibliotek w 2015 r., został włączony do głównego zbioru PTF i do tej pory pozostaje nieopracowany. Zinventaryzowane zostaną wszystkie zbiory Towarzystwa, które na przestrzeni lat trafiły w formie depozytu do Połączonych Bibliotek.

Efektom prac będzie opracowanie dwóch odrębnych katalogów obecnie dostępnych księgozbiorów - PTF oraz Krakowskiego Oddziału PTF. Dzięki wykorzystaniu metody bibliograficznej katalogi będą zawierały wszystkie niezbędne elementy opisu bibliograficznego, a także informacje proveniencyjne. Zastosowanie metody proveniencyjnej pozwoli na prześledzenie losów poszczególnych egzemplarzy oraz wykazanie powiązań i relacji między członkami ówczesnych towarzystw naukowych. Ten aspekt będzie wymagał również wykorzystania metody biograficznej.

W literaturze przedmiotu brakuje studiów na temat roli księgozbiorów towarzystw filozoficznych, a stanowi to naturalny przedmiot badań nauk o komunikacji społecznej i mediach. Rekonstrukcja księgozbioru PTF i jego historii oraz funkcjonowania wypełni także lukę w wiedzy na temat historii i działalności towarzystw naukowych w Polsce w XX i XXI w. W szczególności przedstawi rolę, jaką odegrał badany księgozbiór w tworzeniu warsztatu dla rozwoju filozofii polskiej w trzech wymienionych wyżej okresach przy uwzględnieniu kontekstu historycznego, społecznego, politycznego i kulturalnego. W rozprawie znajdzie się też analiza dotąd nieopisanego księgozbioru Krakowskiego Oddziału PTF, który znalazł się w zbiorze PTF.

słowa kluczowe: badania proveniencyjne, księgozbiór naukowy, biblioteki filozoficzne, towarzystwa filozoficzne, Polskie Towarzystwo Filozoficzne

„Żył życiem swojej biblioteki”. Janusz Krajewski (1908-2000) oraz jego spuścizna i księgozbiór

Jarzyńska Katarzyna

Janusz Krajewski (1908-2000) był pierwszym kierownikiem i organizatorem Połączonych Bibliotek Wydziałów Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego (WFiS UW), Instytutu Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk (IFiS PAN) i Polskiego Towarzystwa Filozoficznego (PTF), które formowały się w latach 50. XX w. Celem wystąpienia będzie przedstawienie roli, jaką odegrał dla organizacji Połączonych Bibliotek (PB) jako warsztatu pracy filozofów i socjologów. Przygotowywana rozprawa doktorska za cel obejmuje odtworzenie przebiegu procesu profesjonalizacji bibliotekarstwa naukowego w PRL-u na przykładzie działalności PB pod kierownictwem Krajewskiego.

W 1952 r. obronił pracę magisterską z filozofii, pisaną pod przewodnictwem Władysława Tatarkiewicza i z tą dyscypliną nauki związał się na resztę życia. W kolejnych latach przypadło mu zadanie organizacji i scalenia trzech komplementarnych księgozbiorów w PB. Książnicy tej poświęcił blisko 20 lat swojego życia, kierując nią aż do przejścia na emeryturę w 1973 r. Podejmował też prace naukowe z zakresu bibliografii, wspierając gromadzenie materiałów i źródeł do 3-tomowej Historii filozofii W. Tatarkiewicza. Opublikował kilka artykułów na temat Juliana Ochorowicza oraz haseł m.in. o Alfredzie Korzybskim czy Ignacym Myślickim do Polskiego Słownika Biograficznego.

Trzy połączone biblioteki współpracują ze sobą w zakresie gromadzenia, opracowania i udostępniania zbiorów, zachowując przy tym odrębne budżety, majątek, ewidencję zbiorów i sprawozdawczość. Jest to rozwiązanie unikatowe w skali globalnej. Każdy z tych trzech księgozbiorów ma inny charakter, a razem tworzą komplementarny warsztat pracy dla filozofów i socjologów od ponad 70 lat. Pod uwagę zostaną wzięte warunki legislacyjne, polityczne, społeczne i naukowe, towarzyszące tworzeniu tego pionierskiego rozwiązania. Wskazana zostanie organizacja PB na tle rozwoju bibliotekarstwa naukowego w okresie PRL, a więc okresie profesjonalizacji tej dziedziny. Wystąpienie uzupełnia lukę w zakresie historii bibliotek w XX wieku, a także jest przedstawieniem unikatowego rozwiązania organizacyjnego biblioteki naukowej.

Odpowiedzi na postawione pytania badawcze zostaną dokonane dzięki analizie dostępnych źródeł: dokumentacji bibliotecznej, opracowań naukowych, a także spuściznie archiwalnej Janusza Krajewskiego zdeponowanej w PB tuż przed jego śmiercią. W skład spuścizny wchodzi jego księgozbiór prywatny, dzienniki, materiały osobiste, notatki, fotografie, a także materiały warsztatowe do przygotowywanych przez niego prac naukowych. Księgozbiór zostanie zbadany metodą proveniencyjną, co umożliwi odtworzenie losów poszczególnych egzemplarzy oraz dopełni obraz relacji środowiskowych Krajewskiego. Spuścizna archiwalna Krajewskiego jest aktualnie porządkowana i poddawana inwentaryzacji. W ramach wystąpienia zostanie poddana krytycznej analizie źródeł.

Rozprawa ma na celu udzielenie odpowiedzi na pytanie jak wyglądała organizacja PB na tle rozwoju bibliotekarstwa naukowego w badanym okresie, a także jaki wpływ na organizację i rozwój PB miał ich pierwszy kierownik. Badania poszukują odpowiedzi na pytanie jak z pełnioną funkcją kierownika biblioteki naukowej radził sobie Krajewski, który w jednym z listów do swojego mistrza - Władysława Tatarkiewicza pisał: „Gryzę tę robotę całym sercem”. Odtworzona zostanie historia PB, ze szczególnym zwróceniem uwagi na postać Krajewskiego, który na rzecz pracy bibliotecznej poświęcił swoje plany naukowe. Ukazany zostanie także jego życiorys, obfitujący w liczne pasje, marzenia i ambicje, wykraczające poza miejsce pracy.

słowa kluczowe: bibliotekarstwo naukowe w PRL , Janusz Krajewski (1908-2000), komunikacja naukowa, organizacja bibliotek naukowych, Połączone Biblioteki WFiS UW, IFiS PAN i PTF

Social experience and its limits

chair: dr Ewelina Biczynska

Patriarchal Family Culture and Mental Health in Emerging Adulthood

Starowicz Anna

Theoretical background: Relational experiences within the family have a key role in shaping children's emotion regulation and stress responsivity, with long-term implications for their mental health (Repetti et al., 2002). Culture is among the most important factors shaping how this family life looks, and because of that significantly affects psychological and social development (Arnett, 1995; Trommsdorff & Cole, 2011). Here, we focus on patriarchal family culture, defined as gender- and age-based hierarchy, based on authority of men and elders over women and children within the household (Benstead, 2021; Walby, 1989). While there is empirical evidence that adverse childhood experiences are associated with increased risk of mental health problems, partly through their impact on emotion regulation processes (Kaçar-Başaran & Kızılteperki, 2025; Zhou et al., 2025), no empirical work has been done on the role of patriarchal family culture during childhood and adolescence as a distal factor significant for this mechanism.

Research purposes: The present study conceptualizes patriarchal family culture as a distal developmental context that may precede adverse childhood experiences and difficulties in emotion regulation. The main objective was to examine whether retrospectively reported patriarchal family culture during childhood and adolescence is associated with mental health problems in emerging adulthood, through adverse childhood experiences and current emotion regulation difficulties, also in a sequential pathway. Mental health outcomes were conceptualized within the Hierarchical Taxonomy of Psychopathology (HiTOP; Kotov et al., 2017), focusing on the broader spectra of internalizing and externalizing psychopathology.

Methods: A cross-sectional study was conducted on a nationwide Polish sample of emerging adults (N = 911; aged 18–29). Measures assessed patriarchal family culture, adverse childhood experiences, difficulties in emotion regulation, and a range of mental health outcomes representing internalizing and externalizing psychopathology.

Results: Patriarchal family culture was positively associated with both internalizing psychopathology (including social interaction anxiety, social phobia, generalized anxiety, depression, posttraumatic stress disorder, complex posttraumatic stress disorder, and disordered eating) and externalizing psychopathology (including aggression and substance-related difficulties) in emerging adulthood. Indirect effects indicated that these associations were mediated by adverse childhood experiences, by emotion regulation difficulties, and by a sequential pathway linking adverse childhood experiences with emotion regulation difficulties. In the case of externalizing psychopathology, significant indirect effects emerged through emotion regulation difficulties and through the sequential pathway, but not through adverse childhood experiences alone.

Conclusions: The findings implicate that patriarchal family culture is a developmentally relevant context for understanding both internalizing and externalizing spectra of mental health problems, while highlighting the transdiagnostic roles of adverse childhood experiences and emotion dysregulation in this link.

keywords: Patriarchal Family Culture and Mental Health in Emerging Adulthood

Too Smart to Be Wrong? Narcissism and the Gap Between Objective and Self-Perceived Intelligence in Childhood

Turek-Wojnarowicz Anna

Intelligence is an individual-difference characteristic that contributes to mental development and predicts life outcomes across the lifespan, from infancy to late adulthood (Bornstein, 2020; Deary, 2014). It is associated with educational achievement, occupational success, socioeconomic status, health, and longevity (Deary et al., 2007; Gale et al., 2012; Kuncel & Hezlett, 2010; Wrulich et al., 2014). Because intelligence is socially valued, not only objectively measured ability but also individuals' perceptions of their own intelligence may be relevant for important life outcomes. Indeed, self-assessed intelligence has been linked to well-being, self-confidence, and academic performance above and beyond psychometric intelligence (Chamorro-Premuzic & Furnham, 2006; Howard & Cogswell, 2018; Neubauer & Hofer, 2020). At the same time, insight into actual cognitive ability is limited, and the association between objective and subjective intelligence is typically modest (Freund & Kasten, 2012; Gignac & Zajenkowski, 2019).

One factor that may shape such self-views is narcissism. Contemporary models conceptualize narcissism in terms of agentic, antagonistic, and neurotic facets (Krizan & Herlache, 2018; Miller et al., 2021; Rogoza et al., 2019). In adults, narcissism is generally unrelated to objectively measured intelligence but is consistently associated with self-assessed intelligence, especially in its agentic form; neurotic narcissism tends to be negatively related to self-evaluations, whereas findings regarding antagonistic narcissism are less consistent (Howard & Cogswell, 2018; Leniarska et al., 2023; Rogoza et al., 2024; Zajenkowski et al., 2020). Although some evidence suggests similar patterns in adolescence (Zajenkowski, 2021), little is known about these associations in younger children.

In the present study, we examined the three facets of narcissism in relation to objectively measured intelligence and self-perceived intelligence in childhood. Based on prior research, we expected agentic narcissism to be positively associated with self-perceived intelligence, neurotic narcissism to be negatively associated with it, and antagonistic narcissism to show weaker or less consistent associations. We also examined whether narcissism facets were related to objective intelligence and whether associations with self-perceived intelligence remained significant after accounting for objective cognitive ability. We conducted a two-wave longitudinal study in a community sample of Polish children (Wave 1: $N = 243$, ages 7–10; Wave 2: $N = 231$; 6-month interval). At both waves, children completed the Three-Dimensional Narcissism Scale for Children and a measure of self-perceived intelligence. Objective intelligence was assessed using the Raven's Coloured Progressive Matrices and Test 1 of the Cattell's Culture Fair Intelligence Test 20-R.

Notably, agentic and antagonistic narcissism were negatively associated with objectively measured cognitive ability. At the same time, agentic narcissism was positively associated with self-perceived intelligence at both waves ($r_s = .22-.43$). Support for the expected negative association with neurotic narcissism was limited, as only one significant cross-wave association emerged, whereas antagonistic narcissism was not significantly associated with self-perceived intelligence. Regression analyses further indicated that associations of agentic narcissism with self-perceived intelligence remained significant after controlling for objective cognitive ability. Overall, the findings suggest that narcissism facets are differentially related to objective and self-perceived intelligence and that these patterns are already detectable in childhood.

keywords: narcissism; self-perceived intelligence; childhood; objective intelligence

Emotion and Contention – Carriers of Meaning in South Korean 21st Century Protest

Lewczuk Agnieszka

Korean society has been subjected to many turbulent, political circumstances. It presents a fascinating case for a multitude of various analyses. One of the areas to consider for such research is contentious politics, significant in the political transition of South Korea, yet still highly present within the society.

South Koreans' eagerness to take part in contentious political action stems from the long history of its almost omnipresence in the state (Ahn, 2021; Shin and Chang, 2011). In the 21st century, however, South Korean contentious politics have become encapsulated by a newly formed civil society. Disruptive democratisation movements, led mainly by students, were replaced by decentralized, but peaceful (even referred to as "family-friendly" and "festival-like") collective efforts (for instance Candlelight Vigils) of people of different age, occupations and opposing political stances (Lee, 2021; Shin and Chang, 2011).

Social movements became so very embedded in South Koreans' everyday life, they developed into unique social spaces enriched with carriers of meanings. These come in the form of, for instance, protest songs, slogans and art. Even communities such as K-pop fandoms were observed engaging in contentious action (Chang, 2015; Jasper, 2009; Katsiaficas, 2012; Kim, 2021a; Kim, 2021b; Oh, 2021).

That said, it is important to underscore that people who engage in the process of making or displaying carriers of meanings live in a perceived world and respond to it accordingly through perceptions and interpretations. The grievance theory, which shall be utilized in this paper, explains that grievances develop when individuals or groups of individuals become aware and angry about the injustices surrounding them. Collective action is set in motion by the felt necessity to eliminate said grievances (van Sketelenburg and Klandermans 2011; van Stekelenburg and Klandermans, 2013). Nonetheless, to be aggrieved is not enough for collective action to emerge; it is also crucial to identify with the collective, believe in the efficacy of the protest and be angry about the situation the collective aims to alter (van Leeuwen et al., 2016). It comes as no surprise then that emotions related to shared grievances accompany groups in protests. Social networks and social embeddedness allow people to connect through these grievances and shared negative emotions, eventually leading to successful mobilization (van Stekelenburg and Klandermans, 2013).

Using South Korea as a case study, this research shall explore the characteristics of the carriers of meaning present in social movements therein, specifically in the context of the aforementioned grievances. It shall investigate the presence of emotional value in contentious politics via its physical representation in slogans, posters and so on. It is presumed that emotional value does display itself through carriers of meanings, yet, while grievances do appear individually and "from below", in modern South Korean social movement it relates significantly to the collective context.

keywords: contentious politics; social movement; grievances; carriers of meaning; South Korea

The Experiences of Warsaw's Neuro-Minority: Challenges and Survival Strategies in the City

Wróblewska Nina

Cities bring together not only people from diverse social, economic, and cultural backgrounds, but also individuals whose cognitive functions diverge significantly from the dominant societal standards of „normal” (Walker 2021). With projections estimating that by 2070 as much as 58% of the global population will reside in urban areas, the need to ensure that cities become more inclusive and accommodating for all residents is increasingly urgent (UN-Habitat, 2022). However, many neurodivergent individuals (such as those on autism spectrum or with ADHD) continue to experience forms of exclusion that remain largely invisible to policymakers, urban planners, and researchers (Fainstein, 2010; Soja, 2010).

While architectural accessibility guidelines exist, they largely fail to address many of the barriers present in public spaces, such as overwhelming sensory stimuli, non-intuitive wayfinding systems, and, importantly, the social dimensions of urban life. Urban space is a social product (Lefebvre 1991) and therefore cannot be made fully accessible through architectural guidelines alone. This socially embedded character of urban space also shapes the assumptions underlying its design and organization (Kenna 2022). As a result, urban environments are often planned based on normative expectations about perception and interaction, which can unintentionally marginalize neurodivergent individuals (Kinnaer et al. 2016; McAllister et al., 2022; Kenna, 2023). In this context, the present study aims to investigate the everyday challenges faced by neurodivergent individuals in urban settings, as well as the strategies they employ to navigate and cope with the city environment.

Drawing on 35 in-depth interviews with neurodivergent adults, this study seeks to answer two central questions: (1) what challenges do neurodivergent individuals encounter in their daily urban lives, and (2) what strategies do they use to manage and adapt to these challenges. The interviews were analyzed using thematic analysis, allowing for a detailed exploration of patterns and shared experiences across participants.

The analysis revealed four main themes of urban challenges: sensory stimuli, the social dynamics of space, environmental unpredictability, and specific spatial characteristics. Participants described a range of coping strategies corresponding to these challenges, including using noise cancelling headphones, avoiding certain locations or planning routes in advance. Some strategies, however, turned out to be double-edged swords: while they helped reduce sensory overload or increase predictability, they could also be a source of stress or heighten insecurity.

These findings underscore the complex interplay between the urban environment and neurodivergent experiences, highlighting both barriers and adaptive strategies that shape daily life in the city.

keywords: Urban space, neurodivergent, exclusion

Recognised yet not Citizens: The Karta Polaka and the Governance of Belonging Beyond Poland

Kuznicow-Wyszyński Eugeniusz

The Karta Polaka, introduced by a 2007 law, grants individuals of Polish descent living mainly in post-Soviet states a set of mobility and socio-economic privileges while withholding formal citizenship and political rights. This creates a liminal legal position in which persons are symbolically acknowledged as members of the national community yet remain legally excluded from full civic membership.

Building on literature on transnational and ancestral citizenship, kin-state policies, and the politics of recognition, this paper conceptualises the Karta Polaka as a state-crafted regime of selective inclusion that extends belonging beyond territory while disciplining who can credibly claim it. Existing scholarship on kin-state instruments often oscillates between reading them as symbolic nation-building and as pragmatic mobility regimes, leaving the everyday administrative production of belonging under-theorised. By focusing on consular encounters and decision-making, this paper links debates on recognition and citizenship through which descent is translated into conditional membership.

The study pursues three research aims: (1) to explain how the Polish state constructs and legitimises this form of extraterritorial nationhood in official narratives, (2) to analyse how the regime is implemented in practice through consular and administrative decision-making, and (3) to examine how applicants negotiate the instrument's symbolic promise and pragmatic payoffs.

The main research question asks: How does the Karta Polaka translate descent-based claims into a governed form of belonging, and with what inclusionary and exclusionary effects for diaspora subjects? Two auxiliary questions follow: What criteria and performances of “Polishness” are demanded in practice, and how do applicants' motivations align or clash with state expectations?

Methodologically, the paper employs a qualitative case-study design combining semi-structured interviews with cardholders, consular officials, and representatives of diaspora organisations in Eastern Europe, alongside analysis of relevant legal texts and official discourse. The working hypothesis is that, despite being framed as a moral duty toward “forgotten compatriots”, the Karta Polaka functions as a governance technology that filters transborder belonging through discretionary assessments, requiring applicants to demonstrate language competence, document ancestry, and perform a convincing narrative of Polishness. Preliminary findings suggest persistent tensions between recognition and exclusion: the regime simultaneously broadens access to mobility and EU-linked opportunities for applicants while reasserting hereditary and performative boundaries of national identity through discretionary eligibility assessments.

The paper concludes that the Karta Polaka illuminates how post-socialist states manage diasporas by treating ancestry as both a resource and a boundary, with consequences for stratified membership in contemporary citizenship regimes.

keywords: Karta Polaka; ancestral citizenship; diaspora governance; transnational belonging; politics of recognition

Pollution of Perception: Cyberviolence and the Ecophilosophical Potential of Deligny's Pedagogy

Wilk-Sobczak Natalia

Contemporary analyses of cyberviolence most often focus on its intentional forms, such as hate speech, harassment, or exclusion in digital spaces. However, I propose to expand this concept to include environmental mechanisms related to the excess of stimuli, affective intensification, and the algorithmic organization of attention. In this context, particular significance is given to the diagnoses of Byung-Chul Han, who describes contemporary society as a “fatigue society.” At the same time, the pedagogy of Fernand Deligny, although developed outside the context of digital technologies, offers unique tools for thinking about relations, perception, and environment, which can be interpreted from an ecophilosophical perspective and as a potential remedy for cyberviolence.

The aim of this presentation is to reinterpret cyberviolence as a form of environmental violence—understood as the degradation of the conditions of perception and experience—and to examine to what extent Deligny’s pedagogy can constitute an alternative practice in response to this form of violence. In particular, the following research questions are posed:

Why and in what ways should the concept of cyberviolence be expanded to include environmental and perceptual forms of violence present in digital spaces, and why is such an expansion necessary?

Whether and in what ways can Deligny’s pedagogy serve as a remedy for cyberviolence and enable a reconceptualization of the human–environment relationship beyond the logic of exploitation?

The presentation is based on a hermeneutic-critical methodology, combining elements of philosophical hermeneutics and critical analysis of the environment. In the first stage, I interpret the expanded concept of cyberviolence as sensory-affective violence. Next, I analyze the thought of Byung-Chul Han as a tool for diagnosing contemporary forms of violence rooted in excess. In the subsequent step, I examine Deligny’s pedagogy as a relational practice that enables the reduction of stimuli, the affirmation of silence, and the reconfiguration of the relationship between the individual and the natural environment.

Preliminary findings suggest that cyberviolence—understood in an expanded sense—can be interpreted as a form of “pollution of the perceptual environment,” analogous to the degradation of the natural environment. In this context, Deligny’s pedagogy reveals its ecophilosophical potential as a practice of regeneration: through the reduction of intervention, attentiveness to relations, and a departure from the logic of productivity, it enables the reconstruction of conditions of experience that are not subordinated to exploitation. As such, it may be understood as a micro-practice of resistance to the violence of excess characteristic of contemporary digital capitalism.

keywords: Cyberviolence, perceptual pollution, digital environment, Byung-Chul Han, Fernand Deligny, ecophilosophy

Władza i społeczne konsekwencje

chair: dr hab. Agnieszka Rothert, prof. ucz.

Architektura prawna zarządzania sztuczną inteligencją w Chinach: między rozwojem technologicznym a partyjną kontrolą

Uznańska Paulina

Niniejsze badanie wyjaśnia, w jaki sposób Chiny dostosowują rozwój sztucznej inteligencji do strategicznych celów Komunistycznej Partii Chin za pomocą środków regulacyjnych. Podczas gdy globalne modele regulacyjne, takie jak unijny Akt w sprawie sztucznej inteligencji, preferują horyzontalne i kompleksowe ramy prawne, Chiny przyjęły podejście sektorowe i adaptacyjne, łączące instrumenty prawa twardego oraz miękkiego zarządzania. Strategia ta umożliwia szybkie wdrażanie sztucznej inteligencji, jednocześnie dostosowując cele regulacyjne do szerszych priorytetów aparatu państwowo-partyjnego.

Badanie analizuje skuteczność chińskiego podejścia regulacyjnego w umacnianiu władzy Komunistycznej Partii Chin oraz wzmacnianiu zdolności administracyjnych państwa. W ramach dogmatycznej analizy prawnej omówiono kluczowe regulacje tymczasowe wprowadzone od 2022 roku przez Chińską Administrację Cyberprzestrzeni, w szczególności przepisy dotyczące algorytmów rekomendacyjnych, głębokiej syntezy, w tym deepfake'ów, oraz generatywnej sztucznej inteligencji.

Na tej podstawie badanie ukazuje, w jaki sposób regulacje dotyczące sztucznej inteligencji mogą służyć zarówno jako narzędzie nadzoru technologicznego, jak i środek wzmacniania politycznej legitymizacji oraz odporności struktury rządu. W badaniu argumentuje się, że chińskie ramy zarządzania sztuczną inteligencją odzwierciedlają nie tylko instrumentalne wykorzystywanie prawa przez reżim do kierowania innowacjami technologicznymi, lecz także funkcjonują jako mechanizm podtrzymywania trzech podstawowych filarów legitymizacji Komunistycznej Partii Chin: wzrostu gospodarczego, stabilności społecznej oraz spójności ideologicznej.

Badanie to podkreśla zatem podwójną rolę systemu prawnego: jako czynnika wspierającego innowacje oraz jako narzędzia autorytarnego nadzoru. Ostatecznie badanie przyczynia się do szerszego zrozumienia tego, w jaki sposób reżimy prawne w kontekstach autorytarnych selektywnie włączają elementy ochrony praw, aby utrzymać odporność systemową, jednocześnie wzmacniając scentralizowaną kontrolę.

słowa kluczowe: Sztuczna inteligencja, Chiny, prawo, regulacje, zarządzanie

Jak badać polemiki intelektualne? Polskie spory marksistowskie (1944–1956)

Kuryło Brunon

Celem wystąpienia jest zaproponowanie sposobu badania polemik jako szczególnego typu pisarstwa oraz praktyki społecznej kształtującej powojenne nauki społeczne w Polsce. Punktem wyjścia jest teza, iż polemiki nie ograniczają się do wymiany argumentów ani nie stanowią jedynie krytycznej soczewki eksponującej konflikty ideowe, lecz przybierają formę strategicznych działań zakorzenionych w strukturze pola naukowego, uwarunkowaniach instytucjonalnych oraz kontekstach historycznych, które determinują ich przebieg i rezonans.

Badanie koncentruje się na wyłanianiu się i rozwoju polskiej myśli marksistowskiej w latach 1944–1956, traktując konfrontacje marksistowskie jako podstawowe źródło analizy procesów wytwarzania wiedzy, wyznaczania granic dyscyplinarnych oraz mechanizmów akademickiej widzialności w warunkach politycznych uwikłań epoki. Ramy analityczne ilustrowane są na przykładzie polemik wybranych intelektualistów marksistowskich zaangażowanych w powojenną odbudowę życia akademickiego, uwzględniając zarówno wspólnotę doświadczeń i więzi środowiskowe, jak i zróżnicowane trajektorie biograficzne i instytucjonalne.

Proponowana metoda badawcza łączy teorię pozycjonowania Patricka Baerta z mikrohistorycznym ujęciem praktyk intelektualnych inspirowanym pracami Jean-François Berta. Przyjęte podejście pozwala uchwycić dwa zasadnicze wymiary polemik. Po pierwsze, umożliwia rekonstrukcję głównych linii sporów teoretycznych i metodologicznych oraz związanych z nimi przesunąć definiujących zbiór przekonań, wartości i dążeń wybranych aktorów. Po drugie, przez pryzmat konfliktów i podziałów w środowisku akademickim ujawnia relacje między polem naukowym a polem władzy oraz ich wpływ na strukturację nauk społecznych w powojennej Polsce.

Pozycjonowanie intelektualistów marksistowskich było w dużej mierze determinowane kontekstem intelektualnym, kształtowaniem się nowego społeczeństwa oraz przemianami politycznymi po II wojnie światowej. Częściowo wyjaśnia to, w jaki sposób byli w stanie przeniknąć do sfery publicznej, a zarazem pozwala zrozumieć siłę, oryginalność i znaczenie ich postulatów. Wbrew totalitarnej perspektywie badań nad komunizmem, intelektualiści marksistowscy nie stanowili ideologicznego monolitu, lecz – podobnie jak przedstawiciele innych kolektywów myślowych – podlegali ewolucji.

Polemiki marksistowskie pozostają słabo rozpoznany obszarem badań w polskiej socjologii; najczęściej pojawiają się jako wątki poboczne w pracach historyków i filozofów. Proponowane ujęcie wypełnia tę lukę, otwierając nowe możliwości interpretacyjne dla fenomenu polemik: ujmując je zarówno jako konflikty o status wiedzy o przeszłości – a więc o legitymizację sposobów jej opisu – jak i jako praktyki, za pośrednictwem których aktorzy negocjują swoją pozycję w polu naukowym.

Badanie opiera się na jakościowej analizie materiałów archiwalnych, obejmującej spuścizny wybranych intelektualistów marksistowskich, archiwa osobiste uczestników wydarzeń z okresu powojennego oraz akta organów aparatu partyjnego. Kluczowym źródłem pozostają czasopisma naukowe, periodyki literacko-społeczne oraz protokoły konferencyjne. Istotnym uzupełnieniem są wywiady przeprowadzone z uczniami intelektualistów marksistowskich urodzonymi w latach 30. i 40. XX wieku, a także publikacje i wspomnienia służące rekonstrukcji instytucjonalizacji polskich nauk społecznych w pierwszych dwóch dekadach PRL.

słowa kluczowe: polemiki intelektualne, nauki społeczne, marksizm, teoria pozycjonowania, mikrohistoria

„Szybsi bracia”? Analiza porównawcza przebiegu prac nad kodyfikacją prawa karnego w Polsce i Czechosłowacji w pierwszych latach stalinizmu

Rokicki Konrad

„Szybsi bracia” – termin ten użyty został przez Romana Zambrowskiego w ramach sprawozdania z przebiegu IX Zjazdu Komunistycznej Partii Czechosłowacji w 1949 r., w kontekście reform podejmowanych wówczas przez tamtejszych komunistów. Choć ta konkretna wypowiedź Zambrowskiego dotyczyła nacjonalizacji gospodarki, z pewnością wydaje się trafna z perspektywy ogółu przemian polityczno-społecznych, które w tym kraju.

Przejęcie pełni władzy przez czechosłowackich komunistów w lutym 1948 r. skutkowało radykalnie szybkimi reformami państwa, widocznymi m.in. w nacjonalizacji gospodarki oraz funkcjonowaniu organizacji społecznych. Proces przemian dotyczył również reformy systemu prawnego. W obu krajach systemy te były niejednolite i aż do lat 40. XX w. nie udało się dokonać kodyfikacji wszystkich najważniejszych gałęzi prawa krajowego. Ponadto, istotnym elementem tych reform była inspiracja doświadczeniami sowieckimi. Stąd też, nawet w przypadku gałęzi uprzednio skodyfikowanych, należało je zreformować i „pozbawić burżuazyjnych przeżytków”. Szczególną rolę, ze względu na ideologicznie zakorzenioną represyjność tych reżimów, pełniło prawo karne. W obu krajach za istotny cel polityczny uznano kodyfikację tych przepisów, pierwotnie wprowadzanych poprzez szczegółowe akty prawne dot. np. zdrajców czy ochrony ustroju.

Choć w Polsce zorganizowane prace nad kodyfikacją prawa karnego rozpoczęto wcześniej, to jednak w Czechosłowacji zakończono je znacznie szybciej. Podczas gdy prace nad stalinowską kodyfikacją w Polsce nie przyniosły skutku, w Czechosłowacji zakończono je jeszcze w czasach stalinizmu – w roku 1950 r. Prawo karne nie było tu zresztą wyjątkiem – w okresie tzw. *právníké dvouletky* (1948- 1950) przyjęto szereg ustaw ujednolicających porządek prawny powojennej Czechosłowacji.

W tym miejscu należy zadać sobie pytanie: skąd wynikają te różnice, skoro w obu krajach cel polityczny był ten sam oraz zbliżone były warunki polityczno-społeczne na przełomie lat 40. i 50.? Próba odpowiedzi na to pytanie jest zasadniczym celem planowanego wystąpienia.

Dotychczasowy przegląd źródeł i literatury przedmiotu pozwala zwrócić uwagę na kilka czynników, mogących sugerować odpowiedź na to pytanie. Po pierwsze, w skład czechosłowackiej komisji kodyfikacyjnej wchodził niemal wyłącznie prawnicy związani z władzą komunistyczną (w tym także aktywni działacze Komunistycznej Partii Czechosłowacji), podczas gdy w Polsce było to środowisko zróżnicowane (składające się m.in. z przedwojennych profesorów, niekoniecznie przychylnych założeniom ideologicznym reformy). Po drugie, stopień upolitycznienia organów nadzorczych wobec komisji już na pierwszy rzut oka wydaje się zróżnicowany. Po trzecie, dla aktywu politycznego czechosłowackiego ministerstwa sprawiedliwości (w tym dla ministra Alexeja Čepički – jednej z najważniejszych postaci ówczesnego reżimu) problem szybkiej kodyfikacji wydawał się znacznie istotniejszy aniżeli w przypadku tego samego środowiska w Polsce.

Krótkie przedstawienie wyżej wymienionych zagadnień oparte zostanie przede wszystkim na analizie porównawczej ministerialnych materiałów archiwalnych (znajdujących się w zasobie Archiwum Akt Nowych w Warszawie oraz Národního Archivu w Pradze), uzupełnionych o branżowe artykuły naukowe z epoki.

słowa kluczowe: komunizm, prawo karne, kodyfikacja, Polska, Czechosłowacja

Anatomia pragnień. Motywy ludzkiego dążenia do władzy w ujęciu Bertranda Russella i Hannah Arendt

Kondracka Wanda

Celem wystąpienia jest analiza władzy w oparciu o klasyczne teksty Bertranda Russella oraz Hannah Arendt. W przeciwieństwie do nurtów redukujących politykę do ekonomii, autorzy ci upatrują fundamentów władzy w samej naturze ludzkiej – jej popędach, lękach i ambicjach. Wystąpienie koncentruje się na konfrontacji dwóch odmiennych perspektyw: wizji władzy Bertranda Russella jako „podstawowej energii społecznej” napędzanej przez indywidualny impuls dominacji i bezpieczeństwa oraz koncepcji władzy Hannah Arendt jako zjawiska relacyjnego, rodzącego się wyłącznie w przestrzeni wspólnego działania i dialogu. Analiza pozwoli odpowiedzieć na pytanie, w jaki sposób pierwotne motywy jednostki – od zaborczego pragnienia posiadania po twórczą potrzebę bycia zauważonym w sferze publicznej – kształtują współczesne struktury społeczne. Skupienie się na motywach człowieka pozwala na odejście od

czysto instytucjonalnego rozumienia polityki na rzecz głębokiej refleksji nad kondycją ludzką. Głównym celem wystąpienia jest porównanie motywów dążenia do władzy w ujęciu obu autorów. W toku analizy postawione zostanie następujące pytanie - czy dążenie do władzy jest cechą stałą ludzkiej natury, czy raczej mechanizmem obronnym? Hipoteza poruszona w niniejszym wystąpieniu brzmi następująco, dla Bertranda Russella głównym motywem władzy jest nienasycony impuls zaborczy, wynikający z lęku przed bezsilnością oraz z próżności. Zaś Hannah Arendt, zakłada, że motywem tym nie jest chęć panowania, lecz egzystencjalna potrzeba nadania życiu znaczenia poprzez wspólne działanie z innymi.

słowa kluczowe: Umiłowanie władzy, impulsy, kondycja ludzka, działanie, autorytet, wolność.

Regulations and practices in the European and international contex

chair: dr Jakub Chowaniec

Tax Legal Personality of a Contractual Joint Venture in Light of the Model Characteristics of Value Added Tax and the Case Law of the Court of Justice of the European Union

Błaszczak Barbara

A contractual joint venture is an unnamed cooperative agreement. It constitutes one of the forms of establishing cooperation between entrepreneurs and is becoming a popular model for carrying out the most significant investments. Importantly, within this form of cooperation, no separate legal entity, distinct from the cooperating parties, is created under civil law (Katner, 2023 and Stec, 2020). However, in light of the broad definition of a taxable person under EU law, namely, Council Directive 2006/112/EC of 28 November 2006 on the common system of value added tax, both the academic literature and the case law of the Court of Justice of the European Union (CJEU) have raised doubts as to whether a joint venture might also possess a separate tax legal personality for VAT purposes (see e.g. Van Doesum et al., 2022; Bartosiewicz, 2025; and judgements of the CJEU: of 8 May 2019, C-127/18, A-PACK CZ s.r.o. v Odvolací finanční ředitelství, ECLI:EU:C:2019:377, of 23 November 2017, C-246/16, Enzo Di Maura v Agenzia delle Entrate – Direzione Provinciale di Siracusa, ECLI:EU:C:2017:887, of 16 September 2020, C-312/19, XT v Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, ECLI:EU:C:2020:711).

The aim of this study is to answer the following research question: whether, in light of the principles governing the functioning of the common system of value added tax and the definition of a taxable person under Council Directive 2006/112/EC, it is possible to recognize a joint venture as a single VAT taxpayer?

In this context, the study advances the following research hypotheses:

H1: in light of the model characteristics of the common system of value added tax and the definition of a taxable person under Council Directive 2006/112/EC, it is possible, subject to the fulfilment of certain conditions, to recognize a joint venture as a single taxable person.

H2: the current case law of the CJEU indicates that it is possible to confer a single tax legal personality on a joint venture.

In order to verify the research hypotheses, the study will employ the formal-dogmatic method, consisting in the analysis of the provisions of Council Directive 2006/112/EC on the common system of value added tax, together with an examination of the case law of the CJEU in this field. Additionally, a review of the relevant literature will be used as a supplementary method in order to more fully reconstruct the principles that should characterize the common system of value added tax in the EU.

The preliminary findings of the study lead to a positive verification of the proposed research hypotheses, namely that, subject to the fulfilment of certain conditions, it will be possible to recognize a joint venture as a single taxable person for VAT purposes, which does not stand in opposition to the contemporary CJEU practice.

keywords: tax legal personality, contractual joint venture, value added tax, common system of value added tax, Court of Justice of the European Union

General Framework of the Text and Data Mining Exception in the EU, Polish and Japanese Copyright Systems

Szcześniak-Tyl Julia

Text and data mining (TDM) has become a central issue in contemporary copyright law because it lies at the intersection of copyright protection, scientific research and the development of artificial intelligence. This presentation examines the general framework of the TDM exception in three legal settings: the European Union, Poland and Japan. The EU DSM Directive established a dual model in Articles 3 and 4, combining a mandatory research-oriented exception for research organisations and cultural heritage institutions with a broader, opt-out-based exception for other uses. Poland implemented this framework in September 2024 through amendments to both the Copyright and Related Rights Act and the Act on the Protection of Databases. By contrast, Japanese copyright law offers a broader statutory basis for data analysis and other non-enjoyment uses of works, especially through Article 30-4 (see e.g. T. Ueno, *The flexible copyright exception...*).

The main research objective is to examine the comparative legal landscape of TDM exceptions in Poland, as an EU Member State bound by the DSM Directive and in Japan, and to identify the most important similarities and differences between those systems. This presentation advances the hypothesis that the Japanese model is too often intuitively associated with common-law solutions, especially those known from the United States (see e.g. M. Wyrwiński, *Autorskie prawa...*), whereas in structural terms it displays important affinities with the continental *droit d'auteur* tradition. In particular, both the Polish and Japanese systems are built around statutory exceptions and limitations, and remain sensitive to the protection of authors' personal rights.

Methodologically, the presentation adopts a comparative legal approach based on the shared foundations of both copyright systems: a closed catalogue of exceptions and a strong emphasis on author-centred protection. Against that background, the analysis focuses on the scope of beneficiaries, the role of commercial and non-commercial purposes, the significance of opt-outs and the legal space left for national reform under EU law. The central research questions are whether and to what extent, the Japanese TDM regime may serve as inspiration for changes to Polish law and whether any such changes could be introduced without amending EU law, with which Polish law must remain compliant.

The presentation's preliminary conclusion is that Japan may serve as a potentially valuable comparative model, particularly because its framework is broader and less dependent on the opt-out logic that structures Article 4 DSM. At the same time, the study assumes that most substantial expansion of the Polish TDM exception would require change at the EU level. Nevertheless, certain adjustments may still be possible within the existing EU framework, especially in clarifying the national wording and improving legislative coherence.

keywords: Copyright, text and data mining, TDM, copyright exceptions, copyright

Crisis Communication of Non-Governmental Organizations in Poland

Nadratowski Krzysztof

By the end of 2024, over 161,000 non-governmental organizations (NGOs) were registered in Poland. Based on data from the Statistics Poland (GUS), it is estimated that approximately half of them are actively operating. According to a 2024 report by the Klon/Jawor Association on the condition of the third sector, Polish citizens perceive NGOs as more effective in responding to difficult situations and disasters—such as the COVID-19 pandemic or the outbreak of the war in Ukraine—than public institutions or the business sector. However, perceptions of the third sector are often idealized. The public's beliefs and the specific nature of the third sector, whose primary capital is social trust and the credibility of its mission, mean that an image crisis in an NGO directly strikes the foundations of its existence, potentially leading to a withdrawal of donors and operational paralysis.

A systematic literature review conducted in 2022 by Australian researchers regarding crises and scandals involving non-profit organizations indicates a growing interest in this topic; however, only 6% of articles published between 1991 and 2021 appeared in communication-related journals (Chapman et al., 2023). Crisis communication, although described in numerous publications by both international and Polish public relations scholars, most often pertains to the business sector—even in terms of basic definitions (Olędzki & Tworzydło, 2009).

The primary objective of this presentation is to analyze the mechanisms of crisis communication in Polish NGOs and to examine the impact of crisis experience on a strategic approach to image management. The study addresses questions regarding the level of preparedness of NGO employees for crisis situations, the communication tools employed, and the identification of the most significant reputational threats specific to the Polish third sector.

The main research hypothesis assumes that the experience of an image crisis strengthens the role of crisis communication within an organization's strategy. This has been further detailed with the following auxiliary hypotheses:

Organizations that have experienced an image crisis incorporate crisis communication into their organizational strategy.

Organizations with no experience of an image crisis lack crisis communication in their organizational strategy.

The research project is based on mixed methods. The qualitative component relies on semi-structured in-depth interviews (IDIs) with managers and communication officers, as well as case study analyses of image crises in Polish NGOs. The quantitative component includes a survey (CAWI) conducted among individuals responsible for communication in non-governmental organizations.

Preliminary conclusions suggest that Polish NGOs are characterized by a reactive approach to crises. It is anticipated that the experience of a crisis serves as a turning point that forces the professionalization of communication and elevates the role of crisis communication within the strategy; however, this rarely translates into permanent resources dedicated to image crisis management. The results may highlight a significant competency gap in the third sector and the need to propose a dedicated model of crisis communication, distinct from for-profit organizational patterns.

keywords: crisis communication, non-governmental organizations, NGOs, crisis management, reputational image

From Brussels to Warsaw: A Corpus-Based Study of Latinisms in EU Directives and Polish Transposition Measures

Koźbiał Dariusz

Latin continues to shape modern languages (Ristikivi, 2005; Mattila, 2013; Fisher, 2020), including Polish, especially its judicial variety (Wołodkiewicz, 2011; Koźbiał, 2020; Kowalczyk, 2021), introducing Latinisms that mark long-established legal knowledge. Modern Polish legislative drafting, however, is characterised by a preference for linguistic purity (see § 7(2) of the Regulation of the Prime Minister of 20 June 2002). This tension between legal language (legal practitioners' language) and the language of the law (language of the legal acts) is evident in EU law transposition, where Polish legislation is influenced by supranational legal acts and, hence, the Polish Eurolect, an institutionally shaped, hybrid variety of Polish used in EU contexts. This variety diverges from standard Polish (cf. Biel, 2020; Koźbiał, 2020) and appears to be more tolerant of Latinisms (cf. Proia, 2025). However, despite growing interest in the Eurolects and Latinisms, little systematic attention has been paid to how Latinisms are mediated during EU law transposition into Polish legislation (cf. Woźniak, 2017; Berezowski, 2021; Proia, 2025).

This study examines how Latinisms in Polish-language versions of EU directives are mediated in Polish transposition measures (statutes and regulations), addressing the following questions: (1) Do Latinisms tend to be more frequent in EU legislation (directives) as opposed to national transposition measures (statutes and regulations), and are they over- or underrepresented in legislative language compared to general language? (2) Does the process of transposing EU directives into Polish law involve the transfer of Latinisms, and what strategies are used (retention, translation, omission, or autonomous use)? (3) To what extent can possible differences in the use of Latinisms be associated with institutional drafting conventions in supranational and national lawmaking? The transposition process is conceptualised as intralinguistic contact between the Polish Eurolect and national legal language (cf. Biel, 2014). Quantitative and qualitative analyses of two genre-based corpora, including translator-mediated EU directives in Polish and corresponding Polish transposition acts, as well as two reference corpora of non-transposed legislation and general Polish (NKJP; Lewandowska-Tomaszczyk et al., 2012), were conducted using AntConc (Anthony, 2024) and Wordsmith Tools (Scott, 2024).

This paper contributes to the discussion on how Latinisms are translated and mediated in contemporary legislative contexts. The legal-linguistic analysis indicates that Polish legislative practice favours domestication over retention of Latinisms, which suggests a strong adherence to normative clarity and linguistic standardisation in Polish legislative drafting. The findings demonstrate that the transposition process and national drafting guidelines function as filters that systematically reduce Latinisms, reflecting strong normative pressures toward clarity and linguistic standardisation in Polish legislation (cf. Koźbiał, 2020; Biel et al., 2021).

* This work was supported by research grant no. 2023/51/D/HS2/02842 from the National Science Centre, Poland.

keywords: EU law transposition; Polish Eurolect; Latinisms; legislative language; corpus methods

Analysis of the Process of Heritagization of Cultural Diversity in the UNESCO Cultural Heritage Regimes. A Case Study of the 2003 UNESCO Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage

Zajac Mateusz

Cultural diversity occupies a central position in global cultural policy, particularly within the framework of UNESCO. Being elevated to the status of the “common heritage of humanity” in the 2001 UNESCO Universal Declaration on Cultural Diversity, while maintaining its conceptual ambiguity, the notion of cultural diversity in the context of UNESCO heritage regimes creates a research problem. Existing scholarship points to structural asymmetries within UNESCO (Brumann 2021), processes of discursive homogenization (Bendix et al. 2015), ideological tensions between universalism and state interests (Huttunen et al. 2022), and the institutionalization of cultural diversity as a legal norm (Burckhart 2026). At the same time, some Critical Heritage Studies (CHS) scholars conceptualize heritage as the product of “heritagization” process (Thor Tureby & Johansson 2022) which may be connected to the Authorised Heritage Discourse (AHD) (Smith 2006). However, the transformation of an abstract and inconsistently defined concept such as cultural diversity into a heritage element remains underexplored.

This study examines the relationship between the discursive construction of cultural diversity within UNESCO and its practical deployment by engaged actors. It focuses on the 2003 Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage as a key empirical site in which cultural diversity functions simultaneously as a normative principle and an evaluative criterion. The study addresses the following research questions: (1) What is the relationship between the heritagization of cultural diversity within UNESCO’s discourse and the discourses and practices of diversity among engaged actors? (2) How does UNESCO discursively construct cultural diversity in the context of heritagization? (3) How do actors involved in the safeguarding of intangible cultural heritage (UNESCO 2003 Convention) mobilize the concept of cultural diversity as shaped within UNESCO’s heritage discourse?

Theoretically, the study draws on the concept of „diversity regimes” developed by Christian Reus Smit (Reus-Smit 2018) within the field of International Relations, as well as on CHS, particularly the notion of “heritagization” (Walsh 1992; Harrison 2013). Methodologically, it employs Critical Discourse Analysis (CDA) following the approach developed by Norman Fairclough (Fairclough 1995; Chouliaraki and Fairclough 1999). The analysis is based on a multi-layered corpus, including foundational legal documents, operational directives, meeting records, evaluation reports, state party submissions, and nomination files to UNESCO lists, complemented by semi-structured expert interviews with UNESCO facilitators. This approach enables a systematic examination of both institutional discourse and its translation into practice.

Preliminary findings suggest that the heritagization of cultural diversity departs from standard institutional procedures by lacking formal inscription mechanisms and instead relying on other forms of institutionalisation as well as on declarative recognition. This results in a structurally ambiguous category that allows for flexible reinterpretation by actors, often aligned with national agendas rather than coordinated global frameworks. Consequently, cultural diversity functions primarily as a legitimizing resource rather than as a clearly bounded policy objective, revealing a gap between institutional discourse and its practical implementation.

The study contributes to the literature by theorizing the heritagization of abstract categories and advancing understanding of how key concepts in global cultural policy are constructed, negotiated, and utilized.

keywords: cultural diversity, heritage, heritagization, UNESCO

What if Poland has adopted the Euro? A Synthetic Difference-in-Differences Study

Gao Yumeng

The debate about the expansion of the Eurozone remains a central issue in European macroeconomics, particularly for post-communist transition economies in Central and Eastern Europe. Traditional Optimal Currency Area theory posits that eliminating exchange rate volatility fosters deeper trade and investment integration (Mundell, 1961). However, catching-up economies simultaneously face the Balassa-Samuelson effect, wherein rapid productivity growth in tradable sectors drives structural inflation across the broader economy (Balassa, 1964). For these nations, retaining an independent monetary policy and a floating exchange rate is theoretically crucial for absorbing asymmetric macroeconomic shocks. While recent literature has utilized the inverted Synthetic Control Method to evaluate the counterfactual non-adoption of the Euro in advanced economies like Sweden and the United Kingdom (Gabriel & Pessoa, 2020), there remains a significant gap in applying advanced causal inference to transition nations. Standard synthetic control models frequently fail when applied to post communist economies due to small donor pools and strict convex hull data restrictions, necessitating a more robust econometric approach.

This paper aims to rigorously quantify the macroeconomic impact of a hypothetical Euro adoption by Poland, the largest non-Euro economy in Central and Eastern Europe. The primary objective is to isolate the specific causal effect of adopting the common currency from the broader, confounding economic benefits of European Union integration.

The research question asks: Would adopting the Euro have accelerated Poland's economic convergence, or did retaining the Polish Zloty provide a necessary macroeconomic buffer? We hypothesize that while early adoption might have spurred initial trade integration, the loss of monetary autonomy would have

exposed Poland to severe asymmetric shocks, negative real interest rates, and higher structural inflation. Consequently, we predict that the counterfactual models will demonstrate that retaining independent monetary policy yielded a superior long-term macroeconomic trajectory for Poland.

To overcome the limitations of standard methods, this study employs the Synthetic Difference-in Differences (SDiD) estimator developed by Arkhangelsky et al. (2021). SDiD relaxes strict data boundary assumptions by introducing unit-level and time-level fixed effects, aligning pre-treatment trends through a robust double-reweighting optimization process. Utilizing harmonized panel data from Eurostat and the Penn World Table, we estimate two distinct counterfactual models using real GDP per capita and the Harmonised Index of Consumer Prices as primary outcomes. Model 1 simulates an early adoption scenario with a treatment year of 1999, utilizing the original 12 Eurozone member states as the donor pool. Model 2 simulates a delayed adoption scenario with a treatment year of 2009. Crucially, Model 2 strictly limits the donor pool to peer nations that joined the EU in 2004 and subsequently adopted the Euro (e.g., Slovakia, Slovenia, Estonia). This second model is explicitly designed to difference out the shared "EU accession shock," isolating the pure currency effect.

Preliminary findings indicate a distinct divergence between the two counterfactual scenarios. Model 1 reveals that Poland lacked the structural business cycle synchronization required for a 1999 adoption; the synthetic counterfactual drastically underperforms actual Poland due to early macroeconomic instability. Model 2 demonstrates that even when aligned with structurally similar peers in 2009, maintaining the Zloty provided Poland with critical shock-absorbing capacity. During subsequent asymmetric crises—notably the European debt crisis and the post-2022 inflation surge—actual Poland maintained superior real GDP growth and mitigated extreme real interest rate fluctuations compared to the Synthetic Euro-Poland. These results suggest that for large, catching-up economies, the theoretical trade benefits of a common currency are heavily outweighed by the necessity of independent monetary policy.

keywords: currency union, Euro, Poland

Granice życia: odpowiedzialność i decyzje systemu

osoba prowadząca: dr Zuzanna Toeplitz

Zdatność arbitrażowa w prawie polskim – perspektywa prawnoporównawcza

Zielepucha Maciej

Zdatność arbitrażowa sporów stanowi podstawowe kryterium pozwalające na rozstrzygnięcie danego sporu przez sąd polubowny. W wyniku nowelizacji przepisów prawa, w szczególności art. 1157 i 1163 Kodeksu postępowania cywilnego, wymogi, jakie musi spełniać spór, by być zdającym arbitrażowo, uległy istotnym zmianom z dniem 8 września 2019 r. Pomimo ogromnego znaczenia omawianej kwestii – zarówno praktycznego, jak i teoretycznego – nie była ona przedmiotem wyczerpujących, kompleksowych badań polskiego środowiska naukowego. Dotychczasowa doktryna prawna zajmująca się obecnymi ramami prawnymi skupiała się przede wszystkim na zmianach dotyczących zdatności arbitrażowej sporów korporacyjnych, podczas gdy tylko nieliczne prace dotyczą również innych aspektów wprowadzonych przez nowelizację. Celem niniejszej prezentacji jest podsumowanie wyników badań autora w tym zakresie, a co za tym idzie – wniesienie wkładu w stworzenie kompleksowej publikacji na temat zdatności arbitrażowej sporów w świetle prawa polskiego. Mając na uwadze powyższe, w prezentacji poruszone zostaną następujące kwestie: (i) ocena zgodności polskich przepisów dotyczących zdatności arbitrażowej z globalnymi trendami zmierzającymi do rozszerzenia zakresu sporów, które mogą zostać skutecznie poddane i rozstrzygnięte w drodze sądownictwa polubownego; (ii) ustalenie, czy i w jaki sposób przeprowadzona w 2019 r. nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego wpłynęła na popularność arbitrażu w Polsce (w szczególności tzw. arbitrażu korporacyjnego); oraz (iii) wskazanie zarówno pozytywnych, jak i negatywnych aspektów wspomnianej nowelizacji. W tym celu autor zamierza postawić między innymi następujące pytania badawcze: (i) czy zdatność arbitrażowa w świetle prawa polskiego obejmuje wyłącznie sprawy cywilne (będące jednocześnie sporami) w znaczeniu materialnym, czy też – a jeśli tak, to w jakim zakresie – sprawy cywilne (będące jednocześnie sporami) w znaczeniu formalnym?; (ii) czy spory wynikające z działalności spółki handlowej mają charakter majątkowy czy niemajątkowy? Jakie kryteria należy stosować przy ustalaniu zdatności arbitrażowej takich sporów, gdy dotyczą one obu wyżej wskazanych sfer?; (iii) czy obecne regulacje sprawiają, że sądy polubowne w Polsce stanowią atrakcyjne forum rozstrzygania sporów w drodze arbitrażu, w tym arbitrażu korporacyjnego? W badaniach stanowiących podstawę niniejszej prezentacji zastosowano przede wszystkim metodę dogmatyczną, szeroko wspartą przez metodę prawnoporównawczą oraz metodę historycznoprawną. W niezbędnym zakresie zastosowane zostały również metoda empiryczna i statystyczna, a także analiza dogmatyczna dotycząca wartości i instrumentów prawnych, którymi kieruje się ustawodawca przy określaniu granic zdatności arbitrażowej sporów. W prezentacji przedstawione zostaną wstępne wyniki badań, w szczególności teza, że zmiany wprowadzone w ostatnich latach mogą sprawić, iż polskie trybunały arbitrażowe staną się atrakcyjnym miejscem rozstrzygania sporów w drodze sądownictwa polubownego. Wymaga to jednak przynajmniej jasnej interpretacji nowych regulacji (która zostanie przedstawiona w szczególności w rozprawie doktorskiej). Obecnie, ze względu na liczne problemy praktyczne spowodowane nowelizacją z 2019 r. oraz niską popularność sądownictwa polubownego wśród polskich przedsiębiorców, arbitraż nie jest tak powszechnie stosowaną metodą alternatywnego rozwiązywania sporów, jak mógłby być.

słowa kluczowe: zdatność arbitrażowa, arbitraż, sądownictwo polubowne, spory

Self-management, a jakość życia ze stwardnieniem rozsianym u pacjentów w wieku od 17 do 25 lat

Brzoza Magdalena

Stwardnienie rozsiane (SM) to przewlekła zapalna choroba autoimmunologiczna. W jej przebiegu obserwuje się procesy demielinizacyjne w Ośrodkowym Układzie Nerwowym, które z czasem prowadzą do deficytów neurologicznych. Zarówno ich nasilenie, jak i wpływ na jakość życia pacjentów, zależą od wielu czynników (Selmaj, 2005). Jednym z nich jest umiejętność zarządzania leczeniem, symptomami choroby oraz zmianami w stylu życia, które wynikają z mierzenia się z przewlekłymi dolegliwościami, czyli self-management (Keerthana, i in., 2024). Badania pokazują, że interwencje nastawione na rozwój umiejętności umożliwiających przejęcie aktywnej roli w procesie leczenia przez pacjentów, są związane ze wzrostem poziomu odczuwanej przez nich jakości życia (Plow, i in., 2011). Niewiele badań skupia się jednak na doświadczeniu osób w wieku od 17 do 25 roku życia, czyli w początkowej fazie „wyłaniającej się dorosłości”. Jeffrey Arnett opisał ten etap rozwoju, jako czas pocucia bycia „pomiędzy” adolescencją, a dorosłością, dalszego eksplorowania tożsamości, skupienia na sobie, na eksperymentowaniu i testowaniu możliwości, a także doświadczaniu niestabilności (Arnett, 2007). Osoby z SM nie tylko mierzą się z wyzwaniami typowymi dla tego okresu, ale i z doświadczeniem życia z chorobą przewlekłą.

Celem moich badań jest zmniejszenie zauważanej luki badawczej, poprzez skupienie się na pacjentach w okresie „wyłaniającej się dorosłości”. Główna hipoteza zakłada, że podejmowanie przez nich działań związanych z self-management pozytywnie wpływa na deklarowaną jakość życia. Podczas wystąpienia przedstawię wstępne wyniki badań ilościowych – z celowym doborem próby. Spośród wielu wykorzystanych kwestionariuszy, dla zweryfikowania głównej hipotezy badawczej najważniejszą rolę pełnią: The Multiple Sclerosis Self-Management Scale- Revised (MSSM-R) oraz Pediatric Quality of Life Inventory TM (Peds QL TM). Wprowadzę też krótko w zaplanowaną drugą część analiz – tym razem danych jakościowych, z częściowo ustrukturyzowanych wywiadów indywidualnych. Zostaną w niej wykorzystane założenia Interpretacyjnej Analizy Fenomenologicznej.

Wnioski z moich badań mogłyby zostać praktycznie wykorzystane zarówno przez osoby tworzące programy terapeutyczne, jak i przez personel medyczny oraz samych pacjentów i ich bliskich. Znalezienie czynników pozytywnie wpływających na jakość życia chorych, jest szczególnie istotne zwłaszcza w przypadku stwardnienia rozsianego – badania pokazują, że chorzy deklarują niższą jakość życia nie tylko w porównaniu z populacją ogólną, ale i z osobami doświadczającymi innych przewlekłych dolegliwości (Kidd, i in., 2017).

słowa kluczowe: stwardnienie rozsiane, jakość życia, self-management

Motywacja zabójstwa a szczególne potępienie

Wiącek Anna

Prawidłowe funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych wymaga nie tylko rekonstrukcji przebiegu czynu zabronionego oraz ustalenia jego skutków, lecz także – w szerszej perspektywie – identyfikacji przyczyn i uwarunkowań społecznie szkodliwych zachowań. W tym kontekście szczególnego znaczenia nabiera ustalenie motywacji sprawcy, rozumianej jako element determinujący podjęcie decyzji o popełnieniu przestępstwa w określonej sytuacji faktycznej.

Choć każda motywacja prowadząca do pozbawienia życia człowieka zasługuje na jednoznacznie negatywną ocenę, istotny problem interpretacyjny na gruncie art. 148 § 2 pkt 3 Kodeksu karnego stanowi ustalenie, które motywy uzasadniają kwalifikację czynu jako zabójstwa popełnionego z motywacji zasługującej na szczególne potępienie. Przepis ten odwołuje się bowiem do klauzuli generalnej o charakterze ocennym, której treść nie została ustawowo zdefiniowana, co rodzi poważne wątpliwości interpretacyjne.

W praktyce orzeczniczej sąd zobowiązany jest m.in. do określenia postaci zamiaru sprawcy, ustalenia mechanizmów motywacyjnych determinujących jego działanie oraz dokonania ich normatywnej oceny. Jednocześnie analiza judykatury wskazuje na brak jednolitości w stosowaniu kwalifikacji z art. 148 § 2 pkt 3 k.k. Trudności dowodowe związane z rekonstrukcją procesów psychicznych sprawcy oraz nieostrość analizowanego znamienia kwalifikującego prowadzą do ryzyka arbitralności rozstrzygnięć, a tym samym do naruszenia zasady równości wobec prawa. W konsekwencji możliwe są sytuacje, w których identyczne lub zbliżone stany faktyczne skutkują odmienną kwalifikacją prawną czynu.

W doktrynie i orzecznictwie do motywacji zasługujących na szczególne potępienie najczęściej zalicza się m.in. działanie dla rozrywki, na zlecenie, z zemsty czy w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. Katalog ten nie ma jednak charakteru zamkniętego, a jego stosowanie w praktyce cechuje znaczna niejednorodność. Wspólnym mianownikiem wskazywanych motywów jest przyjmowane założenie o szczególnie wysokim stopniu demoralizacji sprawcy oraz jego rażącym lekceważeniu norm prawnych i zasad współżycia społecznego.

Problematyka motywacji przestępstwa należy do najbardziej złożonych zagadnień prawa karnego, wymagających odwołania się do ustaleń psychologii, przy jednoczesnym zachowaniu autonomii siatki pojęciowej prawa karnego. Rozbieżności terminologiczne oraz metodologiczne pomiędzy tymi dziedzinami dodatkowo komplikują proces interpretacyjny. Zasadniczym problemem pozostaje bowiem już samo ustalenie znaczenia pojęcia „motywacji”, które stanowi punkt wyjścia dla dalszej analizy znamienia kwalifikującego.

Przedmiotowe rozważania prowadzone są z wykorzystaniem metody formalno-dogmatycznej, pozwalającej na rekonstrukcję normatywnej treści analizowanego przepisu oraz ocenę jego funkcjonowania w praktyce stosowania prawa.

W związku z powyższym zasadniczym celem wystąpienia jest udzielenie odpowiedzi na pytanie, jak należy interpretować zwrot „motywacja zasługująca na szczególne potępienie” oraz jakie kryteria powinny przesądzać o jego zastosowaniu w konkretnych stanach faktycznych.

słowa kluczowe: dyskryminacja, motywacja, szczególne potępienie, zabójstwo

„Gap problem” w warunkowym przedterminowym zwolnieniu w Polsce: między literą prawa a jego stosowaniem

Kopec Maria

W ramach mojego referatu poruszę zagadnienie tzw. the gap problem, czyli rozdziewku między treścią prawa, a praktyką jego stosowania, na przykładzie instytucji warunkowego przedterminowego zwolnienia w Polsce.

Badanie różnic między law in books a law in action pozostaje w zainteresowaniu przedstawicieli nurtu krytycznego w badaniach nad prawem. Podstawą ich rozważań jest przekonanie, że treść prawa nie determinuje rzeczywistości, a jest jedynie, jak nazwała to prof. Ewa Łętowska - postulatem ustawodawcy. Prawo stosowane w praktyce poprzez legal decision-making staje się narzędziem kontroli społecznej w rękach człowieka, które podlega różnym manipulacjom i zniekształceniom, szczególnie tam, gdzie sędziowie cieszą się większą dyskrejonalnością. Jest to szczególnie widoczne w systemach common-law, jednak nie oznacza to, że w systemach civil-law zjawisko to nie występuje. W poglądach przedstawicieli krytycznych analiz nad prawem, orzekanie sędziowskie jest oparte na tzw. legal feeling, a więc intuicji, uwarunkowanej wiedzą, życiowym doświadczeniem, systemem wartości.

Analiza sędziowskich decyzji jest szczególnie istotna w zakresie wymiaru sprawiedliwości karnej. Punitwność sędziów może być odzwierciedleniem zbiorowej mentalności społeczeństwa w zakresie karania, a także nadawać kierunek polityce karnej państwa. Orzekanie sędziowskie w zakresie karania jest szczególnie narażone na oddziaływanie populizmu penalnego, który współcześnie stanowi już stały element rzeczywistości politycznej w państwach europejskich i nie tylko. O ile proces wymiaru kary badany jest coraz częściej, o tyle wciąż rzadko podejmowana jest w naszym regionie problematyka procesów decyzyjnych na etapie wykonywania kary.

W ramach wystąpienia mówię zagadnienie the gap problem oraz znaczenie badań nad sędziowskim orzekaniem na etapie wykonywania kary na podstawie literatury przedmiotu. Zaprezentuję dane statystyczne Służby Więziennej dotyczące warunkowego przedterminowego zwolnienia w Polsce, z których wynika, że mimo braku istotnych zmian w prawie regulujących tę instytucję, w ostatnich 15 latach znacznie spadł odsetek zwolnień. Jest to istotne, jako że choć generalnie przestępczość w Polsce zmniejsza się, to zaludnienie więzień pozostaje zasadniczo na tym samym poziomie. W Polsce ponad połowa więźniów wraca do zakładów karnych. Tymczasem warunkowe przedterminowe zwolnienie uważane jest za najskuteczniejszy środek zapobiegania recydywie, stąd zastanawiające jest, dlaczego w Polsce udzielane jest wciąż tak rzadko.

Przedstawię kluczowe problemy związane z orzekaniem o warunkowym przedterminowym zwolnieniu wynikające z dotychczasowych badań polskich i zagranicznych, co pozwoli mi na wysnucie hipotez o głównych czynnikach mogących powodować większy sceptycyzm w udzielaniu warunkowych zwolnień w Polsce.

słowa kluczowe: sędziowskie orzekanie, prawo w działaniu, warunkowe przedterminowe zwolnienie, polityka penitencjarna

Doświadczenie biograficzne nauczycieli i pedagogów szkolnych wobec zachowań samobójczych dzieci i młodzieży

Sikorska Emilia

Celem wystąpienia jest prezentacja wyników badań jakościowych dotyczących doświadczeń nauczycieli i pedagogów szkolnych pracujących w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych w kontekście zachowań samobójczych dzieci i młodzieży. Badania zostały przeprowadzone w nurcie badań biograficznych, z wykorzystaniem Teorii usytuowanego uczenia się Etienne'a Wengera, w szczególności pojęcia wspólnoty praktyki. Zastosowano technikę pogłębionego wywiadu narracyjnego.

W oparciu o wstępną analizę materiału empirycznego, w formie studium przypadku, zaprezentowane zostaną trzy style reagowania nauczycieli na sytuacje kryzysowe: postawa zaangażowana – refleksyjnego praktyka, postawa zdystansowanego profesjonalizmu oraz postawa unikowa. Analiza koncentruje się na sposobach interpretowania doświadczeń oraz nadawania znaczeń przeżywanym zdarzeniom, ukazując w jaki sposób kształtują praktykę zawodową oraz funkcjonowanie środowiska szkolnego.

słowa kluczowe: doświadczenie biograficzne; wywiad narracyjny; wspólnota praktyki; zachowania samobójcze młodzieży

Panel 3

O przestrzeniach konfliktów

osoba prowadząca: dr Ewelina Biczynska

Uwarunkowania prawne lokalizacji instalacji agrowoltaicznych w kontekście ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Ruszel Laura

Przedmiotem wystąpienia jest analiza uwarunkowań prawnych determinujących lokalizację instalacji agrowoltaicznych (APV) w świetle ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP), ze szczególnym uwzględnieniem rozwiązań normatywnych wprowadzonych ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw.

Pojęcie agrowoltaiki (APV) odnosi się do koncepcji jednoczesnego wykorzystania tego samego obszaru na potrzeby działalności rolniczej oraz wytwarzania energii elektrycznej w instalacjach fotowoltaicznych. Rozwiązanie to ma służyć bardziej zrównoważonemu i efektywnemu wykorzystaniu gruntów rolnych, a także przyczynić się do realizacji celów klimatycznych i środowiskowych wynikających z zobowiązań krajowych i międzynarodowych. W polskim porządku prawnym nie uregulowano dotychczas zagadnienia APV. W konsekwencji przedsięwzięcia tego rodzaju realizowane są w oparciu o przepisy dedykowane konwencjonalnym instalacjom fotowoltaicznym. Brak uwzględnienia szczególnego charakteru APV, polegającego na łączeniu działalności rolnej i produkcji energii na tym samym obszarze, może generować istotne wątpliwości interpretacyjne oraz prowadzić do powstawania szeregu niepewności prawnych na poszczególnych etapach procesu inwestycyjno-budowlanego.

Jedną z kluczowych barier rozwoju instalacji APV pozostają ograniczenia lokalizacyjne, wynikające przede wszystkim z braku jednoznacznych regulacji dopuszczających dualne wykorzystanie gruntów rolnych. Pomimo że przepisy planistyczne przewidują możliwość określenia w MPZP przeznaczenia podstawowego oraz funkcji uzupełniającej, brak jest ugruntowanej i jednolitej linii orzeczniczej potwierdzającej dopuszczalność stosowania tych konstrukcji w odniesieniu do instalacji APV, w szczególności poprzez ich kwalifikację jako urządzeń infrastruktury technicznej. Powyższe nabiera szczególnego znaczenia w świetle zmian wprowadzonych ustawą z dnia 7 lipca 2023 r., które istotnie ograniczają możliwość lokalizacji instalacji fotowoltaicznych w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy. W aktualnym stanie prawnym realizacja większych instalacji OZE została w znacznie szerszym zakresie uzależniona od ustaleń MPZP, co dotyczy nie tylko gruntów rolnych najlepszych klas bonitacyjnych (I–III), lecz również gruntów klasy IV stanowiących istotną część zasobu gruntów rolnych w Polsce.

Celem niniejszego wystąpienia jest analiza wpływu zmian wprowadzonych nowelizacją ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 7 lipca 2023 r. na możliwości realizacji projektów APV w Polsce. Przedmiotem weryfikacji jest hipoteza, zgodnie z którą w aktualnym stanie prawnym realizacja większości projektów APV jest możliwa przede wszystkim w oparciu o ustalenia MPZP. Jednocześnie obowiązywanie MPZP nie zapewnia jednoznacznie sprzyjających warunków dla rozwoju APV, w szczególności z uwagi na brak odrębnych regulacji dopuszczających dualne użytkowanie gruntów rolnych oraz brak ukształtowanej, spójnej linii orzeczniczej w tym zakresie.

Ze względu na teoretyczny charakter badań zostały one przeprowadzone głównie przy użyciu metody formalno-dogmatycznej oraz metody prawnoporównawczej. Wnioski płynące z analizy problemu wskazują na konieczność ustanowienia dedykowanych ram prawnych dla APV, które uwzględniałyby jej specyficzny charakter oraz

umożliwiały skuteczne łączenie funkcji rolniczej i energetycznej na jednym obszarze w sposób zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju.

słowa kluczowe: Agrowoltaika, grunt rolny, transformacja energetyczna, miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego

Lokalizacja lądowych elektrowni wiatrowych w Polsce między ochroną klimatu a planowaniem przestrzennym

Pytko Julia

Zmiany klimatu stanowią jedno z najpoważniejszych wyzwań współczesności, wpływając na kształt regulacji prawnych oraz strategii podejmowanych na poziomie globalnym i regionalnym. W odpowiedzi na postępujący wzrost globalnych temperatur Unia Europejska przyjęła ambitne cele redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz osiągnięcia neutralności klimatycznej, co implikuje konieczność dynamicznego rozwoju odnawialnych źródeł energii, w tym lądowej energetyki wiatrowej.

Pomimo rosnącego znaczenia energetyki wiatrowej jako jednego z kluczowych narzędzi transformacji energetycznej, jej rozwój w Polsce napotyka istotne bariery prawne, wynikające przede wszystkim z regulacji dotyczących planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz szczególnych rozwiązań przyjętych w tzw. ustawie odległościowej. Wprowadzona w 2016 r. zasada 10H oraz obowiązek lokalizacji inwestycji wyłącznie na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego doprowadziły do znaczącego ograniczenia możliwości realizacji nowych inwestycji.

Celem wystąpienia jest analiza relacji pomiędzy krajowymi regulacjami dotyczącymi lokalizacji lądowych elektrowni wiatrowych a zobowiązaniami wynikającymi z unijnej polityki klimatycznej. Punktem wyjścia jest teza, zgodnie z którą obowiązujące w Polsce rozwiązania prawne nie tylko nie sprzyjają rozwojowi energetyki wiatrowej, lecz w istotnym stopniu utrudniają realizację celów klimatycznych Unii Europejskiej.

W badaniu zastosowano metodę formalno-dogmatyczną, uzupełnioną o analizę komparatystyczną oraz elementy podejścia ilościowego. Pozwoliło to na wieloaspektowe ujęcie problemu, uwzględniające zarówno konstrukcję norm prawnych, jak i ich praktyczne konsekwencje dla procesów inwestycyjnych oraz rozwoju sektora odnawialnych źródeł energii. Szczególna uwaga została poświęcona zmianom legislacyjnym z 2023 r. oraz projektowanym kierunkom dalszej liberalizacji przepisów.

Wyniki analizy wskazują na istnienie wyraźnego konfliktu pomiędzy celami polityki klimatycznej a krajowym systemem planistycznym. Obowiązujące regulacje nie zapewniają efektywnego mechanizmu równowagi interesu publicznego, interesów lokalnych społeczności oraz interesów inwestorów. Jednocześnie doświadczenia wybranych państw członkowskich Unii Europejskiej pokazują, że możliwe jest wypracowanie bardziej elastycznych i spójnych modeli regulacyjnych.

W konsekwencji w wystąpieniu sformułowano postulaty *de lege ferenda* zmierzające do zwiększenia efektywności systemu planowania przestrzennego w kontekście rozwoju inwestycji w lądowe elektrownie wiatrowe.

słowa kluczowe: energetyka wiatrowa, planowanie przestrzenne, ochrona klimatu, ustawa odległościowa, transformacja energetyczna

Rezyliencja gmin jako wyzwanie współczesności

Turosz Samuel

Zmiany klimatu stanowią jedno z najpoważniejszych wyzwań współczesności, wpływając na kształt regulacji prawnych oraz strategii podejmowanych na poziomie globalnym i regionalnym. W odpowiedzi na postępujący wzrost globalnych temperatur Unia Europejska przyjęła ambitne cele redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz osiągnięcia neutralności klimatycznej, co implikuje konieczność dynamicznego rozwoju odnawialnych źródeł energii, w tym lądowej energetyki wiatrowej.

Pomimo rosnącego znaczenia energetyki wiatrowej jako jednego z kluczowych narzędzi transformacji energetycznej, jej rozwój w Polsce napotyka istotne bariery prawne, wynikające przede wszystkim z regulacji dotyczących planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz szczególnych rozwiązań przyjętych w tzw. ustawie odległościowej. Wprowadzona w 2016 r. zasada 10H oraz obowiązek lokalizacji inwestycji wyłącznie na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego doprowadziły do znaczącego ograniczenia możliwości realizacji nowych inwestycji.

Celem wystąpienia jest analiza relacji pomiędzy krajowymi regulacjami dotyczącymi lokalizacji lądowych elektrowni wiatrowych a zobowiązaniami wynikającymi z unijnej polityki klimatycznej. Punktem wyjścia jest teza, zgodnie z którą obowiązujące w Polsce rozwiązania prawne nie tylko nie sprzyjają rozwojowi energetyki wiatrowej, lecz w istotnym stopniu utrudniają realizację celów klimatycznych Unii Europejskiej.

W badaniu zastosowano metodę formalno-dogmatyczną, uzupełnioną o analizę komparatystyczną oraz elementy podejścia ilościowego. Pozwoliło to na wieloaspektowe ujęcie problemu, uwzględniające zarówno konstrukcję norm prawnych, jak i ich praktyczne konsekwencje dla procesów inwestycyjnych oraz rozwoju sektora odnawialnych źródeł energii. Szczególna uwaga została poświęcona zmianom legislacyjnym z 2023 r. oraz projektowanym kierunkom dalszej liberalizacji przepisów.

Wyniki analizy wskazują na istnienie wyraźnego konfliktu pomiędzy celami polityki klimatycznej a krajowym systemem planistycznym. Obowiązujące regulacje nie zapewniają efektywnego mechanizmu równowagi interesu publicznego, interesów lokalnych społeczności oraz interesów inwestorów. Jednocześnie doświadczenia wybranych państw członkowskich Unii Europejskiej pokazują, że możliwe jest wypracowanie bardziej elastycznych i spójnych modeli regulacyjnych.

W konsekwencji w wystąpieniu sformułowano postulaty *de lege ferenda* zmierzające do zwiększenia efektywności systemu planowania przestrzennego w kontekście rozwoju inwestycji w lądowe elektrownie wiatrowe.

słowa kluczowe: energetyka wiatrowa, planowanie przestrzenne, ochrona klimatu, ustawa odległościowa, transformacja energetyczna

Centra lokalne – problem metropolitalny? Czynniki rozwoju centrów lokalnych i ich wpływ na obszary metropolitalne

Goliński Jan

Równomierny i policentryczny rozwój przestrzenny jest zjawiskiem pożądanym. Zrównoważony rozwój miast mityguje negatywne zjawiska przestrzenne i wpływ na środowisko. Dane jednostki powinny gwarantować określoną paletę usług (ESPON, 2006, za Szlachta, 2012). Mimo to, dynamiczny rozwój obszarów metropolitalnych powoduje często ich niekontrolowaną ekspansję przestrzenną, która zaburza wcześniejszą strukturę przestrzenną. Powoduje to coraz większe obciążenie infrastruktury i usług w metropolii, jak również zjawisko pasażera na gapę (Pyka, 2016). Wiele przestrzeni w metropoliach jest wypłukanych z usług i pełni jedynie funkcję „sypialni” (Mantey, 2024). Słabości takiego modelu rozwoju uwypukliły kryzysy i wyzwania rozwojowe jakie dotknęły europejskie miasta w ostatnich latach – pandemia COVID-19 oraz napływ uchodźców z Ukrainy (Rynio, 2010).

Jednym z rozwiązań tej sytuacji może być rozwój centrów lokalnych i policentryczności. Tworzenie centrów lokalnych w różnych częściach obszaru metropolitalnego może podnieść jakość życia mieszkańców i odciążyć rdzeń metropolii. Obszar metropolitalny może powinien mieć charakter sieciowy, a występujące w nim sieci powinny być powiązane (Sadowy, 2020). Zagadnienie to jest istotne, a zarazem stosunkowo mało opisane w literaturze.

Wystąpienie ma trzy cele:

przedstawienie i zoperacjonalizowanie zagadnienia centrów lokalnych w kontekście rozwoju metropolitalnego

przedstawienie wniosków z przeprowadzonego trójetapowego przeglądu literatury

zaprezentowanie wyników częściowych badań i analiz przestrzennych dotyczących policentryczności Obszaru Metropolitalnego Warszawy.

Celem głównym badania jest ocena struktury przestrzennej Obszaru Metropolitalnego Warszawy (OMW) oraz identyfikacja centrów lokalnych i czynników wpływających na ich rozwój i zróżnicowanie przestrzenne w Obszarze Metropolitalnym Warszawy. W pracy sformułowano również 4 cele szczegółowe:

C1. Operacjonalizacja zagadnienia centrów lokalnych i stworzenie spójnych definicji związanych z tym zagadnieniem.

C2. Identyfikacja centrów lokalnych w Obszarze Metropolitalnym Warszawy.

C3. Identyfikacja centrów lokalnych i czynników wpływających na ich rozwój w obszarach metropolitalnych stanowiących grupę benchmarkową.

C4. Identyfikacja czynników rozwoju centrów lokalnych w Obszarze Metropolitalnym Warszawy.

W pracy sformułowano 4 pytania badawcze i powiązane z nimi hipotezy:

1. Jaka jest struktura przestrzenna OMW i jakie centra lokalne można w jej obrębie zidentyfikować?

2. W jaki sposób powstawanie centrów lokalnych wpływa na funkcjonowanie mieszkańców OMW?

3. Jakie czynniki wpływają na rozwój centrów lokalnych i zróżnicowania przestrzenne w OMW?

4. Które z centrów lokalnych mają charakter ponadlokalny, a które mają potencjał, aby takimi się stać?

H1. Centra lokalne bardziej oddalone od rdzenia metropolii są bardziej rozwinięte od centrów znajdujących się bliżej.

H2. Tworzenie centrum lokalnego sprawia, że okoliczni mieszkańcy rzadziej przemieszczają się do rdzenia miasta.

H3. W OMW głównym czynnikiem rozwoju centrów lokalnych są inwestycje deweloperskie.

H4. Centra lokalne zlokalizowane wzdłuż ciągów komunikacyjnych i w zachodniej części OMW są bardziej rozwinięte od pozostałych centrów lokalnych.

Podczas wystąpienia zaprezentowane zostaną podstawowe pojęcia związane z badanym zagadnieniem, wyniki przeglądu literatury wraz z systematycznym przeglądem literatury (SLR), założenia i wstępne wyniki analiz przestrzennych OMW oraz planowane etapy prac.

słowa kluczowe: Centra lokalne, Zarządzanie metropolitalne, Policentryczność, Metropolia Warszawska, Polityki miejskie

Służby wywiadu i bezpieczeństwa Chińskiej Republiki Ludowej: struktura, reformy i nadzór w erze Xi Jinpinga

Hubicki Marcin

Wzrost potęgi Chińskiej Republiki Ludowej (ChRL) przekłada się na zwiększoną aktywność jej służb wywiadowczych i bezpieczeństwa, zarówno w wymiarze wewnętrznym, jak i międzynarodowym. Zjawisko to znajduje odzwierciedlenie w rosnącym zainteresowaniu badawczym w ramach nauk o bezpieczeństwie, jak i w analizach pozaakademickich ekspertów. Choć badania nad służbami wywiadowczymi i bezpieczeństwa wewnętrznego ChRL uległy w ostatnich latach popularyzacji, to powstające opracowania często nie nadążają za dynamiką reform instytucjonalnych okresu rządów sekretarza generalnego Komunistycznej Partii Chin (KPCh) i przewodniczącego ChRL Xi Jinpinga. Problemem pozostaje jednocześnie brak spójnej delimitacji pojęciowej części aparatu bezpieczeństwa, co m.in. prowadzi do poszerzania kategorii instytucji wywiadowczych na podmioty partyjno

państwowe skupiające się na rozszerzaniu wpływu lub działające w ramach operacji obcej ingerencji. Celem wystąpienia jest zatem delimitacja współczesnej struktury służb wywiadowczych i bezpieczeństwa wewnętrznego ChRL oraz ich miejsca w systemie partyjno-państwowym po reformach lat 2013–2025. Wystąpienie odpowiada na pytania: jaki jest zakres instytucjonalny aparatu wywiadu i bezpieczeństwa wewnętrznego ChRL oraz w jaki sposób reformy ery Xi wpłynęły na jego strukturę, logikę funkcjonowania i system nadzoru sprawowany przez kierownictwo KPCh. Badanie jest osadzone w subdyscyplinie nauk o bezpieczeństwie – studiach nad wywiadem (intelligence studies). Zastosowaną metodą badawczą jest analiza jakościowa. Dane pozyskano w drodze analizy źródeł zastanych, obejmujących akty prawne, dokumenty, komunikaty, ekspertyzy, publikacje naukowe i materiały prasowe. Strategią badawczą jest podejście partyjno-centryczne, w którym analiza prowadzona jest przez pryzmat KPCh jako nadrzędnego ośrodka organizującego sektor bezpieczeństwa. Pozwala ono uchwycić rzeczywiste mechanizmy decyzyjne i zależności instytucjonalne.

Wstępne wyniki wskazują, że współczesny zakres instytucjonalny aparatu wywiadu i bezpieczeństwa wewnętrznego ChRL po reformach Xi Jinpinga ma charakter szerszy niż klasycznie ujmowane służby, przy jednoczesnym unikaniu nadmiernie rozszerzającego („totalnego”) ujęcia tej kategorii. Z tego względu obejmuje on także aparat antykorupcyjny i nadzoru elit, ponieważ kampania antykorupcyjna Xi doprowadziła do funkcjonalnego włączenia organów dyscyplinarnych do systemu bezpieczeństwa i zwiększenia ich znaczenia jako narzędzia kontroli politycznej. Reformy lat 2013–

2025 wskazują ponadto na postępującą centralizację zarządzania wybranymi instytucjami, awans kadr powiązanych z cywilnymi służbami w strukturach KPCh, rozbudowę ram prawnych i reorganizację komponentów, przy jednoczesnym wzmocnieniu roli centrali KPCh w nadzorze nad aparatem.

słowa kluczowe: służby wywiadowcze i bezpieczeństwa ChRL; Komunistyczna Partia Chin (KPCh); Ministerstwo

Reakcje rynkowe na ryzyko prawne w bankach: dowody z kryzysu kredytów frankowych w Polsce

Kaczmarek Aleksander

Celem badania jest analiza sposobu, w jaki rynki kapitałowe reagują na ryzyko prawne w sektorze bankowym, na przykładzie kryzysu kredytów frankowych w Polsce. Epizod ten stanowi naturalny eksperyment, w którym seria orzeczeń sądowych umożliwiła masowe unieważnianie umów kredytowych, prowadząc do istotnych strat banków. Kluczowe pytanie dotyczy tego, czy i w jaki sposób inwestorzy uwzględniają takie zdarzenia w wycenach oraz czy reakcja rynku następuje w momencie zmiany otoczenia prawnego, czy dopiero przy formalnym ujęciu strat w sprawozdaniach finansowych.

Analiza opiera się na dwóch komplementarnych podejściach empirycznych. Po pierwsze, zastosowano metodę event study do zbadania reakcji cen akcji banków na dwa typy zdarzeń: (i) kluczowe orzeczenie sądowe (szok judicial), które istotnie zwiększyło prawdopodobieństwo strat, oraz (ii) późniejsze ogłoszenia tworzenia rezerw na ryzyko prawne (szoki accounting). Po drugie, wykorzystano modele panelowe kosztu kapitału własnego (COE), aby ocenić, czy ekspozycja banków na portfele kredytów frankowych przekłada się na wyższą oczekiwaną stopę zwrotu inwestorów.

Wyniki wskazują na wyraźną asymetrię reakcji rynku. Kluczowe orzeczenie sądowe wywołało istotne ujemne nadzwyczajne stopy zwrotu oraz wzrost kosztu kapitału dla banków o większej ekspozycji na kredyty walutowe. Efekt ten koncentruje się w krótkich oknach czasowych, co sugeruje szybkie włączenie informacji do cen. W przeciwieństwie do tego, ogłoszenia rezerw nie generują dodatkowych reakcji cenowych, choć obserwowane są stopniowe efekty spillover w sektorze bankowym.

Jednocześnie skala reakcji rynkowej okazuje się relatywnie niewielka w porównaniu z rzeczywistymi kosztami ryzyka prawnego ujawnionymi w kolejnych latach. Analiza porównawcza wskazuje, że implikowany przez rynek wzrost kosztu kapitału odpowiada jedynie niewielkiej części strat rozpoznanych poprzez rezerwy. Oznacza to, że choć inwestorzy reagują na zdarzenia prawne, skala tej reakcji nie w pełni odzwierciedla późniejsze konsekwencje finansowe.

Uzyskane wyniki sugerują, że rynki kapitałowe uwzględniają informacje o ryzyku prawnym przede wszystkim w momencie jego materializacji w wyniku decyzji sądowych, natomiast późniejsze ujęcie księgowe pełni głównie rolę potwierdzającą. Jednocześnie inwestorzy wydają się niedoszacowywać skali tego ryzyka, co wskazuje na ograniczenia w jego precyzyjnej wycenie.

słowa kluczowe: Banks, Legal risk, Cost of equity, Foreign-currency lending, Financial stability, Asset pricing

Between theory, procedure and institutional practice

chair: dr hab. Dawid Sześciło

Determinants of Constitutional Comprehensiveness

Sadeghi Mohammad Hossein

This paper aims to provide a framework for empirical economic analysis of constitutional entrenchment, relying on the functionality of entrenchment and decision-making at the constitutional level. In this regard, I suggest studying the extent of constitutions and their entrenchment level together, given that constitutions are the only form of law whose provisions and amendment procedure are decided on simultaneously. Operationalizing this suggestion, I have reviewed existing measures for both aspects of constitutional entrenchment and have proposed a new index for measuring the extent of constitutions, and finally found a negative, though not strong, correlation between the two aspects in a very limited sample of constitutions.

Constitutions vary significantly in their comprehensiveness and the extent of issues they cover. This study investigates the causes and determinants of this variation. Using a newly constructed dataset on the comprehensiveness and extent of national constitutions, and building on recent theoretical developments, the possible relationship between a wide variety of factors and the extent of constitutions has been examined. The analysis confirms, among others, the negative effects of social trust and federalism, the significance of legal origins and path dependency, and the mixed effects of regime types.

keywords: constitutional entrenchment; Amendment procedure; Constitution-making

Linking the Cogs: Justifying Mechanistic Explanations through Simulation

Nogaj Maciej

Recent empirical economics has significantly strengthened causal identification through randomized controlled trials, instrumental variables, and structural estimation. However, such approaches often establish whether a variable makes a difference without fully explaining how the effect is produced (Angrist & Pischke, 2010; Woodward, 2003). In response, both economists and philosophers of science have increasingly turned to mechanistic explanation, understood as the articulation of organized entities, activities, and interactions that generate observable outcomes (Machamer et al., 2000; Hedström & Ylikoski, 2010). This paper examines the role of mechanistic explanation in contemporary economics and addresses the epistemic problem of how the causal links within mechanisms can be justified.

The paper has two objectives. First, it reconstructs and systematizes the principal philosophical strategies used to justify causal links within mechanistic explanations in economics. Second, it investigates the epistemic role of agent-based models (ABMs) in relation to those strategies. The analysis is guided by two research questions: how can the internal links of economic mechanisms be epistemically warranted, and do ABMs provide an autonomous source of such warrant? The paper advances the hypothesis that ABMs do not introduce a distinct justificatory principle; rather, they provide a formal setting in which existing justificatory strategies can be articulated, combined, and critically assessed.

Methodologically, the paper undertakes a conceptual and methodological analysis at the intersection of philosophy of science and economic methodology. It reviews and compares five major justificatory strategies discussed in the literature: deductive derivation, statistical inference, interventionist reasoning, dispositional or capacity-based grounding, and modular decomposition. It then analyzes ABMs as computational models that encode mechanisms in executable form, thereby making assumptions, causal pathways, and explanatory stopping points explicit. The paper argues that mechanistic explanation complements rather than replaces standard econometric approaches. Statistical methods remain indispensable for identifying robust dependencies, but they do not by themselves justify the productive structure of causal relations. ABMs are epistemically valuable because they operationalize hypothetical mechanisms, enable controlled variation of assumptions, and expose where support for causal links is strong or weak. At the same time, they do not resolve the problem of internal justification. Instead, they relocate it within the architecture of the model itself. The paper concludes that the main contribution of ABMs lies in clarifying how mechanistic explanations are assembled and evaluated, rather than in guaranteeing causal warrant independently.

keywords: mechanistic explanation; causality in economics; agent-based models; economic methodology; causal inference

Rethinking the Burden of Proof in Civil Proceedings

Hilt Magdalena

The purpose of this research paper is to determine whether it is permissible to hold a parent company contractually liable for damages caused to a subsidiary within a "group of companies" as defined in Article 4 § 1 item 51 of the CCC (referred to as a "registered holding"). The issue of whether a subsidiary can claim damages under the contractual framework, in the absence of relevant contractual provisions, has been a subject of significant debate in legal doctrine. Previous positions in Polish legal doctrine have limited such claims to cases where the damage to the subsidiary results from the parent company's exercise of corporate powers as a shareholder of the subsidiary. Asserting claims under Article 471 et seq. of the Civil Code in conjunction with Article 2 of the CCC would be justified by the parent company's breach of the obligation of loyalty arising from the company relationship, specifically Article 3 of the CCC and Article 5 of the Civil Code in conjunction with Article 2 of the CCC (Błaszczuk, 2013, pp. 483-484). However, the literature criticizes treating these provisions as an independent basis for a claim (Szumański, 2009, pp. 524 and 526-527), making the adoption of a contractual liability regime uncertain, even within a limited scope.

The introduction of regulations regarding registered holdings into Polish law, through the enactment of the Act of 9 February 2022 amending the Commercial Companies Code and certain other acts, may significantly impact this issue. A registered holding, defined as a "group of companies" under Article 4 § 1 item 51 of the CCC, is an optional form of organizing a group of capital companies that differs from a factual and contractual holding company by requiring disclosure of participation in the register. In comparison to other types of holdings, a registered holding is characterized by a high level of formalization in the relationship between the parent company and the subsidiary, as well as special powers granted to the parent company, including the ability to issue binding instructions to the subsidiary.

The research establishes a hypothesis that the participation of a parent company and a subsidiary in a registered holding establishes a *per facta concludentia* obligatory relationship between them. Confirming this hypothesis would justify holding the parent company liable for damages not only under tort law, but primarily under contract law, regardless of the nature of the connections between the two companies (capital, personal, or otherwise).

The planned research will employ the following methods:

- Formal-dogmatic research method: analyzing the relationship between the parent company and the subsidiary within the registered holding, as dictated by applicable laws. It will consider case law and doctrinal perspectives to define the contractual relationship and its essential elements. Additionally, it will explore the existence of a comparable relationship in the case of factual and contractual holdings.
- Comparative research method: involving examining the admissibility and prerequisites for asserting liability for damage caused to a subsidiary under the contractual regime, with reference to selected foreign legal systems.

keywords: group of companies, contractual liability, damage, parent company, subsidiary

Resilience Discourse and Its Role in Post-Crisis Financial Regulatory Regime

Górka Michał

The 2008 crisis undermined the authority of international regulators. As the previous regulatory regime extensively relied on self-regulation [Baud and Chiapello, 2017], the practices of banks were found to fuel rather than limit risk-taking behavior, thereby enhancing the procyclicality of the financial system [Nørholm Just, 2015]. In the area of financial risk-management the pre-crisis regulatory process became indirect – reduced to the “control of control” [Power, 2007]. As a result, the main challenge for the Bank for International Settlements in pursuing Basel III was to re-establish public trust in the stability of the banking sector and maintain its authority, while justifying and facilitating a return to banks’ profit-making [Jessop et al., 2015]. However, what interpretative framework of crisis and regulatory response would allow returning to business as usual without overturning existing financial order?

The research hypothesis is that the new financial regulatory regime – introduced with Basel III – required new components of financial story-telling – resilience discourse. I aim to investigate the role of resilience discourse in this new economic imaginary, asking about the characteristics of discourse, its function in regulations and the objectives it helps to achieve. Following the research framework developed by Felli [2016], I analyze the occurrences of resilience in documents that form Basel III regulation – “Standards”, “Guidelines”, “Sound Practices” as well as speeches made by committee chairs and secretary generals of the supervising committee. In critical discourse analysis I include texts published by the institution between 2000 and 2025. Adopted method corresponds to the approach of cultural political economy as developed by Bob Jessop and Ngai-Ling Sum [2013].

Drawing on literature in risk-management and resilience studies, I examine how expectations placed on banks are reconciled with the conceptual vagueness of resilience and the practices it presupposes. I argue that resilience discourse functions by placing financial institutions in a permanent state of anticipatory crisis, thereby suspending alternative models and foreclosing challenges to the proposed regulatory standards.

keywords: Global Financial Crisis, Basel III, neoliberal governance, financial discourse, banking regulation

Procedure without effect? The guarantee strength of legal mechanisms of social partners' participation in law-making

Surdykowska Barbara

Dynamiczny rozwój generatywnej sztucznej inteligencji w ostatnich latach znacząco zmienił sposób tworzenia i dystrybucji treści medialnych. Duże modele językowe (LLM) są obecnie zdolne do generowania tekstów informacyjnych, opiniotwórczych i kreatywnych o wysokim stopniu spójności językowej, co sprawia, że coraz częściej stają się one elementem ekosystemu komunikacyjnego mediów i platform społecznościowych (Brown et al., 2020; Bender et al., 2021). Jednocześnie rośnie zainteresowanie badaczy wpływem takich treści na odbiorców, zwłaszcza w kontekście wiarygodności komunikatów, zaufania do technologii oraz emocjonalnego odbioru przekazów generowanych przez algorytmy (Choung, David, & Ross, 2022; Hushens et al., 2023; Kim et al., 2022).

Dotychczasowe badania wskazują, że oznaczenie treści jako wygenerowanej przez sztuczną inteligencję może wpływać na jej ocenę przez odbiorców, zwłaszcza w kontekście wiarygodności i autentyczności przekazu (Li, 2024). Równocześnie rozwijają się badania nad psychofizjologicznymi reakcjami użytkowników na komunikaty medialne, w których wykorzystywane są narzędzia biometryczne takie jak analiza mimiki twarzy czy eyetracking (McDuff et al., 2015; Zhang et al., 2024). W literaturze medioznawczej nadal jednak istnieje luka badawcza dotycząca porównania reakcji emocjonalnych i poznawczych odbiorców na treści tworzone przez ludzi oraz przez algorytmy generatywnej sztucznej inteligencji.

Celem planowanego badania jest analiza różnic w percepcji treści medialnych generowanych przez sztuczną inteligencję oraz przez twórców ludzkich. Projekt osadzony jest w ramach teorii efektów mediów (Bryant, Thompson, & Finklea, 2012), teorii systemów społecznych Luhmanna (1984) oraz teorii oceny poznawczej emocji Lazarusa (1991), a także odnosi się do koncepcji kultury konwergencji i współtworzenia treści w środowisku cyfrowym (Jenkins, 2006).

Badanie zostanie przeprowadzone w formie eksperymentu z wykorzystaniem bodźców w postaci krótkich komunikatów tekstowych stylizowanych na wpisy w serwisie społecznościowym X (dawniej Twitter). Część z nich zostanie przygotowana przez profesjonalnych twórców treści, natomiast część wygenerowana zostanie przy użyciu narzędzi sztucznej inteligencji. Uczestnicy zostaną podzieleni na dwie grupy: eksperymentalną, w której pojawi się informacja o źródle treści (AI lub człowiek), oraz kontrolną, w której taka informacja nie będzie dostępna. W trakcie ekspozycji na materiały badawcze rejestrowane będą reakcje biometryczne uczestników, w tym mimika twarzy (facetracking) oraz wzorce uwagi wzrokowej (eyetracking). Dodatkowo zastosowany zostanie kwestionariusz poeksperymentalny mierzący m.in. postrzeganą wiarygodność treści oraz zdolność rozpoznania ich źródła.

Zakłada się, że świadomość pochodzenia treści może wpływać na ocenę ich wiarygodności oraz na reakcje emocjonalne odbiorców. Badanie ma również na celu sprawdzenie, czy różnice te są moderowane przez czynniki pokoleniowe oraz doświadczenie użytkowników z technologiami cyfrowymi. Uzyskane wyniki mogą przyczynić się do lepszego zrozumienia roli sztucznej inteligencji jako nowego aktora w systemie komunikacyjnym współczesnych mediów oraz dostarczyć empirycznych danych dotyczących emocjonalnego i poznawczego odbioru treści generowanych algorytmicznie.

keywords: sztuczna inteligencja, generowanie treści, biometria, emocje odbiorców, media społecznościowe

Ciało, emocje i relacje społeczne

osoba prowadząca: dr Zuzanna Toeplitz

Relacje z rodzicami, internalizacja idealnego obrazu ciała prezentowanego w mediach, pozytywny obraz ciała i samoocena u dzieci w wieku 7–13 lat – nowy model teoretyczny

Kubicka Karolina

Zgodnie z teorią przywiązania, to jak człowiek postrzega siebie zależne jest od rodzaju przywiązania, które wytworzy się między dzieckiem a opiekunem. Postrzeganie siebie to także postrzeganie własnego ciała i myślenie o sobie na podstawie własnej samooceny. Wyniki badań zgodnie pokazują, że zarówno postrzeganie ciała, samoocena, a także treści oglądane w Internecie mają wpływ na społeczne funkcjonowanie człowieka i jego zdrowie psychiczne.

W badaniu wzięło udział 418 dzieci (7-13 lat) z 12 szkół podstawowych w Polsce, które wypełniały kwestionariusze dotyczące emocjonalnej relacji z rodzicami (Security Scale, Coping Strategies Questionnaire), bliskości fizycznej w relacji rodzic-dziecko (Skala Bliskości Fizycznej), internalizacji idealnego obrazu ciała prezentowanego w mediach (Skala wpływu mediów), samooceny (Self-Perception Profile for Children) i pozytywnego obrazu ciała (BAS2-C). Wyniki badań przedstawiają nowy model teoretyczny, w którym m.in. dzieci z bardziej pozytywnymi relacjami z ojcem miały tendencję do internalizacji idealnego wyglądu prezentowanego w mediach w mniejszym stopniu, co z kolei wiązało się z bardziej pozytywnym obrazem ciała i wyższą samooceną. Model nie potwierdził tych zależności w relacji dzieci z matkami, za to pokazał bezpośrednią ścieżkę, w której dzieci z bardziej pozytywną relacją z matką miały bardziej pozytywny obraz ciała i wyższą samoocenę. Zostaną przedstawione również wyniki uwzględniające podział uczestników na płeć i grupy wiekowe.

słowa kluczowe: Obraz ciała, relacja rodzic-dziecko, samoocena

Instytucjonalne konstruowanie relacji między rodzicami a nauczycielami w szkołach podstawowych różnych typów

Popławska Martyna

Relacje między rodzicami a nauczycielami należą do najbardziej złożonych i zarazem najbardziej wrażliwych obszarów funkcjonowania współczesnej szkoły. Choć idea partnerstwa jest silnie obecna zarówno w dyskursie pedagogicznym, jak i w debacie publicznej, jej praktyczna realizacja pozostaje zależna od szeregu uwarunkowań instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych. Celem wystąpienia jest przedstawienie założeń projektu badawczego poświęconego sposobom instytucjonalnego konstruowania relacji między rodzicami a nauczycielami w warszawskich szkołach podstawowych na poziomie edukacji wczesnoszkolnej. Główny problem badawczy dotyczy tego, w jaki sposób typ szkoły — publiczna, społeczna lub prywatna — wpływa na architekturę tych relacji, a także poprzez jakie mechanizmy placówki o odmiennym profilu własnościowym i organizacyjnym regulują, organizują i kształtują współpracę z rodziną. Projekt zmierza do uchwycenia zależności między strukturą władzy, formalnymi regulacjami oraz kulturą organizacyjną szkoły a zakresem realizacji idei partnerstwa, ze szczególnym uwzględnieniem granic współdecydowania i autonomii obu stron. Analiza osadzona została w perspektywie szkoły jako instytucji społecznej, w której relacje nie stanowią jedynie sumy indywidualnych interakcji, lecz są wytwarzane i podtrzymywane przez określone normy, procedury oraz hierarchie. W wymiarze normatywnym punktem odniesienia jest model partnerstwa Joyce Epstein, umożliwiający zestawienie deklaracji instytucjonalnych z faktycznymi mechanizmami angażowania rodziców w życie szkoły. Projekt realizowany jest w modelu mieszanym, łączącym komponent ilościowy i jakościowy. W pierwszym etapie przewidziano ilościową i jakościową analizę dokumentów formalnych — statutów i regulaminów — wszystkich szkół podstawowych w Warszawie, obejmującą 220 szkół publicznych, 52 szkoły prywatne oraz 17 szkół społecznych. Analiza koncentruje się na języku, za pomocą którego konstruowana jest współpraca z rodzicami, oraz na formalnie określonym zakresie ich kompetencji. Drugi etap obejmuje badanie wielokrotnego studium przypadku w dziewięciu celowo dobranych szkołach, po trzy z każdego typu, oraz realizację około 45 indywidualnych wywiadów pogłębionych z dyrektorami, nauczycielami edukacji wczesnoszkolnej i rodzicami. Pozwoli to uchwycić napięcia, asymetrie oraz codzienne praktyki interpretowania zapisów formalnych. Badanie ma charakter systemowy w obrębie jednego kontekstu administracyjnego, co stwarza możliwość porównania różnych modeli instytucjonalnych funkcjonujących w tych samych warunkach prawnych. Oczekiwany rezultat jest rekonstrukcja mechanizmów regulujących relacje szkoła–rodzina oraz identyfikacja powtarzalnych konfiguracji praktyk różnicujących szkolnictwo publiczne i niepubliczne. Wyniki mogą wnieść istotny wkład do dyskusji nad granicami profesjonalizmu nauczycielskiego oraz nad przemianami szkoły jako instytucji otwartej na dialog z otoczeniem społecznym.

słowa kluczowe: partnerstwo szkoła–rodzina, instytucjonalizm, edukacja wczesnoszkolna, analiza dokumentów

Stygmatyzacja i autostygmatyzacja osób z uzależnieniem od substancji psychoaktywnych – predyktory i mechanizmy zmiany

Wajs Sylwia

Osoby z doświadczeniem używania substancji psychoaktywnych (SP) są często postrzegane przez społeczeństwo w kategoriach łączących chorobę psychiczną z przestępczością, co prowadzi do ich silniejszej stygmatyzacji w porównaniu z osobami z innymi trudnościami psychicznymi (Kulesza i in., 2013; Room, 2005). Zgodnie z modelem internalizacji stygmy (Corrigan i in., 2002; 2012), świadomość uprzedzeń społecznych oraz ich uznanie za trafne może skutkować autostygmatyzacją, przejawiającą się m.in. poczuciem bezsilności, wstydu, winy oraz obniżonym poczuciem własnej skuteczności. Mechanizmy te sprzyjają efektowi „po co próbować?” i mogą ograniczać podejmowanie oraz kontynuowanie leczenia (Corrigan, 2009; Crapanzano i in., 2014). Dodatkowo, doświadczenia stygmatyzacji w relacji terapeutycznej mogą negatywnie wpływać na przebieg terapii i zwiększać ryzyko nawrotów (Luoma i in., 2007).

Celem niniejszego projektu jest identyfikacja czynników związanych z tendencją do stygmatyzowania osób z doświadczeniem używania SP, podatnością na autostygmatyzację oraz mechanizmów pośredniczących w jej zmianach w toku terapii. W ramach pierwszego badania (N = 693; populacja ogólna i terapeuci) wykazano istotne różnice międzygrupowe: osoby z populacji ogólnej charakteryzowały się wyższym poziomem stygmatyzacji (M = 3,20; SD = 0,71) niż terapeuci (M = 2,30; SD = 0,64), $t(764) = 15,12$; $p < 0,001$, przy bardzo dużej wielkości efektu ($d = 1,29$). Model wyjaśniał około 29% wariancji zmiennej zależnej. Jednocześnie ujawniono istotne różnice w mechanizmach stygmatyzacji między grupami: w populacji ogólnej istotnymi predyktorami okazała się orientacja czasowa zorientowana na negatywną przeszłość (PN; $\beta = .254$, $p = .007$), natomiast kontakt z użytkownikami SP był związany ze stygmatyzacją ujemnie ($\beta = -.170$, $p < .001$), co wspiera klasyczną hipotezę kontaktu Alporta. W grupie terapeutów natomiast istotne okazały się narcyzm wielkościowy ($\beta = .259$, $p = .027$) oraz – odmiennie niż w populacji ogólnej – kontakt ($\beta = .224$, $p = .013$), który wiązał się ze wzrostem stygmatyzacji. Model dla terapeutów charakteryzował się wyższą mocą wyjaśniającą ($R^2 = .293$ vs $.134$).

Uzyskane wyniki wskazują, że mechanizmy stygmatyzacji są jakościowo odmienne w zależności od kontekstu społeczno-zawodowego. W populacji ogólnej kluczową rolę odgrywają doświadczenia interpersonalne oraz postrzeganie swojej przeszłości, natomiast wśród terapeutów większe znaczenie mają cechy osobowości oraz specyfika długotrwałego kontaktu zawodowego, który może wiązać się z obciążeniem emocjonalnym i utrwalaniem negatywnych schematów poznawczych. Wskazuje to na potrzebę rozwijania interwencji ukierunkowanych nie tylko na zwiększanie kontaktu, ale również na wspieranie refleksyjności i dobrostanu osób pracujących terapeutycznie. W dalszych etapach projektu analizowane będą uwarunkowania autostygmatyzacji oraz mechanizmy jej zmiany w trakcie leczenia, co może przyczynić się do opracowania bardziej inkluzywnych i skutecznych strategii terapeutycznych (Hayes i in., 2006).

słowa kluczowe: stygmatyzacja, autostygmatyzacja, uzależnienie, substancje psychoaktywne

Następstwa bólu menstruacyjnego i powiązanego stresu dla sprawności poznawczej, jakości życia oraz zdrowia psychicznego kobiet z zespołem bolesnego miesiączkowania

Kluska Julia

Zespół bolesnego miesiączkowania (ZBM, z ang. dysmenorrhea) jest jednym z najczęstszych schorzeń ginekologicznych, dotyczącym ponad 50% osób menstruujących (Dawood, 2009). Pomimo znacznej częstości występowania, pierwotna forma bolesnego miesiączkowania pozostaje słabo zbadana, mimo że znacząco zakłóca codzienne funkcjonowanie i może prowadzić do absencji oraz izolacji społecznej (Deligeoroglou, 2000). Dotychczasowe badania wskazują, że kobiety doświadczające ZBM deklarują niższą jakość życia oraz wyższy poziom dystresu psychologicznego (Barnard et al., 2003; Unsal et al., 2010). Ponadto ból menstruacyjny jest powiązany z nasilonymi objawami lęku i depresji, sugerując związek pomiędzy ZBM a nasilonym odczuwaniem stresu (Bajalan et al., 2018). Większe zainteresowanie badawcze widoczne jest także w obszarze relacji między bólem menstruacyjnym a funkcjonowaniem poznawczym. Badania wskazują, że ostry ból może czasowo pogarszać procesy poznawcze, takie jak pamięć robocza, uwaga czy czas reakcji (Moriarty et al., 2011; Keogh et al., 2014; Keklicek et al., 2020), jednak badania te rzadko uwzględniają fazę cyklu menstruacyjnego. Co więcej, w przebiegu chorób przewlekłych istotnym czynnikiem chroniącym może być samowspółczucie, które wskazywane jest jako zasób psychologiczny związany z niższym poziomem dystresu chociażby w endometriozie (Van Niekerk et al., 2021).

Celem projektu jest opracowanie kompleksowego modelu salutogenezy wyjaśniającego psychologiczne i poznawcze następstwa bólu menstruacyjnego, ze szczególnym uwzględnieniem roli dystresu związanego z menstruacją oraz ochronnych czynników psychologicznych. Projekt wykorzystuje podejście mieszane, aby dokładnie uchwycić, w jaki sposób ból menstruacyjny oddziałuje na zdrowie psychiczne kobiet, funkcjonowanie poznawcze oraz codzienne życie.

Pierwszy etap badań obejmował eksperymentalne badanie pilotażowe (Kluska et al. 2025) z powtarzanymi pomiarami, analizujące krótkoterminowe zmiany w funkcjonowaniu poznawczym w trakcie odczuwania bólu menstruacyjnego. Wstępne wyniki ukazały przejściowy spadek wybranych funkcji poznawczych w czasie największego bólu, co sugeruje, że ZBM może oddziaływać na codzienną efektywność poznawczą.

Drugi etap stanowiło ogólnopolskie badanie przekrojowe przeprowadzone na próbie 1050 osób menstruujących w Polsce, reprezentujących trzy grupy: osoby z rozpoznaną endometrią, osoby z pierwotnym bolesnym miesiączkowaniem oraz osoby zdrowe. Wyniki wykazały, że zarówno endometrioza, jak i pierwotne ZBM wiążą się z istotnie wyższym poziomem dystresu psychologicznego oraz niższą jakością życia. Dodatkowo niekorzystna sytuacja socjoekonomiczna okazała się predyktorem pogorszonego dobrostanu psychicznego.

Kolejny etap obejmował opracowanie i walidację nowego narzędzia do pomiaru dystresu związanego z menstruacją – Distress Related to Menstruation Scale (DRMS). Skala ta przewidywała ryzyko zaburzenia adaptacyjnego niezależnie od ogólnego poziomu postrzeganego stresu, co sugeruje, że dystres menstruacyjny może stanowić odrębny i istotny badawczo konstrukt psychologiczny. W celu uzupełnienia wyników przeprowadzono badania jakościowe z wykorzystaniem podejścia fenomenologicznego wśród kobiet doświadczających pierwotnego ZBM. Półstrukturyzowane wywiady pogłębione dotyczyły codziennych wyzwań, ograniczeń funkcjonalnych, strategii radzenia sobie, doświadczeń stygmatyzacji oraz roli samowspółczucia w radzeniu sobie z bólem menstruacyjnym.

Kolejnym planowanym etapem projektu będzie badanie podłużne analizujące mechanizmy psychologiczne leżące u podstaw krótkoterminowych zmian w funkcjonowaniu poznawczym w przebiegu cyklu menstruacyjnego. Zakłada się, że dystres związany z menstruacją będzie moderował związek pomiędzy nasileniem bólu menstruacyjnego a funkcjonowaniem poznawczym, natomiast samowspółczucie będzie pełnić rolę czynnika ochronnego sprzyjającego lepszemu dobrostanowi psychicznemu. Całość badań ma na celu pogłębienie wiedzy na temat bolesnego miesiączkowania jako złożonego zjawiska oddziałującego na funkcjonowanie psychiczne i poznawcze.

słowa kluczowe: Zespół Bolesnego Miesiączkowania; Dystres Menstruacyjny; Zdrowie Kobiet Dysmenorrhea; Menstrual Distress; Women's Health;

Between sovereignty and interdependence

Chair: dr Paweł Banaś

The limits of non-intervention, intervention and legitimacy in the case of exclusion of Cuba within Organization of American States (1959-1976)

Korycka Natalia

This presentation analyzes the reconstruction of legitimacy, intervention, and non-intervention within the Organization of American States (OAS) regarding its institutional approach toward Cuba. The study spans from the establishment of Castro's government (1959), Cuba's exclusion (1962) and sanctions (1964) to the resolutions allowing member states to normalize their relations with Cuba (1975–1976).

The primary goal is to examine how the OAS and its members redefined the principles of non-intervention and legitimacy to justify Cuba's exclusion and, later, to allow member states to normalize their relations with Cuba without formally lifting that exclusion. The research question connected to this goal is: How did the Cuban case represented in OAS documents reconcile the actions of the OAS and its members with the organization's principles?

Preliminary research suggests that until the late 1960s, these principles were redefined to transform the OAS into a solidified institution capable of acting against subjects deemed "incompatible" with the Inter-American system. By the 1970s, a second redefinition aimed to turn the OAS into a polyphonic institutional platform, allowing all member states to (re-)establish and conduct independent relations with Cuba.

The hypothesis developed through this preliminary research posits that the evolution of Cuba's case within OAS was the outcome of reconstructions of legitimacy, intervention and non-intervention principles.

The presentation adopts J. Samuel Barkin's realist-constructivist approach (2003, 2010, 2020), which through viewing realism and constructivism as complementary approaches, examines how intersubjective meanings create structures through which states pursue interests and exercise power. The OAS is defined here as both a regional organization which takes actions by 2/3 majority and a collective of states pursuing policies consistent with their individual interests within a shared framework, aiming to transform them into regional approaches.

The methodology is based on three methods

- Case study according to Gerring (2017) is an analysis of single case (Cuban case within OAS between 1959 and 1975) conducted for the purpose of understanding a wider context (reconstruction of norms and power relations within OAS)
- Thematic analysis (Braun & Clarke, 2021) used to identify the changing meaning code associated with the Cuban case that are found in the (draft) resolutions from the Meetings of Consultation of Ministers of Foreign Affairs.
- Discourse analysis which, through the use of Bacchi's WPR (2021) approach, enables the analysis of how the changing portrayal of Cuban case as a problem for the practice of the OAS reconstructed the legitimacy, intervention and non-intervention principles.

The existing literature (Connell-Smith, 1966; Zacher, 1979; Peralta, 2009; López-Levy, 2010; Tello-Díaz, 2015) contributes significantly to this field through the complex studies of the connection of the Cuban case with the overall practice of OAS, the perception and actions within OAS taken by a particular member state or the connection of this case with the communist thread in the Americas. However, it does not address the link between the Inter-American principles-based meanings attributed to the Cuban case and the power within the OAS embodied by the application of particular interests interpreted as rooted within these principles. This study addresses that gap.

keywords: Non-intervention, intervention, legitimacy, Cuba, Organization of American States

China's Narrative Strategy Toward ASEAN (2013–2025): The South China Sea, Hansen's Concept of Desecuritization, and Analysis of Selected Speeches

Opara Kamil

Desecuritization, as conceptualized by Copenhagen School scholars, refers to a discursive shift in which issues previously framed as security threats are moved into the realm of ordinary political discussion, with their security-related dimensions mitigated or removed. According to Lene Hansen, desecuritization can take four forms: change through stabilization, replacement, rearticulation, and silencing. This theoretical framework can be applied to both qualitative and quantitative analyses of the annual speeches delivered by the Premier of the State Council of the People's Republic of China (PRC) at China-ASEAN Summits, which reflect patterns and shifts in China's foreign policy narrative toward ASEAN over time. Employing narrative analysis and critical discourse analysis, this study examines the frequency and contextual use of selected terms in these speeches between 2013 and 2025 in order to answer the research questions: "How does the desecuritization of the South China Sea issue change in these forms of China's official communication?" and "How do these rhetorical instruments reflect broader foreign policy strategy of China towards South East Asia?". As a result of study, four major phases of the SCS desecuritization process are proposed. The research findings demonstrate how PRC increasingly seeks to marginalize discussions of threats and challenges, replacing them with non-confrontational, pro-cooperative rhetoric on the SCS. This is linked with a foreign policy narrative strategy of the PRC aimed at shaping a positive international image among ASEAN members, which contrasts with China's assertive maritime actions in the SCS region. By providing both explanation and interpretation of this dynamic, the paper contributes to the broader understanding of Chinese foreign policy narratives toward Southeast Asia, a region of strategic significance in the global order, as well as the discussion on applying securitization and desecuritization concepts for research purposes.

keywords: China, ASEAN, desecuritization, South China Sea, narrative

"State Intervention or Liberalization? The Dilemmas of Interwar Poland after 1926: A Normative Perspective"

Bawolik Błażej

The conference paper reconstructs and analyses - from a legal perspective - the constitutional and economic dilemmas of the Second Polish Republic in the context of the tension between the authoritarian and liberal models. The point of departure is an attempt to verify two research hypotheses: first, that the legal order of the Polish state in the interwar period resists unequivocal classification either as a liberal-democratic system or as a fully authoritarian (let alone totalitarian) one; and second, that the political transformations of the period were accompanied by a redefinition of the aims and functions of the state, particularly in the economic sphere, pointing toward a programmatic expansion of state intervention.

Particular attention will be devoted to the systemic transformations initiated by the May Coup of 1926, carried out by the Piłsudski camp, and to its legal consequences. These found their expression—most notably—in the adoption of the April Constitution of 1935, which constituted the normative culmination of the strengthening of executive power within the state. As is well known, this occurred at the expense of parliamentary mechanisms characteristic of the liberal model (as exemplified by the March Constitution of 1921, which embodied the normative foundations of parliamentary democracy and the rule of law). The paper also takes into account the evolution of the political system after 1935, which contributed to a further consolidation of authoritarian tendencies while preserving selected elements of a democratic system. This analysis makes it possible to present the constitutional order of the Second Polish Republic as a hybrid system in which different forms of political legitimacy coexisted and competed.

The second major component of the paper is an attempt to assess the nature of economic policy, including the legal instruments employed to implement state objectives after 1926. The concepts advanced at the time generally point to a clear effort to develop an intermediate (moderately statist) model, combining pronounced elements of state interventionism (or, more broadly, statism) with the preservation of market economy institutions. This analysis will be situated within a broader ideological and political context and illustrated through the dispute between liberals associated with the Kraków School of Economics and the statistes gathered around the First Economic Brigade.

The research employs methods typical of legal scholarship: the formal-dogmatic method, encompassing the analysis of legal texts, as well as the historical-legal method, which enables the embedding of the examined normative acts and legal institutions within their historical context, primarily constitutional and political. The paper thus seeks to reconstruct the issues in question through an analysis of legislation, constitutional practice, and political and legal thought.

keywords: authoritarianism, liberalism, Second Polish Republic, statism, public law

The protection of the foreign direct investments on the occupied territories – a BIT by bit network analysis approach

Starczewska Agnieszka

To date, no monograph describing the status of foreign investments on the occupied territory has been published. The majority of researchers commenting on the protection of the FDIs in the armed conflicts do not address the protection of the FDI in the occupied or annexed territories (Zrilic, J., 2019 explicitly excludes this problem from the scope of his book in the introduction, and Ackermann in his 2022 monograph explores the effects of armed conflict on treaties, though he underlines that the belligerent occupation is not going to be analysed in the book). One of the recent developments regarding the monographies addressing the topic was a new book by Petr Stejskal published in 2025, which focuses on the general framework of application of the investment treaties in armed conflicts. However, even Stejskal only analyzes the Crimean cases, without giving further reflection towards general consequences of the occupation on the investment treaties. Additionally, the literature on occupation and its place in humanitarian law does not mention the protection of foreign investments as the separately and specially protected civilian property (Benvenisti, E., 2012, 2022, Cuckyens, H., 2017). The only complimentary studies in international investment law journals belong to Mayorga, O.J (2017), Ackermann (2019), and Wuschka (2023), but mostly address the potential consequences of the occupation for states that have concrete BIT ties with both the occupying and the occupied states, instead of focusing also on states that do not have the protection or any tie with the occupying state.

In this paper, the author will explore whether the treaties negotiated and concluded by the defined occupying state differ from the standards included in the BITs of the occupied state. To be more precise, the author will explore this matter with regard to the Russian Federation as the occupying State.

In the presentation, the author will answer the following research questions: 1) Are there differences between the BIT-s concluded between the occupying state, or the occupied state with third parties? 2) Does the occupation cause the reduction or increase of the protection of the investment during military occupation?

In order to answer the mentioned questions the author will rely on the method of the network analysis, as well as qualitative methods. Network analysis is one of the modern trends in social sciences and economic research which has also quite recently found its application in law (Whalen, 2016; Novotná, 2019) and international economic law (Alschner, 2017). The use of the quantitative and qualitative measures will be helpful in the comparison of the different occupation regimes and the situation of the investors of the third-states.

One of the preliminary conclusions will be that states with a history of occupations tend to include less reliable principles of protection to rely on at the time of the occupation.

keywords: Foreign Direct Investments; international public law; network analysis; international investments law; occupation, New technologies

Investment Agreement of the League of Arab States: Competing Regime or Complementary Instrument?

Sochacka Julia

The FDI protection system is composed of domestic measures – national laws on investment facilitation and, in some cases, screening mechanisms, combined with bilateral obligations created based on BITs. However, numerous regional investment agreements (RITs) also exist. They are either embedded in comprehensive economic partnership agreements (such as investment chapters in RCEP or CPTPP) or operate as stand-alone instruments of regional economic organisations, such as the Unified Agreement for the Investment of Arab Capital in the Arab States (the UAIA) in the League of Arab States or the Agreement for Promotion, Protection and Guarantee of Investments among the OIC Member States in the Organisation of Islamic Cooperation. Regional investment protection regimes act as umbrella-like regulations of FDIs: they offer additional potential of institutional and organisational capacity, create new discussion forums and negotiation space and support coordinated policy-making across countries, also through separate specialised organs within the organisation.

The broader MENA region features several regional investment frameworks on top of a dense network of bilateral investment treaties (now amounting to 107 signed bilateral agreements, out of which 75 are in force, and 13 have already been terminated). Among them are the UAIA, the OIC Agreement, or the Arab Maghreb Union Investment Agreement (although never entered into force), the AfCFTA Protocol on Investment (not yet in force), or the earliest Agreement on Investment and Free Movement of Arab Capital among Arab Countries of 1970. They overlap with each other (and extend to non-MENA parties as well or are concluded in subgroups) and with BITs between parties.

Regardless of these numerous multilateral frameworks, preliminary research shows that despite the UAIA's introduction of the self-contained ISDS mechanism, the Arab Investment Court, investors have been historically more inclined to submit disputes to arbitration tribunals based on respective BITs or BITs together with an RIT (usually the UAIA or the OIC Investment Agreement). Conversely, despite the seemingly low interest in developing multilateral framework, the League proposed and introduced amendments to the UAIA 2013, while currently preparations are said to be taking place for replacement of the existing agreement with a refreshed, intra-League one, which suggests that the international stakeholders have, in fact, a role for the intra-Arab RIT to play. The proposed presentation aims to deconstruct this role, both factual and potential, so as to conclude whether the UAIA is an alternative to intra-Arab BITs, their supplement or a decadent instrument that became redundant over time. Through treaty provision mapping and comparison with BITs, as well as analysis of institutional arrangements in place facilitating implementation of the UAIA, the questions of balancing power dynamics and securing sustainability of investment through regional frameworks will be addressed. Specifically, the standards of investment protection, inclusion of investor obligations and dispute settlement mechanisms will be analysed, both within the doctrinal framework and through the evidence from ISDS practice. The overall conclusions drawn from this study are geared towards deciphering the complicated, fragmented landscape of investment protection frameworks within the League and their contribution to economic integration of the region.

keywords: international investment law, League of Arab States, regionalism

Foreign public law in private international law

Karolak Michał

The project examines the application of foreign public law by domestic courts in private international law (PrIL), specifically addressing the long-standing exclusionary principle known as the ‘public law taboo’. Traditionally, courts applying foreign law limit themselves to private law norms, excluding foreign public law. This principle, historically near universal across jurisdictions, is now increasingly eroded, resulting in considerable uncertainty. The project seeks to clarify the modern scope and rationale of this principle, focusing on English, Swiss, and Polish law. It evaluates whether this exclusionary principle remains appropriate given globalized regulatory challenges, and whether it is compatible with EU PrIL instruments.

The overarching picture which emerges from the case law and scholarship is that the once strict and widespread doctrine rejecting the application of foreign public law has been progressively disintegrated – its theoretical basis is undefined, and the rules of positive law have not crystallised after the shift. The neighbouring concepts in private (e.g. public policy, overriding mandatory provisions, local data) and public (e.g. territoriality, legislative jurisdiction, comity) international law have been undergoing a metamorphosis of their own, leaving the ultimate shape of the ‘public law taboo’ unsettled.

The following research hypotheses are tested. First, the blanket ‘public law’ characterisation is an over-inclusive ground for a priori refusing to enforce foreign law. Adopting a more particularised typology of excluded foreign laws and concretizing the public policy test governing (non-) enforcement would make exclusions more principled and predictable. Second, the traditional theoretical bases for reluctance to apply foreign public law are based on conceptions of geographically delimited and non-overlapping sovereign powers and are no longer adequate for the globalisation of social and economic life. Third, the methodology of conflict of laws should refine its use of existing devices: the rejection of a blanket ‘public law taboo’, greater use of the ‘local data’ theory, principled approach to overriding mandatory provisions (those of forum and third state law) and injecting protection of global goods into the public policy test. Fourth, exclusion of foreign public law, which is not directly provided for in EU PrIL instruments, is inconsistent with the Brussels-Rome regime and should be disapplied in cases falling within the EU PrIL regulations. Its residual role may be fulfilled by public policy exception (to refuse application of foreign law) and overriding mandatory provisions (to supplant foreign law with forum law) – to the extent those are set out in EU PrIL legislation.

The study will use doctrinal methods to establish the *lex lata* in each of the three systems under investigation and provide a typology of foreign public laws which will not be enforced. Inductive method will be used to distil generalised abstract principles from the isolated, often impressionistic case law. Deductive method will be used to evaluate how well abstract patterns explain new or borderline cases. The parallel evolution of the doctrine in various legal systems invites comparative analysis. The aim is to go beyond the parochial confines of one legal system – looking for theoretical commonality and findings of general utility.

keywords: private international law; public law; public policy; overriding mandatory provisions

Reading the City. Space, Data and Regional Transformation

chair: dr hab. Katarzyna Podhorodecka, prof. ucz

Spatial Diversity and Factors Influencing Residential Preferences Among Entrepreneurs in Warsaw

Miszczyk Piotr

The role of the city as the hub of economic activity is constantly evolving in an era of growing virtual entrepreneurship, as well as in the face of the increasing importance of network connections and the flow of information. In this context, the question of not where entrepreneurs register their businesses – since many operate solely in the virtual sphere – but where they themselves settle and, above all, what determines their location choices, becomes particularly significant. The aim of this study is to identify the factors influencing the spatial variation in the residential locations of entrepreneurs in Warsaw during the period of intensive development of the information economy in the 21st century. The analysis utilised data from the 2002 and 2021 censuses for Warsaw's census districts, as well as in-depth interviews with entrepreneurs. The results show that during the period under study, not only did the number of entrepreneurs rise sharply, but their share in the working population also increased significantly. The spatial pattern of their residential location has also changed; peripheral areas continue to be characterised by a significantly higher-than-average proportion of entrepreneurs, but areas of economic activity in the city centre are gaining in importance, whilst the intermediate zone between the centre and the periphery remains relatively less populated by entrepreneurs. The findings of this study indicate that entrepreneurs' housing choices are increasingly influenced not only by the characteristics of the housing stock itself, but also by the nature of the urban environment and the availability of local resources.

keywords: Entrepreneurs, residential location, spatial differentiation, information economy, Warsaw

The Creative Sector in the Warsaw Metropolitan Area – Spatial Differentiation, Dynamics of Changes in Its Condition, and Identification of Challenges

Sitnik Karolina

The creative sector is widely recognized in the literature as a key component of contemporary metropolitan economies, contributing to employment generation, innovation capacity, place attractiveness, and regional competitiveness. Concepts such as the creative city (Landry, Bianchini, 1995) and the creative class (Florida, 2002) emphasize the role of creative activities and knowledge-based professions in shaping urban development trajectories. At the same time, cluster theory (Moretti, 2021) highlights the importance of spatial concentration and inter-firm linkages for strengthening innovation and economic performance. Building on these perspectives, this doctoral dissertation examines the creative sector as a spatial, economic, and social phenomenon within the Warsaw Metropolitan Area.

The main objective of the research is to assess the condition, spatial distribution, dynamics of change, and key challenges affecting creative-sector entities in the metropolitan area. The study seeks to identify the spatial differentiation in the sector's development and to evaluate its significance for metropolitan growth processes. The research is guided by three main hypotheses. First, the creative sector is expected to be strongly concentrated in Warsaw as the metropolitan core due to the accumulation of social capital, innovation potential, and economic diversity. Second, the principal challenges affecting the sector are assumed to be systemic and largely independent of local government policies. Third, changes in the condition of individual creative industries vary according to their specific characteristics and structural constraints.

To address these hypotheses, the dissertation applies a mixed-method research design combining quantitative spatial-economic analysis with qualitative inquiry. The quantitative component includes the analysis of the spatial distribution of firms, as well as the identification of clustering patterns in relation to socio-demographic and economic conditions across the metropolitan area. The qualitative component is based on expert interviews with representatives of creative-sector enterprises, focusing on perceived challenges, adaptive strategies, location motivations, and assessments of sectoral performance. This integrated methodological approach enables a comprehensive interpretation of both structural trends and actor-level perspectives.

Preliminary findings suggest relatively limited dynamics of change across the creative sector in the Warsaw Metropolitan Area, accompanied by increasing development challenges linked to structural conditions and declining levels of support from local and regional authorities. The research therefore contributes to a better understanding of the spatial logic and development constraints of the creative sector at the metropolitan scale and provides evidence relevant to policy-making aimed at strengthening the role of creative industries in regional development processes.

keywords: Creative Sector, Warsaw Metropolitan Area, Spatial Analysis, Economic Analysis

Where Social Policy Happens: Space, Governance, and Social Services

Chmura Agnieszka

Existing research suggests that social policy programmes shape political attitudes and engagement not only through the content of benefits, but also through their organisation and local embeddedness (Kumlin & Rothstein, 2005; Mettler, 2011; Michener, 2018). The way services operate and where they are situated may strengthen the legitimacy of public institutions and the willingness to engage in collective action on their behalf or, conversely, reproduce distance and exclusionary mechanisms in the relationship between institutions and their local environments (Burch, 2013; Hern, 2016; Pacheco, 2013). Despite this, the spatio-material dimension of social service provision remains underexplored in the literature on policy feedback and local social policy.

This study asks: how do the spatio-material features and governance of place-based social services shape their functioning and their relationships with local communities? It focuses on social services in the Mazowieckie Voivodeship, including shelters, supported housing, collective accommodation facilities, and after-school centers. The study adopts a mixed-methods design, combining an original survey with in-depth interviews (IDIs) conducted with selected providers. The survey collects systematic data on site characteristics and governance arrangements, while the interviews provide qualitative insight into how these factors are experienced and interpreted in practice.

The main outcome of interest is institutional-community relations, captured through organisers' assessments of local acceptance, conflict, and cooperation. By combining quantitative and qualitative evidence, the study explores mechanisms linking spatio-material arrangements and governance structures to everyday interactions between social services and their surrounding environments. By highlighting the role of space and governance in shaping service outcomes, the study contributes to the literature on policy feedback and local social policy. It also offers practical implications for designing and locating social services in ways that foster social cohesion and strengthen the democratic legitimacy of welfare institutions.

keywords: social services, social policy, local governance, policy feedback, social cohesion

Beyond the Mean: Exploration of Nighttime Light Intensity Based Features in Regional Economic Prosperity Prediction

Künstler Michał

This study investigates best practices for modeling regional economic prosperity using nighttime light (NTL) satellite data, with a focus on subnational GDP and GDP per capita prediction across European regions at the NUTS2 and NUTS3 levels. Despite growing interest in remote sensing for economic applications, many methodological uncertainties remain, particularly concerning model architecture, feature selection, and urban-rural heterogeneity. To address these, we construct nearly 200 machine learning models spanning multiple time periods and urbanization types, and evaluate them using R^2 and normalized dropout loss (NDL) to assess model performance and variable importance. Our findings confirm that tree-based ensemble models—particularly XGBoost and random forests—consistently outperform linear approaches, highlighting their suitability for high-dimensional, nonlinear prediction tasks. Evidence on whether to model urban and non-urban areas separately is mixed, suggesting that the optimal approach may be context-dependent and warrants empirical testing. Most notably, features that capture the shape of the NTL distribution, including inter-quantile ranges, skewness, and the commonly used sum of lights, emerge as the most informative predictors. These results demonstrate the value of moving beyond aggregate measures and emphasize the importance of distributional characteristics in understanding spatial economic disparities. The study offers both methodological contributions for researchers and practical implications for policy, particularly in identifying economically lagging areas through NTL-derived proxies.

keywords: Sensor data, economic prosperity, regional inequalities, machine learning

Railway Expansion and Structural Change in the Russian Empire: Evidence from Historical Occupational Structure of the Present-Day Mazovian Voivodeship

Kamecki Marcin

The research addresses a gap in the study of industrialization within the Russian Empire by examining changes in the occupational structure of the representative districts of the present-day Mazovian Voivodeship, which formed part of the semi-autonomous Congress Kingdom of Poland in the 19th century. This region provides a particularly interesting case, as its different legal system, relatively advanced infrastructure and proximity to Western Europe contributed to profound economic transformation and made it one of the earliest centres of industrialization within the Russian Empire. The main focus of the study is on the role of railway expansion – the analysis investigates whether and how the proximity to railway lines influenced changes in occupational structure across districts.

The analysis relies on historical occupational data derived from birth records, covering the period from the introduction of mandatory, structured birth registration in 1826 to the first Russian census in 1897, now considered the most reliable source on occupational composition in the Polish lands under Russian rule. The study enables a precise analysis of industrialization in this unique region of the Russian Empire, allowing for testing hypotheses regarding the timing, dynamics, and potential drivers of economic change, with particular attention to the role of railway accessibility, using a methodology consistent with the INCHOS project for comparative analysis across European regions.

The methodology involves utilizing data from birth records, using OCR tools for data extraction from 19th-century manuscripts, written both in Polish and Russian. A large language model (LLM) was employed to identify and classify occupations from within the text of each record. The occupational structure model, consistent with the PSTI system, allows transparent estimations based on stratified random sampling (including various geographic, demographic and economic criteria). Estimation of the data allows verifying the hypotheses concerning the differences in the occupational structure among different districts and representatives of different religions. Importantly, the analysis examines whether proximity to railway lines accelerated structural shifts toward occupational structure in specific locations.

Preliminary findings indicate significant variation in the occupational structure across individual governorates and counties, as well as among different religious groups. The analysis also suggests that proximity to railway lines—particularly in the case of larger urban centres—may have contributed to more rapid industrialization, as reflected in shifts in the occupational structure.

The study is a part of a wider project to investigate the occupational structure in the lands of the Congress Kingdom in the 19th century.

keywords: Economic history, industrialization, occupational structure, railways, Russian Poland

BIBLIOGRAFIA

Panel 1

Spory o rzeczywistość

osoba prowadząca: prof. dr hab. Robert Grzeszczak

Akty prawa miejscowego w świetle teorii prawnych form działania administracji

Sobolewski Kacper

- Barczak, A. (2018). Akty prawa miejscowego samorządu terytorialnego w prawie ochrony środowiska. W: B. Dolnicki (Red.), *Źródła prawa w samorządzie terytorialnym*. Wolters Kluwer Polska, s. 35-43.
- Bitner, M. (2024). Charakter prawny aktu ustalenia ceny przez organ jednostki samorządu terytorialnego. *Samorząd Terytorialny*, (1–2), s. 56-70.
- Bobrowicz, J. (2012). Kwalifikacja aktu normatywnego jako aktu prawa miejscowego – na przykładzie uchwały w sprawie programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi i zapobiegania bezdomności zwierząt. *Administracja: Teoria, Dydaktyka, Praktyka*, 4(29), s. 23-45.
- Bogusz, M. (2020). Niedopuszczalność skargi konstytucyjnej na akt prawa miejscowego o charakterze generalno-konkretnym. Głosa do postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 października 2004 r., SK 42/02. *Gdańskie Studia Prawnicze*, (1), s. 144-152.
- Buławajewski, S. (2012). Pojęcie aktu prawa miejscowego w poglądach doktryny, orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego i sądów administracyjnych. *Studia Prawnoustrojowe*, (18), s. 5-21.
- Buławajewski, S. (2018). Problematyka aktów prawa miejscowego w rozstrzygnięciach nadzorczych wojewody i orzeczeniach sądów administracyjnych. W: B. Dolnicki (red.), *Źródła prawa w samorządzie terytorialnym* (s. 118-127). Wolters Kluwer Polska.
- Ciapała, J. (2000). Powszechnie obowiązujące akty prawa miejscowego. *Przegląd Sejmowy*, (3), s. 29-50.
- Ciapała, J. (2004). Zagadnienia określenia prawnych form aktów prawa miejscowego i ich publikacji. *Państwo i Prawo*, (2), s. 83-92.
- Danecka, D. (2015). Akty normatywne określone przez prawodawcę jako akty prawa miejscowego w prawie ochrony środowiska. W: B. Dolnicki (red.), *Swoiste źródła prawa* (s. 7-27). Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Dąbek, D. (2005). Prawo miejscowe w konstytucyjnym systemie źródeł prawa. W: A. Szmyt (red.), *Konstytucyjny system źródeł prawa w praktyce* (s. 108-135). Wydawnictwo Sejmowe.
- Dąbek, D. (2013). Sądowa kontrola aktów prawa miejscowego – aspekt materialnoprawny. *Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego*, (3), s. 76-103.
- Dąbek, D. (2020). *Prawo miejscowe*. Wolters Kluwer Polska.
- Dolnicki, B. (2009). W sprawie pojęcia aktów prawa miejscowego. W: A. Łabno i E. Zwierzchowski (red.), *Księga pamiątkowa profesora Marcina Kudeja* (s. 78-86). Oficyna Wydawnicza Waclaw Walasek.
- Dudziak, S. (2012). Akty prawa miejscowego stanowione przez samorząd terytorialny – kryteria kwalifikacji, wymogi w zakresie prawidłowego stanowienia oraz konsekwencje prawne ich naruszenia. *Samorząd Terytorialny*, (3), s. 5-17.
- Kłosowska-Lasek, K. (2009). Teoria prawnych form działania administracji a rzeczywistość normatywna. W: D. R. Kijowski i P. J. Suwaj (red.), *Patologie w administracji publicznej* (s. 58-72). Warszawa.
- Kulesza, M. (1998). „Źródła prawa” i przepisy administracyjne w świetle nowej Konstytucji. *Państwo i Prawo*, (2), s. 12-19.
- Małysa-Sulińska, K. (2015). Charakter normatywny aktów kształtujących ład przestrzenny. *Przegląd Prawa Publicznego*, (9), s. 55-66.
- Mijał, P. (2007). Cechy charakterystyczne aktów prawa miejscowego na tle orzecznictwa sądów administracyjnych. *Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego*, (5-6), s. 47-68.
- Parchomiuk, J. (2013). Uchwały rady gminy w sprawach nazw ulic i placów. *Samorząd Terytorialny*, (4), s. 22-37.
- Pietrzykowski, T. (2007). O semantycznych nadużyciach przy definiowaniu aktów prawa miejscowego. W: T. Pietrzykowski (red.), *W kręgu teorii prawa i zagadnień prawa europejskiego* (s. 63-76). Wydawnictwo Humanitas.
- Starościak, J. (1957). *Prawne formy działania administracji*. Wydawnictwo Prawnicze.
- Szewc, T. (2006). Problem kwalifikacji aktów prawa miejscowego. *Przegląd Sejmowy*, (3), s. 47-57.
- Szewc, T. (2007). Nazewnictwo form aktów prawa miejscowego. *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny*, (2), s. 81-91.
- Szewc, T. (2017). Prawotwórczy charakter uchwały o nadaniu nazwy ulicy. Głosa do wyroku WSA z dnia 10 grudnia 2014 r., II SA/Rz 790/14. *Orzecznictwo w Sprawach Samorządowych*, (3), s. 105-113.
- Szewczyk, E. i Szewczyk, M. (2014). *Generalny akt administracyjny*. Wolters Kluwer Polska.
- Szewczyk, M. (2018). Akty prawa miejscowego a generalne akty administracyjne. W: H. Izdebski, E. Mreńca i P. B. Zientarski (red.), *Akty prawa miejscowego stanowione przez organy jednostek samorządu terytorialnego* (s. 24-45). Kancelaria Senatu.
- Wróblewski, J. (1962). Norma generalna i norma indywidualna. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego*, (23), s. 3-26.

Akty prawne obowiązujące w Polskim systemie prawnym oraz źródła dobrych praktyk:

Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2019/947 z dnia 24 maja 2019 r. w sprawie przepisów i procedur dotyczących eksploatacji bezzałogowych statków powietrznych (Dz. U. UE. L. z 2019 r. Nr 152, str. 45 z późn. zm.).

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), Urząd Ochrony Danych Osobowych.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1139 z dnia 4 lipca 2018 r. w sprawie wspólnych zasad w dziedzinie lotnictwa cywilnego i utworzenia Agencji Unii Europejskiej ds. Bezpieczeństwa Lotniczego oraz zmieniające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 2111/2005, (WE) nr 1008/2008, (UE) nr 996/2010, (UE) nr 376/2014 i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/30/UE i 2014/53/UE, a także uchylające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 552/2004 i (WE) nr 216/2008 i rozporządzenie Rady (EWG) nr 3922/91 (Dz. U. UE. L. z 2018 r. Nr 212, str. 1 z późn. zm.).

Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2021/1166 z dnia 15 lipca 2021 r. zmieniające rozporządzenie wykonawcze (UE) 2019/947 w odniesieniu do odroczenia daty rozpoczęcia stosowania scenariuszy standardowych w odniesieniu do operacji wykonywanych w zasięgu widoczności wzrokowej lub poza zasięgiem widoczności wzrokowej (Dz. U. UE. L. z 2021 r. Nr 253, str. 49).

Ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. - Prawo lotnicze (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1970 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 461).

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 916).

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1740 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1138).

Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1062 z późn. zm.).

Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie przepisów technicznych i eksploatacyjnych dotyczących statków powietrznych kategorii specjalnej, nieobjętych nadzorem EASA (Dz.U. z 2013 r. poz. 524);

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 22 stycznia 2015 r. w sprawie przepisów ruchu lotniczego (Dz. U. poz. 141).

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 11 czerwca 2010 r. w sprawie zakazów lub ograniczeń lotów na czas dłuższy niż 3 miesiące (Dz. U. z dnia 16 czerwca 2010 r.);

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 27 grudnia 2018 r. w sprawie struktury polskiej przestrzeni powietrznej oraz szczegółowych warunków i sposobu korzystania z tej przestrzeni (Dz.U. 2019 poz. 619);

Obwieszczenie Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 17 stycznia 2017 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej w sprawie świadectw kwalifikacji;

Obwieszczenie Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 27 października 2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej w sprawie wyłączenia zastosowania niektórych przepisów ustawy – Prawo lotnicze do niektórych rodzajów statków powietrznych oraz określenia warunków i wymagań dotyczących używania tych statków.

Zarządzenie Nr 24 Ministra Infrastruktury z dnia 21 grudnia 2021 r. w sprawie ustanowienia i powołania Pełnomocnika Ministra Infrastruktury do spraw bezzałogowych statków powietrznych (Dz. Urz. MI z 2021 r. poz. 57).

Wytyczne Nr 24 Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczania stref geograficznych dla systemów bezzałogowych statków powietrznych (Dz. Urz. ULC z 2020 r. poz. 78).

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 29 października 2015 r. w sprawie bezpiecznego korzystania ze zdalnie kierowanych bezzałogowych systemów powietrznych (RPAS), powszechnie znanych jako bezzałogowe statki powietrzne (UAV), w dziedzinie lotnictwa cywilnego (2014/2243(INI)) (Dz. U. UE. C. z 2017 r. Nr 355, str. 63).

Standardy wolności wypowiedzi wobec osób zaangażowanych w debatę publiczną z perspektywy spraw o ochronę dóbr osobistych

Antonina Dębska

Literatura:

Barta J. (red.), Markiewicz R. (red.), Media a dobra osobiste, Warszawa 2009.

Cisek A., Dobra osobiste i ich niemajątkowa ochrona w Kodeksie cywilnym, 1. wydanie, Wrocław 1989.

Orzecznictwo:

wyrok ETPCz z dnia 4 listopada 2014 r., sprawa Braun przeciwko Polsce, skarga nr 30162/10;

wyrok ETPCz z dnia 5 lipca 2016 r., sprawa Kurski przeciwko Polsce, skarga nr 26115/10;

wyrok SN z 7 listopada 2002 r., II CKN 1293/00, LEX nr 77041;

wyrok SN z 14 stycznia 2005 r., III CK 247/04, LEX nr 818593;

uchwała 7 sędziów z dnia 18 lutego 2005 r., III CZP 53/04, LEX nr 143120;

wyrok SN z 21 kwietnia 2021, I NSNc 89/20, LEX nr 3174812;

Jak kolektywny narcyzm i celowa ignorancja sprzyjają wierze w spiski wymierzone w Polskę?

Pyrzcz Paula

Hertwig, R., & Engel, C. (2016). Homo ignorans: Deliberately choosing not to know. *Perspectives on Psychological Science*, 11(3), 359–372.

Pyrzcz, P., Marchlewska, M., & Michalski, P. (2026). Blinded by bad identity: The role of collective narcissism, need for cognitive closure and willful ignorance in fostering intergroup bias and hostility among Catholics and atheists. *Current Opinion in Psychology*, 67, 102179.

Vu, L., Soraperra, I., Leib, M., van der Weele, J., & Shalvi, S. (2023). Ignorance by choice: A meta-analytic review of the underlying motives of willful ignorance and its consequences. *Psychological Bulletin*, 149(9-10), 611–635.

Granice orzekania w świetle zjawiska judykalizacji polityki: doktryna pytań politycznych w orzecznictwie SCOTUS w latach 2000-2024

Gruszka Katarzyna

Bradley, C.A & Posner, E.A. (2023). The Real Political Question Doctrine. *Stanford Law Review*, 75, 1031-1090.

Cole, J. P., Nolan, A., & Doyle, K. R. (2015). *Constitutional Inquiries: The Doctrine of Constitutional Avoidance and the Political Question Doctrine*. Nova Science Publishers, Inc.

Garlicki, L. (1982). Sąd Najwyższy Stanów Zjednoczonych Ameryki. Ossolineum.

Hall, K. L., & Ely Jr, J. W. (Red.). (2009). *The Oxford Guide to United States Supreme Court Decisions* (wyd. 2). Oxford University Press.

Hirschl, R. (2011). The Judicialization of Politics. W *The Oxford Handbook of Political Science* (R. Goodin, Red.). Oxford Academic.

Laidler, P. (2011). Sąd Najwyższy Stanów Zjednoczonych Ameryki: od prawa do polityki. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Małajny, I., & Małajny, R. M. (2014). Zasada podziału władzy w orzecznictwie Sądu Najwyższego USA. W *Podstawowe zagadnienia konstytucjonalizmu państw współczesnych: [księga jubileuszowa dedykowana profesor Ewie Gdulewicz w siedemdziesięciolecie urodzin]* (R. Mojak & W. Skrzydło, Red.). Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.

Mourtada-Sabbah, N., & Cain, B. E. (Red.). (2007). *The political question doctrine and the Supreme Court of the United States*. Lexington Books.

Skrzypiński, D. (2014). Odpowiedzialność sędziów w świetle zjawiska judykalizacji polityki. *Wrocławskie Studia Politologiczne: czasopismo Instytutu Politologii Uniwersytetu Wrocławskiego*, 17, 53–64.

Strum, P. (1974). *The Supreme Court and Political Questions: A Study in Judicial Evasion*. University of Alabama Press.

Whittington, K. E. (2007). *Political foundations of judicial supremacy: the presidency, the Supreme Court, and constitutional leadership in U.S. history*. Princeton University Press.

Vallinder, T. (1994). The Judicialization of Politics. A World-Wide Phenomenon: Introduction. *International Political Science Review*, 15(2), 91–99.

Baker v. Carr, 369 U.S. 186 (1962).

Bush v. Gore, 531 U.S. 98 (2000).

Gill v. Whitford, 585 U.S. ____ (2018).

Rucho v. Common Cause, 588 U.S. ____ (2019).

Zivotofsky v. Clinton, 566 U.S. 189 (2012).

Zivotofsky v. Kerry, 576 U.S. 1 (2015).

Struktura narracyjna teorii spiskowych w komunikacji politycznej. Model aktancjalny Greimasa jako narzędzie analizy dyskursu

Żółtowski Marcin

Bergmann, E. (2025). The strategic exploitation of conspiracy theories by populist leaders. *Genealogy*, 9(2), 41. <https://doi.org/10.3390/genealogy9020041>

Bruder, M., Haffke, P., Neave, N., Nouripanah, N., & Imhoff, R. (2013). Measuring individual differences in generic beliefs in conspiracy theories across cultures: Conspiracy Mentality Questionnaire. *Frontiers in Psychology*, 4. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2013.00225>

Butter, M., & Knight, P. (Eds.). (2020). *Routledge handbook of conspiracy theories*. Routledge.

Garlicki, J. (2010). Komunikowanie polityczne — od kampanii wyborczej do kampanii permanentnej. *Studia Politologiczne*, 16, 26–45.

- Garlicki, J., & Mider, D. (2020). Wykorzystanie Internetu w komunikowaniu politycznym elit z wyborcami. *Studia Politologiczne*, 25.
- Greimas, A. J. (1987). *On meaning: Selected writings in semiotic theory*. University of Minnesota Press.
- Greimas, A.-J. (2014). Reflections on actantial models. In *Narratology* (pp. 76–89). Routledge.
- Hall, M. S., Franks, B., & Bauer, M. W. (2025). Dialogicality and conspiracy theory: The coexistence of conspiracist and non-conspiracist beliefs. *European Journal of Social Psychology*, 55(2), 311–326. <https://doi.org/10.1002/ejsp.3120>
- Hébert, L. (2020). *An introduction to applied semiotics: Tools for text and image analysis* (J. Tabler, Trans.). Routledge.
- Hofstadter, R. (2012). *The paranoid style in American politics*. Vintage.
- Kofta, M. (2001). Stereotyp spiskowy jako centralny składnik antysemityzmu. W: M. Kofta & A. Jasińska-Kania (Red.), *Stereotypy i uprzedzenia: Uwarunkowania społeczno-kulturowe* (s. 274–297). Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Korzeniowski, K. (2010). Paranoja polityczna. Charakterystyka zjawiska i metody jego pomiaru. *Przegląd Psychologiczny*, 53(2), 145–162.
- Napolitano, M. G. (2025). Conspiracy theories, resistance to evidence, and propaganda: How conspiracy theories advance political causes. *Social Epistemology*, 1–19. <https://doi.org/10.1080/02691728.2025.2505459>
- Pirro, A. L., & Taggart, P. (2023). Populists in power and conspiracy theories. *Party Politics*, 29(3), 413–423. <https://doi.org/10.1177/13540688221077071>
- Propp, V. (1968). *Morphology of the folktale*. University of Texas Press.
- Tangherlini, T. R., Shahsavari, S., Shahbazi, B., Ebrahimzadeh, E., & Roychowdhury, V. (2020). An automated pipeline for the discovery of conspiracy and conspiracy theory narrative frameworks: Bridgegate, Pizzagate and storytelling on the web. *PLOS ONE*, 15(6), e0233879. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0233879>
- Van Prooijen, J.-W., & Van Vugt, M. (2018). Conspiracy theories: Evolved functions and psychological mechanisms. *Perspectives on Psychological Science*, 13(6), 770–788. <https://doi.org/10.1177/1745691618774270>
- Wang, Y., & Roberts, C. W. (2005). Actantial analysis: Greimas's structural approach to the analysis of self-narratives. *Narrative Inquiry*, 15(1), 51–74. <https://doi.org/10.1075/ni.15.1.04wan>

Kluczowe elementy drogi sądowej na tle Kodeksu postępowania cywilnego

Iaroslavskia Marianna-Elizabet

-

Walka o znaczenie rzeczywistości

chair: dr hab. Tomasz Oleksy

(R)ewolucje w zawartości mediów. Percepcja treści generowanych przez sztuczną inteligencję i twórców ludzkich – eksperyment biometryczny

Balcerzak Adam

- Askari, H., Chhabra, A., Clemm von Hohenberg, B., Heseltine, M., & Wojcieszak, M. (2024). Incentivizing news consumption on social media platforms using large language models and realistic bot accounts. *PNAS Nexus*, 3(9), pgae368.
- Bender, E. M., Gebru, T., McMillan-Major, A., & Shmitchell, S. (2021). On the dangers of stochastic parrots: Can language models be too big? *Proceedings of the ACM Conference on Fairness, Accountability, and Transparency*, 610–623.
- Brown, T., Mann, B., Ryder, N., Subbiah, M., Kaplan, J., Dhariwal, P., et al. (2020). Language models are few-shot learners. *Advances in Neural Information Processing Systems*, 33, 1877–1901.
- Bryant, J., Thompson, S., & Finklea, B. (2012). *Fundamentals of Media Effects* (3rd ed.). Waveland Press.
- Choung, H., David, P., & Ross, A. (2022). Trust in AI and its role in the acceptance of AI technologies. *Computers in Human Behavior Reports*, 6.
- Clerwall, C. (2014). Enter the robot journalist: Users' perceptions of automated content. *Journalism Practice*, 8(5), 519–531.
- Diakopoulos, N. (2019). *Automating the News: How Algorithms Are Rewriting the Media*. Harvard University Press.
- Huschens, M., Briesch, M., Sobania, D., & Rothlauf, F. (2023). Do you trust ChatGPT? Perceived credibility of human and AI-generated content. *ArXiv preprint*.
- Jenkins, H. (2006). *Convergence Culture: Where Old and New Media Collide*. NYU Press.
- Kim, J., Xu, X., et al. (2022). Man vs. machine: Human responses to an AI newscaster and the role of social presence. *The Social Science Journal*.
- Li, F. (2024). Impact of artificial intelligence-generated content labels on perceived credibility. *Digital Journalism*.

- Luhmann, N. (1984). *Soziale Systeme: Grundriß einer allgemeinen Theorie*. Suhrkamp.
- McDuff, D., El Kaliouby, R., Cohn, J. F., & Picard, R. (2015). Predicting ad liking and purchase intent. *IEEE Transactions on Affective Computing*, 6(3), 223–235.
- Stieglitz, S., Mirbabaie, M., Ross, B., & Neuberger, C. (2018). Social media analytics. *International Journal of Information Management*, 39, 156–168.
- Zhang, Y., Xu, Y., Li, L., Wen, T., & Ding, J. (2024). Emotional news written by AI and psychophysiological responses of readers. *Computers in Human Behavior*.

Systematic literature review of feasibility of Universal Basic Income policy proposal

Stawicka Dominika

- Fletcher, R., Badrinathan, S., Kalogeropoulos, A., Schulz, A., Toff, B., & Nielsen, R. K. (2025). The link between changing news use and trust: A longitudinal analysis of 46 countries. *Journal of Communication*, 75(1), 1–15.
- Hutchins, B., Li, B., & Rowe, D. (2019). Over-the-top sport: Live streaming services, changing coverage rights markets and the growth of media sport portals. *Media, Culture & Society*, 41(7), 975–994.
- Jakubowicz, K. (2011). *Nowa ekologia mediów: Konwergencja a metamorfoza*. Warszawa: Poltext.
- Kantar (2024). Live sports ignites streaming growth in the US and Europe. <https://www.kantar.com>
- Li, B., & Scott, O. (2023). New platform and new excitement? Young sport consumers' perceptions of watching live sports on OTT services. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, 24(4), 623–639.
- Newman, N., Fletcher, R., Robertson, C. T., Ross Arguedas, A., & Nielsen, R. K. (2025). *Digital News Report 2025*. Reuters Institute for the Study of Journalism.

(Cyber)zaangażowanie czy pozorna sprawczość? Aktywizm vs slacktywizm wśród młodych ukraińskich migrantów w Polsce

Bestrzyńska Gabriela

- Anderson, B. (1998). Long-distance nationalism. In B. Anderson, *The spectre of comparisons: Nationalism, Southeast Asia, and the world* (pp. 58–74). Verso.
- Bennett, W. L., & Segerberg, A. (2013). *The logic of connective action: Digital media and the personalization of contentious politics*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9781139198752>
- Gerbaudo, P. (2018). Social media and populism: An elective affinity? *Media, Culture & Society*, 40(5), 745–753. <https://doi.org/10.1177/0163443718772192>
- Laguerre, M. S. (2010). Digital diaspora: Definition and models. In A. Alonso & P. J. Oiarzabal (Eds.), *Diasporas in the new media age: Identity, politics, and community* (pp. 49–64). University of Nevada Press.
- Levitt, P., & Glick Schiller, N. (2004). Conceptualizing simultaneity: A transnational social field perspective on society. *International Migration Review*, 38(3), 1002–1039. <https://doi.org/10.1111/j.1747-7379.2004.tb00227.x>
- Lynch, M. (2011). After Egypt: The limits and promise of online challenges to the authoritarian Arab state. *Perspectives on Politics*, 9(2), 301–310. <https://doi.org/10.1017/S1537592711000910>
- Papacharissi, Z. (2015). *Affective publics: Sentiment, technology, and politics*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199999736.001.0001>
- Parham, A. A. (2004). Diaspora, community and communication: Internet use in transnational Haiti. *Global Networks*, 4(2), 199–217. <https://doi.org/10.1111/j.1471-0374.2004.00087.x>
- Portes, A., Guarnizo, L. E., & Landolt, P. (1999). The study of transnationalism: Pitfalls and promise of an emergent research field. *Ethnic and Racial Studies*, 22(2), 217–237. <https://doi.org/10.1080/014198799329468>
- Smith, R. C. (1998). Transnational localities: Community, technology and the politics of membership within the context of Mexico and U.S. migration. In M. P. Smith & L. E. Guarnizo (Eds.), *Transnationalism from below* (pp. 196–240). Transaction Publishers.

Polityki zwalczania dezinformacji w państwach bałtyckich

Dobrowolska Julia

- Albrycht, I., i in. (2021). Europa wobec dezinformacji – budowa odporności systemowej w wybranych krajach. Instytut Kościuszki.
- Aldwairi, M., & Alwahedi, A. (2018). Detecting Fake News in Social Media Networks. *Procedia Computer Science*, 141, 215–222.
- Aral, S. (2023). The changing face of Russia's information war against Ukraine and other democratic countries: Lessons and recommendations. Interview with Professor Sinan Aral. *Security and Defence Quarterly*, 41(1), 1–11.
- Bennett, W. L., & Livingston, S. (2018). The disinformation order: Disruptive communication and the decline of democratic institutions. *European Journal of Communication*, 33(2), 122–139.
- Darczewska, J. (2019). Między jawną dezinformacją a niejawną praktyką. Gry rosyjskich służb (Punkt Widzenia nr 73). Ośrodek Studiów Wschodnich.
- Departament Strategii Biura KRRiT. (2020). Fake news - dezinformacja online. Próby przeciwdziałania tym zjawiskom z perspektywy instytucji międzynarodowych oraz wybranych państw UE, w tym Polski. KRRiT.
- Durach, F., Bărgăoanu, A., & Nastasiu, C. (2020). Tackling Disinformation: EU Regulation of the Digital Space. *Romanian Journal of European Affairs*, 20(1), 5–20.
- Foundation For European Progressive Studies. (2016). Resisting foreign state propaganda in the new information environment: The case of the EU, Russia, and the eastern partnership countries. FEPS.
- Garcia-Camargo, I., & Bradshaw, S. (2021). Disinformation 2.0: Trends for 2021 and beyond (Hybrid CoE Working Paper 11). European Centre of Excellence for Countering Hybrid Threats.
- Góraleczko, N. J. (2022). Rosyjska dezinformacja zagrożeniem dla polskiej przestrzeni informacyjnej. Studium przypadku: wojna w Ukrainie w 2022 roku. *Wrocławskie Studia Politologiczne*, 31, 77–92.
- Hauter, J. (2023). Forensic conflict studies: Making sense of war in the social media age. *Media, War & Conflict*, 16(2), 153–172.
- Jas-Koziarkiewicz, M., & Dobrowolska, J. (2024). Recommendations of the fact-checkers regarding the EU's system for tackling disinformation. *Przegląd Europejski*, 2024(1), 25–41.
- Kuczyńska-Zonik, A. (2016). Russian propaganda – methods of influence in the Baltic States. *Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej*, 14(2), 43–58.
- Kuczyńska-Zonik, A. (2017a). Integration of Russian-speakers in the Baltic states. *Myśl Ekonomiczna i Polityczna*, (3), 311–324.
- Kuczyńska-Zonik, A. (2017b). Państwa bałtyckie: Trzy modele rozwoju. *Wschodni Rocznik Humanistyczny*, 14(3), 101–114.
- Kuczyńska-Zonik, A. (2019). „Infotainment” i dezinformacja w mediach rosyjskojęzycznych w państwach bałtyckich. *TEKA of Political Science and International Relations*, 13(2), 7–20.
- Kupiecki, R., Bryjka, F., & Chłóń, T. (2022). Dezinformacja międzynarodowa. Pojęcie, rozpoznanie, przeciwdziałanie. Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Kupiecki, R., & Legucka, A. (red.). (2023). Disinformation and the resilience of democratic societies. *Polski Instytut Spraw Międzynarodowych*.
- Maliukevičius, N. (2024). Fortifying Democracies: Lithuania's Comprehensive Approach to Counter Disinformation and Propaganda. *Eastern Europe Studies Centre*.
- Mazarr, M. J., Michael, S., Thompson, A. J., Adhikari, S., Lauland, A., Szayna, T. S., & Farris, C. (2019). Hostile Social Manipulation: Present Realities and Emerging Trends. RAND Corporation.
- Olech, A., & Dobrowolska, J. (2022). Inicjatywa Trójmorza a rosyjska dezinformacja. *Stowarzyszenie Trójmorze*.
- Orłowska, J. (2021). „Baltophobia”, czyli wojna informacyjna Rosji w państwach bałtyckich. Refleksje. *Pismo Naukowe studentów i doktorantów WNPiD UAM*, (22), 143–158.
- Piotrowski, S. (2018). Security policy of the Baltic states and its determining factors. *Security and Defence Quarterly*, 22(5), 47–71.
- Rogaczewska, K. (2015). Organizacje pozarządowe w polityce międzynarodowej. Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego.
- Teperik, D., Senkiv, G., Jeryomina, J., Šumskutė, G., Berzina, I., & Chirila, V. (2022). Resilience Against Disinformation: A New Baltic Way to Follow? *International Centre for Defence and Security*.
- Wagnsson, C., & Lundström, M. (2022). Ringing true? The persuasiveness of Russian strategic narratives. *Media, War & Conflict*, 16(3), 332–351.

Strategiczna wieloznaczność w języku prawnym jako narzędzie kształtowania zachowań i postaw adresatów norm

Chojecka Eliza

- D'Amato, A. (2010). "Purposeful Ambiguity as International Legal Strategy: The Two China Problem. Faculty Working Papers. 94.
- Hoffjann, O. (2025). Consequences of Strategic Ambiguity. In O. Hoffjann, *The Flight into Strategic Ambiguity* (pp. 183–201). Springer Fachmedien Wiesbaden. https://doi.org/10.1007/978-3-658-47053-1_8
- Hu, B., & Pym, A. (2019). Constructive ambiguity and risk management in bilingual foreign-affairs texts. The case of "One China." *Asia Pacific Translation and Intercultural Studies*, 6(1), 3–16. <https://doi.org/10.1080/23306343.2019.1605762>
- Marmor, A. (2009). Can the Law Imply More than it Says? On Some Pragmatic Aspects of Strategic Speech. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1517883>
- Skoczeń, I. (2019). *Implicatures within Legal Language* (Vol. 127). Springer International Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-12532-5>

Law, the economy and the environment: contemporary regulatory challenges

chair: prof. dr hab. Jan Michałek

Materiality of Climate Risks Exposure and Firm Performance: The Role of ESG

Khan Mubashir Ali

- Alessi, L., Di Girolamo, E. F., Pagano, A., & Giudici, M. P. (2024). Accounting for climate transition risk in banks' capital requirements. *Journal of Financial Stability*, 73, 101269.
- Alok, S., Kumar, N., & Wermers, R. (2020). Do fund managers misestimate climatic disaster risk. *The Review of Financial Studies*, 33(3), 1146-1183.
- Apostol, O., Dey, C., & Thomson, I. (2025). Introducing a Themed Issue on Sustainability Reporting Regulation in Europe. *Social and Environmental Accountability Journal*, 45(2), 89-94
- Appelbaum, D., Duan, H. K., Hu, H., & Sun, T. (2025). The double materiality audit: attestation of ESG disclosures in financial statements. *Accounting Horizons*, 39(4), 13-28.
- Appelbaum, D., Duan, H. K., Hu, H., & Sun, T. (2025). The double materiality audit: attestation of ESG disclosures in financial statements. *Accounting Horizons*, 39(4), 13-28.
- Balp, G., & Strampelli, G. (2022). Institutional investor ESG engagement: The European experience. *European Business Organization Law Review*, 23(4), 869-904.
- Baumüller, J., & Sopp, K. (2022). Double materiality and the shift from non-financial to European sustainability reporting: review, outlook and implications. *Journal of applied accounting research*, 23(1), 8-28.
- Benincasa, E., Betz, F., & Gattini, L. (2024). How do firms cope with losses from extreme weather events?. *Journal of Corporate Finance*, 84, 102508.
- Bolton, P., & Kacperczyk, M. (2021). Do investors care about carbon risk?. *Journal of financial economics*, 142(2), 517-549.
- CGQ depends upon different corporate governance mechanisms, such as board structure, executive compensation, shareholder rights, and audit quality (Al-Gamrh, Ismail, Ahsan, & Alquhaif, 2020 ; Fahlenbrach, 2009 ; Lei & Song, 2012).
- Chen, X., Wen, F., Xiao, J., & Tian, G. G. (2025). Weathering the risk: How climate uncertainty fuels corporate fraud. *Journal of business ethics*, 201(2), 519-547.
- Chiu, I. H. (2022). The EU sustainable finance agenda: developing governance for double materiality in sustainability metrics. *European Business Organization Law Review*, 23(1), 87-123.
- Cochran, I., Mackenzie, C., & Brander, M. (2025). EU's sustainable finance disclosure regulation: does the hybrid reporting regime undermine the goal to reorient capital to climate action?. *Climate Policy*, 25(1), 76-88.
- Correa-Mejía, D. A., Correa-García, J. A., & García-Benau, M. A. (2024). Analysis of double materiality in early adopters. Are companies walking the talk?. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 15(2), 299-329.
- Darbellay, A. (2023). A behavioural law and economics approach to sustainability information. *Law and Financial Markets Review*, 17(1), 4-15.

Delgado-Ceballos, J., Ortiz-De-Mandojana, N., Antolín-López, R., & Montiel, I. (2023). Connecting the Sustainable Development Goals to firm-level sustainability and ESG factors: The need for double materiality. *BRQ Business Research Quarterly*, 26(1), 2-10.

Dong, H., & Zhang, L. (2025). Climate Risk and Tax Avoidance of Climate-Sensitive Firms. *Business Strategy and the Environment*.

Orazio, P., Hertel, T., & Kasbrink, F. (2024). No need to worry? Estimating the exposure of the German banking sector to climate-related transition risks. *Journal of Sustainable Finance & Investment*, 1-29.

Dragomir, V. D., Dumitru, M., Chersan, I. C., Gorgan, C., & Păunescu, M. (2025). Double materiality disclosure as an emerging practice: the assessment process, impacts, risks, and opportunities. *Accounting in Europe*, 22(1), 103-140.

Dunfjäll, M. (2025). Materiality in Transition: Challenges and Opportunities in Corporate Sustainability Reporting under the CSRD. *European Journal of Risk Regulation*, 1-15.

Gebhardt, M., Schneider, A., Seefloth, M., & Zülch, H. (2024). Institutional investors; information needs in the context of the sustainable finance disclosure regulation (EU/2019/2088): The implications for companies; sustainability reporting. *Journal of Applied Accounting Research*, 25(5), 913-942.

Ginglinger and Moreau (2023) examined the impact of climate risk on capital structure and find that greater physical climate risks leads to lower leverage.

Gourdel, R., Monasterolo, I., Dunz, N., Mazzocchi, A., & Parisi, L. (2024). The double materiality of climate physical and transition risks in the euro area. *Journal of Financial Stability*, 71, 101233.

Hamim, M. T., & Mollah, S. (2025). Corporate climate risk governance and environmental innovation. *Business Strategy and the Environment*.

Huang, C. I., Tsai, W. C., Feng, Z. Y., & Yang, S. S. (2025). Carbon emissions and litigation risk. *Finance Research Letters*, 80, 107407.

Hummel, K., & Jobst, D. (2024). An overview of corporate sustainability reporting legislation in the European Union. *Accounting in Europe*, 21(3), 320-355.

Ilhan, E., Krueger, P., Sautner, Z., & Starks, L. T. (2023). Climate risk disclosure and institutional investors. *The Review of Financial Studies*, 36(7), 2617-2650.

Kaplmüller, S. B., Lehner, O. M., & Greiling, D. (2025). Double materiality at work: pathways to organizational change. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 38(9), 460-490.

Kim, N. K. W., Choi, S., Jung, T., & Park, S. (2023). How does demand uncertainty from climate change exposure affect the firms; cost structures? Examining the real effects of climate change on the firms; operational decisions. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 30(6), 2969-2989.

Lee, G., Bae, M., Sohn, J., Han, C., & Cho, J. (2024). Does voluntary environmental information disclosure prevent stock price crash risk?—Comparative analysis of chaebol and non-chaebol in Korea. *Energy economics*, 131, 107394.

Li, Q., Shan, H., Tang, Y., & Yao, V. (2024). Corporate climate risk: Measurements and responses. *The Review of Financial Studies*, 37(6), 1778-1830.

Li, X., Luo, L., & Tang, Q. (2024). Climate risk and opportunity exposure and firm value: An international investigation. *Business Strategy and the Environment*, 33(6), 5540-5562.

Lu, X., Hou, X., & Zeng, W. (2024). Effects of climate change on firm credit risk: evidence from China. *Asia-Pacific Journal of Accounting & Economics*, 1-25.

Lungu, C. I., Caraianni, C., Bojan, A. M., Dascălu, C., & Achim, R. A. (2025). DOUBLE MATERIALITY IN SUSTAINABILITY REPORTING: REVEALING ESG-SDGs CONNECTIONS FOR BUSINESSES' AWARENESS. *The Amfiteatru Economic journal*, 27(70), 939-939.

Ma, D., Zhou, C., & Zhu, D. (2025). Does Climate Risk Exacerbate Corporate Greenwashing Behaviour? Evidence From China. *International Journal of Finance & Economics*.

Martinčević, I., Primorac, D., & Dorić, B. (2024). Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD): Obligations, Challenges and Requirements for Companies. *ENTRENOVA-Enterprise Research Innovation*, 10(1), 317-327.

Mezzanotte, F. E. (2023). Corporate sustainability reporting: double materiality, impacts, and legal risk. *Journal of Corporate Law Studies*, 23(2), 633-663.

Mezzanotte, F. E. (2024). Examining the Reasons for Impact Materiality in EU Corporate Sustainability Reporting. *European Business Law Review*, 35(7).

Miglioni, A. (2022). The use of technology in corporate management and reporting of climate-related risks. *European Business Organization Law Review*, 23(1), 125-141.

Mitrovic, M. (2024). Materiality Concept (s) in the EU Sustainability (Non-Financial) Reporting: The Challenge of Equivalence. Available at SSRN 5070736.

Monasterolo, I. (2020). Climate change and the financial system. *Annual Review of Resource Economics*, 12(1), 299-320.

Nobes, C. (2025). From no materiality to double materiality: a long-run conceptual analysis of corporate reporting regulation. *Accounting and Business Research*, 1-28.

Oliver Yébenes, M. (2024). Climate change, ESG criteria and recent regulation: Challenges and opportunities. *Eurasian Economic Review*, 14(1), 87-120.

Sautner, Z., Van Lent, L., Vilkov, G., & Zhang, R. (2023). Firm-level climate change exposure. *The Journal of Finance*, 78(3), 1449-1498.

Shen, H., Feng, H., Xiao, Q., Ma, S., & Guo, H. (2025). Research on the Dual Effects of Corporate Physical and Transition Climate Risks on Total Factor Productivity. *Emerging Markets Finance and Trade*, 1-19.

Stiroh, K. J. (2022). Climate change and double materiality in a micro-and macroprudential context.

- Suhardjo, I., Akroyd, C., & Suparman, M. (2024). Unpacking environmental, social, and governance score disparity: a study of Indonesian palm oil companies. *Journal of Risk and Financial Management*, 17(7), 296.
- Sun, Y., Yang, X., Wu, R., Gong, G., & Lei, T. (2025). How to address enterprise collusion in falsifying carbon emission data: A game theory analysis. *Managerial and Decision Economics*, 46(1), 378-392.
- Wang, Y., Wu, Z., & Zhang, G. (2022). Firms and climate change: a review of carbon risk in corporate finance. *Carbon Neutrality*, 1(1), 6.
- Xu, N., Chen, Q., Xu, Y., & Chan, K. C. (2016). Political uncertainty and cash holdings: Evidence from China. *Journal of Corporate Finance*, 40, 276-295.
- Xu, W., Li, M., & Yin, Y. (2025). Physical Climate Change Risk and Corporate Cost Stickiness: Evidence From China. *Accounting & Finance*.
- Yang, J., Shen, H., Nachiangmai, S., & Kunthino, A. (2025). Research on the Impact and Mechanism of Climate Risk on Substantive and Strategic Green Technology Innovation of Enterprises. *Emerging Markets Finance and Trade*, 1-27.
- Yang, X., Pu, K., Chen, L., & Shi, L. (2025). Climate risk and corporate maturity mismatch: international evidence. *Applied Economics*, 1-18.
- Zhou, M., & Ma, Y. (2025). Physical vs. Transition climate risks: Asymmetric effects on stock return predictability. *International Review of Financial Analysis*, 104266.
- Jiao, A., Sun, R., & Ren, H. (2025). Navigating climate policy: Corporate lobbying strategies in response to intensified climate risk exposure. *Energy Economics*, 108667.
- Sun, Y., Sun, X., & Wang, Z. (2024). Climate risk exposure and geographical allocation of business activities: Evidence from Chinese listed companies. *Finance Research Letters*, 59, 104697.
- Shahrour, M. H., Arouri, M., & Lemand, R. (2023). On the foundations of firm climate risk exposure. *Review of Accounting and Finance*, 22(5), 620-635.

The Impact of the EU Emissions Trading System on Global Value Chain Restructuring

Li Qingyi

- Branger, F., Quirion, P., & Chevallier, J. (2016). Carbon leakage and competitiveness of cement and steel industries under the EU ETS: Much ado about nothing. *The Energy Journal*, 37(3), 109–135.
- Böhringer, C., Carbone, J. C., & Rutherford, T. F. (2012). Unilateral climate policy design: Efficiency and equity implications of alternative instruments to reduce carbon leakage. *Energy Economics*, 34, S208–S217.
- Cosbey, A., Droege, S., Fischer, C., & Munnings, C. (2019). Developing guidance for implementing border carbon adjustments: Lessons, cautions, and research needs from the literature. *Review of Environmental Economics and Policy*, 13(1), 3–22.
- Dechezleprêtre, A., Nachtigall, D., & Venmans, F. (2018). The joint impact of the European Union emissions trading system on carbon emissions and economic performance. *OECD Economics Department Working Papers* (No. 1515). OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/4819b016-en>
- Heid, B., Larch, M., & Yotov, Y. V. (2021). Estimating the effects of non-discriminatory trade policies within structural gravity models. *Canadian Journal of Economics*, 54(1), 376–409.
- Martin, R., Muûls, M., & Wagner, U. J. (2016). The impact of the European Union emissions trading scheme on regulated firms: What is the evidence after ten years? *Review of Environmental Economics and Policy*, 10(1), 129–148.
- Meng, J., Mi, Z., Guan, D., Li, J., Tao, S., Li, Y., Feng, K., & Liu, J. (2018). The rise of South–South trade and its effect on global CO₂ emissions. *Nature Communications*, 9(1), 1871.
- Peters, G. P., Minx, J. C., Weber, C. L., & Edenhofer, O. (2011). Growth in emission transfers via international trade from 1990 to 2008. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 108(21), 8903–8908.

Accounting for Substitutes in Single-Site Travel Cost Models with Limited Data

Skrzypek Katarzyna

- Czajkowski, M., Giergiczny, M., Kronenberg, J., & Englin, J. (2019). The individual travel cost method with consumer-specific values of travel time savings. *Environmental and Resource Economics*, 74(3), 961–984.
- Hausman, J. A., Leonard, G. K., & McFadden, D. (1995). A utility-consistent, combined discrete choice and count data model assessing recreational use losses due to natural resource damage. *Journal of Public Economics*, 56(1), 1–30.

Parsons, G. R., & Hauber, A. B. (1998). Spatial boundaries and choice set definition in a random utility model of recreation demand. *Land Economics*, 74(1), 32–48.

Rosenthal, D. H. (1987). The necessity for substitute prices in recreation demand analyses. *American Journal of Agricultural Economics*, 69(4), 828–837.

Deforestation as a Regulatory Problem in EU Trade Agreements: A Comparative Analysis of the EU's Trade Agreements with Mercosur, Chile, and Mexico

Janas Witold

Bourgeois, J. (2023). Trade and sustainable development chapters in EU free trade agreements: Just best efforts? W: F. Baetens & S. Van den Bogaert (red.), *The EU and the WTO: Ever the twain shall meet: Liber amicorum Marco Bronckers* (s. 59–72). Kluwer Law International.

Bradford, A. (2012). The Brussels effect. *Northwestern University Law Review*, 107(1), 1–68.

Bronckers, M., & Gruni, G. (2019). Taking the enforcement of labour standards in the EU's free trade agreements seriously. *Common Market Law Review*, 56(6), 1591–1622.

Eeckhout, P. (2011). *EU external relations law* (2. wyd.). Oxford University Press.

Marín Durán, G. (2020). Sustainable development chapters in EU free trade agreements: Emerging compliance issues. *Common Market Law Review*, 57(4), 1031–1068.

Marx, A., Ebert, F., Hachez, N., & Wouters, J. (2021). *Dispute settlement in the trade and sustainable development chapters of EU trade agreements*. KU Leuven.

Negro, S. C., Vieira, L. K., & Cabral, N. K. (red.). (2025). *O acordo Mercosul-União Europeia sob a ótica da sustentabilidade*. Editora Dom Modesto.

Scott, J. (2014). Extraterritoriality and territorial extension in EU law. *American Journal of Comparative Law*, 62(1), 87–126.

Van der Loo, G., & Wessel, R. A. (2017). The non-ratification of mixed agreements: Legal consequences and solutions. *Common Market Law Review*, 54(3), 735–770.

Waas, B. (2021). How to improve monitoring and enforcement of international labour standards? W: T. Halonen & U. Liukkunen (red.), *International Labour Organization and global social governance* (s. 79–94). Springer.

The Role of the Environmental Charter in the French Constitutional Order

Cłapińska Katarzyna

Billet, P. (2003). La constitutionnalisation du droit de l'homme à l'environnement. *Revue juridique de l'environnement*, numéro spécial.

Bioy, X. (2006). L'environnement, nouvel objet du droit constitutionnel. In *Les nouveaux objets du droit constitutionnel*. Toulouse.

Cohendet, M. A. (2005). La Charte et le Conseil constitutionnel: point de vue. *Revue juridique de l'environnement*, numéro spécial.

Cohendet, M. A., & Fleury, M. (2018). Chronique de droit constitutionnel sur la Charte de l'environnement. *Revue juridique de l'environnement*, 4.

Drago, G. (2004). Principes directeurs d'une charte constitutionnelle de l'environnement. *L'Actualité juridique. Droit administratif*, 3.

Foucher, K. (2010). L'apport de la question prioritaire de constitutionnalité au droit de l'environnement. *Revue française de droit constitutionnel*, 3.

Jégouzo, Y. (2004). Charte de l'environnement: ni l'enfer vert, ni le paradis. *L'Actualité juridique. Droit administratif*, 21.

Marrani, D., & Turner, S. J. (2019). The French Charter of the Environment and standards of environmental protection. In S. J. Turner et al. (Eds.), *Environmental rights: The development of standards*. Cambridge University Press.

Młynarski, T. (2016). La Charte de l'environnement: konstytucjonalizacja polityki ochrony środowiska. In R. Kłosowicz et al. (Eds.), *Konstytucjonalizm, doktryny, partie polityczne*. Kraków.

Prieur, M. (2005). L'environnement entre dans la Constitution. *Revue juridique de l'environnement*, numéro spécial.

Prieur, M. (2014). Promesses et réalisations de la Charte de l'environnement. *Les Nouveaux Cahiers du Conseil constitutionnel*, 2.

Fiscal Rules as Parametric Norms – A Legal-Theoretical Analysis from the Perspective of Critical Legal Studies

Gasz Szymon

- Barro, R. J. (1984). Rules versus Discretion. NBER Working Paper Series, 1473.
- Bitner, M. (2012). Reguła deficytowa jako zasadniczy element "złotej zasady finansów publicznych" w jednostkach władzy terytorialnej – próba syntezy. *Samorząd Terytorialny*, 11, strony 24-46.
- Bitner, M. (2016). Prawne instrumenty ograniczania deficytu budżetowego i długu publicznego jednostek samorządu terytorialnego. Warszawa: Wolters Kluwer.
- Budina, N., Kinda, T., Schaechter, A. i Weber, A. (2012). Fiscal Rules in Response to the Crisis—Toward the 'Next-Generation' Rules. A New Dataset. IMF Working Paper(WP/12/187).
- Buiter, W. H. (2003, styczeń 13). Ten Commandments for a Fiscal Rule in the E(M)U. *Oxford Economic Papers*.
- Działo, J. (2016). Indeks reguł fiskalnych jako miara jakości reguł fiskalnych w Unii Europejskiej. *Studia Prawno-Ekonomiczne*, 99, strony 207-222.
- Dziwisz, M. i Abodakpi, J. (2017). Granice finansów publicznych w kontekście reguł fiskalnych. W S. Wieteska i D. Burzyńska (Redaktorzy), *Granice finansów XXI wieku. Finanse publiczne, rynek finansowy, finanse przedsiębiorstw* (strony 25-33). Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Grembi, V., Nannicini, T. i Troiano, U. (2016). Do Fiscal Rules Matter? *American Economic Journal: Applied Economics*, 8(13), strony 1-30.
- Grodzicki, M., Możdżeń, M. i Zyguntowski, J. J. (2022). Numeryczne reguły fiskalne - podejście krytyczne. W M. Możdżeń i J. J. Zyguntowski (Redaktorzy), *Polityka fiskalna dla regeneracji. Reguły fiskalne na czasy kryzysu* (strony 15-52). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR.
- Kawarska, A. (2016). Reguły fiskalne w Polsce. *tudia i Materiały Wydziału Zarządzania UW*(22), strony 213-223.
- Komisja Europejska. (2009). Public finance in EMU. *European Economy*, 5.
- Kopits, G. (2001). Fiscal rules: useful policy framework or unnecessary ornament? IMF Working Paper(01/145).
- Kopits, G. i Symansky, S. (1998). Fiscal Policy Rules. *Occasional Paper* 162.
- Kumar, M., Baldacci, E., Schaechter, A., Caceres, C., Kim, D., Debrun, X., . . . Zymek, R. (2009). Fiscal Rules—Anchoring Expectations for Sustainable Public Finances. IMF staff paper.
- Kydland, F. E. i Prescott, E. C. (1977). Rules Rather than Discretion: The Inconsistency of Optimal Plans. *Journal of Political Economy*, 85(3), strony 473-492.
- Kydland, F. E. i Prescott, E. C. (1977, June). Rules Rather than Discretion: The Inconsistency of Optimal Plans. *Journal of Political Economy*, 85(3), strony 473-492.
- Lande, J. (1956). Nauka o normie prawnej. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio G*, 3(1), strony 1-62.
- Langer, M. (2016). Numeryczne reguły fiskalne jako perspektywne narzędzia odnowy finansów publicznych. *Współczesne Problemy Ekonomiczne*, 11, strony 149-159.
- Latin is simple. (2026). Latin online learning platform. Pobrano Marzec 7, 2026 z lokalizacji <https://www.latin-is-simple.com/en/vocabulary/verb/3171/?h=derivare>
- Lerner, A. P. (1943). Functional Finance and the Federal Debt. *Social Research*, strony 38-51.
- Lotko, E. i Zawadzka-Pąk, U. K. (2018). Prawnofinansowe instrumenty ograniczania deficytu i długu publicznego w Polsce na tle doświadczeń Europejskich. Białystok: Temida 2.
- Marchewka-Bartkowiak, K. (2010, luty 18). Reguły fiskalne. *Analizy BAS*(7(32)), strony 1-7.
- Możdżeń, M. i Zyguntowski, J. J. (2022). Wstęp. W M. Możdżeń i J. J. Zyguntowski (Redaktorzy), *Polityka fiskalna dla regeneracji. Reguły w finansach publicznych na czasy kryzysu*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR.
- Opalek, K. (1974). *Z teorii dyrektywy i normy*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Piowarski, R. (2011). Reguły fiskalne oraz instrumenty nowego zarządzania publicznego jako narzędzia przejrzystej polityki fiskalnej. *Studia Ekonomiczne*, 3(70), strony 251-274.
- Poterba, J. M. (1996). Do Budget Rules Work? NBER Working Paper Series(5500).

- Taylor, J. B. (1993). Discretion Versus Policy Rules in Practice. *arnegie-Rochester Conference Series on Public Policy*, 38/39, strony 195–214.
- Walasik, A. (2016). Reguły fiskalne zarządzania finansami publicznymi. *Studia BAS*, 3(47), strony 73-87.
- Wronkowska, S. (2007). O normie prawnej. W S. Wronkowska (Red.), *Z teorii i filozofii prawa Zygmunta Ziemińskiego*. Warszawa: Wolters Kluwer.
- Wronkowska, S., Zieliński, M. i Ziemiński, Z. (1974). „Zasady prawa” w perspektywie teorii prawa oraz szczegółowych nauk prawnych. *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny*, 36(2), strony 1-14.
- Wójtowicz, K. (2011). Problem konstrukcji optymalnej reguły fiskalnej w warunkach kryzysu finansowego. *Zeszyty Naukowe / Polskie Towarzystwo Ekonomiczne*, 10, strony 137-152.
- Wyplosz, C. (2011). Fiscal Discipline: Rules Rather than Institutions. *National Institute Economic Review*, 217(1), strony 19-30.
- Zieliński, M. (2006). Derywacyjna koncepcja wykładni jako koncepcja zintegrowana. *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny*, 68(3), strony 93-101.
- Ziemiński, Z. (1960). *Ruch Prawniczy i Ekonomiczny*. 22(1), strony 105-122.

Między szkołą, rynkiem a polityką

osoba prowadząca: dr Barbara Godlewska-Bujok

Relacja między wynikami ESG a rentownością przedsiębiorstw: systematyczny przegląd literatury i meta-analiza

Wiśniewski Wojciech

- Achyani, M. N., Rahmawati, R., & Amperawati, E. D. (2024). The effect of CSR disclosure and profitability on firm value in food and beverage sub sector. *Indonesian Journal of Sustainability Accounting and Management*, 8(1), 214-229.
- Ahmad, Z., Hidthiir, M. H. B., & Rahman, M. M. (2024). Impact of CSR disclosure on profitability and firm performance of Malaysian halal food companies. *Discover Sustainability*, 5(1), 18.
- Bagieńska, A. (2025) “ESG and company profitability: a bibliometric review of global research trends”, *Economics and Environment*, 94(3), p. 1328.
- Baran, M., Kuźniarska, A., Makiela, Z. J., Sławik, A., & Stuss, M. M. (2022). Does ESG reporting relate to corporate financial performance in the context of the energy sector transformation? Evidence from Poland. *Energies*, 15(2), 477.
- Barresi, S., & Bertoni, M. (2026). The ESG-Financial Performance Nexus and the Moderating Role of the Financial System: Insights From the Fashion Industry. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*.
- Cherian, J., Umar, M., Thu, P. A., Nguyen-Trang, T., Sial, M. S., & Khuong, N. V. (2019). Does corporate social responsibility affect the financial performance of the manufacturing sector? Evidence from an emerging economy. *Sustainability*, 11(4), 1182.
- Cherian, S., & Seranmadevi, R. (2025). Does ESG integration enhance financial performance in emerging economies? A systematic review of brics. *Achieving Sustainable Business through AI, Technology Education and Computer Science*, 383-395.
- Cho, S. J., Chung, C. Y., & Young, J. (2019). Study on the relationship between CSR and financial performance. *Sustainability*, 11(2), 343.
- Doni, F., Corvino, A., & Martini, S. B. (2025). ESG disclosure and financial performance in the European oil and gas industry. *International Journal of Business Environment*, 16(1), 39-61.
- dos Reis Cardillo, M. A., Basso, L. F. C. (2025). Revisiting knowledge on ESG/CSR and financial performance: A bibliometric and systematic review of moderating variables. *Journal of Innovation & Knowledge*, 10(1), 100648.
- Ed-Dafali, S., Adardour, Z., Derj, A., Bami, A., & Hussainey, K. (2025). A PRISMA-based systematic review on economic, social, and governance practices: insights and research agenda. *Business Strategy and the Environment*, 34(2), 1896-1916.

- Escamilla-Solano, S., Fernández-Portillo, A., Paule-Vianez, J., & Plaza-Casado, P. (2019). Effect of the disclosure of corporate social responsibility on business profitability. A dimensional analysis in the Spanish stock market. *Sustainability*, 11(23), 6732.
- Fatmy, V., Haavisto, V., & Äijö, J. (2026). Corporate social responsibility and financial performance in Europe: The moderating effects of industry, culture, and governance. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 33(2), 2817-2836.
- Gartia, U., Panda, A. K., Hegde, A., & Nanda, S. (2024). Environmental, social and governance aspects and financial performance: A symbiotic relationship in Indian manufacturing. *Cleaner Production Letters*, 7, 100076.
- Khan, M. A. (2022). ESG disclosure and firm performance: A bibliometric and meta analysis. *Research in International Business and Finance*, 61, 101668.
- Khaw, T. Y., Amran, A., & Teoh, A. P. (2024). Factors influencing ESG performance: A bibliometric analysis, systematic literature review, and future research directions. *Journal of Cleaner Production*, 448, 141430.
- Martiny, A., Tagliatalata, J., Testa, F., & Iraldo, F. (2024). Determinants of environmental social and governance (ESG) performance: A systematic literature review. *Journal of Cleaner Production*, 456, 142213.
- Nian, H., & Said, F. F. (2025). The impact of ESG on firm risk and financial performance: A systematic literature review. *Journal of Scientometric Research*, 13(3s), s144-s155.
- Prodanova, N., & Tarasova, O. (2023). The impact of ESG principles on the company's profit. *Cadernos de Educação Tecnologia e Sociedade*, 16(3), 685-696.
- Saeed, M. M., Mudliar, M., & Kumari, M. (2023). Corporate social responsibility and financial performance nexus: Empirical evidence from Ghana. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 30(6), 2799-2815.
- Sandberg, H., Alnoor, A., & Tiberius, V. (2023). Environmental, social, and governance ratings and financial performance: Evidence from the European food industry. *Business Strategy and the Environment*, 32(4), 2471-2489.
- Suteja, J., Gunardi, A., Alghifari, E. S., Susiadi, A. A., Yulianti, A. S., & Lestari, A. (2023). Investment decision and firm value: moderating effects of corporate social responsibility and profitability of non-financial sector companies on the Indonesia stock exchange. *Journal of Risk and Financial Management*, 16(1), 40.
- Tamasiga, P., Onyeaka, H., Bakwena, M., & Ouassou, E. H. (2024). Beyond compliance: evaluating the role of environmental, social and governance disclosures in enhancing firm value and performance. *SN Business & Economics*, 4(10), 118.
- Zielinski, M., & Jonek-Kowalska, I. (2021). Does CSR affect the profitability and valuation of energy companies? An example from Poland. *ENERGIES*, 14(12).

Feministyczne deklaracje marek a praktyka: autentyczność, spójność i percepcja femvertisingu

Macias Klaudia

- Åkestam, N., Rosengren, S., & Dahmén, M. (2017). Advertising “like a girl”: Toward a better understanding of “femvertising” and its effects. *Psychology & Marketing*, 34(8), 795–806. <https://doi.org/10.1002/mar.21023>
- Bartikowski, B., & Berens, G. (2021). Attribute framing in CSR communication: Doing good and spreading the word – But how? *Journal of Business Research*, 131, 700–708. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2020.12.059>
- Edelman. (2017). 2017 Edelman earned brand global report: Brands take a stand. Edelman.
- Gilmore, J. H., & Pine, B. J. (2007). *Authenticity: What consumers really want*. Harvard Business School Press.
- Greene, J. D., Nystrom, L. E., Engell, A. D., Darley, J. M., & Cohen, J. D. (2004). The neural bases of cognitive conflict and control in moral judgment. *Neuron*, 44(2), 389–400. <https://doi.org/10.1016/j.neuron.2004.09.027>
- Hoppner, J. J., & Vadakkepatt, G. G. (2019). Examining moral authority in the marketplace: A conceptualization and framework. *Journal of Business Research*, 95, 417–427. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2018.07.029>
- Lundberg, C., Ziakas, V., & Lindström, K. N. (2024). The everyday tourist: Traveling the theater of the mind in the wake of permacrisis. In S. Reijnders, E. Martens, D. Castro, D. Póvoa, A. Nanjangud, & R. Schiavone (Eds.), *Media, place and tourism: A world of imagination* (pp. 103–112). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003320586-9>
- Sarkar, C., & Kotler, P. (2018). *Brand activism: From purpose to action*. Idea Bite Press.
- Sibai, O., Mimoun, L., & Boukis, A. (2021). Authenticating brand activism: Negotiating the boundaries of free speech to make a change. *Psychology & Marketing*, 38(10), 1651–1669. <https://doi.org/10.1002/mar.21530>

- Vredenburg, J., Kapitan, S., Spry, A., & Kemper, J. (2020). Brands taking a stand: Authentic brand activism or woke washing? *Journal of Public Policy & Marketing*, 39(4), 444–460. <https://doi.org/10.1177/0743915620947359>
- Wagner, T., Korschun, D., & Troebbs, C.-C. (2020). Deconstructing corporate hypocrisy: A delineation of its behavioral, moral, and attributional facets. *Journal of Business Research*, 114, 385–396. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.07.047>
- Wannow, S., Haupt, M., & Ohlwein, M. (2024). Is brand activism an emotional affair? The role of moral emotions in consumer responses to brand activism. *Journal of Brand Management*, 31, 168–192. <https://doi.org/10.1057/s41262-023-00326-9>
- Zhigang, W., & Haoming, Z. (2020). Consumer response to perceived hypocrisy in corporate social responsibility activities. *SAGE Open*, 10(2). <https://doi.org/10.1177/2158244020922876>

Szacowanie przyczynowych skutków długości zamknięcia szkół dla osiągnięć matematycznych oraz czynników niepoznawczych: analiza na podstawie danych TIMSS

Binkiewicz Marzena

- A. Luna, C., B. Roble, D., & Q. Rondina, J. (2022). Covid-19 distance teaching-learning modes: Which do mathematics education students appreciate and prefer? *Jurnal Ilmiah Peuradeun*, 10(2), 371. <https://doi.org/10.26811/peuradeun.v10i2.779>
- Al-Maskari, A., Al-Riyami, T., & Kunjumammed, S. K. (2021). Students academic and social concerns during COVID-19 pandemic. *Education and Information Technologies*, 27(1), 1-21. <https://doi.org/10.1007/s10639-021-10592-2>
- Ashcraft, M. H. (2002). Math anxiety: Personal, educational, and cognitive consequences. *Current Directions in Psychological Science*, 11(5), 181-185. <https://doi.org/10.1111/1467-8721.00196>
- Bradley, R. H., & Corwyn, R. F. (2002). Socioeconomic status and child development. *Annual Review of Psychology*, 53(1), 371-399. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.53.100901.135233>
- Camacho-Zuñiga, C., Pego, L., Escamilla, J., & Hosseini, S. (2021). The impact of the COVID-19 pandemic on students' feelings at high school, undergraduate, and postgraduate levels. *Heliyon*, 7(3), e06465. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2021.e06465>
- DeVaney, T. A. (2010). Anxiety and attitude of graduate students in on-campus vs. online statistics courses. *Journal of Statistics Education*, 18(1). <https://doi.org/10.1080/10691898.2010.11889472>
- Di Pietro, G. (2023). The impact of COVID-19 on student achievement: Evidence from a recent meta-analysis. *Educational Research Review*, 39, 100530. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2023.100530>
- Doz, D., & Doz, E. (2022). The impact of COVID-19 distance learning on students' math anxiety: An exploratory study. *International Journal of Education in Mathematics, Science and Technology*, 11(1), 1-16. <https://doi.org/10.46328/ijemst.2219>
- Edwards, C., & Rule, A. (2013). Attitudes of middle school students: Learning online compared to face to face. *Journal of Computers in Mathematics and Science Teaching*, 32(1), 49-66.
- Hembree, R. (1990). The nature, effects, and relief of mathematics anxiety. *Journal for Research in Mathematics Education*, 21(1), 33. <https://doi.org/10.2307/749455>
- Jakubowski, M., Gajderowicz, T., & Patrinos, H. (2024). COVID-19, school closures, and student learning outcomes: New global evidence from PISA. World Bank, Washington, DC. <https://doi.org/10.1596/1813-9450-10666>
- Jakubowski, M., Gajderowicz, T., & Patrinos, H. A. (2023). Global learning loss in student achievement: First estimates using comparable reading scores. *Economics Letters*, 232, 111313. <https://doi.org/10.1016/j.econlet.2023.111313>
- Jakubowski, M., Gajderowicz, T., & Patrinos, H. A. (2025). COVID-19, school closures, and student learning outcomes: New global evidence from PISA. *npj Science of Learning*, 10(1). <https://doi.org/10.1038/s41539-025-00297-3>

- Kim, S. W., Cho, H., & Kim, L. Y. (2019). Socioeconomic status and academic outcomes in developing countries: A meta-analysis. *Review of Educational Research*, 89(6), 875-916. <https://doi.org/10.3102/0034654319877155>
- Lee, J. (2009). Universals and specifics of math self-concept, math self-efficacy, and math anxiety across 41 PISA 2003 participating countries. *Learning and Individual Differences*, 19(3), 355-365. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2008.10.009>
- Lee, J., & Shute, V. J. (2010). Personal and social-contextual factors in K-12 academic performance: An integrative perspective on student learning. *Educational Psychologist*, 45(3), 185-202. <https://doi.org/10.1080/00461520.2010.493471>
- Lee, J., & Stankov, L. (2018). Non-cognitive predictors of academic achievement: Evidence from TIMSS and PISA. *Learning and Individual Differences*, 65, 50-64. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2018.05.009>
- Li, D., Liew, J., Raymond, D., & Hammond, T. (2023). Math anxiety and math motivation in online learning during stress: The role of fearful and avoidance temperament and implications for STEM education. *PLOS ONE*, 18(12), e0292844. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0292844>
- Lichand, G., Dória, C. A., Neto, O. L., & Cossi, J. (2021). The impacts of remote learning in secondary education: Evidence from Brazil during the pandemic. *Inter-American Development Bank*. <https://doi.org/10.18235/0003344>
- Marsh, H. W., Trautwein, U., Lüdtke, O., Köller, O., & Baumert, J. (2005). Academic self-concept, interest, grades, and standardized test scores: Reciprocal effects models of causal ordering. *Child Development*, 76(2), 397-416. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2005.00853.x>
- Patrinos, H., Vegas, E., & Carter-Rau, R. (2023). An analysis of COVID-19 student learning loss. In *Oxford Research Encyclopedia of Economics and Finance*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190625979.013.893>
- Perry, L. B., & McConney, A. (2010). Does the SES of the school matter? An examination of socioeconomic status and student achievement using PISA 2003. *Teachers College Record: The Voice of Scholarship in Education*, 112(4), 1137-1162. <https://doi.org/10.1177/016146811011200401>
- Sirin, S. R. (2005). Socioeconomic status and academic achievement: A meta-analytic review of research. *Review of Educational Research*, 75(3), 417-453. <https://doi.org/10.3102/00346543075003417>
- UNESCO. (2025, February 23). Global monitoring of school closures caused by COVID-19. <https://covid19.uis.unesco.org/global-monitoring-school-closures-covid19/>
- Yeung, K. L., Carpenter, S. K., & Corral, D. (2021). A comprehensive review of educational technology on objective learning outcomes in academic contexts. *Educational Psychology Review*, 33(4), 1583-1630. <https://doi.org/10.1007/s10648-020-09592-4>

Edukacja w zakresie Business Process Management: Systematyczny przegląd literatury i kierunki rozwoju

Głuszek Anita

- Abdelnabi E.A., Fadel M.A., Erhoma L.A., Elbarghathi B.A. (2023) Application of Business Process Management in the Libyan International Medical University: History and Development, *Institute of Electrical and Electronics Engineers Inc.*, s. 348-352.
- Adelsberger H., Bick M., Kraus U., Pawlowski J. (1999). A simulation game approach for efficient education in enterprise resource planning systems. *Proc. of ESM*. Vol. 99, s. 454-460.
- Bandara W., Chand D., Chircu A., Hintringer S., Karagiannis D., Recker J., van Rensburg A., Usoff C., Welke R.J. (2010) Business process management education in academia: Status, challenges, and recommendations. *Communications of the Association for Information Systems*, 27, s. 743-776.
- Bandara W., Ouyang C. (2012) Analysing and improving a recruitment process: A teaching case for developing business process improvement capabilities, *Proceedings - Pacific Asia Conference on Information Systems*.
- Bergener K., Brocke JV., Hofmann S., Stein A., Brocke CV. (2012) On the importance of agile communication skills in BPM education: Design principles for international seminars, *Knowledge Management and E-Learning: An International Journal*, Vol.4, No.4., s. 415-434.
- Chow W. (2021) Teaching Business Process Management with a Flipped-Classroom and Problem-Based Learning Approach with the Use of Apromore and Other BPM Software in Graduate Information Systems Courses, *IEEE International Conference on Engineering, Technology & Education (TALE)*.
- Delavari H., Bandara W., Marjanovic O., Mathiesen P. (2010) Business process management (BPM) education in Australia: A critical review based on content analysis. *AIS Library. 21st Australasian Conference on Information Systems*.

- Dumas M., La Rosa M., Mendling J., Reijers H.A. (2018) Fundamentals of business process management. Springer.
- Evans N., Kaur K., Fernando A. (2023) Developing Industry-Ready Business Analysts: Guiding Principles for Effective Assessment for Learning (AfL) in a BPM Course. W: J. Köpke, O. López-Pintado, R. Plattfaut, J.-R. Rehse, K., Gdowska, F. Gonzalez-Lopez, J. Munoz-Gama, K. Smit, & J. M. E. M. van der Werf (Red.), Business Process Management: Blockchain, Robotic Process Automation and Educators Forum, Springer, s. 230-239.
- Gabryelczyk R., Sipior J., Biernikowicz A. (2022) Motivations to adopt BPM in view of Digital Transformation. Information Systems Management. <https://doi.org/10.1080/10580530.2022.2163324>.
- Grace T., Cohen J. (2016) Business Process Management and Digital Game Based Learning, 21st Americas Conference on Information Systems.
- Grisold T., Wurm B., Vom Brocke J., Kremser W., Mendling J., Recker J. (2022) Managing Process Dynamics in a Digital World: Integrating Business Process Management and Routine Dynamics in IS Curricula. W: Communications of the Association for Information Systems, Vol. 51, s. 637-656.
- Hadidi R. (2014). A curriculum to fill the gap between business and technical knowledge to meet the global need for business and industry professionals. International Journal of Education and Research, 9(1).
- Hawking P., McCarthy B., Stein A. (2004). Second wave ERP education. Journal of Information Systems Education, 15(3), 327-332.
- Helbig E., Braun S. (2023) Developing Industry-Ready Business Analysts: Guiding Principles for Effective Assessment for Learning (AfL) in a BPM Course. W: J. Köpke, O. López-Pintado, R. Plattfaut, J.-R. Rehse, K., Gdowska, F. Gonzalez-Lopez, J. Munoz-Gama, K. Smit, & J. M. E. M. van der Werf (Red.), Business Process Management: Blockchain, Robotic Process Automation and Educators Forum, Springer, s. 89-105.
- Jiménez-Partearroyo M., Benito-Osorio D., Peris-Ortiz M. (2013) Innovative Management of the Self-Learning Process for Students of Higher Education Through Business Process Management. Edulearn13 Proceedings 5th International Conference on Education and New Learning Technologies.
- Jiménez-Partearroyo M., Benito-Osorio D., Peris-Ortiz M. (2014) Business Process Management as a Means of Innovative Management of Self-Learning in Higher Education. Inted2014 Proceedings CD 8th International Technology, Education and Development Conference.
- Lee J. (2008) Status of Business Process Courses in AACSB-Accredited Undergraduate Programs of Business. Journal of Computer Information Systems, 49(1), s. 10-16.
- Levina O. (2013) Teaching Business Process Management for Heterogeneous Audience. AMCIS.
- Madakam S., Holmukhe R., Revulagadda R. (2022) The next generation intelligent automation: hyperautomation. Journal of Information Systems and Technology Management, 19. e202219009.
- Marjanovic O., Bandara, W. (2010) The Current State of BPM Education in Australia: Teaching and Research Challenges, M. zur Muehlen and J. Su (Eds.): Business Process Management Workshops. Springer. s. 775-789.
- Mathiesen P., Bandara W., Marjanovic O., Delavari H. (2013) A Critical Analysis of Business Process Management Education and Alignment with Industry Demand: An Australian Perspective. Communications of the Association for Information Systems, Vol. 33 <https://doi.org/10.17705/1CAIS.03327>.
- Moormann J., Bandara W. (2012) Editorial: Learning, teaching and disseminating knowledge in business process management. W: Knowledge Management & E-Learning: An International Journal, 4, s. 390-394.
- Pal R., Sen S. (2011) Relevance of Business Process Management (BPM) course in business school curriculum & course outline. AMCIS 2011 Proceedings - All Submissions. 199. 25.
- Ploder C., Bernsteiner R., Schlögl S. (2018) Improving Business Process Management Competencies by Applying Gamification Aspects in Teaching Bachelor Students, W: Learning Technology for Education Challenges. Springer. s. 15-23.
- Rowe F. (2014) What literature review is not: diversity, boundaries and recommendations. Eur. J. Inf. Syst. 23(3), s. 241-255.
- Seethamraju R. (2012) Business Process Management - A Missing Link in Business Education. Business Process Management Journal.
- Śliż P., Berniak-Woźny J., Brzychczy E., Gabryelczyk R., Gdowska K., Grzesiak M., Napieraj A., Podobińska-Staniec M., Potoczek NR., Szelągowski M., Senkus P., Kluza K., (2024) Business Process Management education in Poland: A manifesto for academic teaching. e-mentor, 2 (104), 91-98. <https://doi.org/10.15219/em104.1661>
- Syed R., Wynn M. T., Bandara W. (2023) The design and delivery of a holistic BPM Education Programme. W: J. Köpke, O. López-Pintado, R. Plattfaut, J.-R. Rehse, K. Gdowska, F. Gonzalez-Lopez, J. Munoz-Gama, K. Smit, & J. M. E. M. van der Werf (Eds.) Business Process Management: Blockchain, Robotic Process Automation and Educators Forum. Springer, s. 201-210. https://doi.org/10.1007/978-3-031-43433-4_13.
- Tantan OC., Lang D., Boughzala I. (2016) Learning Business Process Management through Serious Games: Feedbacks on the usage of INNOV8, IEEE 18th Conference on Business Informatics (CBI).
- Weber M., vom Brocke J. (2023) Managing BPM Projects and Their Implications on Organizations – Experiences from Research and Teaching. W: J. Köpke, O. López-Pintado, R. Plattfaut, J.-R. Rehse, K., Gdowska, F. Gonzalez-Lopez, J. Munoz-Gama, K. Smit, & J. M. E. M. van der Werf (Red.), Business Process Management: Blockchain, Robotic Process Automation and Educators Forum (s. 250-262). Springer. Springer, s. 240-249.
- Webster, J., Watson, R.T. (2002) Analysing the past to prepare for the future: writing a literature review. MIS Quar.l 26(2), s. 13-23 .
- Xiao Y., Watson M. (2019) Guidance on conducting a systematic literature review. J. Plan. Educ. Res. 39(1), s. 93-112

Związki zawodowe i ich działania na rzecz budowy wspólnoty

Tęcza Nicole

- Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy, Dz.U. 1974 nr 24 poz. 141
- Ustawa z dnia 23 maja 1991r. o związkach zawodowych, Dz. U. nr 55, poz 234, jedn. tekst: Dz. U. 2022 poz. 854
- Ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o rozwiązywaniu sporów zbiorowych, Dz.U. 1991 nr 55 poz. 236
- Ustawa z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego, Dz.U. 2001 nr 100 poz. 1080
- Ustawa z dnia 7 kwietnia 2006r. o informowaniu pracowników i przeprowadzaniu z nimi konsultacji, Dz. U. 2006 r. Nr 79,poz. 550, jedn. tekst z 2009 r. Nr 97,poz. 805
- Ustawa o samorządzie załogi przedsiębiorstwa państwowego z dnia 25 września 1981r, Dz. U. 1981, Nr 24, poz. 123, jedn. tekst Dz. U. z 2015r, poz. 1543
- Ustawa o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego z dnia 24 lipca 2015r, Dz. U. 2015, poz. 1240, jedn. tekst Dz.U. 2022, poz. 2666
- Raporty:
- 10 lat rad pracowników w Polsce. Co dalej?: Znaczenie i rola rad pracowników” wydane w 2016 r. przez Instytut Spraw Obywatelskich oraz Grupę INSPRO.
- Juliusz Gardawski, Adam Mrozowski, Jan Czarzasty, Trade Unions in Poland, ETUI, 2012/6/6, monografie:
- Biesok Grzegorz, Wyród-Wróbel Joanna, Człowiek w organizacji : zaufanie, przywództwo, zaangażowanie, satysfakcja, Warszawa 2021
- Błażejczyk Marian, Samorząd załogi przedsiębiorstwa, Warszawa 1985 Gardawski Juliusz, Konfliktowy pluralizm związków zawodowych, Warszawa 2003 Gardawski Juliusz, Związki Zawodowe na rozdrożu, Warszawa 2001
- Gardawski, J., Mrozowski, A., Czarzasty, J. (2012) Trade unions in Poland. Brussels: European Trade Union Institute.
- Góralski Witold M, Spór o związki zawodowe, Warszawa 1982
- Hausner Jerzy, Samorząd Załogi: sprzeczności i perspektywy rozwoju, Warszawa 1988
- Jagusiak Bogusław, OPZZ i NSZZ „Solidarność” w systemie politycznym Polski w latach 1989-2001, Toruń 2004
- Jan Czarzasty, Adam Mrozowski, Poland: Trade unions developing after a decline, Trade unions in the European Union, 2023
- Jan Czarzasty, The Long March–Trade Unions in the Political History of Poland, Trade unions in transition, 2018
- Jeremy Waddington, Torsten Müller, Kurt Vandaele, Trade unions in the European Union, Peter Lang International Academic Publishers, 2023
- Juchnowicz Marta, Satysfakcja zawodowa pracowników : kreator kapitału ludzkiego, Warszawa 2014
- Kapitał, praca, człowiek : księga jubileuszowa Profesora Jana Wojtyły, [autorzy Barbara de Ankerburg-Wagner, Andrzej Bartczek, Henryk Bieniok, Halina Buk, Martin Černohorský, Marzena Czarnecka, Ludwik Florek, Grzegorz Goździewicz,
- Halina Henzel, Stefan Jurga, Józef Orczyk, Radosław Pacud, Walerian Sanetra, Michał Seweryński, Tadeusz Sławek, Jakub Stelina, Małgorzata Szczęsny, Gertruda Uścińska, Aleksander Jerzy Witosz, Jerzy Woźnicki, Jerzy Wratny, Krystyna Znaniecka] ; redaktor naukowy księgi: Aleksander Jerzy Witosz, Warszawa 2016 (każdy jako odrębna pozycja)
- Mościński Jan, Związki zawodowe a integracja Polski z Unią Europejską z perspektywy NSZZ Solidarność, Kalisz 2004
- Mrozowski, A. (2011) Coping with Social Change. Life Strategies of Workers in Poland’s New Capitalism. Leuven: Leuven University Press
- Ostrowski Piotr, Powstanie związków zawodowych w sektorze prywatnym w Polsce, Warszawa 2009
- Paliga Mateusz, Satysfakcja z pracy i wydajność pracowników : relacja (nie)oczekiwana, Katowice 2021
- Przesławska Gabriela Samorząd Pracowniczy w przemianach systemowych w Polsce, Wrocław 1999, praca doktorska Uniwersytet Wrocławski
- Smoktunowicz Eugeniusz, Prawo zrzeszania się w Polsce, Warszawa 1992
- Springer Agnieszka, Kompetencje i satysfakcja : identyfikacja, ocena i znaczenie dopasowania, Warszawa 2018
- Stanisław Rudolf, Rola i pozycja polskich rad pracowników w świetle badań empirycznych, w: Studia i Materiały "Miscellanea Oeconomicae" 2017
- Stelina Jakub, Związkowa zdolność układowa, Poznań 2001

Władysław W Skarbek, Wybrane Zagadnienia Metodologii Nauk Społecznych, Piotrków Trybunalski 2013

Wratny Jerzy, Aktualne problemy reprezentacji pracowniczej w zbiorowych stosunkach pracy, Warszawa 2014

Wratny Jerzy, Fenomen partycypacji pracowniczej w nurcie przemian stosunków pracy, Warszawa 2019

Wratny Jerzy, Prawo rady pracowników do pomocy eksperckiej jako warunek prawa do informacji. Obecny stan prawny i propozycje zmian, [w:] Rola ekspertów w działalności rad pracowników, Warszawa 2011.

artykuły naukowe

Anna Cierniak-Emerych, Rady pracowników oraz warunki ich funkcjonowania w przedsiębiorstwach, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu”, Nr 43 2009. Tytu, 2009, nr xyz 43.

Emilia Stankiewicz, Kapitał społeczny w perspektywie interdyscyplinarnej, „Kwartalnik Prawo-Społeczeństwo-Ekonomia” 4/2016

J. Wratny, Znaczenie i rola rad pracowników, „Tygodnik Spraw Obywatelskich”, NR 76/(24)2021

Janusz Żołyński, O pojęciu wspólnoty w prawie pracy, „Studia z Zakresu Prawa Pracy i Polityki Społecznej” 2017, 24, nr 3: 229–238

Robak Elżbieta, satysfakcja z pracy i jej wpływ na zachowania pracownicze, „Zeszyty Naukowe Politechniki Częstochowskiej. Zarządzanie” 2013, nr 9

Sobczyk Arkadiusz, Wspólnota zakładu pracy jako emanacja społecznej gospodarki rynkowej, „Praca i zabezpieczenie społeczne” 5/2015

Wratny Jerzy, Status prawny i funkcje zasady uczestnictwa pracowników w zarządzaniu, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” nr 12/2019

Do pracy średnio raz w tygodniu. Źródła dochodów gospodarstw o niskiej aktywności zawodowej

Kutwa Krzysztof

Menyhert, B. (2025). The last thing on your mind: Recall bias in EU income measurement. Review of Income and Wealth, 71(3), e70030. <https://doi.org/10.1111/roiw.70030>

Nolan, B., Thewissen, S., & Lazzati, A. (2018). Sources of household income growth in rich countries. In B. Nolan (Eds.), Generating prosperity for working families in affluent countries. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780198807056.003.0005>

Nolan, B., & Whelan, C.T. (2011). The EU 2020 Poverty Target. Amsterdam, AIAS, GINI Discussion Paper 19.

Ponthieux, S. (2017). Risk of poverty or social exclusion over time: A focus on (quasi-)joblessness. In A. B. Atkinson, A.-C. Guio, É. Marlier, (Eds.), Monitoring social inclusion in Europe: 2017 edition (pp. 299–315). Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2785/6030>

Ward, T., & Ozdemir, E. (2013). Measuring low work intensity – an analysis of the indicator. Antwerp. ImPROvE Discussion Paper No. 13/09.

Zardo Trindade, L., & Goedemé, T. (2019). A new database on the contents and comparability of the income variables in EU-SILC: MetaSILC 2015. International Journal of Microsimulation, 12(3), 62–67. doi: 10.34196/ijm.00207

Zardo Trindade, L. & Goedemé, T. (2020). The comparability of the EU-SILC income variables: Review and recommendations. European Commission. <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3888793/10381811/KS-TC-20-001-EN-N.pdf>

Między wolnością, ochroną a odpowiedzialnością

Osoba prowadząca: dr Marta Kindler

Doktryna reasonable accommodation w europejskim systemie ochrony wolności myśli, sumienia i religii

Szewczyk Kacper

- Autesserre, S. (2010). The Trouble with the Congo: Local Violence and the Failure of International Peacebuilding. Alidadi, K. (2012). Reasonable Accommodations for Religion and Belief: Adding Value to Article 9 ECHR and the European Union's Anti-Discrimination Approach to Employment? *European Law Review*, 37(6), 693–715.
- Alidadi, K. (2017). Religion, Equality and Employment in Europe: The Case for Reasonable Accommodation. Hart Publishing. <https://doi.org/10.5040/9781509911400>
- Alidadi, K. (2020). What's in a name? Juxtaposing Indirect Discrimination and Reasonable Accommodation on the basis of Religion in the European Workplace. *Harvard Human Rights Journal Online*. <https://harvardhrj.com/2020/03/whats-in-a-name-juxtaposing-indirect-discrimination-and-reasonable-accommodation-on-the-basis-of-religion-in-the-european-workplace/>
- Alidadi, K. (2021). Divergent Stepping-Stones Towards Equality? Indirect Discrimination and Reasonable Accommodation on the Basis of Religion Competing for Attention in the European Workplace. *Harvard Human Rights Journal*, 34.
- Alidadi, K., Foblets, M.-C., & Vrielink, J. (Red.). (2016). A test of faith? Religious diversity and accommodation in the European workplace. Routledge.
- Bader, V., Alidadi, K., & Vermeulen, F. (2013). Religious diversity and reasonable accommodation in the workplace in six European countries: An introduction. *International Journal of Discrimination and the Law*, 13(2–3), 54–82. <https://doi.org/10.1177/1358229113493691>
- Barras, A., Selby, J. A., & Beaman, L. G. (2018). Rethinking Canadian Discourses of “Reasonable Accommodation”. *Social Inclusion*, 6(2), 162–172. <https://doi.org/10.17645/si.v6i2.1443>
- Beaman, L. G. (2012). Reasonable accommodation: Managing religious diversity. UBC Press.
- Bell, M., & Waddington, L. (2001). More Equal than Others: Distinguishing European Union Equality Directives. *Common Market Law Review*, 38(3), 587–611. <https://doi.org/10.54648/350516>
- Bernard, R. B. (2015). Reasonable accommodation in the workplace: To be or not to be? *Potchefstroom Electronic Law Journal*, 17(6), 2870–2891. <https://doi.org/10.4314/pelj.v17i6.19>
- Bhuiyan, M. J. H., & Black, A. (2024). Freedom of Religion and Religious Diversity: State Accommodation of Religious Minorities. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003458128>
- Bosset, P. (2005). Reflections on the scope and limits of the duty of reasonable accommodation in the field of religion. *Canadian Electronic Library*.
- Bouchard, G., & Taylor, C. (2008). Building the future, a time for reconciliation: Abridged report. Commission de consultation sur les pratiques d'accommodement reliées aux différences culturelles.
- Bou-Habib, P. (2006). A Theory of Religious Accommodation. *Journal of Applied Philosophy*, 23(1), 109–126. <https://doi.org/10.1111/j.1468-5930.2006.00323.x>
- Bowers, J. (2022). Accommodating Difference; How is Religious Freedom Protected When It Clashes with Other Rights; Is Reasonable Accommodation the Key to Levelling the Field? *Oxford Journal of Law and Religion*, 10(2), 275–297. <https://doi.org/10.1093/ojlr/rwab008>
- Bribosia, E., Rea, A., Ringelheim, J., & Rorive, I. (2011). Reasonable accommodation of religious diversity in Europe and in Belgium: Law and practice. W: S. Bonjour, A. Rea, & D. Jacobs, The Others in Europe. Éditions de l'Université de Bruxelles.
- Bribosia, E., Ringelheim, J., & Rorive, I. (2010). Reasonable Accommodation for Religious Minorities: A Promising Concept for European Antidiscrimination Law? *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, 17(2), 137–161. <https://doi.org/10.1177/1023263X1001700203>
- Brierton, T. D. (2002). Reasonable Accommodation under Title VII: Is It Reasonable to the Religious Employee. *Catholic Lawyer*, 42, 165.
- Choudhry, S. (2013). Rights Adjudication in a Plurinational State: The Supreme Court of Canada, Freedom of Religion, and the Politics of Reasonable Accommodation. *Osgoode Hall Law Journal*, 3.
- Collins, H. (2003). Discrimination, Equality and Social Inclusion. *Modern Law Review*, 66(1), 16–43. <https://doi.org/10.1111/1468-2230.6601002>
- Cromwell, J. B. (1997). Cultural Discrimination: The Reasonable Accommodation of Religion in the Workplace. *Employee Responsibilities and Rights Journal*, 10(2).
- Daly, P., & Whelan, D. (2021). Disability in employment equality law: A reappraisal of the reasonable accommodation duty and issues arising in its implementation. *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, 28(6), 744–759. <https://doi.org/10.1177/1023263X211035268>
- Day, S., & Brodsky, G. (1996). The duty to accommodate: Who will benefit? *The Canadian Bar Review*, 3.
- du Plessis, G. A. (2014). Religious freedom, reasonable accommodation and the protection of the conscience of learners in South African public schools. *International Journal of Religious Freedom*, 7, 97–112.
- Edge, P., & Vickers, L. (2016). Research report 97: Review of equality and human rights law relating to religion or belief. Equality and Human Rights Commission.

European Commission. Directorate-General for Employment, Social Affairs and Equal Opportunities, Bribosia, E., & Rorive, I. (2010). In search of a balance between the right to equality and other fundamental rights. Publications Office. <https://data.europa.eu/doi/10.2767/3354>

European Commission. Directorate-General for Justice, Bribosia, E., & Rorive, I. (2014). Reasonable accommodation beyond disability in Europe? Publications Office. <https://data.europa.eu/doi/10.2838/85936>

Foblets, M.-C., Alidadi, K., Yanasmayan, Z., & Nielsen, J. S. (red.). (2014). *Belief, law and politics: What future for a secular Europe?*. Ashgate.

Flake, D. F. (2020). Restoring Reasonableness To Workplace Religious Accommodations. *Washington Law Review*, 95(1673).

Flake, D. (2024). The Curious Case of Religious Accommodation. SSRN. <https://doi.org/10.2139/ssrn.4913365>

Gerards, J. (2019). *General Principles of the European Convention on Human Rights*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108652926>

Gibson, M. (2012). Locating religious liberty in the United Kingdom: Religious exceptions and the role of reasonable accommodation. Doctor of Philosophy thesis, University of Liverpool.

Gibson, M. (2013). The God „Dilution”? Religion, Discrimination and the case for reasonable accommodation. *The Cambridge Law Journal*, 72(3), 578–616. <https://doi.org/10.1017/S0008197313000718>

Griffiths, E. (2016). The ‘reasonable accommodation’ of religion: Is this a better way of advancing equality in cases of religious discrimination? *International Journal of Discrimination and the Law*, 16(2–3), 161–176. <https://doi.org/10.1177/1358229116655652>

Hale, B. (2014). Lady Hale gives the Annual Human Rights Lecture for the Law Society of Ireland. <https://www.supremecourt.uk/docs/speech-140613.pdf>

Hatzis, N. (2011). Personal Religious Beliefs in the Workplace: How Not to Define Indirect Discrimination. *Modern Law Review*, 2. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2230.2011.00847.x>

Henrard, K. (2012). Duties of reasonable accommodation in relation to religion and the European Court of Human Rights: A closer look at the prohibition of discrimination, the freedom of religion and related duties of state neutrality. *Erasmus Law Review*, 5(1), 59–77. <https://doi.org/10.5553/ELR221026712012005001005>

Henrard, K. (2016). Duties of reasonable accommodation on grounds of religion in the jurisprudence of the European Court of Human Rights: A tale of (baby) steps forward and missed opportunities. *International Journal of Constitutional Law*, 14(4), 961–983. <https://doi.org/10.1093/icon/mow061>

Hepple, B. A., Coussey, M., & Choudhury, T. (2000). *Equality: A new framework: report of the independent review of the enforcement of UK anti-discrimination legislation*. Hart Publishing.

Hill, M. (2013). Religious Symbolism and Conscientious Objection in the Workplace: An Evaluation of Strasbourg’s Judgment in *Eweida and others v United Kingdom*. *Ecclesiastical Law Journal*, 15(2), 191–203. <https://doi.org/10.1017/s0956618x13000215>

Hill, M. (2016). Reasonable accommodation: Faith and judgment. EUI RSCAS.

Hill, M., & Valero Estarellas, M. J. (red.). (2025). *Human dignity, religion, and the law: Pluralism and reasonable accommodation of religious practices*. Routledge.

Howard, E. (2013). Reasonable accommodation of religion and other discrimination grounds in EU law. *European Law Review*, 3, 360–375.

Howard, E. (2016). Indirect Discrimination, Reasonable Accommodation and Religion. W: D. Cuyper & J. Vrielink, *Equal is not Enough* (s. 73–92). Intersentia. <https://doi.org/10.1017/9781780687308.005>

Jackson-Preece, J. (2012). Positive Measures and the EU Equality Directives: Closing the Protection Gap Between ‘New’ and ‘Old’ Minorities Through the Reasonable Accommodation of Religion? *European Yearbook of Minority Issues Online*, 9(1), 519–548. <https://doi.org/10.1163/22116117-90000181>

Jolls, C. (2001). Antidiscrimination and Accommodation. *Harvard Law Review*, 115(2), 642–700. <https://doi.org/10.2307/1342674>

Leiter, B. (2013). *Why Tolerate Religion?*. Princeton University Press.

Livio Rubino. (2022). Reasonable accommodation beyond disability and the concept of vulnerability in Europe. *Z Problematyki Prawa Pracy i Polityki Socjalnej*, 20(3), 1–19. <https://doi.org/10.31261/zppips.2022.20.07>

Lord, J., & Brown, R. (2010). The Role of Reasonable Accommodation in Securing Substantive Equality for Persons with Disabilities: The UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1618903>

Maliszewska-Nienartowicz, J. (2022). Unijna koncepcja racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami. *Praca i Zabezpieczenie Społeczne*, LXIII(11), 21–29. <https://doi.org/10.33226/0032-6186.2022.11.4>

Martí, J. B. (2016). Freedom of Religion at Work in EU Migration Law and Policy. *European Labour Law Journal*, 7(3), 404–420. <https://doi.org/10.1177/201395251600700306>

Martínez-Torrón, J. (2019). Adjusting general legal rules to freedom of conscience: The Spanish approach. *Revue du droit des religions*, 7, 131–151. <https://doi.org/10.4000/rdr.299>

McColgan, A. (2009). Class wars? Religion and (In)equality in the Workplace. *Industrial Law Journal*, 38(1), 1–29. <https://doi.org/10.1093/indlaw/dwn025>

McConnell, M. W. (1985). Accommodation of Religion. *The Supreme Court Review*, 1985, 1–59. <https://doi.org/10.1086/scr.1985.3109496>

Moon, G. (2006). From equal treatment to appropriate treatment: What lessons can Canadian equality law on dignity and on reasonable accommodation teach the United Kingdom? *European Human Rights Law Review*, 37(6).

Nicácio, C. S. (2022). Law and Religion: A Comparative Approach to the Management of Religious Intolerance in Brazil and Canada. *Religion and Human Rights*, 17(1), 49–64. <https://doi.org/10.1163/18710328-bja10025>

Nilsson, A. (2018). Article 2: Definitions. W: I. Bantekas, M.A. Stein, D. Anastasiou (eds.), *The UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities: A Commentary* (s. 63–83). Oxford University Press.

- Ouald-Chaib, S., & Peroni, L. (2012). Francesco Sessa v. Italy: A Dilemma Majority Religion Members Will Probably Not Face. *strasbourgoobservers.com*/2012/04/05/francesco-sessa-v-italy-a-dilemma-majority-religion-members-will-probably-not-face/
- Pérez De La Fuente, O. (2018). Reasonable accommodation based on religious beliefs or practices. A comparative perspective between the American, Canadian and European approaches. *The Age of Human Rights Journal*, 10, 85–118. <https://doi.org/10.17561/tahrj.n10.5>
- Pitt, G. (2007). Religion or belief; aiming at the right target? W: H. Meenan (red.), *Equality Law in an Enlarged European Union*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511493898.008>
- Pitt, G. (2013). Taking Religion Seriously. *Industrial Law Journal*, 42(4), 398–408. <https://doi.org/10.1093/indlaw/dwt024>
- Poposka, Z. (2016). Idea behind Reasonable Accommodation as a Way Forward to Achieving Equality. *Balkan Social Science Review*, 7, 7–31.
- Power-Forde, A. (2016). Freedom of Religion and ‘Reasonable Accommodation’ in the Case Law of the European Court of Human Rights. *Oxford Journal of Law and Religion*, 5(3), 575–603. <https://doi.org/10.1093/ojlr/rww056>
- Raza, F. (2023). *Religious accommodation and its limits*. Hart Publishing.
- Roberts, R. (2025). Title VII and Religious Accommodations in the Workplace After *Groff v. Dejoy* (2023). *Review of Public Personnel Administration*, 45(1), 201–221. <https://doi.org/10.1177/0734371X241289949>
- Scharffs, B. G. (2020). Conceptualising reasonable accommodation. W: P. T. Babie, N. G. Rochow, & B. G. Scharffs (Red.), *Freedom of Religion or Belief*. Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781788977807.00014>
- Schiek, D., Waddington, L., & Bell, M. (red.). (2007). *Cases, Materials and Text on National, Supranational and International Non-Discrimination Law*. Hart Publishing.
- Shah, P. (2013). Asking about reasonable accommodation in England. *International Journal of Discrimination and the Law*, 13(2–3), 83–112. <https://doi.org/10.1177/1358229113487818>
- Smet, S. (2013). *Eweida, Part II: The Margin of Appreciation Defeats and Silences All*. *strasbourgoobservers.com*.
- Smith, P. (2014). Towards the reasonable accommodation of religious freedom. *The Denning Law Journal*, 26, 281–297. <https://doi.org/10.5750/dlj.v26i0.934>
- Somek, A. (2011). *Engineering equality: An essay on European anti-discrimination law*. Oxford University Press.
- Stychin, C. F. (2009). Faith in the Future: Sexuality, Religion and the Public Sphere. *Oxford Journal of Legal Studies*, 29(4), 729–755. <https://doi.org/10.1093/ojls/gqp016>
- Tushnet, M. (1987). The Emerging Principle of Accommodation of Religion (Dubitante). *Georgetown Law Journal*, 76, 1691.
- Vickers, L. (2007). Religion and belief discrimination in employment: The EU law. Publication Office of the European Communities.
- Vickers, L. (2010). Religious Discrimination in the Workplace: An Emerging Hierarchy? *Ecclesiastical Law Journal*, 12(3), 280–303. <https://doi.org/10.1017/S0956618X10000414>
- Vickers, L. (2016). *Religious Freedom, Religious Discrimination and the Workplace*. Hart Publishing. <https://doi.org/10.5040/9781474203395>
- Waddington, L. (2008). When it is Reasonable for Europeans to Be Confused: Understanding When a Disability Accommodation is „Reasonable” from a Comparative Perspective. *Comparative Labor Law and Policy Journal*. <https://doi.org/10.4324/9781315094861-17>
- Waddington, L. (2011). Time to Extend the Duty to Accommodate Beyond Disability? *NTM/NJCM-Bulletin*, 36(2), 186–198.
- Waddington, L., & Hendriks, A. (2002). The Expanding Concept of Employment Discrimination in Europe: From Direct and Indirect Discrimination to Reasonable Accommodation Discrimination. *International Journal of Comparative Labour Law and Industrial Relations*, 18(4), 403–427.
- Wintemute, R. (2014). Accommodating Religious Beliefs: Harm, Clothing or Symbols, and Refusals to Serve Others. *Modern Law Review*, 77(2), 223–253. <https://doi.org/10.1111/1468-2230.1206>

Obecność mniejszości polskiej na arenie politycznej Litwy

Kantorska Daria

AWPL. Sejm przyjął bezwartościową ustawę o mniejszościach narodowych, która jest „pusta jak wydmuszka”. Pobrane z: <http://www.awpl.lt/?p=29970> (17.03.2026).

AWPL. SPRAWOZDANIE Z kadencji Posłów AWPL-ZChR w Sejmie RL. Pobrane z: <http://www.awpl.lt/?p=29236> (17.03.2026).

AWPL. Statut Akcji Wyborczej Polaków na Litwie – Związku Chrześcijańskich Rodzin. Pobrane z: http://www.awpl.lt/?page_id=49 (17.03.2026).

European Foundation of Human Rights. Sąd Konstytucyjny Republiki Litewskiej orzekł, że Ustawa o pisowni imion i nazwisk, która zezwala na używanie liter „w”, „q” i „x” w dokumentach, nie jest sprzeczna z Konstytucją. Pobrane z: <https://www.efhr.eu/2023/07/06/sad-konstytucyjny-republiki-litewskiej-orzekl-ze-ustawa-o-pisowni-imion-i-nazwisk-ktora-zezwala-na-uzywanie-liter-w-q-i-x-w-dokumentach-nie-je/> (17.03.2026).

European Foundation of Human Rights. Ustawa o mniejszościach narodowych na Litwie przyjęta – symboliczny krok bez kompleksowych rozwiązań i gwarancji praw. Pobrane z: <https://www.efhr.eu/2024/11/08/ustawa-o-mniejszosciach-narodowych-na-litwie-przyjeta-symboliczny-krok-bez-kompleksowych-rozwiazan-i-gwarancji-praw/> (17.03.2026).

Guasti P., Geissel B. (2019). Saward's Concept of the Representative Claim Revisited: An Empirical Perspective. *Politics and Governance*, 7(3), 98-111.

Haxihu S., Alidemaj A. H. (2021). Representative Democracy – its Meaning and Basic Principles. *Acta Universitatis Danubius*, 17(2).

Hołubko W. (2010). Transformacja administracji państw postradzieckich: od totalitaryzmu ku standardom europejskim. *Rocznik Administracji i Prawa*, 1(X), 10.

Hyndle-Hussein J. (2024). Litwa: nowa ustawa o mniejszościach narodowych. Pobrane z: <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2024-11-08/litwa-nowa-ustawa-o-mniejszosciach-narodowych> (17.03.2026).

Konstytucja Republiki Litewskiej, wersja skonsolidowana z 22 maja 2022 r. Pobrane z: https://lrkt.lt/en/about-the-court/legal-information/the-constitution/192?__cf_chl_tk=.0ZUX0vNHDpy.QkjVvlG3AWZme0JUG6dO9dv5.R7cLw-1745751910-1.0.1.1-zFhGyRR34sKi1aXtQ9H7iDU0ea6Tp4MeOy9DRdbo7ms (17.03.2026)

Kuczyńska-Zonik A., Szwed K. (2020), Prawa mniejszości narodowych na Litwie. Warszawa.

Landwehr C., Schäfer A. (2023). The Promise of Representative Democracy: Deliberative Responsiveness. *Res Publica*, 2023.

Lietuvos Respublikos Seimas. Members of the Seimas. Pobrane z: <https://www.lrs.lt> (17.03.2026).

Mansbridge J. (1999). Should Blacks Represent Blacks and Women Represent Women? A Contingent "Yes". *The Journal of Politics*, 61(3), 628-657.

Pitkin H. F. (1972). The Concept of Representation. Kalifornia.

Prelot M (1957). *Institutions politiques et droit constitutionnel*, Paryż.

Stanford Encyclopedia of Philosophy. Political Representation. Pobrane z: <https://plato.stanford.edu/archives/win2008/entries/political-representation/> (17.03.2026).

Szymanek J. (2005). Współczesne rozumienie pojęcia Reprezentacji politycznej (zarys problemu). *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny*, LXVII (2), 224.

Traktat między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Litewską o przyjaznych stosunkach i dobrosąsiedzkiej współpracy, sporządzony w Wilnie dnia 26 kwietnia 1994 r., Dz.U. 1995 nr 15 poz. 71. Pobrane z: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19950150071/O/D19950071.pdf> (17.03.2026).

Ustawa Republiki Litewskiej o Mniejszościach Narodowych, 7 listopada 2024 r., No. XIV-3079. Pobrane z: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/34b38e809d4d11ef955ff95815eb5ce5> (17.03.2026).

Dlaczego w Kodeksie postępowania cywilnego występuje koza? O potrzebach zmian w zakresie ograniczeń egzekucji ze zwierząt

Żukowski Antoni

Chojnacki, T. (2022), Godność dłużnika. Idea godności człowieka a ograniczenia egzekucji sądowej, *Przegląd Prawa Egzekucyjnego*, nr 11.

Cieślak, S. (2022), Zakres ochrony prawnej udzielanej stronom i innym uczestnikom sądowego postępowania egzekucyjnego a wymagania sprawiedliwości proceduralnej, w: *Aksjologia egzekucji sądowej. W poszukiwaniu optymalnego poziomu ochrony praw wierzyciela i dłużnika w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym*, red. S. Cieślak.

Ged, M. (2023), Ograniczenia egzekucji sądowej w sprawach cywilnych.

Jagiela, J. (2022), Ewolucja ograniczeń egzekucji sądowej w prawie polskim, w: *Prawa wierzyciela a ochrona dłużnika w egzekucji sądowej. Teoria i praktyka*, red. H. Bednorz-Godyń, A. Marciniak, Warszawa.

Marciniak, A. (1986), Ograniczenia egzekucji sądowej.

Moszczyńska, U. (2020), Sytuacja prawna zwierzęcia w cywilnym postępowaniu egzekucyjnym, *Przegląd Prawa Egzekucyjnego*, nr 8.

Pietrzykowski, T. (2019), Moralność publiczna a konstytucyjne podstawy ochrony zwierząt, *Studia Prawnicze*, nr 1.

Pogonowski, P. (2022), Ograniczenia egzekucji sądowej cywilnej jako przejaw realizacji polityki prawa, w: *Symbolae Andreae Marciniak dedicatae*, red. J. Jagiela, R. Kulski.

Wybrane kryzysy a dobrostan dzikich zwierząt podczas transportu między ogrodami zoologicznymi w Europie

Michalska Weronika

- Adams, D. B. (1994). Transportation of animals and welfare. *Revue Scientifique et Technique* (International Office of Epizootics), 13(1), 153–169.
- Ballou, J. D., & Foose, T. J. (1996). Demographic and genetic management of captive populations. In D. G. Kleiman (Ed.), *Wild mammals in captivity* (pp. 263–283). University of Chicago Press.
- Bombik, T., Bombik, E., & Biesiada-Drzyzga, B. (2013). Dobrostan zwierząt w aspekcie kryteriów i metod oceny. *Przegląd Hodowlany*, 81(6), 26.
- Bozzo, G., Corrente, M., Testa, G., & Casalino, G. (2021). Animal welfare, health and the fight against climate change: One solution for global objectives. *Agriculture*, 11(12), 1248.
- Brambell, F. W. R., & Technical Committee to Enquire into the Welfare of Animals Kept under Intensive Livestock Husbandry Systems. (1965). Report of the Technical Committee... Animals kept under intensive livestock husbandry systems. HM Stationery Office.
- Broad, S. (2020). Wildlife trade, COVID-19, and zoonotic disease risks. *TRAFFIC*.
- Broom, D. M. (1986). Indicators of poor welfare. *British Veterinary Journal*, 142(6), 524–526.
- Chimde, L. (2020). Review on impacts of COVID-19 pandemic on live animals and dairy product processing industries of the world. *Insights in Veterinary Science*, 4, 18–24.
- Clegg, I. L. (2018). Cognitive bias in zoo animals: An optimistic outlook for welfare assessment. *Animals*, 8(7), 104.
- Cole, J., & Fraser, D. (2018). Zoo animal welfare: The human dimension. *Journal of Applied Animal Welfare Science*, 21, 49–58.
- Dittrich, L. (2007). Der Import von Wildtieren nach Europa – Einführen von der frühen Neuzeit bis zur Mitte des 20. Jahrhunderts. In H. Pechlaner, D. Schratler, & G. Heindl (Eds.), *Tiere unterwegs* (pp. 1–64). Braumüller.
- Escobar-Ibarra, I., Mota-Rojas, D., Gual-Sill, F., Sánchez, C. R., Baschetto, F., & Alonso-Spilsbury, M. (2020). Conservation, animal behaviour, and human–animal relationship in zoos. *Journal of Animal Behaviour and Biometeorology*, 9(2).
- Gardocka, T., Gruszczyńska, A., Maślak, R., & Sergiel, A. (Eds.). (2014). The welfare of animals in zoos and EU legal standards. ELIPSA.
- Grontkowska, A., & Gębska, M. (2017). Wybrane zagadnienia przewozu zwierząt i ich załadunku w gospodarstwie w ocenie rolników. *Roczniki Naukowe Ekonomii Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich*, 104(4), 151–163.
- Johnson, C. (2015). Prisoners in war: Zoos and zoo animals during human conflict 1870–1947 (Master's thesis). Clemson University.
- Kierzkowski, A. (2012). Wybrane aspekty lotniczego transportu zwierząt w świetle przepisów IATA Live Animals Regulations. *Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej. Seria Transport*, 75, 31–37.
- Kokocińska, A., & Kaleta, T. (2016). Znaczenie etologii w naukach o dobrostanie zwierząt. *Roczniki Naukowe Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego*, 12(1), 49–62.
- Konkoł, D., & Cholewińska, P. (2019). Kryteria i metody oceny dobrostanu gadów. *Życie Weterynaryjne*, 94(3).
- Kruszewicz, A. (2011). Rola ogrodów zoologicznych w ratowaniu ginących gatunków i poprawianiu dobrostanu zwierząt nieudomowionych. *Przegląd Hodowlany*, 11, 8–9.
- Krzemiński, J. (2015). Dlaczego człowiek zagraża przyrodzie? *Czasopismo Panda*, 25, 18–21.
- Linhardt, P., Adams, D., & Voracek, T. (2008). The international transportation of zoo animals: Conserving biological diversity and protecting animal welfare. *Veterinaria Italiana*, 44(1), 49–57.
- Mellor, D. J., Beausoleil, N. J., Littlewood, K. E., McLean, A. N., McGreevy, P. D., Jones, B., & Wilkins, C. (2020). The 2020 five domains model. *Animals*, 10(10), 1870.
- Moss, R. (1994). International transport of animals: Problems relating to disease, welfare and stress. *Revue Scientifique et Technique*, 13(1), 31–66.
- Naderi, M., Khoshdel, A. R., Sharififar, S., et al. (2023). Respond quickly and effectively! *Journal of Education and Health Promotion*, 12, 383.
- Norton, B. G., Hutchins, M., Maple, T., & Stevens, E. (Eds.). (1995). *Ethics on the ark*. Smithsonian Institution.
- Otwinowski, W. (2010). Kryzys i sytuacja kryzysowa. *Edukacja dla Bezpieczeństwa*, 2, 83–89.
- Pohlin, F., Hooijberg, E., & Meyer, L. (2021). Challenges to animal welfare during transportation of wild mammals: A review (1990–2020). *Journal of Zoo and Wildlife Medicine*, 52, 1–13.
- Rychard, A. (2014). Konflikt i przystosowanie. In W. Adamski (Ed.), *Fenomen Solidarności i zmiana ustroju* (pp. 63–78). IFIS PAN.
- Whitham, J. C., & Wielebnowski, N. (2013). New directions for zoo animal welfare science. *Applied Animal Behaviour Science*, 147(3–4), 247–260.

Pacyfizm w rozwoju nauk o bezpieczeństwie

Bado Błażej

- Beck, U. (2013). *Risk society: Towards a new modernity*. Sage Publishing.
- Booth, K. (1991). Security and emancipation. *Review of International Studies*, 17(4), 313–326.
- Brock, P. (1968). *Pacifism in Europe to 1914*. Princeton University Press.
- Brock, P., & Young, N. (1999). *Pacifism in the twentieth century*. Syracuse University Press.
- Buzan, B., Wæver, O., & de Wilde, J. (1998). *Security: A new framework for analysis*. Lynne Rienner.
- Ceadel, M. (1996). Ten distinctions for peace historians. In H. L. Dyck (Ed.), *The pacifist impulse in historical perspective* (pp. 17–35). University of Toronto Press.
- Dyck, H., & Rossos, A. (2007). Peter Brock (1920–2006). *Canadian Slavonic Papers/Revue canadienne des slavistes*, 49(1–2), 1–4.
- Galtung, J. (1969). Violence, peace, and peace research. *Journal of Peace Research*, 6(3), 167–191.
- Giddens, A. (1991). *Modernity and self-identity: Self and society in the late modern age*. Polity Press.
- Inglehart, R. (1997). *Modernization and postmodernization: Cultural, economic, and political change in 43 societies*. Princeton University Press.
- Newman, E. (2010). Critical human security studies. *Review of International Studies*, 36(1), 77–94.
- Tarrow, S. (2011). *Power in movement: Social movements and contentious politics*. Cambridge University Press.

Contested Publics. Media, Mobility and Lived Experience

chair: dr hab. Mikołaj Pawlak, prof. ucz.

The Role of SEO and SEO Specialists in Media, Agencies, and E-commerce: Literature Review and Research Gap in Polish Discourse

Wojnowski Bartłomiej

- Al-Ababneh, H. A., Abu Dalbough, M. A., Zawaideh, F. H., Anoprienko, A., & Ibragimkhalilova, T. (n.d.). SEO: Features, Specific and Development Trends in Marketing. II INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF REGIONAL INFRASTRUCTURE (ISSDRI 2022), Yekaterinburg, Russian Federation. <https://elibrary.ru/item.asp?id=60948724>
- Al-Qahtani, N. H., & Al-Qahtani, T. H. (2022). Optimal Search engine Marketing Strategy Customer Behaviour (Case Studies from Saudi Arabia). *Journal of Economic, Administrative and Legal Sciences*, 6(7), 143–162. <https://doi.org/10.26389/ajsrp.q131021>
- Aswani, R., Kar, A. K., Ilavarasan, P. V., & Dwivedi, Y. K. (2017). Search engine marketing is not all gold: Insights from Twitter and SEO Clerks. *International Journal of Information Management*, 38(1), 107–116. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2017.07.005>
- Bataineh, A. Q., Qasim, D., Idris, M., & Abu-AlSondos, I. A. (2025). The evolution of SEO strategies: from keywords to user experience in private universities of Jordan. *Cogent Business & Management*, 12(1). <https://doi.org/10.1080/23311975.2025.2491678>
- Bueno, T., & Reino, L. S. A. (2019). SEO no jornalismo: títulos testáveis e suas implicações. *Estudos Em Jornalismo E Mídia*, 16(2), 98–112. <https://doi.org/10.5007/1984-6924.2019v16n2p98>
- Crespo, J. M. (2025). The Evolution of Link Building in 2025. In kaggle.com. Interamplify. Retrieved October 29, 2025, from <https://www.kaggle.com/datasets/juanmiguelcrespo/the-evolution-of-link-building-in-2025>
- Cushman, M. (n.d.). Search Engine Optimization: What is it and why should we care? *Research and Practice in Thrombosis and Haemostasis*, 2(2), 180–181. <https://doi.org/10.1002/rth2.12098>
- Ćwiertniak, R., & Wikowska, K. (2023). Optymalizacja SEO w e-commerce: kluczowe czynniki i ich rola w skutecznym marketingu treści. *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Ekonomii I Informatyki W Krakowie*, 1(19), 14–45. <https://doi.org/10.60154/zeszytynaukowewsei.2023.19.01>
- Dick, M. (2011). SEARCH ENGINE OPTIMISATION IN UK NEWS PRODUCTION. *Journalism Practice*, 5(4), 462–477. <https://doi.org/10.1080/17512786.2010.551020>
- Dwivedi, Y. K., Ismagilova, E., Hughes, D. L., Carlson, J., Filieri, R., Jacobson, J., Jain, V., Karjaluoto, H., Kefi, H., Krishen, A. S., Kumar, V., Rahman, M. M., Raman, R., Rauschnabel, P. A., Rowley, J., Salo, J., Tran, G. A., & Wang, Y. (2020). Setting the future of digital and social

media marketing research: Perspectives and research propositions. *International Journal of Information Management*, 59, 102168. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2020.102168>

Dwivedi, Y. K., Kshetri, N., Hughes, L., Slade, E. L., Jeyaraj, A., Kar, A. K., Baabdullah, A. M., Koohang, A., Raghavan, V., Ahuja, M., Albanna, H., Albashrawi, M. A., Al-Busaidi, A. S., Balakrishnan, J., Barlette, Y., Basu, S., Bose, I., Brooks, L., Buhalis, D., . . . Wright, R. (2023). Opinion Paper: “So what if ChatGPT wrote it?” Multidisciplinary perspectives on opportunities, challenges and implications of generative conversational AI for research, practice and policy. *International Journal of Information Management*, 71, 102642. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2023.102642>

Escandell-Poveda, R., Papí-Gálvez, N., & Iglesias-García, M. (2022). Competences of SEO specialists: a perspective from the labor market. Technical note. *El Profesional De La Informacion*. <https://doi.org/10.3145/epi.2022.sep.13>

Gavrilova, D. A. (2012). SEO works for PR (S. G. Efa, Trans.). *PR И РЕКЛАМА: ТРАДИЦИИ И ИННОВАЦИИ*, 7–2, 264–266. <https://elibrary.ru/item.asp?id=22647240>

Giometakis, D. (2023). Semantic search engine optimization in the news media industry: Challenges and impact on media outlets and journalism practice in Greece. *Social Media + Society*, 9(3). <https://doi.org/10.1177/20563051231195545>

Giometakis, D., Karypidou, C., & Veglis, A. (2019). SEO inside Newsrooms: Reports from the Field. *Future Internet*, 11(12), 261. <https://doi.org/10.3390/fi11120261>

Giometakis, D., & Veglis, A. (2015a). Employing search engine optimization techniques in online news articles. *Studies in Media and Communication*, 3(1). <https://doi.org/10.11114/smc.v3i1.683>

Giometakis, D., & Veglis, A. (2015b). Investigating search engine optimization factors in media websites. *Digital Journalism*, 4(3), 379–400. <https://doi.org/10.1080/21670811.2015.1046992>

Iredale, S., & Heinze, A. (2016). Ethics and Professional Intimacy Within the Search Engine Optimisation (SEO) Industry. In *IFIP advances in information and communication technology* (pp. 106–115). https://doi.org/10.1007/978-3-319-44805-3_9

Jastrzębska, E. (2024). The Wpływ SEO (Search Engine Optimization) wyszukiwarek internetowych na rozwój AI. *Zagadnienia Informacji Naukowej - Studia Informacyjne (ZIN - Studia Informacyjne)*, 62(2), 49–76. <https://doi.org/10.36702/zin2024.02.02>

Khan, M. N. A., & Mahmood, A. (2018). A distinctive approach to obtain higher page rank through search engine optimization. *Sadhana*, 43(3). <https://doi.org/10.1007/s12046-018-0812-3>

Kritzing, W. T., & Weideman, M. (2013). Search Engine Optimization and Pay-per-Click Marketing Strategies. *Journal of Organizational Computing and Electronic Commerce*, 23(3), 273–286. <https://doi.org/10.1080/10919392.2013.808124>

Lewandowski, D., & Schultheiß, S. (2022). Public awareness and attitudes towards search engine optimization. *Behaviour and Information Technology*, 42(8), 1025–1044. <https://doi.org/10.1080/0144929x.2022.2056507>

Mahmutović, K. (2024). The state of SEO of e-commerce websites that sell electronics in Bosnia and Herzegovina and the impact of SEO factors on traffic and revenue. *Ekonomski Vjesnik*, 37(2), 265–284. <https://doi.org/10.51680/ev.37.2.5>

Malaga, R. A. (2008). Worst practices in search engine optimization. *Communications of the ACM*, 51(12), 147–150. <https://doi.org/10.1145/1409360.1409388>

Malaga, R. A. (2010). Search Engine Optimization—Black and White hat approaches. In *Advances in computers* (pp. 1–39). [https://doi.org/10.1016/s0065-2458\(10\)78001-3](https://doi.org/10.1016/s0065-2458(10)78001-3)

MordorIntelligence. (2025). SEO Market Size & Share Analysis - Industry Research Report - Growth Trends, 2030. In mordorintelligence.com. Retrieved October 29, 2025, from <https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/seo-market>

Pérez-Montoro, M., & Codina, L. (2016). SEO for Content-Intensive Sites. In *Navigation Design and SEO for Content-Intensive Websites: A Guide for an Efficient Digital Communication* (pp. 125–137). <https://doi.org/10.1016/b978-0-08-100676-4.00006-7>

Rangaswamy, A., Giles, C. L., & Seres, S. (2009). A Strategic Perspective on Search Engines: thought candies for practitioners and researchers. *Journal of Interactive Marketing*, 23(1), 49–60. <https://doi.org/10.1016/j.intmar.2008.10.006>

Rathore, B. (2016). Usage of AI-Powered marketing to advance SEO strategies for optimal search engine rankings. *Eduzone International Peer Reviewed/Refereed Academic Multidisciplinary Journal*, 05(01), 30–35. <https://doi.org/10.56614/eiprmj.v5i1y16.300>

Richmond, S. (2008). How SEO is changing journalism. *British Journalism Review*, 19(4), 51–55. <https://doi.org/10.1177/0956474808100865>

Roumeliotis, K. I., Tselikas, N. D., & Tryfonopoulos, C. (2022). Greek Hotels’ web traffic: A comparative study based on search engine optimization techniques and technologies. *Digital*, 2(3), 379–400. <https://doi.org/10.3390/digital2030021>

Rowley, J. (2008). Understanding digital content marketing. *Journal of Marketing Management*, 24(5–6), 517–540. <https://doi.org/10.1362/026725708x325977>

Sánchez-Rivero, M., Gutiérrez-Fernández, M., Fernández-Torres, Y., & Gallego-Sosa, C. (2023). A gender-oriented analysis of digital skills and ICT use intensity in tourism companies in Extremadura (Spain). *Gender in Management an International Journal*, 39(2), 239–254.

<https://doi.org/10.1108/gm-04-2022-0147> Sen, R. (2005). Optimal Search engine Marketing strategy. *International Journal of Electronic Commerce*, 10(1), 9–25. <https://doi.org/10.1080/10864415.2005.11043964> Sheffield, J. P. (2020). Search Engine Optimization and Business Communication instruction: Interviews with experts. *Business and Professional Communication Quarterly*, 83(2), 153–183. <https://doi.org/10.1177/2329490619890335> Shih, B., Chen, C., & Chen, Z. (2012). Retracted: An empirical study of an internet marketing strategy for search engine optimization. *Human Factors and Ergonomics in Manufacturing & Service Industries*, 23(6), 528–540. <https://doi.org/10.1002/hfm.20348> Shnaider, A. A. (2022). Mass Media Trends: Implementation of AI, ML, SEO and data journalism in the worldwide media landscape. *Vestnik NSU Series History and Philology*, 21(6), 59–68. <https://doi.org/10.25205/1818-7919-2022-21-6-59-68> Spinuzzi, C. (2010). Secret sauce and snake oil: Writing monthly reports in a highly contingent environment. *Written Communication*, 27(4), 363–409. <https://doi.org/10.1177/0741088310380518> Strzelecki, A. (2025). SEO w praktyce. Wydawnictwo Helion. Vyas, C. (2019). Evaluating state tourism websites using Search Engine Optimization tools. *Tourism Management*, 73, 64–70. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2019.01.019> Yalçın, N., & Köse, U. (2010). What is search engine optimization: SEO? *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 9, 487–493. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.12.185> Yang, Z., Shi, Y., & Wang, B. (2015). Search engine marketing, financing ability and firm performance in e-commerce. *Procedia Computer Science*, 55, 1106–1112. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2015.07.078> Zhang, S., & Cabage, N. (2016). Search Engine Optimization: Comparison of link building and social sharing. *Journal of Computer Information Systems*, 57(2), 148–159. <https://doi.org/10.1080/08874417.2016.1183447> Ziakis, C., Vlachopoulou, M., Kyrkoudis, T., & Karagkiozidou, M. (2019). Important factors for improving Google Search rank. *Future Internet*, 11(2), 32. <https://doi.org/10.3390/fi11020032> КОРОЛЕВ, В. О. (2020). СОВРЕМЕННЫЕ ОСОБЕННОСТИ и МЕТОДЫ ПОДГОТОВКИ SEO-СПЕЦИАЛИСТА. НАУКА XXI ВЕКА: АКТУАЛЬНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ, 1–2, 115–120. <https://elibrary.ru/item.asp?id=43795500>

Evolving Narratives of Refugees: A Longitudinal Topic Modeling Study of Polish Public Television Evening News “Wiadomości”

Nawrocka Maria

Blei, D. M., & Lafferty, J. D. (2006). Dynamic topic models. *Proceedings of the 23rd International Conference on Machine Learning - ICML '06*, 113–120. Greussing, E., & Boomgaarden, H. G. (2017). Shifting the refugee narrative? An automated frame analysis of Europe's 2015 refugee crisis. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 43(11), 1749–1774. Grimmer, J., Roberts, M. E., & Stewart, B. M. (2022). *Text as Data: A New Framework for Machine Learning and the Social Sciences*. Princeton university press. Krzyżanowski, M., Triandafyllidou, A., & Wodak, R. (2018). The Mediatization and the Politicization of the “Refugee Crisis” in Europe. *Journal of Immigrant & Refugee Studies*, 16(1–2), 1–14.

Healing, Trust, Security – Health Behaviour of Polish Migrants in the Netherlands

Skiba-Filiks Anna

Giddens, A. (1984) *The Constitution of Society. Outline of the Theory of Structuration*. University of California Press. Giddens, A. (1990) *The Consequences of Modernity*. Polity Press. Giddens, A. (1991) *Modernity and Self -Identity*. Polity Press. González-Vázquez, T., Pelcastre-Villafuerte, B. E. and Taboada, A. (2016) Surviving the distance: The transnational utilization of traditional medicine among Oaxacan migrants in the US, *Journal of Immigrant and Minority Health*, 18, 5, 1190–1198. <https://doi.org/10.1007/s10903-015-0245-6>. Leslie, C. (1980) Medical Pluralism in a World Perspective. *Social Science & Medicine. Part B: Medical Anthropology* 14.4: 191-195.

Phillimore, J., Bradby, H., Knecht, M., Padilla, B., Pemberton, S. (2019) Bricolage as Conceptual Tool for Understanding Access to Healthcare in Superdiverse Populations. *Social Theory & Health* 17 (2): 231–52. <https://doi.org/10.1057/s41285-018-0075-4>.

Transforming Ritual. May Day in Berlin and Warsaw after 1989

Downarowicz Paweł

- Bernhard, M., & Kubik, J. (2014). A theory of the politics of memory. In J. Kubik & M. Bernhard (Eds.), *Twenty years after communism* (pp. 7–34). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199375134.003.0002>
- Braun, H. D. (Ed.). (1991). *Vergangene Zukunft. 1. Mai. Mutationen eines Feiertags*. Transit-Buchverl.
- Daniszewski, T. (1950). 1 maja, 60 lat święta międzynarodowej solidarności: na podstawie materiałów i dokumentów. Książka i Wiedza.
- Harvey, D. (2006). Neo-liberalism as creative destruction. *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography*, 88(2), 145–158. <https://doi.org/10.1111/j.0435-3684.2006.00211.x>
- Helbrecht, I., Izsák, É., Dirksmeier, P., Berki, M., & Schlueter, S. (2017). The changing nature of labour protest: Comparing the fragmentation of protest rituals on May 1st in Berlin and Budapest. *Hungarian Geographical Bulletin*, 66(2), Article 2. <https://doi.org/10.15201/hungeobull.66.2.1>
- McGrath, M. A. (2003). The evolution, transformation, and demise of a ritual: The case of May Day. In C. C. Otnes & T. M. Lowrey (Eds.), *Contemporary consumption rituals: A research anthology* (pp. 83–98). Lawrence Erlbaum Associates.
- Reiter, H. (2016). The origins of May Day: History and memory. In A. Peterson (Ed.), *The ritual of May Day in Western Europe: Past, present and future*. Routledge.
- Sewell, W. H. (2005). Historical events as transformations of structures: Inventing revolution at the Bastille. In W. H. Sewell, *Logics of history: Social theory and social transformation*. University of Chicago Press.
- Tilly, C. (2006). *Regimes and repertoires*. University of Chicago Press.

Musk, DOGE and Disinformation: The Case of Legal Instrumentalism

Korczak-Kubalski Igor

- Bivens, J. (2025). The economic effects of rapid federal downsizing. In G. Gensler, S. Johnson, U. Panizza, & B. Weder di Mauro (Eds), *The Economic Consequences of The Second Trump Administration: A Preliminary Assessment* (pp. 99–116). CEPR Press.
- Gao, L., Zhu, P., Bei, D., & Guo, K. (2025). Elon Musk and the 2024 U.S. Presidential Election: Assessing media influence, campaign dynamics, and public opinion. *Procedia Computer Science*, 266, 1248–1258.
- Kellner, D. (2025). The Musk–Trump Alliance: Co-Presidents, Partners in Crime, and Destroyers of Democracy. In A. Akande (Ed.), *America in Crisis* (pp. 147–165). Springer Nature Switzerland.
- Marisam, J. (2025). DOGE’s Matrix Structure and Presidential Power. *University of Louisville Law Review*, 64(1), 77–98.
- Roberge, J., Chartier-Edwards, N., & Galaretta, V. (2026). DOGE Blitzkrieg: On Musk’s artificial intelligence statecraft. *Science as Culture*, 1–14.
- Sholette, K. (2010). The American Czars. *Cornell Journal of Law and Public Policy*, 20(1), 219–241

Panel 2

Miasto, pamięć i produkcja wiedzy w przestrzeni

osoba prowadząca: prof. dr hab. Mirosława Czerny

Krajobraz pamięci drugowojennej w przestrzeni miejskiej Berlina

Słyś Sara

- Azaryahu, M., Foote, K. (2008). Historical space as narrative medium: On the configuration of spatial narratives of time at historical sites. *GeoJournal*, 73, 179–194.
- Azaryahu, M. (2011). The politics of commemorative street renaming: Berlin 1945–1948. *Journal of Historical Geography*, 37, 483–492.
- Drozdowski, D. (2014). Using history in the streetscape to affirm geopolitics of memory. *Political Geography*, 42, 66–78.
- Drozdowski, D., i in. (2016). Geographies of memory, place and identity: Intersections in remembering war and conflict. *Geography Compass*, 10(11), 447–456.
- Erőss, Á. (2016). “In memory of victims”: Monument and counter-monument in Liberty Square, Budapest. *Hungarian Geographical Bulletin*, 65(3), 237–254.
- Evans, M. (2006). Memories, monuments, histories: The re-thinking of the Second World War since 1989. *National Identities*, 8(4), 317–348.
- Foote, K. (1990). To remember and forget: Archives, memory, and culture. *American Archivist*, 53, 378–392.
- Gould, M. R., Silverman, R. E. (2013). Stumbling upon history: Collective memory and the urban landscape. *GeoJournal*, 78, 791–801.
- Inglis, K. S. (1992). War memorials: Ten questions for historians. *Guerres mondiales et conflits contemporains*, (167), 5–21.
- Kosher, R. (1998). *Germany's transient pasts: Preservation and national memory in the twentieth century*. Chapel Hill, NC: University of North Carolina Press.
- Macdonald, S. (2021). *Krainy pamięci. O dziedzictwie i tożsamości we współczesnej Europie* (R. Kusek, Trans.). Kraków: Universitas.
- Mälksoo, M. (2009). The memory politics of becoming European: The East European subalterns and the collective memory of Europe. *European Journal of International Relations*, 15(4), 653–680.
- Nora, P. (1989). Between memory and history: Les lieux de mémoire. *Representations*, (26), 7–24.
- Pendzik, S., i in. (2024). Deconstructing the past, constructing the future: Perception of the Holocaust by German youth. In N. Sajjani & D. R. Johnson (Eds.), *Trauma-informed drama therapy: Transforming clinics, classrooms, and communities*. Springfield, IL: Charles C. Thomas.
- Silver, H. (2006). Introduction: Social integration in the “new” Berlin. *German Politics & Society*, 24(4), 1–48.
- Stangl, P. (2003). The Soviet war memorial in Treptow, Berlin. *Geographical Review*, 93(2), 213–236.
- Stangl, P. (2006). Restoring Berlin's Unter den Linden: Ideology, world view, place and space. *Journal of Historical Geography*, 32, 352–376.
- Stangl, P. (2008). The vernacular and the monumental: Memory and landscape in post-war Berlin. *GeoJournal*, 73(3), 245–253.
- Wertsch, J. V. (2008). Collective memory and narrative templates. *Social Research: An International Quarterly*, 75(1), 133–156.
- Wüstenberg, J. (2006). Berlin's changing memory landscape: New scholarship in German and English. *German Politics & Society*, 24(2), 82–88.
- Ziemer, K. (2011). Kultura pamięci i wspomnień w Niemczech po drugiej wojnie światowej. *Atheneum*, 28.

Galerie muralowe jako narzędzie tematycznego placemakingu: studium przypadku Warszawy

Rogovoy Ivan

- Abarca J., 2015, Graffiti, street art, and gentrification, [w:] GRAFFICITY. Visual Practices and Contestations in Urban Spaces, Herstellung: Ferdinand Schöningh GmbH & Co. KG, Paderborn, Niemcy, 221-233;
- Augé, M., 2010, Nie-miejsca. Wprowadzenie do antropologii nadnowoczesności. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Bańka P., 2015, Społeczny przekaz murali w przestrzeni miejskiej, Zeszyty Studenckiego Ruchu Naukowego UJK, 23, Uniwersytet im. Jana Kochanowskiego, Kielce, s. 27–36;
- Bazarnik K., 2018, Verbo-visual rhetoric of Belfast murals, Przegląd, 3(37), s. 381–395, DOI: 10.4467/20843860PK.18.021.10106;
- Bofkin L., 2014, Concrete Canvas: How Street Art Is Changing the Way Our Cities Look, Cassell, London;
- Campos R., Sequeira Á., 2020, Urban Art touristification: The case of Lisbon, Tourist Studies, 20(2), s. 182–202, DOI: 10.1177/1468797619873108;
- Carr S., Francis M., Rivlin L.G., Stone A.M., 2009, Public Space, University Press, Cambridge
- Coleman N., 2024, Lefebvre dla architektów, Narodowy Instytut Architektury i Urbanistyki, Warszawa
- Duchowski i in., 2016, Mury. Diagnoza dynamiki środowiska twórców malarstwa monumentalnego, NCK, Warszawa
- Dymna E., Rutkiewicz M., 2009, Polski Outdoor. Reklama w przestrzeni publicznej, Klucze, Warszawa
- Dymna E., Rutkiewicz M., 2010, Polski street art. Carta Blanca, Warszawa
- Dymna E., Rutkiewicz M., 2012, Polski street art: Część 2: Między anarchią a galerią, Carta Blanca, Warszawa
- Eco U., 1996, Nieobecna struktura, Wydawnictwo KR, Warszawa
- Eco U., 2007, Sztuka, Wydawnictwo M, Kraków;
- García-Gayo E., Giner-Cordero E., 2021, Crossroads: Urban Murals and Their Relationship to Memory, Tourism and the Possibility of Conservation and Restoration, [w:] Cultural and Creative Mural Spaces, Springer International Publishing: Cham, Switzerland, s. 183–207
- Harvey, D., 2008., The Right to the City, New Left Review, 53, s. 23–40
- Jażdżewska I., 2017, Mural jako atrakcja turystyczna w mieście poprzemysłowym – przykład Łodzi, Turyzm, 27(2), s. 45–57
- Laskowski P., 2012, Street art. w służbie rewolucji, Krakowskie Studia Międzynarodowe, IX, 1, s. 83–103;
- Lefebvre H., 2015, Proizvodstvo prostranstva, Strelka Press, Moskwa
- Lisowski A., 2003, Koncepcje przestrzeni w geografii człowieka, Uniwersytet Warszawski, Warszawa;
- Maik W., 2011, Przestrzeń publiczna w mieście: pojęcie, ujęcia badawcze, funkcje i zjawiska, [w:] I. Jażdżewska (red.), Konwersatorium wiedzy o mieście, Łódź, s. 9–14
- McCormick J., Jarman N., 2005, Death of a mural, Journal of Material Culture, 10(1), s. 49–71;
- Montenegro A., 2025, Muralism, Graffiti, and Gentrification in Los Angeles: Nuances of a Radical Imagination, Visual Arts Research, Volume 51, s.78-91;
- Olishevskaya Y., 2020, Murals as the newest tourist resources: the case of Kyiv, Journal of Geology, Geography and Geoecology. Vol. 29(2), s. 364–376
- Silberberg, S., 2013, Places in the Making: How placemaking builds places and communities. MIT Department of Urban Studies and Planning.
- Trzepacz P., 2023, Murale i street art. w przestrzeni miasta. Przypadek Krakowa, Prace geograficzne, 173, s. 231–256;
- Tuan, Y.-F., 1987, Przestrzeń i miejsce. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy

Atlas geograficzny jako narzędzie kształtowania społeczeństwa

Wereszczyński Marcin

- Anderson, B. (1991). Imagined communities: Reflections on the origin and spread of nationalism. Verso.
- Blacksell, M. (2006). Political geography. Routledge.
- Herb, G. H. (1997). Under the map of Germany: Nationalism and propaganda 1918–1945. Routledge.
- Monmonier, M. (1996). How to lie with maps. University of Chicago Press.
- Muehlenhaus, I. (2010). Lost in visualization: Using quantitative content analysis to identify, measure, and categorize political cartographic manipulations. Cartographic Perspectives, (66), 7–25.
- Muehlenhaus, I. (2011). Genealogy that counts: Using content analysis to explore the evolution of persuasive cartography. Cartographica, 46(1), 28–40.
- Solarz, M. W. (2015). The end of geography and the power of maps. Geography, 100(3), 169–173.
- Winichakul, T. (1994). Siam mapped: A history of the geo-body of a nation. University of Hawaii Press.
- Wood, D. (1992). The power of maps. Guilford Press.

Historia i rekonstrukcja księgozbioru Polskiego Towarzystwa Filozoficznego

Rokicka Renata

- (2026, 12 marca) Statut Polskiego Towarzystwa Filozoficznego. <https://ptfilozofia.pl/statut-polskiego-towarzystwa-filozoficznego/>.
- (2026, 12 marca). Historia. Polskie Towarzystwo Filozoficzne. Zarząd Główny. <https://ptfilozofia.pl/historia/>.
Archiwum Połączonych Bibliotek WFiS UW, IFiS PAN i PTF.
- Dymarski Z., Urbańska-Brożek M. (2020), Stan i rozwój instytucji filozoficznych w Polsce w latach 1897-1939. Karto-Teka Gdańska, 2(7), 3-9.
- Handelsman H. (1959). Biblioteka Filozoficzna w Warszawie oraz zagadnienie wolnego dostępu do pól (oparte częściowo na doświadczeniach Biblioteki Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Warszawskiego). Bibliotekarz. 9, 266-271.
- Jadczak R. (1995). Polskie Towarzystwo Filozoficzne 1904-1994. Ruch Filozoficzny: poświęcony wszelkiego rodzaju informacjom o ruchu filozoficznym w kraju i zagranicą, 2, 275-278.
- Jadczak R. (1999). Polskie Towarzystwo Filozoficzne we Lwowie. W: B. Markiewicz, J.J. Jadacki, R. Jadczak (red.), Polskie Towarzystwo Filozoficzne czyli z dziejów filozofii jako nauki instytucjonalnej, Warszawa: Wydawnictwo PTF.
- Jasińska, A. Ratajczak, Ł. (2026, 12 marca). Historia Połączonych Bibliotek. Strona Połączonych Bibliotek WFiS UW, IFiS PAN i PTF, <https://polaczonebiblioteki.uw.edu.pl/index.php/strona-glowna/biblioteka/historia-polaczonych-bibliotek/>
- Kotarbiński T. (1914-1918). Warszawski Instytut Filozoficzny. Ruch Filozoficzny, 9-10, 237-240.
- Księga pamiątkowa Polskiego Towarzystwa Filozoficznego we Lwowie: 12.II.1904-12.II.1929 (1931). Lwów: Polskie Towarzystwo Filozoficzne.
- Lubecki K., Straszewski M. (1911). Drugie sprawozdanie Towarzystwa Filozoficznego w Krakowie za rok 1910, W: W. Rubczyński, Stosunek filozofii do nauk szczegółowych. W dodatku Sprawozdanie Tow. Filozoficznego za R. 1911, Kraków: Towarzystwo Filozoficzne.
- Łuszek A. (2021). Polskie czasopisma filozoficzne w okresie międzywojennym – szkic. Z Badań nad Polskimi Księgozbiórami Historycznymi, t. 15, z. 4, 461-486.
- Markiewicz B., Jadacki J.J., Jadczak R. (1999). Polskie Towarzystwo Filozoficzne czyli z dziejów filozofii jako nauki instytucjonalnej, Warszawa: Wydawnictwo PTF.
- Miziołek J. (2026, 12 marca). Wojna i zadośćuczynienie. Straty wojenne Warszawy i etyczne podstawy rekompensaty. Wszystko co Najważniejsze. <https://wszystkoconajwazniejsze.pl/prof-jerzy-miziolek-wojna-i-rekompensaty-od-niemiec/>
- Schaff A. (1997). Moje spotkania z nauką polską, Warszawa: Polska Oficyna Wydawnicza.
- Sordylowa B. (1990). Towarzystwa naukowe i upowszechniające naukę działające w przeszłości na ziemiach polskich. Cz. 1, Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Sordylowa B. (1994). Towarzystwa naukowe i upowszechniające naukę działające w przeszłości na ziemiach polskich. Cz. 2, Warszawa : Biblioteka PAN.
- Sordylowa B. (2001). Towarzystwa naukowe i upowszechniające naukę działające w przeszłości na ziemiach polskich. Cz. 3, Warszawa : Biblioteka PAN.
- Sordylowa B. (2004). Towarzystwa naukowe działające obecnie w Polsce, Warszawa : Biblioteka PAN.
- Spis publikacji Krakowskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Filozoficznego przekazanych do Połączonych Bibliotek.
- Sprawozdania z działalności Biblioteki z lat 1962-2023.
- Sprawozdania Z życia Polskiego Towarzystwa Filozoficznego publikowane na łamach poszczególnych numerów kwartalnika „Ruch Filozoficzny”.
- Sprawozdanie Polskiego Towarzystwa Filozoficznego we Lwowie za lata 1904-1911, 1913-1914, 1916-1917, Lwów : Polskie Towarzystwo Filozoficzne.
- Sprawozdanie Towarzystwa Filozoficznego w Krakowie za lata 1909-1910, 1912, 1914-1916, Kraków : Nakładem Towarzystwa Filozoficznego.
- Statut Towarzystwa Filozoficznego w Krakowie (1909). Kraków : nakładem Towarzystwa.
- Tatarkiewicz W. (1948). Pięćdziesiąt lat filozofii w Warszawie. Przegląd Filozoficzny, 1-3, 3-14.
- Wrona G. (1993). Biblioteki i księgozbiory krakowskich towarzystw naukowych do roku 1917. Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP w Krakowie. Prace Bibliotekoznawcze, 7 (155), 25-40.
- Wrona G. (1994). Towarzystwa naukowe w Krakowie w latach 1845-1939, Kraków: Wydawnictwo Naukowe WSP.

„Żył życiem swojej biblioteki”. Janusz Krajewski (1908-2000) oraz jego spuścizna i księgozbiór

Jarzyńska Katarzyna

Akta Janusza Krajewskiego z Archiwum UW.

Archiwum Janusza Krajewskiego w Połączonych Bibliotekach.

Archiwum Połączonych Bibliotek WFiS UW, IFiS PAN i PTF.

(2023, May 18). Janusz Krajewski, Powstańcze Biogramy, <https://www.1944.pl/powstancze-biogramy/janusz-krajewski,24126.html>.

Handelsman H. (1959). Biblioteka Filozoficzna w Warszawie oraz zagadnienie wolnego dostępu do półek (oparte częściowo na doświadczeniach Biblioteki Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Warszawskiego). *Bibliotekarz*. 9, 266-271.

Jarzyńska K. (2025). „Opiekun wszystkich filozofów i socjologów” Janusz Krajewski (1908–2000) i jego praca na rzecz organizacji Połączonych Bibliotek WFiS UW, IFiS PAN i PTF, „*Studia Philosophica Wratislaviensia*”, 20: 4, 137-166.

Jasińska, A. Ratajczak, Ł. (2023, May 18). Historia Połączonych Bibliotek. Strona Połączonych Bibliotek WFiS UW, IFiS PAN i PTF, <https://polaczonebiblioteki.uw.edu.pl/index.php/strona-glowna/biblioteka/historia-polaczonych-bibliotek/>

Pelc, J. (2000). Nad trumną Janusza Krajewskiego, „*Przegląd Filozoficzny*”, 3 (35), 279-282.

Schaff A. (1997). *Moje spotkania z nauką polską*, Warszawa: Polska Oficyna Wydawnicza.

Sprawozdania z działalności Połączonych Bibliotek z lat 1962-1973.

Social experience and its limits

chair: dr Ewelina Biczyska

Patriarchal Family Culture and Mental Health in Emerging Adulthood

Starowicz Anna

Arnett, J. J. (1995). Broad and narrow socialization: The family in the context of a cultural theory. *Journal of Marriage and the Family*, 617-628. doi.org/10.2307/353917

Benstead, L. J. (2021). Conceptualizing and measuring patriarchy: The importance of feminist theory. *Mediterranean Politics*, 26(2), 234–240. <https://doi.org/10.1080/13629395.2020.1729627>

Kaçar-Başaran, S., & Kızıltepe, R. (2025). Associations of childhood maltreatment and emotion dysregulation with internalizing and externalizing symptoms: a transdiagnostic model. *Journal of Family Violence*, 1-12. <https://doi.org/10.1007/s10896-025-00919-9>

Kotov, R., Krueger, R. F., Watson, D., Achenbach, T. M., Althoff, R. R., Bagby, R. M., ... & Zimmerman, M. (2017). The Hierarchical Taxonomy of Psychopathology (HiTOP): A dimensional alternative to traditional nosologies. *Journal of Abnormal Psychology*, 126(4), 454. <https://doi.org/10.1037/abn0000258>

Repetti, R. L., Taylor, S. E., & Seeman, T. E. (2002). Risky families: family social environments and the mental and physical health of offspring. *Psychological bulletin*, 128(2), 330.

Trommsdorff, G., & Cole, P. M. (2011). Emotion, self-regulation, and social behavior in cultural contexts. In X. Chen & K. H. Rubin (Eds.), *Socioemotional development in cultural context* (pp. 131–163). Guilford Press.

Walby, S. (1989). Theorising patriarchy. *Sociology*, 23(2), 213–234. <https://doi.org/10.1177/0038038589023002004>

Zhou, Q., Chew, P., Oei, A., Chu, C. M., Ong, M., & Hoo, E. (2025). Longitudinal effects of cumulative adverse childhood experiences on internalizing and externalizing problems in adolescents in out-of-home care: Emotion

dysregulation as a mediator. *Adversity and Resilience Science*, 6(4), 413–429. <https://doi.org/10.1007/s42844-024-00161-0>

Too Smart to Be Wrong? Narcissism and the Gap Between Objective and Self-Perceived Intelligence in Childhood

Turek-Wojnarowicz Anna

- Bornstein, M. H. (2020). Intelligence in infancy. In R. J. Sternberg (Ed.), *The Cambridge handbook of intelligence* (2nd ed., pp. 124–154). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108770422.008>
- Chamorro-Premuzic, T., & Furnham, A. (2006). Self-assessed intelligence and academic performance. *Educational Psychology*, 26(6), 769–779. <https://doi.org/10.1080/01443410500390921>
- Deary, I. J. (2014). The stability of intelligence from childhood to old age. *Current Directions in Psychological Science*, 23(4), 239–245. <https://doi.org/10.1177/0963721414536905>
- Deary, I. J., Strand, S., Smith, P., & Fernandes, C. (2007). Intelligence and educational achievement. *Intelligence*, 35(1), 13–21. <https://doi.org/10.1016/j.intell.2006.02.001>
- Freund, P. A., & Kasten, N. (2012). How smart do you think you are? A meta-analysis on the validity of self-estimates of cognitive ability. *Psychological Bulletin*, 138(2), 296–321. <https://doi.org/10.1037/a0026556>
- Gale, C. R., Batty, G. D., Osborn, D. P. J., Tynelius, P., Whitley, E., & Rasmussen, F. (2012). Association of mental disorders in early adulthood and later psychiatric hospital admissions and mortality in a cohort study of more than 1 million men. *Archives of General Psychiatry*, 69(8), 823–831. <https://doi.org/10.1001/archgenpsychiatry.2011.2000>
- Gignac, G. E., & Zajenkowski, M. (2019). People tend to overestimate their romantic partner's intelligence even more than their own. *Intelligence*, 73, 41–51. <https://doi.org/10.1016/j.intell.2019.01.004>
- Howard, M. C., & Cogswell, J. E. (2018). The “other” relationships of self-assessed intelligence: A meta-analysis. *Journal of Research in Personality*, 77, 31–46. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2018.09.006>
- Krizan, Z., & Herlache, A. D. (2018). The narcissism spectrum model: A synthetic view of narcissistic personality. *Personality and Social Psychology Review*, 22(1), 3–31. <https://doi.org/10.1177/1088868316685018>
- Kuncel, N. R., & Hezlett, S. A. (2010). Fact and fiction in cognitive ability testing for admissions and hiring decisions. *Current Directions in Psychological Science*, 19(6), 339–345. <https://doi.org/10.1177/0963721410389459>
- Leniarska, M., Zajenkowski, M., Rogoza, R., & Fatfouta, R. (2023). Do communal narcissists care about intelligence? Associations with high self-assessed and low objective intelligence. *Personality and Individual Differences*, 207, Article 112153. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2023.112153>
- Miller, J. D., Back, M. D., Lynam, D. R., & Wright, A. G. C. (2021). Narcissism today: What we know and what we need to learn. *Current Directions in Psychological Science*, 30(6), 519–525. <https://doi.org/10.1177/09637214211044109>
- Neubauer, A. C., & Hofer, G. (2020). Self- and other-estimates of intelligence. In R. J. Sternberg (Ed.), *The Cambridge handbook of intelligence* (2nd ed., pp. 1179–1200). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108770422.050>
- Rogoza, R., Ciecuch, J., Strus, W., & Baran, T. (2019). Seeking a common framework for research on narcissism: An attempt to integrate the different faces of narcissism within the Circumplex of Personality Metatraits. *European Journal of Personality*, 33(4), 437–455. <https://doi.org/10.1002/per.2206>
- Rogoza, R., Zajenkowski, M., Di Sarno, M., Flakus, M., Baran, L., Di Pierro, R., Krammer, G., Jauk, E., & Fatfouta, R. (2024). I feel smart today! A daily diary study on narcissism and self-assessed intelligence. *European Journal of Personality*, 38(4), 677–691. <https://doi.org/10.1177/08902070231212313>
- Wrulich, M., Brunner, M., Stadler, G., Schalke, D., Keller, U., & Martin, R. (2014). Forty years on: Childhood intelligence predicts health in middle adulthood. *Health Psychology*, 33(3), 292–296. <https://doi.org/10.1037/a0030727>
- Zajenkowski, M. (2021). How do teenagers perceive their intelligence? Narcissism, intellect, well-being and gender as correlates of self-assessed intelligence among adolescents. *Personality and Individual Differences*, 169, Article 109978. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.109978>
- Zajenkowski, M., Czarna, A. Z., Szymaniak, K., & Dufner, M. (2020). What do highly narcissistic people think and feel about (their) intelligence? *Journal of Personality*, 88(4), 703–718. <https://doi.org/10.1111/jopy.12520>

Emotion and Contention – Carriers of Meaning in South Korean 21st Century Protest

Lewczuk Agnieszka

- Ahn, J. (2021) 'An analysis of contemporary Korean society through the Candlelight Movement: A historical perspective to the social phenomena and changes', in Lee, J. et al. *The Candlelight movement, democracy, and communication in Korea*. Milton: Taylor & Francis Group, pp.153-162
- Chang, P. (2015) *Protest dialectics: state repression and South Korea's democracy movement, 1970-1979*. Stanford, California: Stanford University Press.
- Jasper, J. (2009) Cultural approaches in the sociology of Social Movements. *Handbook of Sociology and Social Research*, pp. 59–109
- Katsiaficas, G. (2012) *South Korean social movements in the 20th century*. Oakland, Calif: PM Press.
- Kim, J. (2021a) "'With the brightest light we have': K-pop fandom in candlelight movement and diversification of Korean protest culture', in Lee, J. et al. *The Candlelight movement, democracy, and communication in Korea*. Milton: Taylor & Francis Group, pp. 51-68
- Kim, Y. (2021b) 'Candlelight anger into hope', in Lee, J. et al. *The Candlelight movement, democracy, and communication in Korea*. Milton: Taylor & Francis Group, pp. 69-83
- Lee, J. (2021) 'From flags to candles: Visual hailing and articulation of nation', in Lee, J. et al. *The Candlelight movement, democracy, and communication in Korea*. Milton: Taylor & Francis Group, pp.132-152
- Oh, C. (2021) 'Dancing for hope: The shamanic ritual and performative Koreanness at the candlelight protests', in Lee, J. et al. *The Candlelight movement, democracy, and communication in Korea*. Milton: Taylor & Francis Group, pp. 84-99
- Shin, G., and Chang, P. (2011). *South Korean social movements : from democracy to civil society*. Routledge.
- van Leeuwen, A. et al. (2016). The phenomenology of protest atmosphere: A demonstrator perspective. *European journal of social psychology*, 46 (1), pp. 44–62
- van Sketelneburg, J. and Klandermans, P. (2011). 'Individuals in movements: A Social Psychology of Contention' *Handbook of Social Movements across disciplines*. New York, N.Y: Springer, pp. 157-204
- van Stekelenburg, J. and Klandermans, P. (2013). The social psychology of protest. *Current sociology*. 61(5-6), pp. 886–905

The Experiences of Warsaw's Neuro-Minority: Challenges and Survival Strategies in the City

Wróblewska Nina

- Fainstein, S. S. (2010). *The just city*. Cornell University Press.
- Kenna, T. (2022). Cities of neurodiversity: New directions for an urban geography of neurodiversity. *Area*, 54(4), 646-654
- Kenna, T. (2023). Neurodiversity in the city: Exploring the complex geographies of belonging and exclusion in urban space. *The geographical journal*, 189(2), 370-382.
- Kinnaer, M., Baumer, S., & Heylighen, A. (2016). Autism-friendly architecture from the outside in and the inside out: An explorative study based on autobiographies of autistic people. *Journal of Housing and the Built Environment*, 31(2), 179-195.
- Lefebvre, H. (1991). *The production of space* (D. Nicholson-Smith, Trans.). Blackwell. (Original work published 1974)
- McAllister, K., McBeth, A., & Galway, N. (2022). Autism spectrum condition and the built environment. *Cities & health*, 6(6), 1164-1178.
- Soja, E. W. (2010). *Seeking spatial justice*. University of Minnesota Press.
- United Nations Human Settlements Programme (UN-Habitat). (2022). *World cities report 2022: Envisaging the future of cities*. United Nations. <https://doi.org/10.18356/9789210028592>
- Walker, N. (2021). *Neuroqueer heresies: Notes on the neurodiversity paradigm, autistic empowerment, and postnormal possibilities*. Autonomous Press.

Recognised yet not Citizens: The Karta Polaka and the Governance of Belonging Beyond Poland

Kuznicow-Wyszyński Eugeniusz

- Bauböck, R. (1994). *Transnational citizenship: Membership and rights in international migration*. Edward Elgar Publishing, https://www.e-elgar.com/shop/gbp/transnational-citizenship-9781852789428.html?srsId=AfmBOop6McfCqILx1wiKpuGYJdwHqJdfZ8LhC78U__t9sAbLmjtXvj3U
- Brubaker, R. (1992). *Citizenship and nationhood in France and Germany*. Harvard University Press, <https://www.degruyterbrill.com/document/doi/10.4159/9780674028944/html?lang=en&srsId=AfmBOormXimuUic7ZsWUcsvgEKVHYfc4n6SDjIqBdyQ22PBbGhhHJGYRW&utm>
- Joppke, C. (2005). *Selecting by origin: Ethnic migration in the liberal state*. Harvard University Press, <https://www.jstor.org/stable/j.ctv22jnsfn>
- Kuznicow-Wyszynski, E. (2024). *The Karta Polaka: Origins, Requirements, Rights and Implementation*. Global Citizenship Observatory (GLOBALCIT), <https://globalcit.eu/the-karta-polaka-origins-requirements-rights-and-implementation/>
- Ładykowski, P. (2018). National belonging in legal and diplomatic formulas: The Pole's Card as a legacy of Poland's colonial history. *Baltic Journal of European Studies*, 8(2), 92–120, <https://reference-global.com/article/10.1515/bjes-2018-0017?utm>
- Shachar, A. (2009). *The birthright lottery: Citizenship and global inequality*. Harvard University Press, <https://www.hup.harvard.edu/books/9780674032712>
- Udrea, A., Smith, D., & Cordell, K. (2021). Karta Polaka, Poland and its co-ethnics abroad. *Ethnopolitics*, 20(1), 1-11, <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17449057.2020.1808311>

Pollution of Perception: Cyberviolence and the Ecophilosophical Potential of Deligny's Pedagogy

Wilk-Sobczak Natalia

- Deligny, F., *Œuvres*
- Deligny, F., *Caméring: Fernand Deligny on the Cinema and the Image*
- Deligny, F., *The Arachnean and Other Texts*
- Chul Han, B., *Duch nadziei i inne eseje*
- Næss, A., *Ecology, Community and Lifestyle*
- Næss, A., *Ecology and Wisdom*
- Makaruk, K., Drabarek, K., Popyk, A., Wójcik, Sz., *Diagnoza przemocy wobec dzieci w Polsce 2023*
- Bourdieu, P., Passeron, J., *Reprodukcja. Elementy teorii systemu nauczania*
- Bourdieu, P., *Dystynkcja. Społeczna krytyka władzy sądenia*
- A focus on adolescent peer violence and bullying in Europe, central Asia and Canada Health Behaviour in School-aged Children international report from the 2021/2022 survey <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/376323/9789289060929-eng.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- <https://cyfroweobywatelstwo.pl/wp-content/uploads/2025/03/RAPORT-INTERNET-DZIECI-2025.pdf>
- Rotkiewicz, H., *O zniewoleniu technologicznym człowieka i nadziei związanej z wychowaniem : poglądy Herberta Marcusego i Ericha Fromma*
- Bauman, Z., *Nowoczesność i zagłada*
- Mbembe, A., *Brutalizm*
- Shiva, V., *Earth Democracy*

Władza i społeczne konsekwencje

chair: dr hab. Agnieszka Rothert, prof. ucz.

Architektura prawna zarządzania sztuczną inteligencją w Chinach: między rozwojem technologicznym a partyjną kontrolą

Uznańska Paulina

- Bachulska, Alicja, Oertel, Janka, Leonard Mark. 2024. "The Idea of China: Chinese Thinkers on Power, Progress and People". Berlin: European Council for Foreign Relations
- China Power Team. 2018. "Is China Ready for Intelligent Automation?" China Power. <https://chinapower.csis.org/china-intelligent-automation/>
- Fu, Yiqin, Xu, Yiqing, Zhang, Taisu. 2021. "Does Legality Produce Political Legitimacy? An Experimental Approach". Working Paper No. 2008, Stanford: Stanford University
- Gilley, Bruce, Holbig, Heike. 2009 "The Debate on Party Legitimacy in China: a mixed quantitative/qualitative analysis", *Journal of Contemporary China*, 18:59, 339 — 358
- Hannas, William, Huey-Meei Chang. 2023. "Chinese Power and Artificial Intelligence Perspectives and Challenges". London: Routledge
- Hine, Emmie, Floridi, Luciano. 2022. "Artificial intelligence with American values and Chinese characteristics: a comparative analysis of American and Chinese governmental AI policies". *AI & Soc* (2022).
- Ives, Jaqueline, Holzmann, Anna. 2018. "Local governments power up to advance China's national AI agenda", Berlin: Mercator Institute for China Studies.
- Jiang, Lidan, Xue, Lan, 2022. "我国新一代人工智能治理的时代挑战与范式变革" ("The Current Challenges and Paradigm Transformation of New-Generation AI Governance in China"). *Journal of Public Management (Quarterly)* vol. 19 no. 2.
- Kato, Yayoi. 2021. „Two faces of ideology: Double-edged functions of ideology in the reform discourse under Xi Jinping.” *Journal of Current Chinese Affairs* 49:137–61.
- Kwai, Hang Ng. 2024. "Authoritarian Legality with Chinese Characteristics", 21st Century China Center Research Paper, 2024-1
- Laliberte, Andre, Lanteigne, Marc. 2008. "The Chinese Party-State in the 21st Century: Adaptation and the Reinvention of Legitimacy." London: Routledge
- Pang, Zhenjing, Xue, Lan, Liang, Zheng. 2022. "人工智能治理: 认知逻辑与范式超越" ("AI Governance: Cognitive Logic and Paradigm Transcendence"). *Journal of Science and Management of S.&T.* vol. 43. no. 9.
- Perry, Elizabeth. 2018. "Is the Chinese Communist Regime Legitimate?" In: *The China Questions* (Michael Szonyi and Jennifer Rudolph, eds.). Oxford: Harvard University Press
- Roberts, H., Cows, J., Hine, E., Morley, J., Wang, V., Taddeo, M., & Floridi, L. 2022. "Governing artificial intelligence in China and the European Union: Comparing aims and promoting ethical outcomes". *The Information Society*, 39(2), 79–97.
- Sun, Ping. 2019. "“算法逻辑”下的数字劳动: 一项对平台经济下外卖送餐员的研究" ("Digital Labor within the Logic of Algorithms: A Study of Food Delivery Workers in Platform Economy"). *思想战线 (Sixiang Zhangxian)*. vol. 45, n. 6
- Snape, H. (2019). "Social management or social governance: a review of Party and government discourse and why it matters in understanding Chinese politics". *Journal of Chinese Political Science*, 24(4), pp. 685-699.
- Snape, H. (2019). "Party leadership and legislating: party documents through a party-state relationship lens. *Chinese Law and Government*", 51(5-6), pp. 299-314.

- Sheehan, Matthew. 2023. "China's AI Regulations and How They Get Made", Carnegie Endowment for International Peace
- Wang, Shucheng. 2022. "Law as an Instrument: Sources of Chinese Law for Authoritarian Legality", Cambridge: Cambridge University Press
- Wang, Wayne Wei, Zhu, Lingfeng, Wang, Xiang, Di, Xingsi, Zhu, Yue, "Artificial Intelligence "Law(s)" in China: Retrospect and Prospect" (forthcoming)
- Weber, Max. 1968. "Economy and Society: An Outline of Interpretive Sociology". Los Angeles: University of California Press
- Yu, Yifan. 2019. "Why China's AI players are struggling to evolve beyond surveillance", Nikkei Asian Review, <https://asia.nikkei.com/Spotlight/Cover-Story/Why-China-s-AIplayers-are-struggling-to-evolve-beyond-surveillance> accessed on 1 March 2020.
- Zeng, Jinghan, 2022. "Artificial Intelligence with Chinese Characteristics: National Strategy, Security and Authoritarian Governance". Singapore: Palgrave Macmillan
- Zeng, Jinghan. 2016. "The Chinese Communist Party's Capacity to Rule: Ideology, Legitimacy and Party Cohesion". Springer Link
- Zeng, Jinghan. 2014. "The Debate on Regime Legitimacy in China: bridging the wide gulf between Western and Chinese scholarship", *Journal of Contemporary China*, 23:88, 612-635
- Zhao, Dingxin. 2009. "The Mandate of Heaven and Performance Legitimation in Historical and Contemporary China." *American Behavioral Scientist* 53 (3): 416–33.
- Zhang, Angela Huyue. 2024. "The Promise and Perils of China's Regulation of Artificial Intelligence" *Columbia Journal of Transnational Law* (forthcoming)
- Zhang, Angela Huyue. 2021. "Chinese Antitrust Exceptionalism: How The Rise of China Challenges Global Regulation", Oxford: Oxford University Press
- Zhang, Linghan. 2021. "网络平台监管的算法问责制构建" (Algorithmic Accountability Construction for Online Platform Regulation). *东方法学 (Dongfang Faxue Journal)*, vol. 3.
- Zhu, Yuchao. 2011. "Performance Legitimacy' and China's Political Adaptation Strategy." *Journal of Chinese Political Science* 16 (2): 123–40

Jak badać polemiki intelektualne? Polskie spory marksistowskie (1944–1956)

Kuryło Brunon

- Assorodobraj-Kula, N. (1953). W sprawie kryterium postępowości w historii historiografii (z powodu książki M. Serejskiego o K. Hoffmannie). *Kwartalnik Historyczny*.
- Bobińska, C. (1954). Spór o ujęcie pozytywizmu u historyków-pozytywistów: W związku ze wstępem do reedycji W. Smoleńskiego *Szkół historycznych*. *Kwartalnik Historyczny*.
- Baert, P. (2015). *The existentialist moment: Sartre's rise as a public intellectual*. Polity Press.
- Baert, P., & Morgan, M. (2015). *Conflict in the academy: A study in the sociology of intellectuals*. Palgrave Macmillan.
- Baert, P., & Susen, S. (2017). *The sociology of intellectuals: After "The existentialist moment"*. Palgrave Macmillan.
- Behr, V. (2022). *Powojenna historiografia polska jako pole walki: Studium z socjologii wiedzy i polityki*. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.
- Bert, J.-F. (2012). *L'atelier de Marcel Mauss*. CNRS Éditions.
- Bert, J.-F. (2014). *Qu'est-ce qu'une archive de chercheur?* OpenEdition Press.
- Bertram, L. (2022). *Bunt, podziemie, władza: Polscy komuniści i ich socjalizacja polityczna do roku 1956*. Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Burlikowski, B. (1986). *Spory o marksizm w Polsce Ludowej (lata czterdzieste)*. Akademia Nauk Społecznych PZPR. Instytut Filozofii i Socjologii.
- Chmielewska, K., Mrozik, A., & Wołowicz, G. (Eds.). (2018). *Komunizm: Idee i praktyki w Polsce 1944–1989*. Wydawnictwo IBL PAN.
- Ciesielski, S. (1984). *Spory wokół koncepcji humanizmu socjalistycznego w latach 1946–1947. Dzieje Najnowsze*. Connelly, J. (2014). *Zniewolony uniwersytet: Sowietyzacja szkolnictwa wyższego w Niemczech Wschodnich, Czechach i Polsce 1945–1956* (W. Rodkiewicz, Trans.). Instytut Historii Nauki im. Ludwika i Aleksandra Birkenmajerów PAN; Oficyna Wydawnicza Aspra-JR.

- Czakon, T. (2014). Ocena marksizmu w Polsce. Wydawnictwo Naukowe Śląsk.
- Dziamski, S. (1977). Historia myśli marksistowskiej w Polsce. Studia Filozoficzne.
- Fleck, L. (1986). Powstanie i rozwój faktu naukowego. Wydawnictwo Lubelskie.
- Frei, N., & Rigoll, D. (Eds.). (2017). Der Antikommunismus in seiner Epoche: Weltanschauung und Politik in Deutschland, Europa und den USA. Wallstein Verlag.
- Giddens, A. (1984). The constitution of society: Outline of the theory of structuration. Polity Press.
- Giddens, A. (1979). Central problems in social theory: action, structure and contradiction in social analysis. The Macmillan Press.
- Górny, M. (2007). Przede wszystkim ma być naród. Marksistowskie historiografie w Europie Środkowo-Wschodniej. Wydawnictwo TRIO.
- Hirszowicz, M. (1964). Konfrontacje socjologiczne. Marksizm i socjologia współczesna. Książka i Wiedza.
- Hirszowicz, M. (2001). Pułapki zaangażowania. Intelktualiści w służbie komunizmu. Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Hochfeld, J. (1947). Z zagadnień socjalistycznego humanizmu. Przegląd Socjalistyczny.
- Hochfeld, J. (1948). O znaczeniu marksizmu. Myśl Współczesna.
- Hübner, P. (1983). I Kongres Nauki Polskiej jako forma realizacji założeń polityki naukowej państwa ludowego. Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Hübner, P. (1987). Nauka polska po II wojnie światowej: Idee i instytucje. Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauk Politycznych.
- Hübner, P. (1992). Polityka naukowa w Polsce w latach 1944–1953: Geneza systemu (t. 1–2). Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Kaźmierska, K., Waniek, K., & Zysiak, A. (2015). Opowiedzieć Uniwersytet: Łódź akademicka w biografii wpisanych w losy Uniwersytetu Łódzkiego. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Kilias, J. (2017). Goście ze wschodu: Socjologia polska lat sześćdziesiątych XX wieku a nauka światowa. Nomos.
- Kmita, J. (2007). Kilka spostrzeżeń co do roli filozofii marksistowskiej w życiu intelektualnym u nas w latach 1955–1980. Przegląd Filozoficzny – Nowa Seria.
- Kolasa-Nowak, A. (2024). Strategie interdyscyplinarne w socjologii i historii. Przegląd Socjologiczny.
- Kolasa-Nowak, A., & Bucholc, M. (2023). Historical sociology in Poland: Transformations of the uses of the past. East European Politics and Societies.
- Kraśko, N. (1996). Instytucjonalizacja socjologii w Polsce 1920–1970. Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Lochmatow, A. (2023). Public knowledge in Cold War Poland: Scholarly battles and the clash of virtues, 1945–1956. Routledge.
- Ossowski, S. (1947). Doktryna marksistowska na tle dzisiejszej epoki. Myśl Współczesna.
- Ossowski, S. (1948). Teoretyczne zadania marksizmu. Myśl Współczesna.
- Rutkowski, T. P. (2007). Nauki historyczne w Polsce 1944–1970: Zagadnienia polityczne i organizacyjne. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.
- Rutkowski, T. P. (2016). Na styku nauki i polityki: Uniwersytet Warszawski w PRL 1944–1989. In P. M. Majewski (Ed.). Dzieje Uniwersytetu Warszawskiego po 1945 roku. Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego.
- Schaff, A. (1945). Ideologiczna donkiszoteria. Kuźnica.
- Schaff, A. (1946). Materializm walczący. Kuźnica.
- Schaff, A. (1947). Sens dyskusji o humanizmie socjalistycznym (cz. I i II). Kuźnica.
- Schaff, A. (1947). Bezdroża pseudohumanizmu. Kuźnica.
- Schaff, A. (1948). Marksizm a rozwój nauki. Myśl Współczesna.
- Serejski, M. H. (1953). Studia nad historiografią Polski (cz. 1: K. B. Hoffman). Łódzkie Towarzystwo Naukowe.
- Sosnowska, A. (2002). Zrozumieć zacofanie: Spory historyków o Europę Wschodnią (1947–1994). Trio.
- Strzelecki, J. (1946). O socjalistycznym humanizmie. In Związek Niezależnej Młodzieży Socjalistycznej. Historia – ideologia – zadania.
- Strzelecki, J. (1947). Ludzie i kategorie. Płomienie.
- Strzelecki, J. (1948). O niektórych źródłach uproszczeń marksizmu. Przegląd Socjalistyczny.
- Szarota, T. (2001). Komunizm: Ideologia. System. Ludzie. Neriton.
- Wagner, P. (2003). As intellectual history meets historical sociology: Historical sociology after the linguistic turn. In G. Delanty & E. F. Isin (Eds.). Handbook of historical sociology. SAGE.
- Walicki, A. (2007). Marksistowska filozofia w PRL w świetle osobistych wspomnień. Przegląd Filozoficzny – Nowa Seria.
- Warczok, T., & Beyer, S. (2021). The logic of knowledge production: Power structures and symbolic divisions in the elite field of American sociology. Poetics.
- Widerszpil, S. (1964). Geneza i charakter marksistowskiej socjologii. Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Zarycki, T. (Ed.). (2022). Polskie nauki społeczne w kontekście relacji władzy i zależności międzynarodowych. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.
- Zybertowicz, A. (1987). O marksistowskiej metodologii badań społecznych: próba rekonstrukcji jednego z wariantów. Acta Universitatis Copernici. Nauki Humanistyczno-Społeczne. Filozofia.
- Zysiak, A. (2016). Punkty za pochodzenie: Powojenna modernizacja i uniwersytet w robotniczym mieście. Zakład Wydawniczy „NOMOS”.

„Szybsi bracia”? Analiza porównawcza przebiegu prac nad kodyfikacją prawa karnego w Polsce i Czechosłowacji w pierwszych latach stalinizmu

Rokicki Konrad

Archiwum Akt Nowych, zespół: Ministerstwo Sprawiedliwości w Warszawie (sygn. 2/285/0) Národní Archiv v Praze, fond: Ministerstvo spravedlnosti ČSR, Praha (č. NAD: 980). _____

„Demokraticzny Przegląd Prawniczy“, lata 1947-1950

„Nowe Prawo“, lata 1950-1956

„Právník“, lata 1945-1950

Bláhová I., Blažek L., Kuklík J., Šouša J. i in. (2014), *Právníká dvouletka: rekodifikace právního řádu, justice a správy v 50. letech 20. století*, Auditorium.

Bobek M., Molek P., Šimíček V. (red.). (2009), *Komunistické právo: kapitoly z dějin bezpráví*, Masarykova Univerzita.

Frantalová A. (2015), *Činnost politické komise v době tzv. právníké dvouletky* (praca dyplomowa obroniona na Wydziale Prawa Uniwersytetu Karola w Pradze).

Maksimiuk D. (2009), Z problematyki kodyfikacji prawa karnego materialnego początków Polski Ludowej, „Miscellanea Historico-Iuridica”, t. 7., 141-151.

Maksimiuk D. (2008), Dyskusja nad projektem kodeksu karnego z 1956 r. w czasopismach prawniczych, „Miscellanea Historico-Iuridica”, t. 6., 125-141.

Malý K., Soukup L. (red.). (2004), *Vývoj práva v Československu v letech 1945-1989*, Karolinum.

Koutek O. (2011), *Prokop Drtina: osud československého demokrata*, vyd. 1, Ústav pro studium totalitních režimů.

Kuklík J. (2002), *Mýty a realita tzv. Benešových dekretů*, vyd. 1., Linde.

Lityński A. (2006), *Nowe ustawodawstwo w nowym ustroju. O prawie karnym i cywilnym w pierwszym dwudziestolecu Polski Ludowej*, „Miscellanea Historico-Iuridica”, t. 4., 121-141.

Lityński A. (2015), *Prawo karne w okresie PKWN: wahania i decyzje*, „Roczniki Administracji i Prawa”, nr 15 z. 1, 61-79.

Lityński A. (2009), *Rok 1950: nowe prawo Polski Ludowej: problemy badawcze*, „Z dziejów Prawa”, t. 2., 155-172.

Lukáš A., Pernes J., Pospíšil J. (2008), *Alexej Čepička: šedá eminence rudého režimu*, Nakladatelství Brana.

Rokicki K. W. (2023), *Biografia prof. dr. Igora Andrejewa (1915-1995)*, (praca dyplomowa obroniona na Wydziale Historii UW).

Stawarska-Rippel A. (2004), *Nowe treści kodeksu karnego z 1932 roku w początkach Polski Ludowej*, „Problemy Prawa Karnego”, t. 25, 233-249.

Szczygieł T. (2022), „Jak należy pisać kodeks karny?” – czyli różne wizje kodyfikacji karnej materialnej Polski Ludowej w latach 1950–1956, Górecki P., Makiła D. (red.), *Stanowienie prawa w przeszłości. Zbiór studiów* (s. 363–376), Wydawnictwo Akademii Ekonomiczno-Humanistycznej.

Szczygieł T. (2025), *Prace nad kodyfikacją prawa karnego materialnego Polski Ludowej (1947-1969)*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Šamalik F. (1991), *Právní stát kontra stalinismus*, Nakladatelství Svoboda.

Vlček E. (2005), *Právní dějiny ČSR (1939-1947)*, vyd. 1, Univerzita Palackého v Olomouci.

Anatomia pragnień. Motywy ludzkiego dążenia do władzy w ujęciu Bertranda Russella i Hannah Arendt

Kondracka Wanda

Arendt, H. (1999). *O przemocy. Nieposłuszeństwo obywatelskie* (tłum. A. Łagodzka i W. Madej). Aletheia.

Arendt, H. (2000). *Kondycja ludzka* (tłum. A. Łagodzka). Aletheia.

Arendt, H. (2011). *Między czasem minionym a przyszłym. Osiem ćwiczeń z myśli politycznej* (tłum. M. Godyń i W. Madej). Aletheia.

Russell, B. (1959). *Etyka i polityka* (tłum. C. Znamierowski). Książka i Wiedza.

Russell, B. (2001). *Władza: nowa analiza społeczna* (tłum. K. Dorosz). Wydawnictwo Naukowe PWN.

Regulations and practices in the European and international context

chair: dr Jakub Chowaniec

Tax Legal Personality of a Contractual Joint Venture in Light of the Model Characteristics of Value Added Tax and the Case Law of the Court of Justice of the European Union

Błaszczak Barbara

- Kucia-Guściora B. (2005). Rozwój umów dotyczących podwójnego opodatkowania w międzynarodowych stosunkach podatkowych. *Roczniki Nauk Prawnych*, XV, 1.
- Caro L. (1919). *Problemy skarbowe Państwa Polskiego*. Księgarnia Debethnera i Wolffa.
- Czuma I. (1937). *Ustrojowe podstawy skarbowości na tle konstytucji kwietniowej*. Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.
- Dalton H. (1948). *Zasady skarbowości*. Wydawnictwo Kazimierza Rutskiego w Łodzi.
- Peretiatkowicz A. (red.). *Ustrój Skarbowy Rzeczypospolitej Polskiej*, Fiszer i Majewski – księgarnia uniwersytecka.
- Ostrowski K. (1971). *System podatkowy PRL*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Taylor E. (1929). *Polityka skarbową i system podatkowy Rzeczypospolitej Polskiej*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlowej w Poznaniu.
- Langrod R. (1947). *Skarbowość Polska w nowym ustroju*, Wydawnictwo Poligrafika.
- Witkowski A. (2005). *Podatki państwowe w Polsce w latach 1944 – 1950*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Administracji i Zarządzania w Przemyślu.

General Framework of the Text and Data Mining Exception in the EU, Polish and Japanese Copyright Systems

Szcześniak-Tyl Julia

- Bagieńska-Masiota, A. (2022). Dozwolony użytek w zakresie eksploracji tekstów i danych w świetle Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/790. *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis | Studia de Cultura*, 14(1), 118–128. DOI 10.24917/20837275.14.1.8
- Bałos, I. (2019). Trenowanie wybranych modeli sztucznej inteligencji a uprawnienia twórców. *Studia Prawnicze: Rozprawy i Materiały*, 2019(2), 15–28. DOI: 10.34697/2451-0807-sp-2019-2-002
- Dermawan, A. (2024). Text and data mining exceptions in the development of generative AI models: What the EU member states could learn from the Japanese “non-enjoyment” purposes? *The Journal of World Intellectual Property*, 27(1), 44–68. <https://doi.org/10.1111/jwip.12285>
- Ducato, R., & Strowel, A. (2021). Ensuring text and data mining: Remaining issues with the EU copyright exceptions and possible ways out. *European Intellectual Property Review*, 43(5), 322–337. <https://ssrn.com/abstract=3829858>
- Fill-Flynn, S. M., Butler, B., Carroll, M., Cohen-Sasson, O., Craig, C., Guibault, L., Jaszi, P., Jütte, B. J., Katz, A., Quintais, J. P., Margoni, T., Rocha de Souza, A., Sag, M., Samberg, R., Schirru, L., Senftleben, M., Tur-Sinai, O., & Contreras, J. L. (2022). Legal reform to enhance global text and data mining research. *Science*, 378(6623), 951–953. DOI: 10.1126/science.add6124
- Flisak, D. (2025). The Holy Grail of copyright law: Text and data mining. Selected issues. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelektualnej*, 2025(1), 24–46. <https://sip.lex.pl/komentarze-i-publikacje/czasopisma/the-holy-grail-of-copyright-law-text-and-data-mining-selected-151520108>
- Gienas, K. (2017). Data mining jako problem prawa autorskiego. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelektualnej*, 2017(1), 24–43. <https://sip.lex.pl/komentarze-i-publikacje/czasopisma/data-mining-jako-problem-prawa-autorskiego-151312325>
- Kupiec, M. (2021). Amerykański fair use i japoński non-enjoyment – drogowskazy dla europejskich rozwiązań prawnych w zakresie TDM? *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelektualnej*, 2021(2), 134–146. <https://sip.lex.pl/komentarze-i-publikacje/czasopisma/amerykanski-fair-use-i-japonski-non-enjoyment-drogowskazy-dla-151388802>

- Kretschmer, M., Margoni, T., & Oruç, P. (2024). Copyright law and the lifecycle of machine learning models. *IIC - International Review of Intellectual Property and Competition Law*, 55(1), 110–138. DOI: 10.1007/s40319-023-01419-3
- Laskowska-Litak, E. (2024). Niejednolita nowelizacja prawa autorskiego. *Europejski Przegląd Sądowy*, 2024(10), 13–25. <https://sip.lex.pl/komentarze-i-publikacje/czasopisma/niejednolita-nowelizacja-prawa-autorskiego-151513708>
- Margoni, T., & Kretschmer, M. (2022). A deeper look into the EU text and data mining exceptions: Harmonisation, data ownership, and the future of technology. *GRUR International*, 71(8), 685–701. <https://doi.org/10.1093/grurint/ikac054>
- Manteghi, M. (2023). In search of balance: Text, data mining and copyright in the Digital Single Market Directive from a fundamental rights perspective. *European Law Review*, 48(4), 443–457. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2025082791910>
- Manteghi, M. (2024). Can text and data mining exceptions and synthetic data training mitigate copyright-related concerns in generative AI? *Law, Innovation and Technology*, 16(2), 663–686. <https://doi.org/10.1080/17579961.2024.2392928>
- Quintais, J. P. (2020). The new copyright in the Digital Single Market Directive: A critical look. *European Intellectual Property Review*, 42(1), 28–41. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3424770>
- Quintais, J. P. (2025). Editorial: What is a ‘research organisation’ and why it matters: From text and data mining to AI research. *GRUR International*, 74(5), 397–398 <https://doi.org/10.1093/grurint/ikaf030>
- Rosati, E. (2018a). An EU text and data mining exception for the few: Would it make sense? *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 13(6), 429–430. <https://doi.org/10.1093/jiplp/jpy063>
- Rosati, E. (2018b). The year in EU copyright: Is the right approach an emotional approach? *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 13(12), 923. <https://doi.org/10.1093/jiplp/jpy155>
- Rosati, E. (2020). Copyright as an obstacle or an enabler? A European perspective on text and data mining and its role in the development of AI creativity. *Asia Pacific Law Review*, 27(2), 198–217. <https://ssrn.com/abstract=3452376>
- Senftleben, M. (2022). Compliance of national TDM rules with international copyright law: An overrated nonissue? *IIC - International Review of Intellectual Property and Competition Law*, 53, 1477–1505. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4134651>
- Senftleben, M. (2023). Generative AI and author remuneration. *IIC - International Review of Intellectual Property and Competition Law*, 54, 1535–1560. <https://doi.org/10.1007/s40319-023-01399-4>
- Senftleben, M., Margoni, T., Antal, D., Bodó, B., van Gompel, S., Handke, C., Kretschmer, M., Poort, J., Quintais, J., & Schwemer, S. F. (2022). Ensuring the visibility and accessibility of European creative content on the world market: The need for copyright data improvement in the light of new technologies and the opportunity arising from Article 17 of the CDSM Directive. *Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law*, 13(1), 67–86. DOI:10.2139/ssrn.3785272
- Szkalej, K. (2025). The paradox of lawful text and data mining? Some experiences from the research sector and where we (should) go from here. *GRUR International*, 74(4), 307–319. <https://doi.org/10.1093/grurint/ikaf029>
- Thongmeensuk, S. (2024). Rethinking copyright exceptions in the era of generative AI: Balancing innovation and intellectual property protection. *The Journal of World Intellectual Property*, 27(2), 278–295. <https://doi.org/10.1111/jwip.12301>
- Ueno, T. (2021). The flexible copyright exception for “non-enjoyment” purposes: Recent amendment in Japan and its implication. *GRUR International*, 70(2), 145–152. <https://doi.org/10.1093/grurint/ikaa184>
- Widła, B. (2025). Thou shalt not conduct research on software? Text and data mining of computer programs in the current EU copyright framework. *GRUR International*, 74(1), 3–18. <https://doi.org/10.1093/grurint/ikae147>
- Wyrwiński, M. (2019). Autorskie prawa osobiste w obrocie prawnym. Wolters Kluwer. <https://sip.lex.pl/komentarze-i-publikacje/monografie/autorskie-prawa-osobiste-w-obrocie-prawnym-369453285>

Crisis Communication of Non-Governmental Organizations in Poland

Nadratowski Krzysztof

Bundy, J., Pfarrer, M.D., Short, C.E. and Coombs, W.T. (2016). Crises and Crisis Management: Integration, Interpretation, and Research Development. *Journal of Management*, 43(6), pp.1661–1692.

- Azevedo, L., Haupt, B., & Rahman Bhuiyan, A. (2024). The State of Crisis Communication in Contemporary Nonprofit Literature. *Journal of Nonprofit and Public Sector Marketing*.
- Becker, A., Boenigk, S., & Willems, J. (2020). In Nonprofits We Trust? A Large-Scale Study on the Public's Trust in Nonprofit Organizations. *Journal of Nonprofit and Public Sector Marketing*, 32(2), 189–216.
- Chapman, C. M., Hornsey, M. J., Gillespie, N., & Lockey, S. (2023). Nonprofit Scandals: A Systematic Review and Conceptual Framework. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 52(1_suppl), 278S–312S.
- Chapman, C. M., Hornsey, M. J., Mangan, H., Gillespie, N., La Macchia, S., & Lockey, S. (2022). Comparing the Effectiveness of Post-Scandal Apologies From Nonprofit and Commercial Organizations: An Extension of the Moral Disillusionment Model. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 51(6), 1257–1280.
- Coombs, W. T. (2011). *Ongoing crisis communication: Planning, managing, and responding*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Coombs, W. T. (2007). Protecting organizational reputations during a crisis: The development and application of Situational Crisis Communication Theory. *Corporate Reputation Review*, 10(3), 167–176.
- Haupt, B., Azevedo, L. (2023). *Crisis Communication Planning and Strategies for Nonprofit Leaders*. Routledge & CRC Press.
- Haupt, B., & Azevedo, L. (2021). Crisis communication planning and nonprofit organizations. *Disaster Prevention and Management: An International Journal*, 30(2), 163–178.
- Kaczmarek-Śliwińska, M. (2015). *Public relations organizacji w zarządzaniu sytuacjami kryzysowymi organizacji*. Sztuka komunikowania się. Warszawa: Difin.
- Olędzki, J., Tworzydło, D. (2009). *Leksykon public relations*. Rzeszów: Newline.
- Tworzydło, D. (2019). *Zarządzanie w kryzysie wizerunkowym. Metody, procedury, reagowanie*. Warszawa: Difin.
- Stowarzyszenie Klon/Jawor, Ngo.pl (2023). *Ufamy, ale... Polki i Polacy o organizacjach pozarządowych*. <https://fakty.ngo.pl/raporty/ufamy-ale-polki-i-polacy-o-organizacjach-pozarzadowych-raport-z-badan-2023>.
- Stowarzyszenie Klon/Jawor, Ngo.pl (2020). *Organizacje pozarządowe wobec pandemii*. <https://fakty.ngo.pl/raporty/organizacje-pozarzadowe-wobec-pandemii-2020>.

From Brussels to Warsaw: A Corpus-Based Study of Latinisms in EU Directives and Polish Transposition Measures

Koźbiał Dariusz

- Anthony, L. (2024). *AntConc (Version 4.3.1)* [Computer software]. Tokyo: Waseda University.
- Berezowski, Ł. (2021). Translating Latin legalese: between dynamic equivalence and formal correspondence. A comparative study case of Latin legal terms and maxims in English, Italian and Polish language. In J. Ciesielka (Ed.), *Traduttologia e Traduzioni, vol. II. Identità linguistica, identità culturale* (pp. 35–51). Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Biel, Ł. (2014). *Lost in the Eurofog: The Textual Fit of Translated Law*. Peter Lang.
- Biel, Ł. (2020). Eurolects and EU legal translation. In: M. Ji & S. Laviosa (Eds.) *The Oxford Handbook of Translation and Social Practices* (pp. 478–500). Oxford: Oxford University Press.
- Biel, Ł., Koźbiał, D. & Müller, D. (2021). The judicial English Eurolect: A genre profiling of CJEU judgments. In S. Goźdz-Roszkowski & G. Pontrandolfo (Eds.), *Law, Language and the Courtroom: Legal Linguistics and the Discourse of Judges* (pp. 3–25). Routledge.
- Fisher, R. (2020). Legal Latin's Legacy in Modern Languages and Systems of Law. In S. Brunn & R. Kehrein (Eds.) *Handbook of the Changing World Language Map* (pp. 2261–2276). Springer.
- Kowalczyk, J. (2021). The influence of Latinisms on the quality of the judgments of Polish courts. *International Journal for the Semiotics of Law*, 35(5), 1951–1963.
- Koźbiał, D. (2020). *The Language of EU and Polish Judges: Investigating Textual Fit Through Corpus Methods*. Peter Lang.
- Lewandowska-Tomaszczyk, B., Przepiórkowski, A., Bańko, M., & Górski, R. (2012). Narodowy Korpus Języka Polskiego. *Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego*, 47.

- Mattila, H. E. S. (2013). *Comparative legal linguistics: Language of law, Latin and modern lingua francas*. Routledge.
- Proia, F. (2025). De facto oder tatsächlich? Eine korpusbasierte Untersuchung zur Rolle der Latinismen in der EU und der bundesdeutschen Gesetzgebungssprache. *Comparative Legilinguistics*, 61, 1–27. <https://doi.org/10.14746/cl.2025.61.1>
- Regulation of the Prime Minister of 20 June 2002 on the “Principles of Legislative Technique.” Journal of Laws of the Republic of Poland (Dziennik Ustaw) of 2016, item 300.
- Ristikivi, M. (2005). Latin: the common legal language of Europe. *Juridica Int'l*, 10, 199–202.
- Scott, M. (2024). *WordSmith Tools version 9 (64 bit version)* [Computer software]. Stroud: Lexical Analysis Software.
- Wołodkiewicz, W. (2011). Łacińskie paremie prawne w orzecznictwie sądów polskich, In W. Wołodkiewicz & J. Krzynówek (Eds.), *Łacińskie paremie prawnicze w europejskiej kulturze prawnej i orzecznictwie sądów polskich* (pp. 227–244). Liber.
- Woźniak, J. (2017). Latynizmy w tekstach prawnych i prawniczych–ujęcie kontrastywne polsko-niemieckie. *Comparative Legilinguistics*, 31(1), 69–88.

Analysis of the Process of Heritagization of Cultural Diversity in the UNESCO Cultural Heritage Regimes. A Case Study of the 2003 UNESCO Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage

Zajac Mateusz

- Bendix, R., Adell-Gombert, N., Chiara Bortolotto, & Tauschek, M. (2015). Between imagined communities and communities of practice : participation, territory and the making of heritage. Universitätsverlag Göttingen, Cop.
- Brumann, C. (2021). *The Best We Share*. Berghahn Books.
- Burckhart, T. (2025). *Intangible Heritage Law and Cultural Diversity*. Routledge.
- Chouliaraki, L., & Fairclough, N. (1999). *Discourse in late modernity : rethinking critical discourse analysis*. Edinburgh University Press.
- Fairclough, N. (1995). *Critical Discourse Analysis: the Critical Study of language*. Routledge.
- Harrison, R. (2013). *Heritage: Critical Approaches*. Routledge.
- Huttunen, M., Bin Mohammed, S., & Pyykkönen, M. (2022). Cosmopolitan internationalism: UNESCO’s ideological ambiguity and the difference/diversity problematic. *International Journal of Cultural Policy*, 1–15. <https://doi.org/10.1080/10286632.2022.2096879>.
- Reus-Smit C. (2018). *On cultural diversity : international theory in a world of difference*. Cambridge University Press.
- Smith, L. (2006). *Uses of Heritage*. Routledge.
- Thor Tureby, M., & Johansson, J. (2022). Migrant Life Stories as Digital Heritage. *Culture Unbound*, 14(2), 202–224. <https://doi.org/10.3384/cu.4411>.
- UNESCO. (2001). *Universal Declaration on Cultural Diversity*.
- UNESCO. (2003). *Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage*.
- UNESCO. (2024). *Operational Directives for the implementation of the Convention for the Safeguarding of the Intangible Heritage*.
- Walsh, K. (1992). *The Representation of the Past*. Routledge.

What if Poland has adopted the Euro? A Synthetic Difference-in-Differences Study

Gao Yumeng

- Arkhangelsky, D., Athey, S., Hirshberg, D. A., Imbens, G. W., & Wager, S. (2021). Synthetic difference-in-differences. *The American Economic Review*, 111(12), 4088–4118. <https://doi.org/10.1257/aer.20190159>
- Balassa, B. (1964). The purchasing-power parity doctrine: A reappraisal. *Journal of Political Economy*, 72(6), 584–596. <https://doi.org/10.1086/258965>
- Gabriel, R. D., & Pessoa, A. (2020). Giving up the euro can be a good and a bad idea. *Macroeconomic Dynamics*, 24(8), 2059–2085.
- Mundell, R. A. (1961). A theory of optimum currency areas. *The American Economic Review*, 51(4), 657–665.

Granice życia: odpowiedzialność i decyzje systemu

osoba prowadząca: dr Zuzanna Toeplitz

Zdatność arbitrażowa w prawie polskim – perspektywa prawnoporównawcza

Zielepucha Maciej

- Białecki M., Pojęcie klauzuli arbitrażowej oraz zdatności arbitrażowej, „ADR. Arbitraż i Mediacja” 2009, Nr 1.
- Bieniak M., Sądownictwo polubowne w polskim procesie cywilnym od kodeksu postępowania cywilnego z 1930/1932 roku do czasów dzisiejszych, „Palestra” 2008, Nr 7-8.
- Bierecki D., Zamieszczenie zapisu na sąd polubowny w statucie spółdzielni, „Przegląd Sądowy” 2023, Nr 2.
- Bilewska K., Nowe otwarcie w polskim arbitrażu korporacyjnym, „Biuletyn Arbitrażowy” 2022, Nr 29.
- Błaszczak Ł., Ludwik M., Sądownictwo polubowne (arbitraż), Warszawa 2007. Born G. B., International Arbitration: Law and Practice, wyd. 3, Kluwer Law International 2025. Brekoulakis S. L., On Arbitrability: Persisting Misconceptions And New Areas Of Concern, „Queen Mary School of Law Legal Studies Research Paper” 2009, Nr 20.
- Budniak-Rogała A., Marszałkowska-Krześ E., Zdatność arbitrażowa – uwagi wybrane na tle nowelizacji ustawy z 31.07.2019 r., [w:] M. Dumkiewicz, J. Szczotka, K. Kopaczyńska Piecziak (red.), Sto lat polskiego prawa handlowego. Księga jubileuszowa dedykowana profesorowi Andrzejowi Kidybie, Tom II, Warszawa 2020.
- Całus A., Uwagi prawnoporównawcze w kontekście konstrukcji prawnej art. 1157 k.p.c., [w:] J. Gudowski, K. Weitz (red.), Aurea praxis, aurea theoria. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Tadeusza Erecińskiego, Tom II, Warszawa 2011.
- Chyla Ł., Reforma KPC w zakresie zdatności arbitrażowej sporów uchwałowych, „ADR. Arbitraż i Mediacja” 2019, Nr 3.
- Chyla Ł., Uwagi odnośnie do reformy polskiego prawa arbitrażowego w zakresie sporów wewnątrzkorporacyjnych – część I, „Studenckie Prace Prawnicze, Administratywistyczne i Ekonomiczne” 2021, Vol. 37.
- Chyla Ł., Uwagi odnośnie sytuacji arbitrażu wewnątrzkorporacyjnego w Polsce dwa lata po reformie, „ADR. Arbitraż i Mediacja” 2021, Nr 3.
- Chyla Ł., Zdatność arbitrażowa sporów uchwałowych w Polsce po nowelizacji KPC na tle wybranych zagranicznych porządków prawnych, „ADR. Arbitraż i Mediacja” 2020, Nr 3.
- Chyla Ł., Glinka J., Zdatność arbitrażowa sporów uchwałowych w wybranych zagranicznych porządkach prawnych, „Studenckie Prace Prawnicze, Administratywistyczne i Ekonomiczne” 2017, Vol. 21.
- Cichorska M., Wanat E., Spory podatkowe w arbitrażu – część 1, „Młoda Palestra” 2017, Nr 1. Cichorska M., Wanat E., Spory podatkowe w arbitrażu – część 2, „Młoda Palestra” 2017, Nr 2. Ciemiński M., Możliwość oraz skutki poddania rozstrzygnięciu sądu polubownego sporów wynikających z weksla, „Przegląd Prawa Handlowego” 2005, Nr 10.
- Dalka S., Sądownictwo polubowne w PRL, Warszawa 1987.
- Drozdowicz K., Arbitraż o roszczenia związane z opublikowaniem sprostowania w Prawie prasowym, [w:] A. Gamuszek, L. Mazur, A. Orzeł (red.), Quo Vadis, Arbitrażu? Quo Vadis, Arbitration?, Warszawa 2013.
- Dziurda M., Perspektywy arbitrażu w sprawach korporacyjnych, „Przegląd Prawa Handlowego” 2023, Nr 7.
- Dziurda M., Zielepucha M., Niezdatność arbitrażowa sporów będących sprawami cywilnymi w znaczeniu formalnym, „Przegląd Sądowy” 2025, Nr 3.

Ereciński T., Zdatność arbitrażowa (art. 1157 KPC), [w:] S. Pieckowski (red. nac.), P. Nowaczyk, J. Poczubot, A. Szumański, A. Tynel (red.), Międzynarodowy i krajowy arbitraż handlowy u progu XXI wieku. Księga pamiątkowa dedykowana doktorowi habilitowanemu Tadeuszowi Szurskiemu, Warszawa 2008.

Ereciński T., Weitz K., Sąd arbitrażowy, Warszawa 2008.

Franusz A., Arbitraż w sprawach rodzinnych, „Studia Prawnoustrojowe” 2021, Nr 51. Gaillard E., Fouchard P., Savage J., Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration, Kluwer Law International 1999.

Gélinas F., Bahmany L., Arbitrability: Fundamentals and Major Approaches, Kluwer Law International 2023.

Guzik B., Zdatność arbitrażowa sporów dotyczących zaskarżania uchwał zgromadzenia wspólników i walnego zgromadzenia po 8.9.2019 r., „ADR. Arbitraż i Mediacja” 2021, Nr 1. Jackowski A., Sprawy o unieważnienie uchwał zgromadzeń w spółkach kapitałowych a sąd polubowny, „Przegląd Prawa Cywilnego” 1937, Nr 11-12.

Jurcewicz W., Wiśniewski C., Zdatność arbitrażowa sporów korporacyjnych – perspektywa polska, [w:] W. Jurcewicz, K. Pömbacher, C. Wiśniewski (red.), Spory korporacyjne w praktyce arbitrażowej – perspektywa polska i niemiecka, Warszawa 2017.

Kaliński M., „Rygoryzm odpowiedzialności wekslowej oraz funkcje weksla kolidują z trybem postępowania przed sądem polubownym. Nie może być uznane za stosowanie przymusu ekonomicznego korzystanie z przewidzianych prawem środków dla zabezpieczenia wykonania zobowiązania (np. w drodze aresztu statku)”. Glosa do wyroku s.apel. z dnia 9 lipca 1996 r., I ACr 560/96, „Przegląd Prawa Handlowego” 1998, Nr 2.

Koredczuk J., Postępowanie przed sądem polubownym według kodeksu postępowania cywilnego z 1930 roku, „Acta Universitatis Wratislaviensis” 2011, Nr 2, Tom 313.

Kos R., Ewolucja poglądów niemieckiej doktryny i orzecznictwa w zakresie oceny zdatności arbitrażowej sporów korporacyjnych i jej znaczenie dla polskiej praktyki arbitrażowej, [w:] W. Jurcewicz, K. Pömbacher, C. Wiśniewski (red.), Spory korporacyjne w praktyce arbitrażowej – perspektywa polska i niemiecka, Warszawa 2017.

Lalonde M., The Evolving Definition of Arbitration and Arbitrability, [w:] A. J. van der Berg (red.), ICCA Congress Series No. 9 (Paris 1998): Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA & Kluwer Law International 1999.

Lew J. D. M., Mistelis L. A., Kröll S. M., Comparative International Commercial Arbitration, Kluwer Law International 2003.

Łaszczuk M., Szpara J., Rozdział 12. Postępowania postarbitrażowe, [w:] A. Szumański (red.), System Prawa Handlowego. Arbitraż handlowy, Tom 8, Warszawa 2015, wyd. 2.

Morek R., Fruk (Budniak-Rogała) A., [w:] E. Marszałkowska-Krześ, I. Gil (red.), Kodeks postępowania cywilnego – komentarz 2025, wyd. 37, art. 1157, Legalis.

Morek R., Mediacja i arbitraż (art. 1831-18315, art. 1154-1217 k.p.c.) – komentarz 2006, wyd. 1, art. 1157, art. 1206, Legalis.

Orzeł-Jakubowska A., Sądownictwo polubowne w świetle standardów konstytucyjnych, Warszawa 2021.

Orzeł-Jakubowska A., [w:] P. Ryłski (red. nac.)/A. Olaś (red. cz. III), Kodeks postępowania cywilnego – komentarz 2025, cz. III, wyd. 4, art. 1161, art. 1164, art. 11641, art. 1180, Legalis. Popiołek W., Zdatność arbitrażowa sporów o prawa majątkowe, „Przegląd Prawa Handlowego” 2020, Nr 6.

Pömbacher K., Dolgorukow A., Zdatność arbitrażowa sporów korporacyjnych (o zaskarżanie uchwał) – perspektywa niemiecka, [w:] W. Jurcewicz, K. Pömbacher, C. Wiśniewski (red.), Spory korporacyjne w praktyce arbitrażowej – perspektywa polska i niemiecka, Warszawa 2017.

Redfern A., Hunter M., Law and practice of international commercial arbitration, Londyn 2004. Regiec A. P., Zdatność arbitrażowa sporów w Stanach Zjednoczonych Ameryki, „ADR. Arbitraż i Mediacja” 2016, Nr 2.

Riedl K., Dochodzenie roszczeń z zobowiązań naturalnych przed sądem polubownym, „Kwartalnik Prawa Prywatnego” 2018, Nr 4.

Ryszkowski K., Spory ze stosunku spółki w postępowaniu przed sądem polubownym w świetle nowelizacji KPC, „ADR. Arbitraż i Mediacja” 2020, Nr 2.

Shore L., Chapter 4: The United States’ Perspective on “Arbitrability”, [w:] L. A. Mistelis, S. Brekoulakis (red.), Arbitrability: International and Comparative Perspectives, Kluwer Law International 2009.

Sołtysik S., [w:] P. Ryłski (red. nac.)/A. Olaś (red. cz. III), Kodeks postępowania cywilnego – komentarz 2025, cz. III, wyd. 4, art. 1157, art. 1212, Legalis.

Sołtysiński S., Czy „istnieją” uchwały „nieistniejące” zgromadzeń spółek kapitałowych i spółdzielni?, „Przegląd Prawa Handlowego” 2006, Nr 2.

Suliński G., Rozstrzyganie sporów ze stosunku spółki kapitałowej przez sąd polubowny, Warszawa 2008.

Szlęzak A., Zdatność arbitrażowa i ugodowa sporów korporacyjnych – co dalej?, [w:] W. Jurcewicz, K. Pömbacher, C. Wiśniewski (red.), Spory korporacyjne w praktyce arbitrażowej – perspektywa polska i niemiecka, Warszawa 2017.

Szumański A., Czy jest w Polsce kryzys arbitrażu handlowego?, „Monitor Prawniczy” 2019, Nr 2. Szumański A., „Przeszkody prawne” w przyjęciu kognicji sądów arbitrażowych w sporach o zaskarżenie uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych (uwagi de lege lata oraz de lege ferenda), [w:] W. Jurcewicz, K. Pömbacher, C. Wiśniewski (red.), Spory korporacyjne w praktyce arbitrażowej – perspektywa polska i niemiecka, Warszawa 2017.

Szumański A., Zmiany polskiego prawa arbitrażowego w zakresie arbitrażu korporacyjnego, „Przegląd Prawa Handlowego” 2020, Nr 7.

Tujakowska A., Olechowski M., The latest Changes in Polish Civil Procedure – An Opportunity for Arbitration?, „Biuletyn Arbitrażowy” 2020, Nr 25.

Wach A., Ewolucja konstrukcji arbitrażu sportowego, „Polski Proces Cywilny” 2020, Nr 2. Wach A., Rozdział 16. Arbitraż sportowy, [w:] A. Szumański (red.), System Prawa Handlowego. Arbitraż handlowy, Tom 8, Warszawa 2015, wyd. 2.

Wach-Pawliczak M., Wyłączenie wspólnika ze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przez sąd arbitrażowy – glosa – V ACz 1309/16, „Monitor Prawniczy” 2017, Nr 18.

Weitz K., Dopuszczalność poddania sporów wekslowych pod rozstrzygnięcie sądu polubownego, „Palestra” 2006, Nr 3-4.

Weitz K., Granice zdatości arbitrażowej sporów ze stosunku spółki (relacja między art. 1157 i art. 1163 § 1 k.p.c.), „Palestra” 2009, Nr 11-12.

Weitz K., [w:] T. Ereciński (red.), Kodeks postępowania cywilnego – komentarz 2017, Tom VI. Międzynarodowe postępowanie cywilne. Sąd polubowny (arbitrażowy), Warszawa 2017, wyd. V, art. 1157, art. 1161, art. 1163, art. 1165.

Weitz K., Zdatność arbitrażowa sporów o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego z powodu nieważności czynności prawnej, „Palestra” 2011, Nr 5-6.

Wiśniewski A. W., Rozdział 6. Zdolność i zdatność arbitrażowa, [w:] A. Szumański (red.), System Prawa Handlowego. Arbitraż handlowy, Tom 8, Warszawa 2015, wyd. 2.

Wiśniewski A. W., Rozdział 15. Arbitraż korporacyjny, [w:] A. Szumański (red.), System Prawa Handlowego. Arbitraż handlowy, Tom 8, Warszawa 2015, wyd. 2.

Wiśniewski A. W., Rozstrzyganie sporów korporacyjnych spółek kapitałowych przez sądy polubowne - struktura problemu (cz. I), „Prawo Spółek” 2005, Nr 4.

Wolff R., Spory korporacyjne przed sądami arbitrażowymi w Niemczech – zagadnienia praktyczne i teoretyczne, [w:] W. Jurcewicz, K. Pörnbacher, C. Wiśniewski (red.), Spory korporacyjne w praktyce arbitrażowej – perspektywa polska i niemiecka, Warszawa 2017.

Wydra Ł., Zdatność arbitrażowa sporów korporacyjnych (uchwałowych) po nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego. Seria Prawnicza” 2020, Nr 2.

Youssef K. A., Chapter 3 – The Death of Inarbitrability, [w:] L. A. Mistelis, S. L. Brekoulakis (red.), Arbitrability: International and Comparative Perspectives, Kluwer Law International 2009. Zapis dyskusji mającej miejsce w ramach seminarium naukowego „Nowe granice arbitrażu” zorganizowanym w dniu 3 grudnia 2019 r. na Uniwersytecie Warszawskim, „Biuletyn Arbitrażowy” 2020, Nr 25.

Zielepucha M., Nowelizacje przepisów części piątej Kodeksu postępowania cywilnego w latach 2017- 2019 – ocena wprowadzonych regulacji, „Annales UMCS” 2022, Nr 2, Vol. 69.

Żukrowska M., Spory uchwałowe w postępowaniu arbitrażowym w świetle nowelizacji art. 1157 i 1163 k.p.c. oraz Regulaminów SA KIG i SA Lewiatan, cz. 1, „Przegląd Prawa Handlowego” 2021, Nr 7.

Żukrowska M., Spory uchwałowe w postępowaniu arbitrażowym w świetle nowelizacji art. 1157 i 1163 k.p.c. oraz Regulaminów SA KIG i SA Lewiatan, cz. 2, „Przegląd Prawa Handlowego” 2021, Nr 8.

Self-management, a jakość życia ze stwardnieniem rozsianym u pacjentów w wieku od 17 do 25 lat

Brzoza Magdalena

Arnett, J. J. (2007). Emerging Adulthood: What Is It, and What Is It Good For? Society for Research in Child Development, 1 (2), 68-73. <https://doi.org/10.1111/j.1750-8606.2007.00016.x>

Keerthana, D., Arun, M., Kumar, G.S., Desai, G., Thomas, P.T., Netravathi, M. (2024). Self- management Interventions in Multiple Sclerosis: Case Series from a Tertiary Neuroscience Hospital. Indian J Psychol Med. <https://doi.org/10.1177/02537176241264772>

Kidd, T., Carrey, N., Mold, F., Westwood, S., Miklaucich, M., Konstantara, E., Sterr, A., Cooke, D.(2017). A Systematic review of self-management interventions in people with multiple sclerosis at improving depression, anxiety and quality of life. PLoS ONE, 12(10). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0185931>

Plow, M. A., Finlayson, M., Rezac, M. (2011). A Scoping Review of Self-Management Interventions for Adults With Multiple Sclerosis. PM&R, 3(3). 251-262. <https://doi.org/10.1016/j.pmrj.2010.11.011>

Selmaj, K. (2005). Stwardnienie rozsiane – kryteria diagnostyczne i naturalny przebieg choroby. Polski Przegląd Neurologiczny, 1(3). 99-105. https://journals.viamedica.pl/polski_przegląd_neurologiczny/article/view/20178

Motywacja zabójstwa a szczególne potępienie

Wiącek Anna

Budyn, M. (2000). Motywacja zasługująca na szczególne potępienie (próba analizy). Prokuratura i Prawo, (9).

Budyn-Kulik, M. (2015). Środek karny pozbawienia praw publicznych. Analiza dogmatyczna i praktyka orzecznicza. Prawo w działaniu. Sprawy karne, (23).

Pikulski, S. (2012). Zabójstwa kwalifikowane w polskim kodeksie karnym z 1997 r. Studia Prawnoustrojowe, (15).

Pohl, Ł. (red.). (b.d.). Zabójstwa kwalifikowane w Kodeksie karnym z 1997 r. Naukowa i sądowa wykładnia znamion kwalifikujących.

Reykowski, J. (1986). Motywacja, postawy prospołeczne a osobowość.

„Gap problem” w warunkowym przedterminowym zwolnieniu w Polsce: między literą prawa a jego stosowaniem

Kopeć Maria

- Woźniakowska-Fajst, D., & Witkowska-Rozpara, K. (2022). How neoclassical criminology, penal populism and COVID-19 helped to escalate the repressiveness of criminal law – the case of Poland? *Archiwum Kryminologii*, 44(1).
- Vilciã, E. R. (2018). Revisiting Parole Decision Making: Testing for the Punitive Hypothesis in a Large U.S. Jurisdiction. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 62(5), 1357–1383. <https://doi.org/10.1177/0306624X16668512>
- Tata, C. (2020). *Sentencing: A social process: re-thinking research and policy*. Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-01060-7>
- Spoehn, C. (2009). *How do judges decide? The search for fairness and justice in punishment* (2nd ed (Online-Ausg.)). SAGE.
- Stańdo-Kawecka, B. (2012). Podstawowe kierunki zmian instytucji warunkowego przedterminowego zwolnienia. W P. Kardas & T. Sroka (Red.), *Państwo prawa i prawo karne. Księga jubileuszowa Profesora Andrzeja Zolla: T. II*. Wolters Kluwer.
- Siemaszko, K. (2017). Przesłanki odmowy warunkowego zwolnienia w świetle orzecznictwa polskich sądów penitencjarnych—Zarys problemu. *Probacja*, 3, 87–98.
- Padfield, N., Van Zyl Smit, D., & Dünkel, F. (2013). *Release from Prison: European Policy and Practice*. Taylor and Francis.
- Krajewski, K. (2019). O wpływie ustawodawstwa karnego na politykę karną. *Archiwum Kryminologii*, XLI/2, 41–80. <https://doi.org/10.7420/AK2019N>
- Królikowska, J. (2020). Sędziowie o karze, karaniu i bezkarności: Socjologiczna analiza sędziowskiego wymiaru kary (Wydanie 1). Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.
- Kalisz, T. (2013). Warunkowe zwolnienie z reszty kary pozbawienia wolności z perspektywy problemów z ustaleniem treści i kierunku prognozy kryminologicznej. *Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego*, XXX(30).
- Klaus, W., Woźniakowska, D., & Rzeplińska, I. (2013). Punitowność? Kierunki zmian w polskiej polityce kryminalnej. W *Pobawienie wolności—Funkcje i koszty*. Księga Jubileuszowa Profesora Teodora Szymanowskiego. Wolters Kluwer Polska SA.
- Ambrož, M., & Stubbs, K. Š. (2011). Conditional Release (Parole) in Slovenia: Problems and Possible Solutions. *The Prison Journal*, 91(4), 467–488. <https://doi.org/10.1177/0032885511424394>
- Fitzgerald, R., Freiberg, A., Dodd, S., & Bartels, L. (2023a). Parole: An Uncertain Institution. W R. Fitzgerald, A. Freiberg, S. Dodd, & L. Bartels, *Parole on Probation. Parole Decision-making, Public Opinion and Public Confidence* (s. 1–17). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-031-19385-9_1
- Fitzgerald, R., Freiberg, A., Dodd, S., & Bartels, L. (2023b). Public Opinion and Parole Board Decision-Making. W R. Fitzgerald, A. Freiberg, S. Dodd, & L. Bartels, *Parole on Probation. Parole Decision-making, Public Opinion and Public Confidence* (s. 55–70). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-031-19385-9_3
- Fitzgerald, R., Freiberg, A., Dodd, S., & Bartels, L. (2023c). The Practicalities of Parole Board Decision-Making. W R. Fitzgerald, A. Freiberg, S. Dodd, & L. Bartels, *Parole on Probation. Parole Decision-making, Public Opinion and Public Confidence* (s. 19–54). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-031-19385-9_2
- Gobeil, R., & Serin, RalphC. (2009). Preliminary Evidence of Adaptive Decision Making Techniques Used by Parole Board Members. *International Journal of Forensic Mental Health*, 8(2), 97–104. <https://doi.org/10.1080/14999010903199258>

Doświadczenie biograficzne nauczycieli i pedagogów szkolnych wobec zachowań samobójczych dzieci i młodzieży

Sikorska Emilia

- Ablewicz K. Teoretyczne i metodologiczne podstawy pedagogiki antropologicznej. Studium sytuacji wychowawczej. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2003.
- Babbie E. Badania społeczne w praktyce. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004
- Berger P., Luckmann T. Społeczne tworzenie rzeczywistości, Warszawa 1983.
- Blumer H. What is Wrong with Social Theory?, *American Sociological Review*, Feb., 1954, Vol.19, No. 1(Feb., 1954), pp. 3-10, Published by: American Sociological Association <https://doi.org/10.2307/2088165>
- Charmaz K. Teoria ugruntowana, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009.
- Czabański A. Zachowania samobójcze w rodzinach. Społeczne konsekwencje zjawiska (2019), *Teologia i Moralność*, volumen 14 (2019), numer 2(26); doi: 10.14746/TIM.2019.26.2.4 <https://bibliotekanauki.pl/articles/1047146.pdf>
- Czerniawska O. Dlaczego czytam biografie? [w:] E. Dubas, J. Stelmaszczyk [red. nauk.] *Biografie i uczenie się*. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2015.
- Czubak-Koch M. Uczenie się w kulturze miejsca pracy. Wydawnictwo Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej, Wrocław 2014, s. 76 [za:] J. Lave, E. Wenger, *Situated learning. Legitimate peripheral participation*. Cambridge University Press 1991.
- Darling-Hammond, L. (2006). Constructing 21st-century teacher education. *Journal of Teacher Education*, 57(3), 300–314. https://www.researchgate.net/publication/241423878_Constructing_21st-Century_Teacher_Education
- Denzin N. K. *The Research Act. A theoretical Introduction to Sociological Methods*, Routledge, New York, pp. 297-313.
- Dyr. W, D. Lalak D. Chemsex w doświadczeniach biograficznych MSM, *Resocjalizacja Polska*, *Polish Journal of Social Rehabilitation*, RP 27(2024) 171-196 <https://resocjalizacjapolska.pl/index.php/rp/article/download/525/610/>
- Glaser B.G. Constructivist Grounded Theory?, *Forum qualitative Sozialforschung*,/ *Forum: Qualitative Social Research*, 3(3), Art. 12 <https://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/view/825>
- Kaufmann J-C. Wywiad rozumiejący. Oficyna Naukowa, Warszawa 2010
- Konecki K.K. *Studia z metodologii badań jakościowych. Teoria ugruntowana*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000.
- Kwieciński Z. Wychowanie do człowieczeństwa. Uwagi po Nicei [w:] M. Czerpaniak-Walczak, J. Madalińskiej-Michalak, B. Śliwerskiego [red. nauk.]. *Ku życiu wartościowemu. Idee – koncepcje – praktyki*. Tom 1. Impuls, Kraków 2018.
- Kwieciński Z. Edukacja w galaktyce znaczeń [w:] Z. Kwieciński, B. Śliwerski [red. nauk.] *Pedagogika*. Podręcznik naukowy. PWN, Warszawa 2019.
- Kvale S. *Prowadzenie wywiadów*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012.
- Ewart E. *Rozmowy ze śmiercią*. Wydawnictwo Czerwone i Czarne Sp. z o.o. sp. k., Warszawa 2022.
- Farnsworth V., I. Kleanthous I., Wenger E-Trayner, *Communities of practice as a social theory of learning: A conversation with Etienne Wenger*. *British Journal of Educational Studies*, 2016, 64 (2). pp. 139-160 <https://eprints.whiterose.ac.uk/id/eprint/92950/3/repository11.pdf>
- Flick U. *Projektowanie badania jakościowego*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012.
- Gałęziowski J. Urbanek J. „Etyczny zwrot” w polskiej historii mówionej. *Wrocławski Rocznik Historii Mówionej*, 7(2017), 7-34 <https://wrhm.pl/index.php/wrhm/article/view/165>
- Gałęziowski J. *Niedopowiedziane biografie. Polskie dzieci urodzone z powodu wojny*. Wydawnictwo Krytyki Politycznej, Warszawa 2020.
- Godlewski T., Śliwa J. *Negocjacje i mediacje*, Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej, Warszawa 2015.
- Golczyńska-Grondas A. Wywiady biograficzne z osobami ze środowisk wykluczenia społecznego – refleksja nad wybranymi problemami metodologicznymi i etycznymi. *Przegląd Socjologii Jakościowej*, t.15, nr 2, s.178-201. https://www.qualitativesociologyreview.org/PL/Volume46/PSJ_15_2_Golczynska-Grondas.pdf
- Grzegorzewska M.K. Nauczyciel wsparciem dla ucznia w stanie ryzyka suicydalnego (następstwa długotrwałego stresu) [w:] B. Hołyst, *Zapobieganie samobójstwom. Motywacja zachowań samobójczych*. Tom 1. Difin Sp. z o. o. Warszawa, 2021.

- Harwas-Napierała E., Trempała J. (red. nauk.) Psychologia rozwoju człowieka. Charakterystyka okresów życia człowieka. Tom II. Wydawnictwo PWN, Warszawa 2023.
- Jagięła J. Psychopedagogika RELACJI. Analiza transakcyjna dla nauczycieli i wychowanków. Warszawa Difin 2023.
- Lalak D. Życie jako biografia. Podejście biograficzne w perspektywie pedagogicznej, Wydawnictwo Akademickie ŻAK, Warszawa 2010.
- Lalak D. Badania biograficzne – standardy wiarygodności oraz walory edukacyjno-rozwojowe, [w:] Aktywna biografia w przestrzeni społecznej. Laboratorium innowacji społecznej. Warszawa 2015.
- Lalak D., Ostaszewska A. Źródła do badań biograficznych. Listy· pamiętniki· blogi·materiały wizualne. Wydawnictwo Akademickie ŻAK, Warszawa 2016.
- Lalak D. Krytyczne zdarzenia życiowe jako przedmiot badań – perspektywa biegu życia oraz studiów nad doświadczeniem biograficznym. Biografistyka Pedagogiczna, Rok 9 (2024) nr 3, ss. 269-292 <https://czaz.akademiazamojska.edu.pl/index.php/bp/article/view/2278/2651>
- Lave J., Wenger E. Situated learning. Legitimate peripheral participation. Cambridge University Press 1991.
- Lévi-Strauss, Myśl nieoswojona. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1969.
- Lofland J., Snow D.A., Andreson L., Lofland00, L.H. Analiza układów społecznych, przewodnik metodologiczny po badaniach jakościowych. Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa 2009.
- Madalińska-Michalak J. Pedagogika i życie wartościowe. Etos prawdy i odpowiedzialności [w:] Czerpaniak-Walczak M., Madalińska-Michalak J., Śliwerski B. Ku życiu wartościowemu, Idee-Koncepcje-Praktyki, Tom 1, IMPULS, Kraków 2012.
- Maison D. Jakościowe metody badań społecznych. Podejście aplikacyjne. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2022.
- Malinowski K. Argonauts of the Western Pacific, London, Routledge & Kegan Paul. Wyd. pol.: Argonauci Zachodniego Pacyfiku, w: Dzieła, t.3, J. Chałasiński(red.), PWN, Warszawa 1980, s.37. Cyt. za Hammersley M, Atkinson P. Metody badań terenowych, Zysk i S-ka Wydawnictwo, Poznań 2000.
- Markowska-Manista U. Wyzwania i dylematy etyczne w badaniach z udziałem dzieci z doświadczeniem migracji we wrażliwych (kruchych) kontekstach – perspektywa studiów nad dzieciństwem, <https://dzieckokrzywdzone.fdds.pl/index.php/DK/article/view/940/780> Dziecko Krzywdzone. Teoria Badania Praktyka, Vol 23, No 4(2024)
- Męćfal S. Problemy badań terenowych – wybrane kwestie metodologiczne, praktyczne oraz etyczne w badaniu zjawisk „trudnych”. Przegląd Socjologiczny, nr 61(1), s. 156-178. <https://czasopisma.uni.lodz.pl/socjak/article/view/13134>
- Miński R. Wywiad pogłębiony jako technika badawcza. Możliwości wykorzystania IDI w badaniach ewaluacyjnych. Przegląd Socjologii Jakościowej, t. 13 (2017), nr 3, s. 30-51 http://www.qualitativesociologyreview.org/PL/Volume39/PSJ_13_3_Minski.pdf
- Nowak S. Metodologia badań społecznych, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012.
- Odrowąż-Coates A., Perkowska -Klejman A. Kobiety przestworzy. Refleksyjność biograficzna kobiet służących w Siłach Powietrznych Polski i Wielkiej Brytanii. Difin 2016.
- Piekarski J. O drugoplanowych warunkach poprawności praktyki badawczej w pedagogice – perspektywa biografii, [w:] Kubinowski D., Nowak M. (red.) Metodologia pedagogiki zorientowanej humanistycznie, Kraków, Oficyna Wydawnicza „Impuls”. Cyt. za Urbaniak-Zajac D. Ilość – Jakość?: Konsekwencje kłopotliwego kryterium rozróżniania badań empirycznych, „Jakościowe Badania Pedagogiczne, 2017, T II, nr 2, s.101-115 <https://wnus.usz.edu.pl/jbp/pl/issue/778/>
- Rosenthal G. Badania biograficzne [w:] K. Kaźmierska (red.) Metoda biograficzna w socjologii. Antologia tekstów. NOMOS Kraków 2012.
- Silverman D. Prowadzenie badań jakościowych, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012.
- Shütz A. O wielości światów. Szkice z socjologii fenomenologicznej. Redakcja naukowa Aleksander Manterys. Zakład Wydawniczy NOMOS, Kraków 2012.
- Winnicott D.W. Dom jest punktem wyjścia. Eseje psychoanalityczne. Imago 2011.
- Zalewski W. Inny jest człowiekiem. Filozofia dialogu a współczesny kryzys społeczeństwa. Więż 10.10.2023 r. <https://wiez.pl/2023/10/10/inny-jest-czlowiekiem-filozofia-dialogu-a-wspolczesny-kryzys-czlowieczestwa/>

Panel 3

O przestrzeniach konfliktów

osoba prowadząca: dr Ewelina Biczynska

Uwarunkowania prawne lokalizacji instalacji agrowoltaicznych w kontekście ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Ruszel Laura

Filipowicz, T., & Plucińska-Filipowicz, A. (2024). W: M. Wierzbowski (red.), Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne. Komentarz (wyd. IV). Wolters Kluwer.

Niewiadomski, Z. (red.). (2026). Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne. Komentarz (wyd. 14). C.H. Beck.

Korczak, J., Behr, J., Blicharz, J., Błażewski, M., Cendrowicz, D., Chrisidu-Budnik, A., Człowiekowska, J., Gola, J., Kotulski, M., Kozłowska, M., Kusiak-Winter, R., Lisowski, P., Mielczarek-Mikołajów, J., Niżnik-Dobosz, I., Pilarz, K., Pinkas, A., Puczko, A., Pyrzyk, A., Raszevska-Skałeczka, R., Skorczyńska, E., & Słapczyński, T. (2024). Strona redakcyjna. W: J. Korczak i in., Administracja publiczna wobec nowych technologii. W kierunku neutralności klimatycznej. Wolters Kluwer.

Czarnecka, M., & Ogłódek, T. (red.). (2023). Ustawa o odnawialnych źródłach energii. Komentarz. W: Odnawialne źródła energii. Rynek mocy. Inwestycje w zakresie elektrowni wiatrowych. Promowanie energii z wysokosprawnej kogeneracji oraz w morskich farmach wiatrowych (T. 2, wyd. 2). C.H. Beck.

Kafar, D., & Pawlik, K. (2024). Plan ogólny. Podstawa planowania przestrzennego w gminie. C.H. Beck.

Daniel, P., Kafar, D., & Pawlik, K. (2024). Systemowe zmiany w planowaniu przestrzennym. C.H. Beck.

Siwkowska, A. (2024). Proces inwestycyjno-budowlany dla instalacji OZE (wyd. 2). C.H. Beck.

Lokalizacja lądowych elektrowni wiatrowych w Polsce między ochroną klimatu a planowaniem przestrzennym

Pytko Julia

Bednarek-Szczepańska, M. (2016). Energetyka wiatrowa jako przedmiot konfliktów lokalizacyjnych w Polsce. *Polityka Energetyczna – Energy Policy Journal*, 19(1).

Ciechanowicz-McLean, J. (2017b). Węzłowe problemy prawa ochrony klimatu. *Studia Prawnoustrojowe*, (37).

Cylwik, A. (2021). Analiza ekonomiczna skutków wprowadzenia postanowień tzw. ustawy odległościowej oraz korzyści z planowanej zmiany regulacji dotyczących rozwoju lądowej energetyki wiatrowej. *Internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny*, 2(10).

Komisja Europejska. (2019). Europejski Zielony Ład.

Komisja Europejska. (2021). *Gotowi na 55 (Fit for 55)*.

Makowski, M. (2024). Ustawa o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych. Komentarz (3rd ed.).

Nawrot, F. (2017). Budowa instalacji odnawialnych źródeł energii a planowanie przestrzenne. *Prawne Problemy Górnictwa i Ochrony Środowiska*, (1).

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119 z dnia 30 czerwca 2021 r. w sprawie ustanowienia ram na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej i zmiany rozporządzeń (WE) nr 401/2009 i (UE) 2018/1999 (Europejskie prawo o klimacie). (2021).

Ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych. (2016).

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. (2003).

Rezyliencja gmin jako wyzwanie współczesności

Turosz Samuel

- Bednarek-Szczepańska, M. (2016). Energetyka wiatrowa jako przedmiot konfliktów lokalizacyjnych w Polsce. *Polityka Energetyczna – Energy Policy Journal*, 19(1).
- Ciechanowicz-McLean, J. (2017b). Węzłowe problemy prawa ochrony klimatu. *Studia Prawnoustrojowe*, (37).
- Cylwik, A. (2021). Analiza ekonomiczna skutków wprowadzenia postanowień tzw. ustawy odległościowej oraz korzyści z planowanej zmiany regulacji dotyczących rozwoju lądowej energetyki wiatrowej. *Internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny*, 2(10).
- Komisja Europejska. (2019). Europejski Zielony Ład.
- Komisja Europejska. (2021). Gotowi na 55 (Fit for 55).
- Makowski, M. (2024). Ustawa o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych. Komentarz (3rd ed.).
- Nawrot, F. (2017). Budowa instalacji odnawialnych źródeł energii a planowanie przestrzenne. *Prawne Problemy Górnictwa i Ochrony Środowiska*, (1).
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119 z dnia 30 czerwca 2021 r. w sprawie ustanowienia ram na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej i zmiany rozporządzeń (WE) nr 401/2009 i (UE) 2018/1999 (Europejskie prawo o klimacie). (2021).
- Ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych. (2016).
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. (2003).

Centra lokalne – problem metropolitalny? Czynniki rozwoju centrów lokalnych i ich wpływ na obszary metropolitalne

Goliński Jan

- Christaller, W. (1933). Ośrodki centralne w południowych Niemczech (P. Eberhardt, Tłum., fragm.). *Przegląd Zagranicznej Literatury Geograficznej*.
- Domaradzka, A. (2015). Centra lokalne. Studium koncepcyjne dotyczące centrów lokalnych w Warszawie. Warszawa: Oddział Warszawski Stowarzyszenia Architektów Polskich (OW SARP).
- Jałowiecki, B. (2018). Kapitalizm a kwestia miejska. *Przegląd Socjologiczny*, 67(1), 9–23. <https://doi.org/10.26485/PS/2018/67.1/1>
- Kitchenham, B. (2004). Procedures for performing systematic reviews. Technical Report TR/SE-0401. Keele, UK: Keele University; NICTA.
- Mantey, D. (2024). Planning local centres in outer suburbs – The need for a proactive approach towards planning in post-socialist Poland. *Cities*, 150, 105032. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2024.105032>
- Moreno, C., Allam, Z., Chabaud, D., Gall, C., & Pratlong, F. (2021). Introducing the “15-Minute City”: Sustainability, resilience and place identity in future post-pandemic cities. *Smart Cities*, 4(1), 93–111. <https://doi.org/10.3390/smartcities4010006>
- Neuman, M. (2005). The compact city fallacy. *Journal of Planning Education and Research*, 25(1), 11–26. <https://doi.org/10.1177/0739456X04270466>
- Pyka, R. (2016). Metropolizacja bez metropolii. Perspektywy upodmiotowienia polskich obszarów metropolitalnych na przykładzie konurbacji górnośląskiej. *Górnośląskie Studia Socjologiczne. Seria Nowa*, 7, 117–137. https://doi.org/10.31261/GSS_SN.2016.07.08
- Rynio, D. (2010). Rozwój obszarów otoczenia metropolii (wybrane aspekty). *Biblioteka Regionalisty*, 10, 83–95.
- Sadowy, K. (2020). Miasto policentryczne: Doświadczenie warszawskich centrów lokalnych. Warszawa: Oficyna Wydawnicza SGH.
- Sadowy, K. (2021). The urban local centre: From the centrally-planned economy to the capitalist city. The experience of the Ursynów district in Warsaw. *Journal of Management and Financial Sciences*, (44), 41–59. <https://doi.org/10.33119/JMFS.2021.44.3>
- Szlachta, J. (2012). Strategia Europa 2020 a europejska polityka spójności po 2013 roku. *Prace i Materiały Instytutu Rozwoju Gospodarczego SGH*, 88, 231–253.
- Webster, J., & Watson, R. T. (2002). Analyzing the past to prepare for the future: Writing a literature review. *MIS Quarterly*, 26(2), xiii–xxiii. <https://doi.org/10.2307/4132319>

Slużby wywiadu i bezpieczeŃstwa ChiŃskiej Republiki Ludowej: struktura, reformy i nadzór w erze Xi Jinpinga

Hubicki Marcin

Akty prawne

Ustawa ChRL o bezpieczeŃstwie danych (Zhonghua Renmin Gongheguo Shuju Anquan Fa). (2021, 10 czerwca).
Ustawa ChRL o bezpieczeŃstwie narodowym (Zhonghua Renmin Gongheguo Guojia Anquan Fa). (2015, 1 lipca).
Ustawa ChRL o cyberbezpieczeŃstwie (Zhonghua Renmin Gongheguo Wangluo Anquan Fa). (2016, 7 listopada; nowelizacja: 2025, 28 paŃdziernika).
Ustawa ChRL o funkcjonariuszach organów nadzoru (Zhonghua Renmin Gongheguo Jiandu Renyuan Fa). (2021, 20 sierpnia).
Ustawa ChRL o nadzorze (Zhonghua Renmin Gongheguo Jiancha Fa). (2018, 20 marca; nowelizacja: 2024, 25 grudnia).
Ustawa ChRL o ochronie bezpieczeŃstwa narodowego w Specjalnym Regionie Administracyjnym Hongkong (Zhonghua Renmin Gongheguo Xianggang Tebie Xingzhengqu Weihu Guojia Anquan Fa). (2020, 30 czerwca).
Ustawa ChRL o ochronie tajemnicy paŃstwowej (Zhonghua Renmin Gongheguo Baoshou Guojia Mimi Fa). (1988, 5 wrzeŃnia; ostatnia nowelizacja: 2024, 27 lutego).
Ustawa ChRL o Policji Ludowej (Zhonghua Renmin Gongheguo Renmin Jingcha Fa). (1995, 28 lutego; nowelizacja: 2012, 26 grudnia).
Ustawa ChRL o przeciwdziaŃaniu szpiegostwu (Zhonghua Renmin Gongheguo Fan Jiandie Fa). (2014, 1 listopada; nowelizacja: 2023, 26 kwietnia).
Ustawa ChRL o wywiadzie narodowym (Zhonghua Renmin Gongheguo Guojia Qingbao Fa). (2017, 27 czerwca).
Ustawa ChRL o zarzadzaniu dziaŃalnoŃcią zagranicznych organizacji pozarządowych na terytorium Chin (Zhonghua Renmin Gongheguo Jingwai Fei Zhengfu Zuzhi Jingnei Huodong Guanli Fa). (2016, 28 kwietnia).
Ustawa ChRL o Zbrojnej Policji Ludowej (Zhonghua Renmin Gongheguo Renmin Wuzhuang Jingcha Fa). (2009, 27 sierpnia; nowelizacja: 2020, 20 czerwca).
Ustawa ChRL o zwalczaniu terroryzmu (Zhonghua Renmin Gongheguo Fan Kongbu Zhuyi Fa). (2015, 27 grudnia).

Dokumenty

Bezpeĉnostni Informaĉni SluŹba. (2016). Annual Report of the Security Information Service for 2015. Bezpeĉnostni Informaĉni SluŹba. (2025). Annual Report of the Security Information Service for 2024. Rada PaŃstwa ChRL. (2025, 12 maja).
BezpieczeŃstwo narodowe Chin w nowej erze (Xin shidai de Zhongguo guojia anquan). http://www.scio.gov.cn/zfbps/zfbps_2279/202505/t20250512_894771.html United States Department of Justice. (2017, 22 czerwca). Virginia Man Arrested and Charged with Espionage. <https://www.justice.gov/opa/pr/virginia-man-arrested-and-charged-espionage> United States Department of Justice. (2023, 17 kwietnia). Two Arrested for Operating Illegal Overseas Police Station of the Chinese Government. <https://www.justice.gov/opa/pr/two-arrested-operating-illegal-overseas-police-station-chinese-government>
United States Department of State. (2023). Country Reports on Human Rights Practices: China. United States–China Economic and Security Review Commission. (2019). China’s Intelligence Services and Espionage Threats to the United States.

Monografie

Andrew, C. (2018). The Secret World: A History of Intelligence. Yale University Press. Bogusz, M., & Jakóbowski, J. (2019). Komunistyczna Partia Chin i jej paŃstwo: Konserwatywny zwrot Xi Jinpinga. Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia.
Czubkowska, S. (2022). ChiŃczycy trzymają nas mocno. Znak Literanova.
DeVore, H. (1999). China’s Intelligence and Internal Security Forces.
Dziak, W., & Pawiński, M. (2014). ChiŃska Armia Ludowo-WyzwoleŃcza. PAN. Eftimiades, N. (1994). Chinese Intelligence Operations. Naval Institute Press. Eftimiades, N. (2020). Chinese Espionage: Operations and Tactics. Vitruvian Press. Faligot, R. (2019). Chinese Spies: From Chairman Mao to Xi Jinping. Hurst Publishers.
Gershaneck, K. (2020). Political Warfare: Strategies for Combating China’s Plan to “Win Without Fighting”. Marine Corps University Press.
Guo, X. (2012). China’s Security State: Philosophy, Evolution, and Politics. Cambridge University Press.
Hamilton, C., & Ohlberg, M. (2021). Hidden Hand: Exposing How the CCP Is Reshaping the World. Hardie Grant Books.
Hannas, W. C., Mulvenon, J. C., & Puglisi, A. (2013). Chinese Industrial Espionage. Routledge. Joske, A. (2022). Spies and Lies: How China’s Greatest Covert Operations Fooled the World. Hardie Grant Books.
Kwieciński, R. (2023). W cieniu niepewnoŃci. Siła militarna Chin w erze Xi Jinpinga. Wydawnictwo Uniwersytetu JagielloŃskiego.
Manthorpe, J. (2019). Claws of the Panda: Beijing’s Campaign of Influence and Intimidation in Canada. Cormorant Books.
Mattis, P., & Brazil, M. (2019). Chinese Communist Espionage: An Intelligence Primer. Naval Institute Press.
Pei, M. (2024). The Sentinel State: Surveillance and the Survival of Dictatorship in China. Harvard University Press.
Ratcliffe, J. (2016). Intelligence-Led Policing. Routledge.
Schoenhals, M. (2013). Spying for the People: Mao’s Secret Agents, 1949–1967. Cambridge University Press.
Smith, I., & West, N. (2012). Historical Dictionary of Chinese Intelligence. Scarecrow Press. Wise, D. (2011). Tiger Trap: America’s Secret Spy War with China. Houghton Mifflin Harcourt. Wuthnow, J. (2019). China’s Other Army: The People’s Armed Police in an Era of Reform. National Defense University Press.
Zajączkowski, W. (2025). Rozumieć politykę międzynarodową. Metody analizy Źródeł otwartych. Polski Instytut Spraw Międzynarodowych.

Publikacje zbiorowe i rozdziały w pracach zbiorowych

Bogusz, M., & Jakóbowski, J. (2025). Zerkając za „bambusową kurtynę”: Analizowanie ChRL. W W. Konończuk & M. Menkiszak (Red.), *Uporządkować rzeczywistość. Poradnik analityczny OSW. Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia*.

Hannas, W. C., & Tatlow, D. K. (Red.). (2021). *China's Quest for Foreign Technology*. Routledge. Greitens, S. C. (2022). How does China think about national security? In M. Carrai, J. Rudolph, & M. Szonyi (Eds.), *The China questions 2: Critical insights into US–China relations*. Harvard University Press.

Ma, Y. (2014). The Police System in China. In L. Cao, I. Y. Sun, & B. Heberton (Red.), *The Routledge Handbook of Chinese Criminology* (ss. 64–67). Routledge.

Medeiros, E. S. (Red.). (2023). *Cold Rivals: The New Era of US-China Strategic Competition*. Georgetown University Press.

Mulvenon, J. (2025). “Secret Line, Open Line”: Inside China's Ministry of State Security. In L. K. Johnson (Red.), *The Oxford Handbook of National Security Intelligence*. Oxford University Press.

Artykuły w czasopiśmie naukowych

Adamczyk, M., & Baraniuk, K. (2017). Wywiad Chińskiej Republiki Ludowej – zarys struktur i metod działalności. *Studia Orientalne*, (2), 34–58. <https://doi.org/10.15804/so2017203>

Adamczyk, M., & Baraniuk, K. (2017). Wywiad jako instrument chińskiej polityki zagranicznej – przyczynek do badań. *Studia Orientalne*, (1), 41–72. <https://doi.org/10.15804/so2017103>

Carothers, C., & Zhang, Z. (2023). From Corruption Control to Everything Control: The Widening Use of Inspections in Xi's China. *Journal of Contemporary China*, 32(140), 225–242. <https://doi.org/10.1080/10670564.2022.2071885>

Chambers, D. I. (2012). The Past and Present State of Chinese Intelligence Historiography. *Studies in Intelligence*, 56(3), 31–46.

Gill, B., & Mulvenon, J. (2002). Chinese Military-Related Think Tanks and Research Institutions. *The China Quarterly*, 171, 617–624. <https://doi.org/10.1017/S0009443902000384>

Nyman, J. (2023). Towards a Global Security Studies: What Can Looking at China Tell Us About the Concept of Security? *European Journal of International Relations*, 29(3), 673–697. <https://doi.org/10.1177/13540661231176990>

Pożaroszczuk, D. (2017). Wywiad Chińskiej Republiki Ludowej – charakterystyka działalności i zagrożenia dla Polski.

Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego, (16), 98–113. Schwarck, E. (2018). Intelligence and Informatization: The Rise of the Ministry of Public Security in Intelligence Work in China. *The China Journal*, (80), 1–23. <https://doi.org/10.1086/697089>

Materiały robocze

Burdette, Z., i in. (2026). Understanding China's National Security Decisionmaking. RAND Corporation.

Carberry, T. (2025). China's People's Armed Police Presents a Significant Force Multiplier During Armed Conflict. U.S. Army Training and Doctrine Command.

Carothers, C. (2021). Xi's Anti-Corruption Campaign: An All-Purpose Governing Tool. *China Leadership Monitor*, (67).

Charon, P., & Jeangène Vilmer, J.-B. (2021). Les opérations d'influence chinoises. Institut de Recherche Stratégique de l'Ecole Militaire.

Chestnut Greitens, S. (2023). New Leaders in “National” Security After China's 20th Party Congress. *China Leadership Monitor*, (78).

Chestnut Greitens, S. (2025). Counter-Espionage and State Security: The Changing Role of China's Ministry of State Security. *China Leadership Monitor*, (83).

Dahm, J. (2024). A Disturbance in the Force: The Reorganization of PLA and Elimination of China's Strategic Support Force. *China Brief*, 24(9).

Drinhausen, K., & Legarda, H. (2022). „Comprehensive National Security” Unleashed: How Xi's Approach Shapes China's Policies at Home and Abroad. Mercator Institute for China Studies. Joske, A. (2020). The Party Speaks for You: Foreign Interference and the Chinese Communist Party's United Front System. Australian Strategic Policy Institute.

Mattis, P. (2015). The New Normal: China's Risky Intelligence Operations. *The National Interest*. Mattis, P. (2017). Everything We Know About China's Secretive State Security Bureau. *The National Interest*.

Mattis, P., & Kania, E. (2016). Modernizing Military Intelligence: Playing Catchup (Part Two). *China Brief*, 16(18).

Pei, M. (2021). The CCP's Domestic Security Taskmaster: The Central Political and Legal Affairs Commission. *China Leadership Monitor*, (69).

Pei, M. (2024). Piercing the Veil of Secrecy: The Surveillance Role of China's MSS and MPS. *China Leadership Monitor*, (79).

Pei, M. (2025). From Purge to Control: A Recent Pivot in Xi Jinping's Anti-Corruption Crackdown. *China Leadership Monitor*, (83).

Schwarck, E. (2017). Behind the Golden Shield: China Reforms Public Security Intelligence. *China Brief*, 17(16).

Schwarck, E. (2024). The Power Vertical: Centralization in the PRC's State Security System. *China Brief*, 24(22).

Wuthnow, J. (2021). A New Chinese National Security Bureaucracy Emerges. *China Brief*, 21(23).

Źródła internetowe i media

Cao, Y. (2026, 17 stycznia). China's Anti-Graft Efforts Deepen in 2025, with 115 Senior Officials Probed. *China Daily*. <https://www.chinadailyhk.com/hk/article/627253>

China Law Translate. (2024, 26 grudnia). Supervision Law 2024 Revisions – Comparison of New vs. Old. <https://www.chinalawtranslate.com/en/supervision-law-2025/>

Daum, J. (2025, 3 stycznia). Keeping an Eye on the Watch Dog: Changes to the Supervision Law. *China Law Translate*. <https://www.chinalawtranslate.com/en/supervision-law-amendments-overview/>

Daum, J. (2024, 22 lutego). What China's National Intelligence Law Says, and Why It Doesn't Matter. *China Law Translate*. <https://www.chinalawtranslate.com/what-the-national-intelligence-law-says-and-why-it-doesnt-matter/>

Lin, B., i in. (2026, 24 lutego). The Purges Within China's Military Are Even Deeper Than You Think. Center for Strategic and International Studies. <https://chinapower.csis.org/china-pla-military-purges/>

Lu Huang, K. (2015, 8 października). Graft-Buster Named as Head of China's Spy Agency as Anti Corruption Watchdog Extends Its Power. *South China Morning Post*.

<https://www.scmp.com> Polska Agencja Prasowa. (2021, 30 lipca). Dyrektor z Huawei oskarżony o szpiegostwo ponownie zatrzymany. <https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C920081%2Cdyrektor-z-huawei-oskarzony-o-szpiegostwo-ponownie-zatrzymany.html>

Safeguard Defenders. (2022, 29 października). 110 Overseas: Chinese Transnational Policing Gone Wild. <https://safeguarddefenders.com>

Walden, M. (2022, 18 stycznia). Operation Fox Hunt and China's International Efforts to Force "Fugitives" Back. ABC News. <https://www.abc.net.au/news/2022-01-19/china-operations-to-force-fugitives-back/100747234>

Wray, C. (2020, 7 lipca). The Threat Posed by the Chinese Government and the Chinese Communist Party to the Economic and National Security of the United States. Federal Bureau of Investigation. <https://www.fbi.gov/news/speeches-and-testimony/the-threat-posed-by-the-chinese-government-and-the-chinese-communist-party-to-the-economic-and-national-security-of-the-united-states>

Wu, G. (2025, 25 lutego). Xi Jinping's Purges Have Escalated. Here's Why They Are Unlikely to Stop. Asia Society Policy Institute. <https://asiasociety.org/policy-institute/xi-jinpings-purges-have-escalated-heres-why-they-are-unlikely-stop>

Xinhua. (2026, 4 stycznia). China Seeks Public Feedback on Draft Revision to Police Law. <https://english.news.cn/20260105/9bb9916017e840d69234bc754adf2b7b/c.html>

Xiong, Y. (2024, 28 grudnia). China's Liuzhi Detention Centers Under Scrutiny. CNN. <https://edition.cnn.com/2024/12/28/china/china-liuzhi-detention-centers-dst-intl-hnk>

Reakcje rynkowe na ryzyko prawne w bankach: dowody z kryzysu kredytów frankowych w Polsce

Kaczmarek Aleksander

Adrian, T., Friedman, E., & Muir, T. (2015). The Cost of Capital of the Financial Sector. SSRN Electronic Journal. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2706614>

Agarwal, S., Chomsisengphet, S., Mahoney, N., & Stroebe, J. (2015). Regulating Consumer Financial Products: Evidence from Credit Cards*. The Quarterly Journal of Economics, 130(1), 111–164. <https://doi.org/10.1093/qje/qju037>

Aguzzoni, L., Langus, G., & Motta, M. (2013). The Effect of Eu Antitrust Investigations and Fines on a Firm's Valuation. The Journal of Industrial Economics, 61(2), 290–338.

Altavilla, C., Boehmann, P., Ryck, J. D., Dumitru, A.-M., Grodzicki, M., Kick, H., Fernandes, C. M., Mosthaf, J., O'Donnell, C., & Palligkinis, S. (2021). Measuring the Cost of Equity of Euro Area Banks. SSRN Electronic Journal. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3797125>

Arena, M. P., & Ferris, S. P. (2018). A global analysis of corporate litigation risk and costs. International Review of Law and Economics, 56, 28–41. <https://doi.org/10.1016/j.irl.2018.05.003>

Banai, Kolozsi and Vonnak. (2015). Phasing out household foreign currency loans: Schedule and framework. Financial and Economic Review, 14(3), 60–87.

Barberis, N., Shleifer, A., & Vishny, R. (n.d.). A model of investor sentiment.

Belkhir, M., Ben Naceur, S., Chami, R., & Samet, A. (2021). Bank capital and the cost of equity. Journal of Financial Stability, 53, 100843. <https://doi.org/10.1016/j.jfs.2021.100843>

Bhagat, S., Brickley, J. A., & Coles, J. L. (1994). The costs of inefficient bargaining and financial distress: Evidence from corporate lawsuits. Journal of Financial Economics, 35(2), 221–247. [https://doi.org/10.1016/0304-405X\(94\)90005-1](https://doi.org/10.1016/0304-405X(94)90005-1)

Binder, J. (1998). The Event Study Methodology Since 1969. Review of Quantitative Finance and Accounting, 11(2), 111–137. <https://doi.org/10.1023/A:1008295500105>

Bizjak, J. M., & Coles, J. L. (1995). The Effect of Private Antitrust Litigation on the Stock-Market Valuation of the Firm. The American Economic Review, 85(3), 436–461. JSTOR.

Boehmer, E., Masumeci, J., & Poulsen, A. B. (1991). Event-study methodology under conditions of event-induced variance. Journal of Financial Economics, 30(2), 253–272. [https://doi.org/10.1016/0304-405X\(91\)90032-F](https://doi.org/10.1016/0304-405X(91)90032-F)

Brous, P. A., & Leggett, K. (1996). Wealth Effects of Enforcement Actions Against Financially Distressed Banks. Journal of Financial Research, 19(4), 561–577. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6803.1996.tb00230.x>

Brown, S. J., & Warner, J. B. (1985). Using daily stock returns: The case of event studies. Journal of Financial Economics, 14(1), 3–31. [https://doi.org/10.1016/0304-405X\(85\)90042-X](https://doi.org/10.1016/0304-405X(85)90042-X)

Carow, K. A. (2001). The Wealth Effects of Allowing Bank Entry into the Insurance Industry. The Journal of Risk and Insurance, 68(1), 129. <https://doi.org/10.2307/2678134>

Castro-Iragorri, C. (2019). Does the market model provide a good counterfactual for event studies in finance? Financial Markets and Portfolio Management, 33(1), 71–91. <https://doi.org/10.1007/s11408-019-00325-4>

Chudik, A., & Pesaran, M. H. (2013). Large Panel Data Models with Cross-Sectional Dependence: A Survey (SSRN Scholarly Paper No. 2316333). <https://doi.org/10.2139/ssrn.2316333>

Claus, J., & Thomas, J. (2001). Equity Premia as Low as Three Percent? Evidence from Analysts' Earnings Forecasts for Domestic and International Stock Markets. *The Journal of Finance*, 56(5), 1629–1666. <https://doi.org/10.1111/0022-1082.00384>

Cowan, A. R., Howell, J. C., & Power, M. L. (2002). Wealth effects of banks' rights to market and originate annuities.

Daniel, K., Hirshleifer, D., & Subrahmanyam, A. (1998). Investor Psychology and Security Market under- and Overreactions. *The Journal of Finance*, 53(6), 1839–1885.

Driscoll, J. C., & Kraay, A. C. (1998). Consistent Covariance Matrix Estimation with Spatially Dependent Panel Data. *The Review of Economics and Statistics*, 80(4), 549–560.

Dübel and Walley. (2010). Regulation of Foreign Currency Mortgage Loans: The Case of Transition Countries in Central and Eastern Europe. World Bank.

Dulak, T., & Gnabo, J.-Y. (2024). Climate litigation and financial markets: A disciplinary effect? *International Review of Financial Analysis*, 95, 103496. <https://doi.org/10.1016/j.irfa.2024.103496>

Fama, E. F., & French, K. R. (1993). Common risk factors in the returns on stocks and bonds. *Journal of Financial Economics*, 33(1), 3–56. [https://doi.org/10.1016/0304-405X\(93\)90023-5](https://doi.org/10.1016/0304-405X(93)90023-5)

Fama, E. F., & French, K. R. (1995). Size and Book-to-Market Factors in Earnings and Returns. *The Journal of Finance*, 50(1), 131–155. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6261.1995.tb05169.x>

Fischer and Yesin. (2019). Foreign currency loan conversions and currency mismatches. SNB Working Paper, (2019–04).

Fuller, R. J., & Hsia, C.-C. (1984). A Simplified Common Stock Valuation Model. *Financial Analysts Journal*, 40(5), 49–56.

Gabor, M., Premti, A., & Jafarinejad, M. (2024). Consumer protection and firm valuation: A study of overdraft protection and US banks. *Finance Research Letters*, 67, 105949. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2024.105949>

Gąsiorowski, P. (2021). Experiences with conversion of loans denominated in Swiss francs. www.obserwatorfinansowy.pl/in-english/financial-markets/experiences-with-conversion-of-loans-denominated-in-swiss-francs/

Gowin, K. D., Wang, D., Jory, S. R., Houmes, R., & Ngo, T. (2021). Impact on the firm value of financial institutions from penalties for violating anti-money laundering and economic sanctions regulations. *Finance Research Letters*, 40, 101675. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2020.101675>

Hirshleifer, D. (2001). Investor Psychology and Asset Pricing. *The Journal of Finance*, 56(4), 1533–1597.

Karpoff, J. M., Lee, D. S., & Martin, G. S. (2008). The Cost to Firms of Cooking the Books. *Journal of Financial and Quantitative Analysis*, 43(3), 581–611. <https://doi.org/10.1017/S0022109000004221>

Kolari, J. W., & Pynnönen, S. (2010). Event Study Testing with Cross-sectional Correlation of Abnormal Returns. *The Review of Financial Studies*, 23(11), 3996–4025. <https://doi.org/10.1093/rfs/hhq072>

Krogstrup and Tille. (2016). On the roles of different foreign currencies in European bank lending. SNB Working Paper.

Laplace, B., & Lanoie, P. (1994). The Market Response to Environmental Incidents in Canada: A Theoretical and Empirical Analysis. *Southern Economic Journal*, 60(3), 657–672. <https://doi.org/10.2307/1060574>

Lintner, J. (1965). The Valuation of Risk Assets and the Selection of Risky Investments in Stock Portfolios and Capital Budgets. *The Review of Economics and Statistics*, 47(1), 13–37. <https://doi.org/10.2307/1924119>

MacKinlay, A. C. (1997). Event Studies in Economics and Finance. *Journal of Economic Literature*, 35(1), 13–39.

Markowitz, H. (1952). Portfolio Selection. *The Journal of Finance*, 7(1), 77–91. <https://doi.org/10.2307/2975974>

McNulty, J. E., & Akhigbe, A. (2017). What do a bank's legal expenses reveal about its internal controls and operational risk? *Journal of Financial Stability*, 30, 181–191. <https://doi.org/10.1016/j.jfs.2016.10.001>

Mossin, J. (1966). Equilibrium in a Capital Asset Market. *Econometrica*, 34(4), 768–783. <https://doi.org/10.2307/1910098>

National Bank of Poland. (2017). Financial Stability Report, June 2017 (Financial Stability Review). National Bank of Poland. <https://nbp.pl/wp-content/uploads/2022/10/fsr201706.pdf>

National Bank of Poland. (2020). Financial Stability Report, December 2020 [Financial Stability Report]. National Bank of Poland. <https://nbp.pl/wp-content/uploads/2022/10/fsr202012.pdf>

National Bank of Poland. (2021). Financial Stability Report, June 2021 [Financial Stability Report]. National Bank of Poland. <https://nbp.pl/wp-content/uploads/2022/10/fsr202106.pdf>

National Bank of Poland. (2024). Financial Stability Report.

- Ohlson, J. A., & Juettner-Nauroth, B. E. (2005). Expected EPS and EPS Growth as Determinants of Value. *Review of Accounting Studies*, 10(2–3), 349–365. <https://doi.org/10.1007/s11142-005-1535-3>
- Pasiouras, F., & Samet, A. (2022). Social capital and the cost of bank equity: Cross-country evidence. *Journal of Banking & Finance*, 141, 106535. <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2022.106535>
- Patell, J. M. (1976). Corporate Forecasts of Earnings Per Share and Stock Price Behavior: Empirical Test. *Journal of Accounting Research*, 14(2), 246. <https://doi.org/10.2307/2490543>
- Pereira, J., Malafronte, I., Sorwar, G., & Nurullah, M. (2019). Enforcement Actions, Market Movement and Depositors' Reaction: Evidence from the US Banking System. *Journal of Financial Services Research*, 55(2), 143–165. <https://doi.org/10.1007/s10693-019-00313-9>
- Pesaran, M. H., Shin, Y., & Smith, R. P. (1999). Pooled Mean Group Estimation of Dynamic Heterogeneous Panels. *Journal of American Statistical Association*, 94(446), 621–634.
- Sharpe, W. F. (1964). Capital Asset Prices: A Theory of Market Equilibrium Under Conditions of Risk*. *The Journal of Finance*, 19(3), 425–442. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6261.1964.tb02865.x>
- Slovin, M. B., Sushka, M. E., & Polonchek, J. A. (1999). An analysis of contagion and competitive effects at commercial banks. *Journal of Financial Economics*, 54(2), 197–225. [https://doi.org/10.1016/S0304-405X\(99\)00036-7](https://doi.org/10.1016/S0304-405X(99)00036-7)
- Urząd Komisji Nadzoru Finansowego. (2013). Ocena wpływu na sytuację sektora bankowego i polskiej gospodarki propozycji przewalutowania kredytów mieszkaniowych udzielonych w CHF na PLN według kursu z dnia udzielenia kredytu. https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/PRZEWALUTOWANIE_35881.pdf
- Urząd Komisji Nadzoru Finansowego. (2021). Stanowisko Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego co do kierunków rozstrzygnięcia zagadnień prawnych przedstawionych przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego dotyczących hipotecznych kredytów mieszkaniowych denominowanych lub indeksowanych do waluty obcej. https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/stanowisko_uknf_dla_sn_ws_kredytow_fx_74047.pdf

Between theory, procedure and institutional practice

chair: dr hab. Dawid Sześciło

Determinants of Constitutional Comprehensiveness

Sadeghi Mohammad Hossein

- Bernholz, P. (2013). Independent central banks as a component of the separation of powers. *Constitutional Political Economy*, 24(3), 199–214.
- Bjørnskov, C., & Voigt, S. (2014). Constitutional verbosity and social trust. *Public Choice*, 161(1–2). <https://doi.org/10.1007/s11127-013-0129-z>
- Buchanan, J. M. (2010). The constitutionalization of money. *Cato Journal*, 30(2).
- Cooter, R. D., & Gilbert, M. D. (2019). Constitutional law and economics. *Forthcoming in Research Methods in Constitutional Law: A Handbook* (Malcolm Langford & David S. Law Eds., Edward Elgar), Virginia Public Law and Legal Theory Research Paper, 2018–08, 2012–2018.
- Cooter, R., & Gilbert, M. (2022). Public Law and Economics. In *Public Law and Economics*. <https://doi.org/10.1093/oso/9780197655870.001.0001>
- De Vanssay, X., & Spindler, Z. A. (1994). Freedom and growth: Do constitutions matter? *Public Choice*, 359–372.
- Dixon, R., & Landau, D. (2016). Competitive democracy and the constitutional minimum core. In *Assessing Constitutional Performance*. <https://doi.org/10.1017/CBO9781316651018.010>
- Elkins, Z., & Ginsburg, T. (2022). “Characteristics of National Constitutions, Version 4.0.” *Comparative Constitutions Project*. Last modified: October 24, 2022. Available at comparativeconstitutionsproject.org.
- Elkins, Z., Ginsburg, T., & Melton, J. (2009). The endurance of national constitutions. In *The Endurance of National Constitutions*. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511817595>
- Ginsburg, T. (2010). Constitutional Specificity, Unwritten Understandings and Constitutional Agreement. In *Constitutional Topography: Values and Constitutions*.
- Hammons, C. W. (1999). Was James Madison wrong? Rethinking the American preference for short, framework-oriented constitutions. *American Political Science Review*, 93(4), 837–849.

- Levinson, D., & Sachs, B. I. (2015). Political entrenchment and public law. In *Yale Law Journal* (Vol. 125, Issue 2).
- Lutz, D. S. (1994). Toward a Theory of Constitutional Amendment. *American Political Science Review*, 88(2). <https://doi.org/10.2307/2944709>
- Montenegro, A. A. (1995). Constitutional design and economic performance. *Constitutional Political Economy*, 6(2). <https://doi.org/10.1007/BF01303255>
- North, D. C., & Weingast, B. R. (1989). Constitutions and Commitment: The Evolution of Institutions Governing Public Choice in Seventeenth-Century England. *The Journal of Economic History*, 49(4). <https://doi.org/10.1017/S0022050700009451>
- Pavlik, J. B., Jahan, I., & Young, A. T. (2023). Do longer constitutions corrupt? *European Journal of Political Economy*, 77. <https://doi.org/10.1016/j.ejpoleco.2022.102319>
- Roznai, Y. (2013). Unconstitutional Constitutional Amendments—The Migration and Success of a Constitutional Idea. *American Journal of Comparative Law*, 61(3). <https://doi.org/10.5131/ajcl.2012.0027>
- Szentgáli-Tóth, B. (2020). Organic laws and the principle of democracy in France and Spain. *Pro Futuro*, 9(4). <https://doi.org/10.26521/profuturo/2019/4/6717>
- Torre, M. La. (2013). The Hierarchical Model and H. L. A. Hart's Concept of Law. *Revus*, 21. <https://doi.org/10.4000/revus.2746>
- Tsebelis, G. (2017). The time inconsistency of long constitutions: Evidence from the world. *European Journal of Political Research*, 56(4). <https://doi.org/10.1111/1475-6765.12206>
- Tsebelis, G., & Nardi, D. J. (2016). A Long Constitution is a (Positively) Bad Constitution: Evidence from OECD Countries. In *British Journal of Political Science* (Vol. 46, Issue 2). <https://doi.org/10.1017/S0007123414000441>
- Versteeg, M., & Zackin, E. (2016). Constitutions unentrenched: Toward an alternative theory of constitutional design. In *American Political Science Review* (Vol. 110, Issue 4). <https://doi.org/10.1017/S0003055416000447>
- Voigt, S. (2009). Explaining constitutional garrulity. *International Review of Law and Economics*, 29(4). <https://doi.org/10.1016/j.irl.2009.06.002>
- Voigt, S. (2011). Positive constitutional economics II—a survey of recent developments. *Public Choice*, 146(1). <https://doi.org/10.1007/s1127-010-9638-1>
- Voigt, S. (2020). Constitutional Economics. In *Constitutional Economics*. <https://doi.org/10.1017/9781108764445>
- Wolfrum, R. (2011). Sources of international law. *Max Planck Encyclopedia of Public International Law*, 9, 299–313.

Linking the Cogs: Justifying Mechanistic Explanations through Simulation

Nogaj Maciej

- Angrist, J. D., & Pischke, J.-S. (2010). The credibility revolution in empirical economics: How better research design is taking the con out of econometrics. *Journal of Economic Perspectives*, 24(2), 3–30. <https://doi.org/10.1257/jep.24.2.3>
- Cartwright, N. (2007). Hunting causes and using them: Approaches in philosophy and economics. Cambridge University Press.
- Epstein, J. M. (2006). Generative social science: Studies in agent-based computational modeling. Princeton University Press.
- Glennan, S. (2002). Rethinking mechanistic explanation. *Philosophy of Science*, 69(S3), S342–S353. <https://doi.org/10.1086/341857>
- Hedström, P., & Ylikoski, P. (2010). Causal mechanisms in the social sciences. *Annual Review of Sociology*, 36, 49–67. <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.012809.102632>
- Illari, P., & Williamson, J. (2012). What is a mechanism? *European Journal for Philosophy of Science*, 2(1), 119–135. <https://doi.org/10.1007/s13194-011-0038-2>
- Machamer, P., Darden, L., & Craver, C. F. (2000). Thinking about mechanisms. *Philosophy of Science*, 67(1), 1–25.
- Reiss, J. (2012). *Philosophy of economics*. Routledge.
- Woodward, J. (2003). *Making things happen: A theory of causal explanation*. Oxford University Press.

Rethinking the Burden of Proof in Civil Proceedings

Hilt Magdalena

Adrych-Brzezińska I., Ciężar dowodu w prawie i procesie cywilnym, Warszawa 2015

Hanausek S., Problematyka ciężaru dowodu w sądowym postępowaniu cywilnym, w: Studia z prawa postępowania cywilnego. Księga pamiątkowa ku czci Zbigniewa Resicha pod red. T. Erecińskiego, M. Jędrzejewskiej, PWN, Warszawa 1985

Dowody i postępowanie dowodowe w sprawach cywilnych pod red. Błaszczaka Ł., Markiewicza K., C.H.Beck, Warszawa 2015

Morawski L., Ciężar dowodu – niektóre problemy dowodowe, S.C. 1982, t. XXXII

Ehrlich S., Gliklich J., Onus probandi w procesie cywilnym (I), Głos Sądownictwa 1933, nr 10

Dolecki H., Ciężar dowodu w polskim procesie cywilnym, PWN, Warszawa 1998

Stefaniak A., Onus probandi w procesie cywilnym, Lublin 1972

Niepożądane zdarzenia medyczne, Miesięcznik Okręgowej Izby Lekarskiej w Warszawie Puls, nr 2015-04, <http://www.oil.org.pl/xml/oil/oil68/gazeta/numery/n2015/n201504/n20150408>

Postępowanie rozpoznawcze w przyszłym Kodeksie postępowania cywilnego pod red. Markiewicza K., Torbusa A., C.H. Beck, Warszawa 2014

Siedlecki W., Ciężar dowodu w polskim procesie cywilnym, Państwo i Prawo 1953, nr 7

Śliwka M., Ciężar dowodu w procesach medycznych – między domniemaniami faktycznymi a dowodem prima facie, Z archiwum medycyny sądowej i kryminologii 2004, nr 1

Piasecki K., System dowodów i postępowanie dowodowe w sprawach cywilnych, LexisNexis, Warszawa 2012

Resilience Discourse and Its Role in Post-Crisis Financial Regulatory Regime

Górka Michał

Baud, C., & Chiapello, E. (2017). Understanding the Disciplinary Aspects of Neoliberal Regulations : The Case of Credit-Risk Regulation Under the Basel Accords. *Critical Perspectives on Accounting*, 46, 3-23. <https://doi.org/10.1016/j.cpa.2016.09.005>

Brassett, J., & Holmes, C. (2016). Building Resilient Finance? Uncertainty, Complexity, and Resistance. *The British Journal of Politics and International Relations*, 18(2), 370-388. <https://doi.org/10.1177/1369148115615028>

Felli, R. (2016). The World Bank's Neoliberal Language of Resilience. *Research in Political Economy*, 31, 267-295. <https://doi.org/10.1108/S0161-723020160000031014>

Howarth, D., & Griggs, S. (2012). Poststructuralist Policy Analysis : Discourse, Hegemony, and Critical Explanation. In F. Fischer & H. Gottweis (Éds.), *The Argumentative Turn Revisited* (p. 305-342). Duke University Press.

Jessop, B., Young, B., & Scherrer, C. (Éds.). (2015). *Financial Cultures and Crisis Dynamics*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315773476>

Joseph, J. (2013). Resilience as Embedded Neoliberalism : A Governmentality Approach. *Resilience*, 1(1), 38-52. <https://doi.org/10.1080/21693293.2013.765741>

Mavelli, L. (2019). Resilience Beyond Neoliberalism? Mystique of Complexity, Financial Crises, and the Reproduction of Neoliberal Life. *Resilience*, 7(3), 224-239. <https://doi.org/10.1080/21693293.2019.1605661>

Nørholm Just, S. (2015). The Negotiation of Basel III : Postliberalism in the making? *Journal of Cultural Economy*, 8(1), 25-41. <https://doi.org/10.1080/17530350.2014.942347>

Power, M. (2007). *Organized Uncertainty : Designing a World of Risk Management*. Oxford University Press.

Sum, N.-L. (2015). A Cultural Political Economy of Financial Imaginaries. The (Re-)Making of « BRIC » and the Case of China. In B. Jessop, B. Young, & C. Scherrer (Éds.), *Financial Cultures and Crisis Dynamics* (p. 229-249). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315773476>

Sum, N.-L., & Jessop, B. (2013). *Towards a Cultural Political Economy : Putting Culture in its Place in Political Economy*. Edward Elgar Publishing.

Procedure without effect? The guarantee strength of legal mechanisms of social partners' participation in law-making

Surdykowska Barbara

Askari, H., Chhabra, A., Clemm von Hohenberg, B., Heseltine, M., & Wojcieszak, M. (2024). Incentivizing news consumption on social media platforms using large language models and realistic bot accounts. *PNAS Nexus*, 3(9), pgae368.

Bender, E. M., Gebru, T., McMillan-Major, A., & Shmitchell, S. (2021). On the dangers of stochastic parrots: Can language models be too big? *Proceedings of the ACM Conference on Fairness, Accountability, and Transparency*, 610–623.

- Brown, T., Mann, B., Ryder, N., Subbiah, M., Kaplan, J., Dhariwal, P., et al. (2020). Language models are few-shot learners. *Advances in Neural Information Processing Systems*, 33, 1877–1901.
- Bryant, J., Thompson, S., & Finklea, B. (2012). *Fundamentals of Media Effects* (3rd ed.). Waveland Press.
- Choung, H., David, P., & Ross, A. (2022). Trust in AI and its role in the acceptance of AI technologies. *Computers in Human Behavior Reports*, 6.
- Clerwall, C. (2014). Enter the robot journalist: Users' perceptions of automated content. *Journalism Practice*, 8(5), 519–531.
- Diakopoulos, N. (2019). *Automating the News: How Algorithms Are Rewriting the Media*. Harvard University Press.
- Huschens, M., Briesch, M., Sobania, D., & Rothlauf, F. (2023). Do you trust ChatGPT? Perceived credibility of human and AI-generated content. *ArXiv preprint*.
- Jenkins, H. (2006). *Convergence Culture: Where Old and New Media Collide*. NYU Press.
- Kim, J., Xu, X., et al. (2022). Man vs. machine: Human responses to an AI newscaster and the role of social presence. *The Social Science Journal*.
- Li, F. (2024). Impact of artificial intelligence-generated content labels on perceived credibility. *Digital Journalism*.
- Luhmann, N. (1984). *Soziale Systeme: Grundriß einer allgemeinen Theorie*. Suhrkamp.
- McDuff, D., El Kaliouby, R., Cohn, J. F., & Picard, R. (2015). Predicting ad liking and purchase intent. *IEEE Transactions on Affective Computing*, 6(3), 223–235.
- Stieglitz, S., Mirbabaie, M., Ross, B., & Neuberger, C. (2018). Social media analytics. *International Journal of Information Management*, 39, 156–168.
- Zhang, Y., Xu, Y., Li, L., Wen, T., & Ding, J. (2024). Emotional news written by AI and psychophysiological responses of readers. *Computers in Human Behavior*.

Ciało, emocje i relacje społeczne

osoba prowadząca: dr Zuzanna Toeplitz

Relacje z rodzicami, internalizacja idealnego obrazu ciała prezentowanego w mediach, pozytywny obraz ciała i samoocena u dzieci w wieku 7–13 lat – nowy model teoretyczny

Kubicka Karolina

- Aksamit, K. (2017). Doświadczenie bliskości fizycznej i obraz ciała u dzieci w wieku szkolnym. W: K. Schier (red.), *Samotne ciało. Doświadczenie cielesności przez dzieci i ich rodziców (s)*. Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and Loss, Vol. 1: Attachment*. Attachment and Loss. New York: Basic Books.
- Cheng, H.-L., & Mallinckrodt, B. (2009). Parental bonds, anxious attachment, media internalization, and body image dissatisfaction: Exploring a mediation model. *Journal of Counseling Psychology*, 56(3), 365–375. <https://doi.org/10.1037/a0015067>
- Cusumano, D. L., & Thompson, J. K. (2001). Media influence and body image in 8–11-year-old boys and girls: A preliminary report on the multidimensional media influence scale. *International Journal of Eating Disorders*, 29(1), 37–44.
- De Coen, J., Verbeken, S., & Goossens, L. (2024). Body dissatisfaction and low self-esteem in elementary school-aged children: the role of media pressure and trust in parent–child relationships. *Frontiers in Psychology*, 14, 1228860.
- Knafo, H. (2016). The development of body image in school-aged girls: A review of the literature from sociocultural, social learning theory, psychoanalytic, and attachment theory perspectives. *The New School Psychology Bulletin*, 13(2), 1–16.
- Krueger, D. W. (2002a). *Integrating body self & psychological self*. Routledge.
- Pecini, C., Di Bernardo, G. A., Crapolicchio, E., Vezzali, L., & Andrighetto, L. (2023). Body shame in 7–12-year-old girls and boys: The role of parental attention to children's appearance. *Sex roles*, 89(1), 82–95.
- Pinquant, M. (2023). Associations of self-esteem with attachment to parents: A meta-analysis. *Psychological Reports*, 126(5), 2101–2118. <https://doi.org/10.1177/00332941221079732>

Instytucjonalne konstruowanie relacji między rodzicami a nauczycielami w szkołach podstawowych różnych typów

Popławska Martyna

- Abed, M. G., & Shackelford, T. K. (2023). Parent Involvement with Their Children's Schools: Perceptions of Saudi Parents of Elementary School Students with Learning Disabilities. *Learning Disabilities Research & Practice*, 38(2), 144–154. <https://doi.org/10.1111/ldrp.12304>
- Addi-Racah, A., & Grinshtain, Y. (2018). Teachers' capital in view of intensive parental involvement in school: The case of teachers in high socio-economic status schools in Israel. *Research Papers in Education*, 33(5), 599–619. <https://doi.org/10.1080/02671522.2017.1329339>
- Addi-Racah, A., Dusi, P., & Seeberger Tamir, N. (2021). What Can We Learn About Research on Parental Involvement in School? Bibliometric and Thematic Analyses of Academic Journals. *Urban Education*, 58(10), 2276–2307. <https://doi.org/10.1177/00420859211017978>
- Akkari, A. & Changkakoti, N. (2009). The Relationship between Parents and Teachers: Assessment of Recent Studies. *La revue internationale de l'éducation familiale*, 25(1), s. 103–130.
- Al-Ahmed, T. H. (2025). Challenges Facing Special Educational Needs (SEN) Teachers when Communicating with the Parents of Children with Disabilities (CWDs) from the Perspective of Teachers. *Sage Open*, 15(3). <https://doi.org/10.1177/21582440251365760> (Original work published 2025)
- Aromataris E, Lockwood C, Porritt K, Pilla B, Jordan Z, editors. (2024) JBI Manual for Evidence Synthesis. JBI; Available from: <https://synthesismanual.jbi.global>. <https://doi.org/10.46658/JBIMES-24-01>
- Bang, Y. S. (2018). Parents' Perspectives on How Their Behaviors Impede Parent–Teacher Collaboration. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 46(11), 1787–1799. <https://doi.org/10.2224/sbp.7270>
- Bang, Y.S., Jang, H.J., & Jung, J.H. (2021). Understanding Korean early childhood teachers' challenges in parent–teacher partnerships: Beyond individual matters. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 49(10), 1–16. <https://doi.org/10.2224/sbp.10764>
- Beatson R, Molloy C, Fehlberg Z, Perini N, Harrop C, Goldfeld S. (2022) Early Childhood Education Participation: A Mixed-Methods Study of Parent and Provider Perceived Barriers and Facilitators. *J Child Fam Stud*. 2022;31(11):2929–2946. doi: 10.1007/s10826-022-02274-5.
- Betz, T., Bischoff-Pabst, S., Bollig, S., Göbel, S., Kaak, N., & Sichma, A. (2020). Parent–teacher partnerships, collaboration with families, parental participation: Day care–family relations from the perspective of inequality research. *Kindheitsforschung – Working Paper*, 1. Johannes Gutenberg University Mainz.
- Bæck U. (2010) 'We are the professionals': a study of teachers' views on parental involvement in school, *British Journal of Sociology of Education*, 31:3, 323–335, DOI: 10.1080/01425691003700565
- Biberman-Shalev, L., Chamo, N., Naar, S., & Gilat, Y. (2023). 'It is an unfair game': The role of capital in framing the relationships between kindergarten teachers and parents. *Early Child Development and Care*, 1–15. <https://doi.org/10.1080/03004430.2023.2243052>
- Bilton R., Jackson A. i Hymer B. (2018) Cooperation, conflict and control: parent–teacher relationships in an English secondary school. *Educational Review*, 70(4), s. 510–526
- Chu, S.Y. (2018). Perspectives from Both Sides of the Parent–Professional Partnership: A Preliminary Study on Taiwan's Early Childhood Special Education Services. *International Journal of Disability, Development and Education*, 65(4), 355–372. <https://doi.org/10.1080/1034912X.2017.1403572>
- Creswell, J. W. (2013). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4th ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Crozier, G., & Davies, J. (2007). Hard to reach parents or hard to reach schools? A discussion of home—school relations, with particular reference to Bangladeshi and Pakistani parents. *British Educational Research Journal*, 33(3), 295–313. <https://doi.org/10.1080/01411920701243578>
- Desforges, C., & Abouchar, A. (2003). The impact of parental involvement, parental support and family education on pupil achievement and adjustment: A literature review. London: Department for Education and Skills.
- Dusi, P. (2012). The Family-School Relationships in Europe: A Research Review. *Center for Educational Policy Studies Journal*, 2(1), 13–33. <https://doi.org/10.26529/cepsj.393>
- Epstein, J. L. (1995). School/Family/Community/ Partnerships: Caring for the Children We Share. *Phi Delta Kappan*, 76(9), 701–712.
- Epstein, J. L. (2018). School, family, and community partnerships in teachers' professional work. *Journal of Education for Teaching International research and pedagogy*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1080/02607476.2018.1465669>
- Epstein, J.L. (2019). *School, Family, and Community Partnerships: Preparing Educators and Improving Schools* (4th ed.)
- Erdreich, L. (2023). Mediating intimacy: Parent-teacher digital communication and perceptions of 'proper intimacy' among early childhood educators. *International Studies in Sociology of Education*, 32(3), 589–609. <https://doi.org/10.1080/09620214.2020.1807387>
- Fan X., Chen M. (2001). Parental Involvement and Students' Academic Achievement: A Meta-Analysis. *Educational Psychology Review*, 13(1), s. 1–22.
- FiLiK-Uyanik, R., DemiRcan, H. Ö., & Işıkci-Başkaya, G. (2021). "Let me have a seat and see what's going on in this class": Perspectives of Early Childhood Teachers about Parental Confrontation. *Participatory Educational Research*, 8(3), 105–120. <https://doi.org/10.17275/per.21.56.8.3>

- Garbacz, S. A., McIntyre, L. L., & Santiago, R. T. (2016). Family involvement and parent–teacher relationships for students with autism spectrum disorders. *School Psychology Quarterly*, 31(4), 478–490. <https://doi.org/10.1037/spq0000157>
- Guo, J., Zhao, B. (2025) Relationship between parental school involvement and its barriers among parents of students in grades 4 to 9: based on latent class and correspondence analyses. *BMC Psychol* 13, 106. <https://doi.org/10.1186/s40359-025-02389-6>
- Guo, Y., Wu, X., & Liu, X. (2018). Changes in Parent–Teacher Relationships Under China’s Market Economy. W Y. Guo (Red.), *Home-School Relations* (s. 115–135). Springer Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-13-0324-1_7
- Guo, Y., Wu, X., Liu, X. (2019), Challenges and Opportunities in Parent-Teacher Relationships in Contemporary China, *Comparative and International Education / Education Comparée et Internationale*: Vol. 47 : Iss. 2 , Article 5
- Hedlin, M. (2019). ‘They only see their own child’: An interview study of preschool teachers’ perceptions about parents. *Early Child Development and Care*, 189(11), 1776–1785. <https://doi.org/10.1080/03004430.2017.1412955>
- Hill, N. E., Tyson, D. F. (2009). Parental Involvement in Middle School: A Meta-Analytic Assessment of the Strategies That Promote Achievement. *Developmental Psychology*, 45(3), s.740-763.
- Hirsto L. (2010), Strategies in Home and School Collaboration among Early Education Teachers, *Scandinavian Journal of Educational Research*, 54:2, 99-108
- Hornby, G., & Blackwell, I. (2018). Barriers to parental involvement in education: an update. *Educational Review*, 70(1), 109–119. <https://doi.org/10.1080/00131911.2018.1388612>
- Isik-Ercan, Z. (2010). Looking at School from the House Window: Learning from Turkish-American Parents’ Experiences with Early Elementary Education in the United States. *Early Childhood Education Journal*, 38(2), 133–142. <https://doi.org/10.1007/s10643-010-0399-8>
- Janssen, M., Bakker, J. T. A., Bosman, A. M. T., Rosenberg, K., Leseman, P. P. M. (2012). Differential trust between parents and teachers of children from low-income and immigrant backgrounds. *Educational Studies*, 38(4), s. 383-396.
- Jeynes, W. H. (2012). A Meta-Analysis of the Efficacy of Different Types of Parental Involvement Programs for Urban Students. *Urban Education*, 47(4), s. 706-742.
- Kambouri, M., Wilson, T., Pieridou, M., Quinn, S. F., & Liu, J. (2022). Making Partnerships Work: Proposing a Model to Support Parent-Practitioner Partnerships in the Early Years. *Early Childhood Education Journal*, 50(4), 639-661. <https://doi.org/10.1007/s10643-021-01181-6> <https://doi.org/10.1007/s10643-021-01181-6>
- Kaya, Ü.Ü., Demircan, H.Ö. & Altun, D. (2025) Parental Engagement and Satisfaction in Early Childhood Education: The Mediating Role of Home Literacy Environment. *Early Childhood Education Journal* . <https://doi.org/10.1007/s10643-025-01935-6>
- Landeros M., (2011) Defining the ‘good mother’ and the ‘professional teacher’: parent–teacher relationships in an affluent school district, *Gender and Education*, 23:3, 247-262, DOI: 10.1080/09540253.2010.491789
- Lareau, A. (2000). *Home Advantage: Social Class and Parental Intervention in Elementary Education* (2nd ed.). Lanham, MD: Rowman & Littlefield.
- Leenders, H., de Jong, J., Monfrance, M. i Haelermans, C. (2019). Building strong parent–teacher relationships in primary education: the challenge of two-way communication. *Cambridge Journal of Education*, 49(4), s. 519-533.
- Li, Y., Devlieghere, J., Li, J., & Vandenbroeck, M. (2023). Parental Involvement in early childhood education and care: Exploring parents’ perspectives in rural China. *European Early Childhood Education Research Journal*, 31(3), 343–358. <https://doi.org/10.1080/1350293X.2022.2098995>
- Lockwood, C., Munn, Z., & Porritt, K. (2015). Qualitative research synthesis: Methodological guidance for systematic reviewers utilizing meta-aggregation. *International Journal of Evidence-Based Healthcare*, 13(3), 179– 187. <https://doi.org/10.1097/XEB.0000000000000062>
- Miller, K., Hilgendorf, A., & Dilworth-Bart, J. (2014). Cultural Capital and Home-School Connections in Early Childhood. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 15(4), 329–345. <https://doi.org/10.2304/ciec.2014.15.4.329>
- Musendo, D., Scherer, N., Jepkosgei, J., Maweu, L., Mupwi, A., Hara, O., Polack, S., & Patel, D. (2023). A systematic review of interventions promoting parental involvement in the education of school-aged children with disabilities. *Australasian Journal of Special and Inclusive Education*, 47, 1–17. <https://doi.org/10.1017/jsi.2023.11>
- Ng, S. W. (2007). Development of Parent– School Partnerships in Times of Educational Reform in Hong Kong. *International Journal of Educational Reform*, 16(4), 411–435. <https://doi.org/10.1177/105678790701600406>
- Ng, S., & Yuen, W. K. G. (2015). The micro-politics of parental involvement in school education in Hong Kong: Ethnocentrism, utilitarianism or policy rhetoric, *Educational Review*, 67(2), 253–271. <https://doi.org/10.1080/00131911.2013.868786>
- Oppenheim-Shachar, S., & Berent, I. (2023). Kindergarten teachers and ‘sharing dialogue’ with parents: The importance of practice in the process of building trust in the training process. *Teaching Education*, 34(1), 35–49. <https://doi.org/10.1080/10476210.2021.1996557>
- Ozmen, F., Akuzum, C., Zincirli, M., & Selcuk, G. (2016). The communication barriers between teachers and parents in primary schools. *Eurasian Journal of Educational Research*, 66, s. 26-46.
- Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D. et al. (2021) The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews, *BMJ*; 372 :n71, doi:10.1136/bmj.n71
- Santiago, R. T., Garbacz, S. A., Beattie, T., Moore, C. L. (2016). Parent-teacher relationships in elementary school: An examination of parent-teacher trust. *Psychology in the Schools*, 53(10), s. 1003–1017.
- Savaş, A. C. (2012). The Contribution of School-Family Cooperation on Effective Classroom Management in Early Childhood Education. *Educational Sciences: Theory & Practise*, 12 (4), s. 3009-3110.
- Schmidt, L. S. K., & Alasuutari, M. (2023). The changing policy ideals for parental cooperation in early childhood education and care. *Global Studies of Childhood*, 13(3), 232-244. <https://doi.org/10.1177/20436106231175028>

- Sianturi, M., Lee, J.-S., & Cumming, T. M. (2023). Shifting the belief of the “hard-to-reach parents” to “reachable parents”: Parent-teacher collaboration within schools in a post-colonial country. *International Journal of Intercultural Relations*, 97, 101892. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2023.101892>
- Silverman, D. (2012). *Interpreting qualitative data* (4th ed.). London: SAGE Publications.
- Then, D., Pohlmann-Rother, S. (2024). Parent–Teacher Meetings in the Context of Inclusion: Preschool Teachers and Parents of Children with Disabilities in Counseling Situations. *Early Childhood Education Journal*, 52, s. 1815–1826 <https://doi.org/10.1007/s10643-023-01521-8>
- Tucker, V., & Schwartz, I. (2013). Parents’ perspectives of collaboration with school professionals: Barriers and facilitators to successful partnerships in planning for students with ASD. *School Mental Health*, 5, 3-14. <https://doi.org/10.1007/s12310-012-9102-0>
- Van Laere, K., Van Houtte, M., & Vandenbroeck, M. (2018). Would it really matter? The democratic and caring deficit in ‘parental involvement’. *European Early Childhood Education Research Journal*, 26(2), 187–200. <https://doi.org/10.1080/1350293X.2018.1441999>
- Vargas Valdés, C. E., & Falabella, A. (2025). Being the outsider: A systematic review of the links between migrant families and early childhood education and care centres. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 0(0). <https://doi.org/10.1177/14639491251392691>
- Whitaker, M., Hoover-Dempsey, K.V. (2013). School Influences on Parents’ Role Beliefs, *The Elementary School Journal*, 114(1), s.73-99.
- Wolf, S. (2020). “Me I don’t really discuss anything with them”: Parent and teacher perceptions of early childhood education and parent-teacher relationships in Ghana. *International Journal of Educational Research*, 99, 101525. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2019.101525>
- Yuen, C. Y. M. (2018). Social Equity and Home–School Collaboration in Multicultural Early Years’ Education—A Hong Kong Perspective. W Y. Guo (Red.), *Home-School Relations* (s. 137–153). Springer Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-13-0324-1_8

Stygmatyzacja i autostygmatyzacja osób z uzależnieniem od substancji psychoaktywnych – predyktory i mechanizmy zmiany

Wajs Sylwia

- Crapanzano, K., Vath, R. J., Fisher, D. (2014). Reducing stigma towards substance users through an educational intervention: Harder than it looks. *Academic Psychiatry*, 38(4), 420–425.
- Corrigan, P., Watson, A. (2002) Understanding the impact of stigma on people with mental illness. *World Psychiatry*, 1(1), 16–20.
- Corrigan P. W., Kuwabara, S. A., O’Shaughnessy J. (2009) The public stigma of mental illness and drug addiction: Findings from a stratified random sample. *Journal of Social Work*, 9, 139–147.
- Corrigan P.W., Rao D. (2012). On the Self-Stigma of Mental Illness: Stages, Disclosure, and Strategies for Change. *The Canadian Journal of Psychiatry* 57(8), 464–469.
- Hayes, S. C., Luoma, J. B., Bond, F. W., Masuda, A., Lillis, J. (2006). Acceptance and commitment therapy: Model, processes and outcomes. *Behaviour Research and Therapy*, 44(1), 1–25.
- Kulesza, M., Larimer, M. E., & Rao, D. (2013). Substance use related stigma: What we know and the way forward. *Journal of Addictive Behaviors, Therapy & Rehabilitation*, 2(2).
- Luoma, J.B., Twohig, M.P., Waltz, T., Hayes, S.C., Roget, N., Padilla, M., Fisher, G., 2007. An investigation of stigma in individuals receiving treatment for substance abuse. *Addictive Behaviors* 32(7), 1331–1346.
- Room, R. (2005). Stigma, social inequality alcohol and drug use. *Drug and Alcohol Review*, 24, 143–155.
- Van Boekel, L.C., Brouwers, E.P.M., van Weeghel, J., Garretsen, F.L. (2013). Stigma among health professionals towards patients with substance use disorders and its consequences for healthcare delivery: Systematic review. *Drug and Alcohol Dependence*, 131(1-3), 23-35.

Następstwa bólu menstruacyjnego i powiązanego stresu dla sprawności poznawczej, jakości życia oraz zdrowia psychicznego kobiet z zespołem bolesnego miesiączkowania

Kluska Julia

- Bajalan, Z., Moafi, F., MoradiBaglooei, M., & Alimoradi, Z. (2018). Mental health and primary dysmenorrhea: A systematic review. *Journal of Psychosomatic Obstetrics & Gynecology*, 1, 1-10.
- Barnard K, Frayne S, Skinner K, Sullivan L. Health status among women with menstrual symptoms. *J Womens Health (Larchmt)*. 2003;12(9):911–919.
- Dawood, M. (2009). Dysmenorrhea. *The Global Library of Women's Medicine*.
- Deligeoroglou E. Dysmenorrhea. *Ann N Y Acad Sci*. 2000;900(1):237–244. doi:10.1111/j.1749-6632.2000.tb06235.x

- Keklicek, H., Aydın, N. S., Can, H. B., Aydın, D. D., Kayatekin, A. Y., & Uluçam, E. (2020). Dysmenorrhea and multitasking ability. *Gait & Posture*, 81, 183.
- Keogh, E., Cavill, R., Moore, D., & Eccleston, C. (2014). The effects of menstrual-related pain on attentional interference. *Pain*, 155(4), 821-827.
- Kluska J, Malinowska E, Kowalski J. A pilot longitudinal study of decrease in cognitive functions during the most painful day of the period among women with primary dysmenorrhea. *Arch Gynecol Obstet*. 2025;311:341–346. doi:10.1007/s00404-024-07617-9
- Moriarty, O., McGuire, B., & Finn, D. (2011). The effect of pain on cognitive function: A review of clinical and preclinical research. *Progress In Neurobiology*, 93(3), 385-404.
- Unsal, A., Ayranci, U., Tozun, M., Arslan, G., & Calik, E. (2010). Prevalence of dysmenorrhea and its effect on quality of life among a group of female university students. *Upsala Journal of Medical Sciences*, 115(2), 138-145.
- Van Niekerk, L., Johnstone, L., & Matthewson, M. (2021). Predictors of self-compassion in endometriosis: The role of Psychological Health and endometriosis symptom burden. *Human Reproduction*, 37(2), 264–273. <https://doi.org/10.1093/humrep/deab257>

Between sovereignty and interdependence

Chair: dr Paweł Banaś

The limits of non-intervention, intervention and legitimacy in the case of exclusion of Cuba within Organization of American States (1959-1976)

Korycka Natalia

- Bacchi, C. L. (2021). Introducing WPR: A work in progress. In International symposium on critical policy studies. Exploring the premises and politics of Carol Bacchi's WPR approach. Barkin, J. S. (2003). Realist Constructivism. *International Studies Review*, 5(3), 325–342. <https://www.jstor.org/stable/3186573>
- Barkin, J. S. (2010). *Realist Constructivism: Rethinking International Relations Theory*. Cambridge University Press.
- Barkin, J. S. (2020). *The Social Construction of State Power: Applying Realist Constructivism*. Bristol University Press.
- Bernstein Carabantes, E. (1962). Punta del Este y las erróneas interpretaciones de un tratado. *Foro Internacional*, 2(4), 518-534. <https://www.jstor.org/stable/27737021>
- Braun, V. & Clarke, V. (2021). *Thematic Analysis: A Practical Guide*. Sage.
- Brown, C. (2019). The promise and record of international institutions. *International Relations*, 33(2), 143–156. <https://doi.org/10.1177/0047117819834650>
- Camino, H., Rogers, W. D., Wilson, L., García-Amador, F. V., Buergenthal, T., & Icaza, de A. (1988). The OAS Charter After Forty Years. *Proceedings of the Annual Meeting (American Society of International Law)*, 82, 101–121. <https://www.jstor.org/stable/25658417>
- Connell-Smith, G. (1966). *The Inter-American System*. Oxford University Press.
- Dobrzycki, W. (2002). *System międzyamerykański*. Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Evans, G. & Newnham, J. (1990). *The Dictionary of World Politics: A Reference Guide to Concepts, Ideas and Institutions*. Simon & Schuster.
- Forbes, I. & Hoffman, M. (1993). *Political Theory, International Relations, and the Ethics of Intervention*. The Macmillan Press Ltd.
- Franck, T. M. (1988). Legitimacy in the International System. *The American Journal of International Law*, 82(4), 705–759. <https://doi.org/10.2307/2203510>

- Gerring, J. (2017). *Case Study Research Principles and Practices*, Second Edition. Cambridge University Press.
- Hurd, I. (1999). Legitimacy and Authority in International Politics. *International Organization*, 53(2), 379–408. <https://doi.org/10.1162/002081899550913>
- Jamison, E. A. (1980). Cuba and the Inter-American System: Exclusion of the Castro Regime from the Organization of American States. *The Americas*, 36(3), 317–346. <https://www.jstor.org/stable/981290>
- López Levy, A. (2010). Cuba y la OEA: cambio y continuidad. *América Latina Hoy*, 52, 107–130. <https://doi.org/10.14201/alh.5678>
- MacDonald, R. St. J. (1964). The Organization of American States in Action. *The University of Toronto Law Journal*, 15(2), 359–429. <https://doi.org/10.2307/825288>
- Morgenthau, H. J. (1974). To Intervene or Not to Intervene. *Foreign Affairs*, 45(3), 425–436. <https://doi.org/10.2307/20039247>
- Mulligan, S. P. (2006). The Uses of Legitimacy in International Relations. *Millennium*, 34(2), 349–375. <https://doi.org/10.1177/03058298060340021801>
- OAS (1959a). Document 41. Resolution V: Study by the Inter-American Judicial Committee of the Draft Declaration of Mexico on Nonintervention. Final Act. Fifth Meeting of Consultation of Ministers of Foreign Affairs.
- OAS (1959b). Fifth Meeting of Consultation of Ministers of Foreign Affairs. Final Act. Santiago de Chile, August 12 - 18.
- OAS. (1960a). Seventh Meeting of Consultation of Ministers of Foreign Affairs. Final Act. San Jose, August 22 - 29.
- OAS. (1960b). Sixth Meeting of Consultation of Ministers of Foreign Affairs. Final Act. San Jose, August 16 - 2.
- OAS. (1962). Eighth Meeting of Consultation of Ministers of Foreign Affairs. Final Act. Punta de Este, January 22 - 31.
- OAS. (1964). Ninth Meeting of Consultation of Ministers of Foreign Affairs. Final Act. Washington D. C., July 21 - 26, (1964).
- OAS. (1974a). Fifteenth Meeting of Consultation of Ministers of Foreign Affairs. Final Act. Quito, November 8 through 12, 1974.
- OAS. (1974b). Statement Made by Delegations of Argentina, Colombia, Costa Rica, The Dominican Republic, Ecuador, El Salvador, Honduras, Mexico, Panama, Peru, Trinidad and Tobago, and Venezuela (Fifth Meeting of the General Committee, November 12, 1974). Fifteenth Meeting of Consultation of Ministers of Foreign Affairs.
- OAS. (1974c). Statement made by the Delegation of Brazil (Fifth Meeting of the General Committee, November 12, 1974). Fifteenth Meeting of Consultation of Ministers of Foreign Affairs.
- OAS. (1974d). Statement made by the Delegation of Chile (Fifth Meeting of the General Committee, November 12, 1974). Fifteenth Meeting of Consultation of Ministers of Foreign Affairs.
- OAS. (1974e). Statement by the Delegation of Uruguay (Fifth Meeting of the General Committee, November 12, 1974). Fifteenth Meeting of Consultation of Ministers of Foreign Affairs.
- OAS. (1975a). Draft Resolution presented by the Delegations of Argentina, Colombia, Costa Rica, Ecuador, Haiti, Honduras, Mexico, Panama, Peru, Trinidad and Tobago and Venezuela (Doc.5/75). Sixteenth Meeting of Consultation of Ministers of Foreign Affairs. OAS. (1975b). Final Act. Sixteenth Meeting of Consultation of Ministers of Foreign Affairs, serving as Organ of Consultation in application of Inter-American Treaty of Reciprocal Assistance. Introduction. Sixteenth Meeting of Consultation of Ministers of Foreign Affairs. OAS. (1975c). Freedom of Action of the States Parties to the Inter-American Treaty of Reciprocal Assistance to Normalize or Conduct their Relations with the Republic of Cuba at the Level and in the Manner that Each State Deems Advisable. Sixteenth Meeting of Consultation of Ministers of Foreign Affairs.
- OAS. (1975d). Sixteenth Meeting of Consultation of Ministers of Foreign Affairs. Final Act. San Jose, July 29, 1975. Statement by the Delegation of Uruguay (Fifth Meeting of the General Committee, November 12, 1974). Fifteenth Meeting of Consultation of Ministers of Foreign Affairs.
- Oppenheim, L. (1905). *International Law: A Treatise (Vol. I Peace)*. Longmans, Green & Co. Pearson, F. S. (1974). Geographic Proximity and Foreign Military Intervention. *The Journal of Conflict Resolution*, 18(3), 432–460. <https://www.jstor.org/stable/173479>
- Peralta, G. A. (2009). Cuba y la OEA: Apuntes de una larga y complicada relación. *Nueva Sociedad*, 223, 4–14.
- Reus-Smit, C. (2007). International Crises of Legitimacy. *International Politics*, 44, 157–174. <https://doi.org/10.1057/palgrave.ip.8800182>
- Tello Díaz, C. (2015). México frente a la expulsión de Cuba de la OEA. *Politeja*, 6(38), 243–256. <https://doi.org/10.12797/politeja.12.2015.38.17>
- Vincent, R. J. (1974). *Nonintervention and International Order*. Princeton University Press.
- Wilson, L. C. (1966). The Monroe Doctrine, Cold War Anachronism: Cuba and the Dominican Republic. *The Journal of Politics*, 28(2), 322–346. <https://doi.org/10.2307/2127551>
- Zacher, M. W. (1979). *International conflicts and collective security, 1946-77: the United Nations, Organization of American States, Organization of African Unity and Arab League*. Praeger Publishers.

China's Narrative Strategy Toward ASEAN (2013–2025): The South China Sea, Hansen's Concept of Desecuritization, and Analysis of Selected Speeches

Opara Kamil

- De Castro, R. C. (2022). Caught between appeasement and limited hard balancing: The Philippines' changing relations with the eagle and the dragon. *Journal of Current Southeast Asian Affairs*, 41(2), 258–278.
- Fravel, M. T. (2011). China's strategy in the South China Sea. *Contemporary Southeast Asia*, 33(3), 292–319.

- Gacek, Ł. (2024). Nowy wspaniały świat...? Strategiczne narracje Chin a reforma systemu globalnego zarządzania. Poltext-Prześwity.
- Halizak, E. (2024). Encyklopedia stosunków międzynarodowych. Scholar.
- Hansen, L. (2012). Reconstructing desecuritisation: The normative-political in the Copenhagen School and directions for how to apply it. *Review of International Studies*, 38(3), 525–546.
- Houlden, G., Romaniuk, S. N., & Hong, N. (Eds.). (2021). *Security, strategy, and military dynamics in the South China Sea: Cross-national perspectives* (Foreword by S. Tønnesson). Bristol University Press.
- Wæver, O. (1995). Securitization and desecuritization. In R. D. Lipschutz (Ed.), *On security* (pp. 46–87). Columbia University Press.
- State Council of the People's Republic of China. (2013–2025). Speeches of the Premier at China–ASEAN Summits [Various speeches]. Retrieved from official government sources, including the State Council of the People's Republic of China website.

"State Intervention or Liberalization? The Dilemmas of Interwar Poland after 1926: A Normative Perspective"

Bawolik Błażej

- Bała, P. (2012). Na Nim spoczywa odpowiedzialność wobec Boga i historii za losy Państwa. Ustawa konstytucyjna RP z 1935 roku w perspektywie decyzyjnej, *Studia nad Autorytaryzmem i Totalitaryzmem*, 34(3), 49-74.
- Bardach, J., Leśnodorski, B., Pietrzak, M. (2009). *Historia ustroju i prawa polskiego*. LexisNexis Polska.
- Bończak, J. (2019). Akt ogłoszenia „Deklaracji ideowo-politycznej” Obozu Zjednoczenia Narodowego w świetle wybranych tytułów prasy narodowej i konserwatywnej, *Vade Nobiscum*, 20, 213-227. <http://dx.doi.org/10.18778/8142-717-3.12>
- Bosiacki, A. (2006). Od naturalizmu do etatyizmu. Doktryny samorządu terytorialnego Drugiej Rzeczypospolitej. *Liber*.
- Bosiacki, A. (2015). Ewolucja myśli polityczno-państwowej Józefa Piłsudskiego oraz jej wpływ na myśl społeczną i dokonania Drugiej Rzeczypospolitej. *Studia nad Autorytaryzmem i Totalitaryzmem*, 37(2), 7-27.
- Czaja, S., Fiedor, B. (2021). *Oblicza polskiego etatyizmu gospodarczego. Spór o miejsce państwa w gospodarce w okresie międzywojennym, powojennym i po 1990 rok. Liberalizm versus etatyizm*. Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.
- Garlicki, A. (1978). Przewrót majowy, *Czytelnik*.
- Głabiński, S. (1922). Etatyizm a gospodarstwo narodowe, *Ruch Prawniczy i Ekonomiczny*, 3, 464-469.
- Gołębiowski J. (1978). Spór o etatyizm wewnątrz obozu sanacyjnego w latach 1926-1939, *Prace Monograficzne*, 22, Wydawnictwo Naukowe WSP.
- Izdebski, H. (2013). *Historia myśli politycznej i prawnej*, C.H. Beck.
- Izdebski, H. (2017). *Doktryny polityczno-prawne: fundamenty współczesnych państw*. Wolters Kluwer.
- Janus, P. (2009). *W nurcie polskiego etatyizmu. Stefan Starzyński i Pierwsza Brygada Gospodarcza 1926–1932*. Avalon.
- Jastrzębski, R. (2019). *Prawo handlowe i gospodarcze II RP*. Wolters Kluwer.
- Jędruszczak, T. (1963). *Piłsudczycy bez Piłsudskiego: powstanie Obozu Zjednoczenia Narodowego w 1937 r. Państwowe Wydawnictwo Naukowe*.
- Kornat, M. (2010). Europa międzywojenna wobec rządów Józefa Piłsudskiego. Interpretacje samoograniczającej się dyktatury (1926–1935), *Studia nad Faszyzmem i Zbrodniami Hitlerowskimi*, 32, 307-350.
- Kulesza, W. T. (1985). *Koncepcje ideowo-polityczne obozu rządzącego w Polsce w latach 1926-1935*. Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Kwiatkowski, E. (1938, 3 grudnia). Przemówienie pana wicepremiera i ministra skarbu inż. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Sejmie. *Polska Gospodarcza*, (49), 1741-1756.
- Majchrowski, J. (1985). *Silni – zwarczi – gotowi. Myśl polityczna Obozu Zjednoczenia Narodowego*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Pietrzak, M. (2018). *O ustroju prawie i polityce II Rzeczypospolitej: pisma wybrane*. Wolters Kluwer.
- Pobóg-Malinowski, W. (2000). *Najnowsza historia polityczna Polski, t. II: 1914-1939*, Wydawnictwo B. Świdorski, Londyn.
- Rakowski, J. (1948). *Ideologia gospodarcza epoki Józefa Piłsudskiego*, Instytut Józefa Piłsudskiego Oddział w Londynie.
- Rogozin, A. (2024). *Narodowy imperializm*, Karta, 120, 30-59.
- Smoliński, T. (1985). *Rządy Józefa Piłsudskiego w latach 1926-1935: studium prawne*. Wydawnictwo Naukowe UAM.
- Stachniuk, J. (1939). *Państwo a gospodarstwo. Geneza etatyizmu w Polsce*. Księgarnia F. Hoesicka.
- Starzyński, S. (1928). *Myśl państwowa w życiu gospodarczym*. Druk. P.K.O.

The protection of the foreign direct investments on the occupied territories – a BIT by bit network analysis approach

Starczewska Agnieszka

Abi-Saab, G. & Kohen, M., (2025), Is prolonged occupation still military occupation governed by IHL?, 5 May 2025, EJIL Talk, available at: <https://www.ejiltalk.org/is-prolonged-occupation-still-military-occupation-governed-by-ihl/>

Ackermann, T. (2022), *The Effects of Armed Conflict on Investment Treaties*, Cambridge University Press.

Ackermann, T. (2019) Investments Under Occupation: The Application of Investment Treaties to Occupied Territory, in: K.Gomez, A. Gourgourinis, C.Titi, *International Investment Law and the Law of Armed Conflict*, European Yearbook of International Economic Law special issue, Springer.

Ackermann, T., Wuschka S. (2023), The Applicability of Investment Treaties in the Context of Russia's Aggression against Ukraine, *ICSID Review*, pp. 453–471

Ackermann, T., Wuschka, S. (2024), International Humanitarian Law and International Investment Law: Mapping a Developing Relationship, *Yearbook of International Humanitarian Law*

Alschner, W., Pauwelyn, J & Puig, S., (2017) The Data-Driven Future of International Economic Law, *Journal of International Economic Law*, pp. 217–231,

Arai-Takahashi, Y. (2012), Preoccupied with occupation: critical examinations of the historical development of the law of occupation, in: *International Review of the Red Cross*, 94(885), 51-80.

Baetens, F., (2013) *International investment and armed conflict. Investment Law within International Law: Integrationist Perspectives*, Cambridge University Press.

Benvenisti, E. (2013), *The International Law of Occupation*, Oxford University Press.

Benvenisti, E., Lieblich, E. (2022), *Occupation in International Law*, Oxford University Press

Burke, N., (2008-2009) A Change in Perspective: Looking at Occupation Through the Lens of the Law of Treaties, *New York University Journal of International Law & Politics*, pp. 103-115

Carrington, P.J., Scott, J. and Wasserman, S. (2005), *Models and Methods in Social Network Analysis*, Cambridge University Press

Charlotin, D. (2017), The Place of Investment Awards and WTO Decisions in International Law: A Citation Analysis", *Journal of International Economic Law*, pp. 279–299.

Costelloe, D. (2016), Treaty succession in annexed territory, *International & Comparative Law Quarterly*, pp. 343-378.

Crawford, J., & Brownlie, I. (2019), *Brownlie's principles of public international law*, Oxford University Press

Cuyckens, H. (2017), *Revisiting the Law of Occupation*, Leiden, The Netherlands: Brill | Nijhoff

De Vriese, K. (2020), The Application of Investment Treaties in Occupied or Annexed Territories and 'Frozen' Conflicts: Tabula Rasa or Occupata?, in: *Investments in Conflict Zones*, pp. 319-358

Dennis, M. (2005), Application of Human Rights Treaties Extraterritorially in Times of Armed Conflict and Military Occupation. *American Journal of International Law*, pp. 119-141

Deroche, L. (2020). War Clauses in International Investment Law: A Need for Clarity, *McGill Journal Dispute Resolution*, pp. 37-67

Dieckhoff, A. (1998), Israël: dualité politique et pluralisme communautaire, *Maghreb-Machrek*, 39-47.

Dugard, J., & Reynolds, J. (2013), Apartheid, International Law, and the occupied Palestinian territory, *European Journal of International Law*, pp. 867-913.

Dumberry, P. (2018). Requiem for Crimea: Why Tribunals Should Have Declined Jurisdiction over the Claims of Ukrainian Investors against Russian under the Ukraine–Russia BIT, *Journal of International Dispute Settlement*

Ercolanese M. (2021), Issues of Jurisdiction and Admissibility in the Crimean arbitral proceedings, *Institute for Transnational Arbitration*, pp. 9-43.

Ferraro, T., & vom Roten Kreuz, I. K. (Eds.). (2012). *Occupation and Other Forms of Administration of Foreign Territories: Report*, International Committee of the Red Cross.

Fox, G. (2008), *Humanitarian Occupation*, Cambridge University Press.

Georg Scherpf, Nikita Kondrashov, Investment Protection and Arbitration in the CIS Region, *German Arbitration Journal*, *German Arbitration Journal*

Haberland, M. (2017). Okupacja wojenna w prawie międzynarodowym, Aktualne problemy prawa Unii Europejskiej i prawa międzynarodowego—aspekty teoretyczne i praktyczne, pp. 353-407.

Hafner-Burton, E., Kahler, M. & Montgomery, A. (2009), Network Analysis For International Relations. *International Organization*, p.559-592

Hanna, G. F., Hammoud, M. S., & Russo-Converso, J. A. (2014). Foreign direct investment in post-conflict countries: The case of Iraq's oil and electricity sectors, *International Journal of Energy Economics and Policy*, 137-148.

Happ, R. Wuschka, S. (2016), Horror Vacui: Or Why Investment Treaties Should Apply to Illegally Annexed Territories, *Journal of International Arbitration*, pp. 245-268

Imseis, A. (2003), On the Fourth Geneva Convention and the occupied Palestinian territory, *Harvard International Law Journal*, pp. 65-138

Ingelrelst, N. (2017), Quelle protection pour l' investissement étranger en cas de guerre civile ou d'annexion de territoire? Focus sur les situations ukrainiennes de Crimée et du Donbass, *Faculté de droit et de criminologie, Université catholique de Louvain*, 2017

Kalanderishvili-Mueller, N. (2020), *Occupation and Control in International Humanitarian Law*, Routledge.

Koskeniemi, M. (2008), Occupation and Sovereignty-Still a Useful Distinction?, in: *Law at War: The Law as it Was and the Law as it Should Be*, pp. 175-186, Brill Nijhoff.

Koutroulis, V. (2012). The application of international humanitarian law and international human rights law in situations of prolonged occupation: Only a matter of time?, *International Review of the Red Cross*, pp. 165-205.

Krieger, H., Baade, B., & Mührel, L. (2018), Introduction: International Humanitarian Law and Areas of Limited Statehood, in: *International Humanitarian Law in Areas of Limited Statehood*, pp. 21-40, Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG.

- Liubashenko, V. (2019). Treatment of Foreign Investments during Armed Conflicts: The Regimes. in: *Journal of Conflict and Security Law*, pp. 145-169
- Lülf, C. (2018), The Protection of (Foreign) Investment during Belligerent Occupation—Considerations on International Humanitarian Law and International Investment Law, in: Björnstjern B. & Mührel, L. & Petrov, A.O. (eds), *International Humanitarian Law in Areas of Limited Statehood*, pp. 194-216, Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG.
- Mayorga, O.J. (2017), Occupants, beware of BITs: applicability of investment treaties to occupied territories, *Palestine Yearbook of International Law*
- Meron, T. (1978), Applicability of multilateral conventions to Occupied Territories, *American Journal of International Law*, pp. 542–557
- Micha, E. (2019), Responsible Investment in Occupied Territories: Beyond the UN & OECD Principles in: *International Investment Law and the Law of Armed Conflict*, pp. 439-458.
- Novotna, T. (2019), Network analysis in law: a literature overview and research agenda, accessible at: <https://core.ac.uk/download/pdf/232204834.pdf>
- Newman, M. E. J., (2010), *Networks: An Introduction*, Oxford Academic
- Odysseas G. Repousis, (2016), Why Russian investment treaties could apply to Crimea and what would this mean for the ongoing Russo–Ukrainian territorial conflict, *Arbitration International*, 2016, pp. 1–23,
- Patterson, M. (2006), Who's Got the Title-or, The Remnants of Debellatio in Post-Invasion Iraq. *Harvard International Law Journal*, pp. 467-488
- Pérez-Aznar, F. (2017), Investment Protection in Exceptional Situations: Compensation-for-Losses Clauses in IIAs, *ICSID Review*, pp. 696-720.
- Petrov, A. O., Mührel, L., & Baade, B. (2018), *International Humanitarian Law in Areas of Limited Statehood: Adaptable and Legitimate or Rigid and Unreasonable?*, Auflage Baden-Baden: Nomos
- Rachkov I.V., Rachkova E.I. (2020), Crimea- Related Investment Arbitration Cases against Russia before International Investment Arbitration Tribunals, *Moscow Journal of International Law*, pp. 119–147
- Ratner, S. R. (2005), Foreign occupation and international territorial administration: The challenges of convergence, *European Journal of International Law*, pp. 695-719.
- Reznik, P. (2015), Survival of BITs and investor rights in Crimea: Russia's trick or treat(y) with investors, *Stockholm University*.
- Repousis, O.G.. (2016), Why Russian investment treaties could apply to Crimea and what would this mean for the ongoing Russo–Ukrainian territorial conflict, *International Arbitration*, p. 459-481.
- Roberts, A. (1990), Prolonged Military Occupation: The Israeli-Occupied Territories Since 1967. *American Journal of International Law*, pp. 44-103.
- Ryk-Lakhman, I. (2020), *Investments in Conflict Zones: The Genealogy of Extended War Clauses: Requisition and Destruction of Property in Armed Conflicts*, Brill Nijhoff
- Sivakumaran, S. (2011), Re-envisioning the international law of internal armed conflict, *European Journal of International Law*, pp. 219-264.
- Spears, S., & Fogdestam Agius, M. (2019), Protection of Investments in War-Torn States: A Practitioner's Perspective on War Clauses in Bilateral Investment Treaties, in: Fach Gómez, K., Gourgourinis, A., Titi, C. (eds), *International Investment Law and the Law of Armed Conflict*, pp.283-317.
- Stejskal, P., (2025), *The Application of Foreign Investment Protection in Times of Armed Conflict*, Springer
- Tadlock, R. (2004), Occupation Law and Foreign Investment in Iraq: How an Outdated Doctrine Has Become an Obstacle to Occupied Populations, *University of San Francisco Law Review*, pp. 227-260
- Tzeng, P. (2016), Sovereignty over Crimea: A Case for State-to- State Investment Arbitration, *Yale Journal of International Law*, pp. 459-468
- Venet, O. (2006). L'Occupation du Territoire Irakien et l'Intervention du Conseil de Sécurité: Conséquences sur les Pouvoirs Réglementaires de la Puissance Occupante et Réflexions sur les Modes d'Action Choisis, *Revue Belge de Droit International*, pp. 274-299.
- Wende, K. (2016), The Application of Bilateral Investment Treaties in Annexed Territories: Whose BITs are Applicable in Crimea after its Annexation?, *Hague Yearbook of International Law/Annuaire de La Haye de Droit International*, pp. 133-170.
- Whalen, R. (2016), Legal networks: the promises and challenges of legal network analysis, *Michigan State Law Review*, p.539-565.
- Wuschka, S. (2018), Investment claims and annexation of territory, in: Akbaba M., Kapurlo G.(ed.), *International Challenges in Investment Arbitration*, pp. 21–36.
- Zrilic, J. (2019), *The Protection of Foreign Investment in Times of Armed Conflict*, Oxford University Press

Investment Agreement of the League of Arab States: Competing Regime or Complementary Instrument?

Sochacka Julia

- Abdel Wahab, M. S., & Duggal, K. (2022). The Resurgence of the Unified Arab Investment Agreement and the Organisation for Islamic Cooperation Investment Agreement. Brill. <https://brill.com/display/title/63895>
- Alabd, H. (2017). La Cour Arabe d'Investissement: Vers une Cour Regionale Plus Efficace. *ASA Bulletin*, 35(2), 340–353.
- Almutawa, A. M., & Maniruzzaman, A. F. M. (2014). The UAE's Pilgrimage to International Arbitration Stardom: A Critical Appraisal of Dubai as a Centre of Dispute Resolution Aspiring to Be a Middle East Business Hub. *Journal of World Investment & Trade*, 15(1–2), 193–244.
- Alqarni, A. A. (2024). Investment Climate in the MENA Region: Are the Stabilisation Clauses in Foreign Direct Investment Agreements an Obstacle to Progress? <https://doi.org/10.1163/15730255-bja10172>
- Aziz, O. G., & Mishra, A. V. (2016). Determinants of FDI inflows to Arab economies. *Journal of International Trade & Economic Development*, 25(3), 325–356. (112640671). <https://doi.org/10.1080/09638199.2015.1057610>
- Badr, Y. I. (2021). Resolving Arab Capital Investment Disputes: The Aftermath of the Al-Kharafi Award's Annulment by the Egyptian Courts: *Journal of Law in the Middle East*, (1), Article 1. <https://journal.lexismiddleeast.info/index.php/jlme/article/view/949>
- Baldwin, R., & Low, P. (Eds). (2009). *Multilateralizing Regionalism: Challenges for the Global Trading System*. Cambridge University Press.
- Ben Hamida, W. (2018). Arab Investment Court. In *Max Planck Encyclopedia of International Procedural Law*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/law-mpeipro/e1233.013.1233>
- Ghouri, A. (2015). Mohamed Abdulmohsen Al-Kharafi & Sons Co. v the Government of the State of Libya and Others: Ad Hoc Arbitration, Final Award, 22 March 2013 (Abdel Hamid El-Ahdab, Ibrahim Fawzi, Mohamed El-Kamoudi El-Hafi) Case Comments. *Journal of World Investment & Trade*, 16(2), 325–334.
- Hasaan, A. A. (2019). The 2013 Amendments to the Arab Investment Agreement. *ICSID Review - Foreign Investment Law Journal*, 34(1), 107–135. <https://doi.org/10.1093/icsidreview/siz003>
- Raslan, R. A. A. (2021). International Investment Agreements and National Governance: The Case of Egypt. *Arab Law Quarterly*, 35(4), 369–396. (152534413). <https://doi.org/10.1163/15730255-BJA10005>
- Seyadi, R. M. (2017). Understanding the jurisprudence of the Arab Gulf States national courts on the implementation of the 1958 New York Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards. *International Review of Law*, 2017(3), Article 3. <https://journals.qu.edu.qa/index.php/IRL/article/view/1277>
- Shehata, I., Rasekh, A., & Duggal, K. (2022). All's Well That Ends Well? Looking at the Future of the Unified Arab Agreement in Light of the Al-Kharafi v Libya Decisions by the Egyptian Courts. *ICSID Review - Foreign Investment Law Journal*, 37(3), 654–671. <https://doi.org/10.1093/icsidreview/siac007>

Foreign public law in private international law

Karolak Michał

- Abel, P. (1943). Foreign Confiscatory Legislation and Private International Law. *Modern Law Review*, 6(3), 166.
- Adriaanse, P. (1956). *Confiscation in Private International Law*. Springer.
- Ajayi, O. (2016). Recognition of Foreign Country Money Judgments Connected to Criminal Proceedings or Constituting "Penal Judgments". *The Banking Law Journal*, 133(2), 79.
- Albrecht, A. R. (1953). The Enforcement of Taxation under International Law. *British Yearbook of International Law*, 30.
- Allarousse, V. (1991). A Comparative Approach to the Conflict of Characterization in Private International Law. *Case Western Reserve Journal of International Law*, 23, 479.
- Ammann, O. (2020). *Domestic Courts and the Interpretation of International Law: Methods and Reasoning Based on the Swiss Example*. Brill Nijhoff.
- Arminjon, P. (1930). Les lois politiques et le droit international privé. *Revue Critique de Droit International Privé*, 25, 385.
- Arminjon, P. (1950). Les lois politiques, fiscales, monétaires en droit international privé: projet de résolutions et rapport définitifs. L. T. d. Genève.

- Aurelia, N. (2013). Klauzula porządku publicznego w prawie prywatnym międzynarodowym. In J. Poczubut (Ed.), *Współczesne wyzwania prawa prywatnego międzynarodowego*. Wolters Kluwer Polska.
- Baade, H. W. (1995). The Operation of Foreign Public Law. *Texas International Law Journal*, 30(3), 429.
- Baker, P. (1999). Mutual assistance in the recovery of tax claims - no Government of India in the European Union? *British tax review*, 1999(1), 14.
- Baker, P. (2002). Changing the Norm on Cross-border Enforcement of Tax Debts. *Intertax*, 30(6-7), 216–218.
- Baker, R. K. (1963). Extraterritorial Enforcement of Exchange Regulations: International Law. *Conflict of Laws*. *Stanford law review*, 16(1), 202–209. <https://doi.org/10.2307/1227331>
- Bär, R. (1965). *Kartellrecht und Internationales Privatrecht*. Verlag Stämpfli.
- Barnett, R. E. (1986). Four Senses of the Public Law-Private Law Distinction. *Harvard Journal of Law and Public Policy*, 9, 267.
- Basedow, J. (1984). Private Law Effects of Foreign Export Controls - An International Case Report. *German Yearbook of International Law*, 27, 109.
- Basedow, J. (1994). Conflicts of Economic Regulation. *American Journal of Comparative Law*, 42(2), 423.
- Basedow, J. (2008). The State's Private Law and the Economy: Commercial Law as an Amalgam of Public and Private Rule-Making. *American Journal of Comparative Law*, 56(3), 703.
- Basedow, J. (2014). Zuständigkeitsderogation, Eingriffsnormen und Ordre Public. In P. Mankowski & W. Wurmnest (Eds.), *Festschrift für Ulrich Magnus zum 70. Geburtstag*. Sellier European Law Publishers.
- Basedow, J., Hein, J., Janzen, D., & Puttfarcken, H.-J. (2005). Foreign Revenue Claims in European Courts. In P. Sarcevic, P. Volken, & A. Bonomi (Eds.), *Yearbook of Private International Law (Vol. Volume VI 2004)*, pp. 1–70). Otto Schmidt/De Gruyter European Law Publishing.
- Bauer, M. (1977). *Le droit public étranger devant le juge du for* [thesis, Paris II].
- Bermann, G. A. (1986). Public Law in the Conflict of Laws. *The American Journal of Comparative Law*, 34, 157. <https://doi.org/10.1093/ajcl/34.suppl1.157>
- Bernier, M. J. B. (1929). Droit Public and Ordre Public. *Transactions of the Grotius Society*, 15, 83.
- Bessenich, A. D. (1993). *Der ausländische Staat als Kläger* Helbing & Lichtenhahn.
- Blom, J. (2003). Public Policy in Private International Law and its Evolution in Time. *Netherlands International Law Review*, 50.
- Bogdan, M. (2010). Private International Law as Component of the Law of the Forum. *Collected Courses of the Hague Academy of International Law*, 348, 9.
- Bolesta, S. (1983). Pojęcie porządku publicznego w prawie administracyjnym. *Studia Prawnicze*(1).
- Bomhoff, J. (2008). The Reach of Rights: "the Foreign" and "the Private" in Conflict-of-Laws, State-Action, and Fundamental-Rights Cases with Foreign Elements. *Law and Contemporary Problems*, 71(3), 39.
- Bonomi, A. (1999). Mandatory Rules in Private International Law: The Quest of Uniformity of Decisions in a Global Environment. In P. Šarčević & P. Volken (Eds.), *Yearbook of Private International Law (Vol. I)*. Kluwer Law International.
- Borchers, P. J. (2008). Categorical Exceptions to Party Autonomy in Private International Law. *Tulane Law Review*, 82(5), 1645.
- Bowett, D. W. (1982). Jurisdiction: Changing patterns of authority over activities and resources. *British Yearbook of International Law*, 53, 1.
- Briggs, A. (2001). The Revenue Rule in the Conflict of Laws: Time for a Makeover. *Singapore Journal of Legal Studies*, 280.
- Briggs, A. (2014). *Private International Law in English Courts*. OUP.
- Briggs, A. (2022). Render unto Caesar the Things that are Caesar's. *Lloyd's Maritime and Commercial Law Quarterly* (3), 345–348.
- Brunson, S. D. (2014). The U.S. as Tax Haven? Aiding Developing Countries by Revoking the Revenue Rule. *Columbia Journal of Tax Law*, 5, 170–206.
- Bucher, A. (1993). L'ordre Public et le But Bocial des Lois en Droit International Privé. *Collected Courses of the Hague Academy of International Law*, 239, 9.
- Bullinger, M. (1968). *Öffentliches Recht und Privatrecht*. Kohlhammer.
- Buxbaum, H. L. (2001). The Private Attorney General in a Global Age: Public Interests in Private International Antitrust Litigation. *The Yale journal of international law*, 26(1), 219.
- Buxbaum, H. L. (2006). Transnational Regulatory Litigation. *Virginia Journal of International Law*, 46(2), 251.
- Buxbaum, H. L. (2009). Territory, Territoriality, and the Resolution of Jurisdictional Conflict. *The American Journal of Comparative Law*, 57(3), 631.

- Buxbaum, H. L. (2012). Remedies for Foreign Investors under U.S. Federal Securities Law. *Law and Contemporary Problems*, 75(1), 161.
- Buxbaum, H. L. (2016). Foreign Governments as Plaintiffs in U.S. Courts and the Case Against “Judicial Imperialism”. *Washington and Lee Law Review*, 73(2), 653.
- Buxbaum, H. L. (2019). Public Regulation and Private Enforcement in a Global Economy: Strategies for Managing Conflict (Volume 399). In: Leiden, Koninklijke Brill NV.
- Buxbaum, H. L. (2019). Extraterritoriality in the Public and Private Enforcement of U.S. Regulatory Law. In F. Ferrari & D. P. Fernández Arroyo (Eds.), *Private International Law Contemporary Challenges and Continuing Relevance*. Edward Elgar.
- Cafaggi, F., & Muir Watt, H. (2007). *The Making of European Private Law : Regulation and Governance Design*. European Governance Papers(2).
- Campfens, E. (2024). Private International Law and Cultural Heritage. In L. Lixinski & L. K. Morisset (Eds.), *The Routledge Handbook of Heritage and the Law*. Routledge.
- Camus, C. (2015). *La Distinction du Droit Public et Du Droit Privé et le Conflit de Lois*. LGDJ.
- Carabiber, C. (1934). *De l'Application des Regles de Conflits des Lois Etrangères de Droit Public et de la Reserve de l'Ordre*. *Nouvelle Revue de droit international prive*.
- Carter, P. B. (1984). Rejection of Foreign Law: Some Private International Law Inhibitions. *British Yearbook of International Law*, 55(1), 111. <https://doi.org/https://doi.org/10.1093/bybil/55.1.111>
- Carter, P. B. (1989). Transnational Recognition and Enforcement of Foreign Public Laws. *Cambridge Law Journal*, 48(3), 417. <https://doi.org/10.1017/S0008197300109729>
- Castel, J.-G. (2002). The Erosion of the Foreign Public Law Exception: Recent Canadian Developments. In J. Nafziger & S. Symeonides (Eds.), *Law and Justice in a Multistate World: Essays in Honor of Arthur T. von Mehren* (pp. 243–253). Brill.
- Castel, J. G. (1964). Foreign tax claims and judgments in Canadian courts. *Canadian Bar review*, 42, 277.
- Chapman, R. B. (1999). Tax Compliance and the Revenue Rule in Prosecutions for Wire and Mail Fraud. *The International and comparative law quarterly*, 48(2), 437–446. <https://doi.org/10.1017/S0020589300063284>
- Chechi, A. (2014). *The Settlement of International Cultural Heritage Disputes*. OUP.
- Chechi, A. (2018). When Private International Law Meets Cultural Heritage Law - Problems and Prospects. In A. Bonomi & G. P. Romano (Eds.), *Yearbook of Private International Law (Vol. XIX 2017/2018)*, pp. 269–294. Verlag Dr. Otto Schmidt.
- Chechi, A. (2018). When Private International Law Meets Cultural Heritage Law - Problems and Prospects. In A. Bonomi & G. P. Romano (Eds.), *Volume XIX Yearbook of Private International Law Vol. XIX - 2017/2018* (pp. 269–294). Verlag Dr. Otto Schmidt. <https://doi.org/doi:10.9785/9783504386078-014>
- Cheshire, G. C. (1965). *Private international law* (7th ed.). Butterworths.
- Chng, K. (2018). A Theoretical Perspective of the Public Policy Doctrine in the Conflict of Laws. *Journal of private international law*, 14(1), 130.
- Chow, D. C. K. (1987). Rethinking the Act of State Doctrine: An Analysis in Terms of Jurisdiction to Prescribe. *Washington Law Review*, 62, 397.
- Chow, T. J., & Nguyen-Kim, M. (2024). SKAT Wars Episode I: The Rule against Enforcing Foreign Public Laws. *Cambridge Law Journal*, 83(1), 17. <https://doi.org/10.1017/S0008197324000072>
- Clopton, Z. D. (2016). Judging Foreign States. *Washington University Law Review*, 94, 1.
- Clopton, Z. D. (2018). Diagonal public enforcement. *Stanford law review*, 70(4), 1077–1130.
- Cohen, H. (1970). Nonenforcement of Foreign Tax Laws and the Act of State Doctrine: A Conflict in Judicial Foreign Policy. *Harvard International Law Journal*, 11(1), 1.
- Collier, J. G. (1989). Conflict of Laws and Enforcement of Foreign Public Laws: Antipodean Attitudes. *Cambridge Law Journal*, 48(1), 33. <https://doi.org/10.1017/S0008197300108281>
- Collins, H. (1999). *Regulating Contracts*. Oxford University Press.
- Collins, L. (2009). Professor Lowenfeld and the Enforcement of Foreign Public Law. *New York University Journal of International Law and Politics*, 42(1), 125.
- Collins, L. (2009). Professor Lowenfeld and the enforcement of foreign public law. *New York University Journal of International Law & Politics*, 42(1), 125–158.
- Collins, L. (2024). The Influence of FA Mann on English Case Law. In J. G. Allen & G. Dannemann (Eds.), *FA Mann : The Lawyer and His Legacy*. Oxford University Press.
- Czepelak, M. (2012). *Międzynarodowe prawo zobowiązań Unii Europejskiej*. Lexis Nexis.
- Dąbrowski, M. (2016). *Normy Prawne Względnie Wiążące w Polskim Prawie Publicznym*. *Państwo i Prawo*(7), 78.

- Daum, F. A. (1938–1939). Interstate Comity and Governmental Claims. *Illinois Law Review*(33), 249–261.
- De Peuter, S. (1990). The Application of Foreign Public Law in Conflict of Laws: An Outline. *International Business Law Journal* (1), 79.
- Debenham, D. B. (2008). From the Revenue Rule to the Rule of the "Revenuer": A Tale of Two Davids and Two Goliaths. *Canadian tax journal*, 56(1), 1–66.
- Decroos, M. J. L. (2005). Criminal Jurisdiction Over Transnational Speech Offenses. *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice*, 13(3), 365. <https://doi.org/10.1163/1571817054604128>
- Dicey, A. V. (1922). *A digest of the law of England with reference to the conflict of laws*. Stevens, 1922.
- Dickinson, A. (2007). Third-country Mandatory Rules in the Law Applicable to Contractual Obligations. *Journal of private international law*(3), 53.
- Dickinson, A. (2018). Acts of State and the Frontiers of Private (International) Law. *Journal of private international law*, 14(1), 1.
- Dodge, W. S. (1998). Extraterritoriality and Conflict-of-Laws Theory: An Argument for Judicial Unilateralism. *Harvard International Law Journal*, 39, 101.
- Dodge, W. S. (2002). Breaking the Public Law Taboo. *Harvard International Law Journal*, 43(1), 161.
- Dodge, W. S. (2008). The Public-Private Distinction in the Conflict of Laws. *Duke journal of comparative & international law*, 18(2), 371.
- Dodge, W. S. (2011). Antitrust and the Draft Hague Judgments Convention. *Law and Policy in International Business*, 32(2), 363.
- Dogauchi, M. (1986). Transnational Recognition and Enforcement of Foreign Public Laws: Law, Practice and Theories in Japan. *Japanese Annual of International Law*, 29, 198.
- Dogauchi, M. (2001). Private International Law on Intellectual Property: A Civil Law Overview WIPO Forum on Private International Law and Intellectual Property, Geneva.
- Dolzer, R. (2003). Extraterritoriale Anwendung von Nationalem Recht aus der Sicht des Völkerrechts. In G. f. r. Rechtspolitik (Ed.), *Bitburger Gespräche Jahrbuch 2003: Globale Wirtschaft - nationales Recht. Chancen, Risiken, Konflikte* (pp. 71–90). Beck.
- Dornis, T. W. (2016). "Local Data" in European Choice of Law: A Trojan Horse from across the Atlantic? *The Georgia journal of international and comparative law*, 44(2), 305.
- Drobnig, U. (1988). Das Profil des Wirtschaftskollisionsrechts. *Rebels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht*, 52, 1.
- Dutoit, B. (1985). L'ordre public: caméléon du droit international privé. In G. Flattet, B. Dutoit, J. Hofstetter, & P. Piotet (Eds.), *Mélanges Guy Flattet*. Diffusion Payot.
- Dutta, A. (2006). Civil Claims of Foreign Sovereigns for Lost Taxes: The Big Tobacco Cases and the Revenue Rule. *European Business Organization Law Review*, 7(3), 697. <https://doi.org/10.1017/S1566752906006975>
- Dutta, A. (2006). Die Durchsetzung Öffentlichrechtlicher Forderungen Ausländischer Staaten durch Deutsche Gerichte. *Mohr Siebeck*.
- Dutta, A. (2007). Die Pflicht der Mitgliedstaaten zur gegenseitigen Durchsetzung ihrer öffentlichrechtlichen Forderungen. *Europarecht*, 42(6), 744.
- Eaton, B. C. (1948). The Treatment of Foreign Exchange Controls in the Conflict of Laws. *Virginia law review*, 34(6), 697–705. <https://doi.org/10.2307/1069735>
- Edoardo, A., & Matteo, M. W. (2018). Reinforcing the public law taboo: A note on 'Hellenic Republic v Nikiforidis'. *European law review*, 43(4), 569–582.
- Ehrenzweig, A. A. (1966). Local and moral data in the conflict of laws: terra incognita. *Buffalo law review*, 16(1), 55.
- Ereciński, T. (1981). *Prawo obce w sądowym postępowaniu cywilnym*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Ereciński, T. (1995). *Ogólne Zagadnienia Stosowania Prawa Obcego przez Sądy. Problemy Prawne Handlu Zagranicznego*, 18, 75.
- Ereciński, T., & Ciszewski, J. (2009). *Międzynarodowe postępowanie cywilne*. LexisNexis.
- Ernst, W., & Sunaric, P. (2018). Zum Gebrauch von EU-Recht durch Schweizer Gerichte – IPRG Art.13 und Privatrecht von EU-Mitgliedstaaten. In A. Epiney & L. Hehemann (Eds.), *Schweizerisches Jahrbuch für Europarecht 2017/2018* (pp. 483–502). Schulthess Verlag.
- Fedozzi, P. (1929). *De l'efficacité extraterritoriale des lois et des actes de droit public* Collected Courses of the Hague Academy of International Law, 27.
- Ferid, M. (1963). Wechselbeziehungen zwischen Verfassungsrecht und Kollisionsnormen. In E. von Caemmerer, A. Nikisch, & K. Zweigert (Eds.), *Vom deutschen zum europäischen Recht - Festschrift für Hans Dölle Vol. 2*. Mohr Siebeck.

- Ferrari, F., & Fernández Arroyo, D. P. (2019). Private international law : contemporary challenges and continuing relevance. Edward Elgar Publishing Limited.
- Fitzgerald, B. F. (1995). An Emerging Liberal Theory of International Law and the Non-Enforcement of Foreign Public Laws. *Australian Yearbook of International Law*, 16, 311. <https://doi.org/10.1163/26660229-016-01-900000009>
- Fitzgerald, B. F. (1995). An Emerging Liberal Theory of International Law and the Non-Enforcement of Foreign Public Laws. *Australian Year Book of International Law*, 16, 311.
- Forsyth, C. F. (1985). Expropriatory Legislation—Recognition and Enforcement—Form or Substance? *Cambridge Law Journal*, 44(3), 376. <https://doi.org/10.1017/S0008197300114886>
- Foussard, D. (2019). Droit Public et Droit International Privé. *Revue Critique de Droit International Privé*(3), 709. <https://doi.org/https://doi.org/10.3917/rcdip.193.0709>
- Freyria, M. C. (1965). La Notion de Conflit de Lois en Droit Public. *Travaux du Comité français de droit international privé*, 23-25, 103.
- Fuchs, B. (2003). Statut kontraktowy a przepisy wymuszające swoje zastosowanie. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Fuchs, B. (2003). Statut kontraktowy a przepisy wymuszające swoje zastosowanie. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Fuchs, B. (2013). Przepisy wymuszające swoje zastosowanie w nowej ustawie – Prawo prywatne międzynarodowe. In J. Poczobut (Ed.), *Współczesne wyzwania prawa prywatnego międzynarodowego*. Wolters Kluwer Polska.
- Fumagalli, L. (2004). EC Private International Law and the Public Policy Exceptions: Modern Features of a Traditional Concept. In P. Šarčević, P. Volken, & A. Bonomi (Eds.), *Yearbook of Private International Law* (Vol. VI). Sellier/Staempfli.
- Garnuszek, A. (2017). Prawo publiczne w międzynarodowym arbitrażu handlowym z udziałem państwa. *Problemy Prawa Prywatnego Międzynarodowego*, 20.
- Gazzini, I. F. (2005). The Swiss Supreme Court Decides: *India v. Credit Agricole Suisse*. *Art Antiquity and Law*, 10(4), 401.
- Geisser, G. (2013). Ausservertragliche Haftung privat tätiger Unternehmen für 'Menschenrechtsverletzungen' bei internationalen Sachverhalten. Schulthess Verlag.
- Gihl, T. (1953). Lois politiques et droit international privé. *Collected Courses of the Hague Academy of International Law*, 83. https://doi.org/10.1163/1875-8096_pplrdc_A9789028612020_03
- Gihl, T. (1953). Lois Politiques et Droit International Privé. *Collected Courses of the Hague Academy of International Law*, 83, 161.
- Gnela, B. (2009). Uwagi o sposobie realizacji w polskim prawie koncepcji kolizyjnoprawnej ochrony konsumenta. *Problemy Prawa Prywatnego Międzynarodowego*, 20.
- Gnela, B. (2023). O właściwości prawa polskiego i prawa, z którym sprawa jest ściśle lub najściślej związana według przepisów ogólnych ustawy – Prawo prywatne międzynarodowe z 2011 r. In E. Figura-Góralczyk, R. Flejszar, B. Gnela, & P. Mostowik (Eds.), *Prawne zagadnienia międzynarodowego obrotu cywilnego i handlowego* (pp. 51–71). C.H. Beck.
- Gnela, B. (2023). O Właściwości Prawa Polskiego i Prawa, z Którym Sprawa Jest Ściśle lub Najściślej Związana według Przepisów Ogólnych Ustawy - Prawo Prywatne Międzynarodowe z 2011 r. In E. Figura-Góralczyk, R. Flejszar, B. Gnela, & P. Mostowik (Eds.), *Prawne Zagadnienia Międzynarodowego Obrotu Cywilnego i Handlowego*. CH Beck.
- Gömann, M. (2021, 17 June 2021). A Hidden Revolution: Domestic Application of Foreign Public Law under the GDPR. *Verfassungsblog*. <https://verfassungsblog.de/a-hidden-revolution/>
- Grant, R. E. (1981). The nonrecognition of foreign tax judgments: international tax evasion. *University of Illinois law review*, 1981(1), 241.
- Gray, A. (2009). ENFORCEMENT OF PUNITIVE DAMAGES AWARDS IN THE CONVENTION ON CHOICE OF COURT AGREEMENTS. *Willamette journal of international law and dispute resolution*, 17(1), 105–156.
- Grusic, U. (2013). The Right to Strike versus Fundamental Economic Freedoms in the English Courts, Again: Hiding Behind The "Public Law Taboo" in Private International Law. *Journal of private international law*, 9(3), 413. <https://doi.org/10.5235/17441048.9.3.413>
- Grusic, U. (2023). Transboundary Pollution at the Intersection of Private and Public International Law. *Journal of private international law*, 19(3), 569.

- Grzebyk, P. (2007). Przepisy bezwzględnie obowiązujące jako jedno z ograniczeń wyboru prawa dla umów o pracę w konwencji rzymskiej o prawie właściwym dla zobowiązań umownych. *Praca i Zabezpieczenie Społeczne*(7), 11.
- Hartley, T. (2022). Public Policy and Mandatory Provisions. In P. Beaumont & J. Holliday (Eds.), *A Guide to Global Private International Law*. Hart Publishing.
- Hay, J. R., & Shleifer, A. (1998). Private Enforcement of Public Laws: A Theory of Legal Reform. *The American Economic Review*, 88(2), 398.
- Heini, A. (1981). Ausländische Staatsinteressen und internationales Privatrecht. *Hundert Jahre Zeitschrift für schweizerisches Recht*, 100(1).
- Heiz, R. (1959). Das fremde öffentliche Recht im internationalen Kollisionsrecht: der Einfluss der Public Policy auf ausländisches Straf-, Steuer-, Devisen-, Konfiskations- und Enteignungsrecht [Polygraphischer Verlag]. WorldCat. Zürich.
- Heiz, R. (1959). Das Fremde Öffentliche Recht im Internationalen Kollisionsrecht der Einfluss der Public Policy auf Ausländisches Straf-, Steuer-, Devisen-, Konfiskations- und Enteignungsrecht. Polygraphischer Verlag.
- Helios, J. (2013). Publicyzacja Prawa Prywatnego - Prywatyzacja Prawa Publicznego w Kontekście Rozważań nad Prawem Europejskim. *Przegląd Prawa i Administracji*, 92, 11.
- Hellner, M. (2009). Third Country Overriding Mandatory Rules in the Rome I Regulation: Old Wine in New Bottles? *Journal of private international law*, 5(3), 447–470. <https://doi.org/10.1080/17536235.2009.11424366>
- Hemler, A. (2019). Die Methodik der „Eingriffsnorm“ im Modernen Kollisionsrecht. Mohr Siebeck.
- Hemler, A. (2021). Improving Cross-Border Compliance by Applying Foreign Public Law in State-As-Party Cases 1st Postgraduate Law Conference of the Centre for Private International Law, Aberdeen, 17th November 2021,
- Hess, B. (2018). The private-public divide in international dispute resolution. Brill/Nijhoff.
- Hochstrasser, D. (1994). Choice of Law and "Foreign" Mandatory Rules in International Arbitration. *Journal of international arbitration*, 11(Issue 1), 57–86. <https://doi.org/10.54648/JOIA1994003>
- Holder, W. E. (1968). Public Policy and National Preferences: The Exclusion of Foreign Law in English Private International Law. *The International and comparative law quarterly*, 17(4), 926. <https://doi.org/10.1093/iclqaj/17.4.926>
- International, I. d. D. (1975). L'application du droit public étranger, Rapport préliminaire et rapport définitif avec projets de résolutions (Annuaire de l'Institut de droit international, session de Wiesbaden, Issue.
- Jagielska, M. (2000). Ochrona konsumenta jako zagadnienie kodyfikacyjne w prawie prywatnym międzynarodowym. *Kwartalnik Prawa Prywatnego*, 3, 639.
- Jagielska, M. (2010). Ewolucja Ochrony Konsumenta w Prawie Kolizyjnym Unii Europejskiej w Zakresie Zobowiązań Umownych. CH Beck.
- Jagielska, M. (2024). Słabsza strona kontraktu i jej ochrona. C.H. Beck.
- Jagielska, M. (2024). Słabsza Strona Kontraktu i Jej Ochrona. C H Beck.
- Janis, M. W. (1986). The Recognition and Enforcement of Foreign Law: The Antelope's Penal Law Exception. *The International lawyer*, 20(1), 303–308.
- Jayne, E. (1997). Protection of Cultural Property and Conflict of Laws: The Basel Resolution of the Institute of International Law. *International Journal of Cultural Property*, 6(2), 376. <https://doi.org/https://doi.org/10.1017/S0940739197000428>
- Jessup, P. C. (1937). The Litvinoff Assignment and the Belmont Case. *The American Journal of International Law*, 31(3), 481. <https://doi.org/10.2307/2190462>
- Journal, T. Y. L. (1933). Extraterritorial Enforcement of Tax Claim Reduced to Judgment. *The Yale Law Journal*, 42(7), 1131. <https://doi.org/10.2307/791146>
- Kadner Graziano, T. (2013). Is it Legitimate and Beneficial for Judges to Use Comparative Law? *European Review of Private Law*, 21(3), 681.
- Kahn-Freund, O. (1977). Constitutional Review of Foreign Law? In W. Flume, H. J. Hahn, G. Kegel, & K. R. Simmonds (Eds.), *International Law and Economic Order*. CH Beck.
- Kegel, G. (1988). Die Rolle des Öffentlichen Rechts im internationalen Privatrecht. In K.-H. Böckstiegel, H.-E. Folz, J. M. Mössner, & K. Zemanek (Eds.), *Völkerrecht - Recht der Internationalen Organisationen - Weltwirtschaftsrecht*. Carl Heymanns.
- Kegel, G., & Seidl-Hohenveldern, I. (1978). Zum Territorialitätsprinzip im Internationalen Öffentlichen Recht. In *Konflikt und Ordnung*. CH Beck.
- Kingsbury, B., Krisch, N., & Stewart, R. B. (2005). The Emergence of Global Administrative Law. *Law and Contemporary Problems*, 68(3/4), 15.
- Kinsch, P. (1994). Le Fait du Prince Étranger. LGDJ.

- Knight, C. J. S. (2008). Of Coups and Compensation Claims: Mbasogo Reassessed. *King's Law Journal*, 19(1), 176. <https://doi.org/10.1080/09615768.2008.11427695>
- Koh, H. H. Transnational Public Law Litigation. *The Yale Law Journal*, 100, 2347.
- Konieczny, K. (2012). *Umowa o roboty budowlane w obrocie międzynarodowym*. Wolters Kluwer.
- Kovatch, W. J., Jr. (2000). Recognizing foreign tax judgments: an argument for the revocation of the revenue rule. *Houston journal of international law*, 22(2), 265.
- Kowalski, W. (2005). Kolizyjnoprawne Problemy Restytucji Dóbr Kultury. In L. Ogiełło, W. Popiołek, & M. Szpunar (Eds.), *Rozprawy Prawnicze: Księga Pamiątkowa Profesora Maksymiliana Pazdana*. Zakamycze.
- Kranzhöfer, N. (2023). *Ausländische Öffentlich-rechtliche Forderungen in der Insolvenz*. Mohr Siebeck.
- Kunz, P. V. (2006). Einführung zur Rechtsvergleichung in der Schweiz. *Recht*, 24(2), 37.
- Kuprecht, K. (2014). *Indigenous Peoples' Cultural Property Claims: Repatriation and Beyond*. Springer.
- Laganière, G. (2023). Choice of Law Issues in Tort-based Climate Change Litigation. *University of New Brunswick Law Journal*, 74, 33.
- Lalive, P. (1964). Droit public étranger et ordre public suisse. In Eranion in honorem Georgii S. Maridakis (pp. 190–208). *Officina typographica Fr. P. et A. Klissiuni*.
- Lalive, P. (1964). Droit Public Étranger et Ordre Public Suisse. In G. S. Maridakēs (Ed.), *Eranion in Honorem Georgii S. Maridakis*. Kleisiunē.
- Lalive, P. (1971). Sur l'Application du Droit Public Etranger. *Annuaire Suisse de Droit International*, 27, 103.
- Lalive, P. (1975). L'application du droit public étranger: rapport préliminaire et rapport définitif avec projets de résolutions. *Annuaire de l'Institut de Droit International*, 56, 157.
- Lalive, P. (1977). *Le Droit Public Étranger et le Droit International Privé*. Travaux du Comité français de droit international privé, 34-36, 215.
- Lalive, P. (1993). Sur le Retour des Biens Culturels Illicitement Exportés. In *Nouveaux Itinéraires en Droit: Hommage à François Rigaux*. Bruylant.
- Langille, J. (2023). Frontiers of Legality: Understanding Public Policy Exception in Choice of Law. *University of Toronto Law Journal*, 73(2), 216–254.
- Layton, A. (2023). *Government of India v Taylor (1955)*. In W. Day & L. Merrett (Eds.), *Landmark Cases in Private International Law* (pp. 181–198). Hart.
- Leflar, R. A. (1932). Extrastate Enforcement of Penal and Governmental Claims. *Harvard Law Review*, 46(2), 193. <https://doi.org/10.2307/1332215>
- Lehmann, M. (2020). Regulation, global governance and private international law: squaring the triangle. *Journal of private international law*, 16(1), 1. <https://doi.org/10.1080/17441048.2020.1744255>
- Łętowska, E. (1994). Prawo Cywilne a Prawo Administracyjne. In A. Mączyński, M. Pazdan, & M. Szpunar (Eds.), *Rozprawy z Polskiego i Europejskiego Prawa Prywatnego. Księga Pamiątkowa Ofiarowana Profesorowi Józefowi Skąpskiemu*. Secesja.
- Łętowski, J. (1985). W sprawie granicy między prawem publicznym a prywatnym. In B. Kordasiewicz & E. Łętowska (Eds.), *Prace z prawa cywilnego. Wydane dla uczczenia pracy naukowej profesor Józefa Stanisława Piątkowskiego*. Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Lindsay, B. W. M. (2017). *The Exclusion of Foreign Law in International Private Law* [PhD thesis, University of Glasgow].
- Lindsay, B. W. M. (2020). Re-evaluating the Revenue Law Rule and the Non-Enforcement of Foreign Tax Claims. Working Paper. University of Glasgow School of Law. Retrieved 17 April 2021, from <https://eprints.gla.ac.uk/227215/>
- Lipstein, K. (1959). The Hague Conventions on Private International Law, Public Law and Public Policy. *The International and comparative law quarterly*, 8(3), 506. <https://doi.org/10.1093/iclqaj/8.3.506>
- Lipstein, K. (1972). *The General Principles of Private International Law (Volume 135)*. Collected Courses of the Hague Academy of International Law. https://doi.org/10.1163/1875-8096_pplrdc_A9789028602533_02
- Lipstein, K. (1982). Conflict of Public Laws - Visions and Realities. In R. H. Graveson, K. Kreuzer, A. Tunc, & K. Zweigert (Eds.), *Festschrift für Imre Jaztjay*. Mohr Siebeck.
- Lipstein, K. (1985). Öffentliches Recht und Internationales Privatrecht. In W. Holl & U. Klink (Eds.), *Internationales Privatrecht, Internationales Wirtschaftsrecht: Referate eines Symposiums der Alexander von Humboldt-Stiftung vom 26. bis 30. September 1983 in Ludwigsburg*. Carl Heymanns Verlag.
- Lorenzen, E. G. (1924). Territoriality, Public Policy and the Conflict of Laws. *Yale Law Journal*, 33(7), 736.
- Loutzenhiser, G. (2022). *Tiley's Revenue Law (Tenth edition. ed.)*. Hart Publishing.
- Lowe, A. (1985). The Problems of Extraterritorial Jurisdiction: Economic Sovereignty and the Search for a Solution. *International and Comparative Law Quarterly*, 34, 724.

- Lowe, A. V. (1984). Internaitonal Law Issues Arising in the Pipeline Dispute: The British Position. *German Yearbook of International Law*, 27, 54.
- Lowenfeld, A. F. (1979). Public Law in the International Arena : Conflict of Laws, International Law, and Some Suggestions for Their Interaction. *Collected Courses of the Hague Academy of International Law*, 163, 311. https://doi.org/10.1163/1875-8096_pplrdc_A9789028609303_06
- Lowenfeld, A. F. (1995). Conflict, Balancing of Interests, and the Exercise of Jurisdiction to Prescribe: Reflections on the Insurance Antitrust Case. *The American Journal of International Law*, 89(1), 42–53. <https://doi.org/10.2307/2203890>
- Lysyk, K. (1964). Foreign Revenue Laws: United States of America v. Harden. *Canadian yearbook of international law*, 2, 245–257. <https://doi.org/10.1017/S0069005800004872>
- Lythgoe, G. (2024). *The Rebirth of Territory*. Cambridge University Press.
- Maier, H. G. (1982). Extraterritorial Jurisdiction at a Crossroads: An Intersection Between Public and Private International Law. *The American Journal of International Law*, 76(2), 280–320. <https://doi.org/10.2307/2201454>
- Mallinak, B. (2006). The revenue rule: a common law doctrine for the twenty-first century. *Duke journal of comparative & international law*, 16(1), 79.
- Mann, F. A. (1954). Prerogative Rights of Foreign States and the Conflict of Laws. *Transactions of the Grotius Society*, 40, 25.
- Mann, F. A. (1956). Öffentlich-rechtliche Ansprüche im Internationalen Rechtsverkehr. *Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht*(21), 1.
- Mann, F. A. (1971). Conflict of Laws and Public Law. *Collected Courses of the Hague Academy of International Law*, 132, 107.
- Mann, F. A. (1987). The International Enforcement of Public Rights. *New York University Journal of International Law & Politics*, 19(3), 603.
- Mann, M. (1954). Foreign Revenue Laws and the English Conflict of Laws. *The International and comparative law quarterly*, 3(3), 465.
- Mann, M. (1955). The House of Lords and Foreign Revenue Laws. *The International and comparative law quarterly*, 4(4), 564. <https://doi.org/10.1093/iclqaj/4.4.564>
- Mann, M. (1956). Foreign Penal Laws and the English Conflict of Laws. *Transactions of the Grotius Society*, 42, 133.
- Mataczyński, M. (2005). Przepisy wymuszające swoje zastosowanie w prawie prywatnym międzynarodowym. *Zakamycze*.
- Mayer, M. P. (1988). Les lois de police. *Travaux du Comité français de droit international privé*, H-S.
- Mayer, P. (1986). Le rôle du droit public en droit international privé. *Revue internationale de droit comparé*, 38(2), 467–485.
- Mayer, P. (1986). Le Rôle du Droit Public en Droit International Privé. *Revue internationale de droit comparé*, 38(2), 467.
- McConnaughay, P. J. (1999). Reviving the “Public Law Taboo” in International Conflict of Laws. *Stanford Journal of International Law*, 35(2), 255.
- McLachlan, C. (2014). *Foreign Relations Law*. Cambridge University Press.
- McPherson, G. (2022). Dicey Rule 3(1) for the 21st Century—The Revenue Rule in a Modern Detting. *Trusts & trustees*, 28(7), 644. <https://doi.org/10.1093/tandt/ttac072>
- Meessen, K. M. (1984). Extraterritoriality of Export Control: A German Lawyer's Analysis of the Pipeline Case. *German Yearbook of International Law*, 27, 97.
- Meng, W. (1997). Wirtschaftssanktionen und Staatliche Jurisdiktion - Grauzonen im Völkerrecht. *Zeitschrift für Ausländisches Öffentliches Recht und Völkerrecht*, 57, 269.
- Menzel, J. (2011). *Internationales Öffentliches Recht* Mohr Siebeck.
- Merrill, T. W. (2020). Private and Public Law. In A. S. Gold, J. C. P. Goldberg, D. B. Kelly, E. Sherwin, & H. E. Smith (Eds.), *The Oxford Handbook of the New Private Law*. OUP.
- Merryman, J. H. (1985). Thinking about the Elgin Marbles. *Michigan law review*, 83(8), 1881–1923.
- Mestmäcker, E.-J. (1988). Staatliche Souveränität und Offene Märkte: Konflikte bei der Extraterritorialen Anwendung von Wirtschaftsrecht. *Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht*, 52, 205.
- Meznerics, I. (1963). Application of Foreign Exchange Laws by Foreign Courts. *Acta Juridica*, 5(1-2), 43.
- Michaels, R. (2007). Globalizing Savigny? The State in Savigny’s Private International Law and the Challenge from Europeanization and Globalization. In R. Michaels, M. Stolleis, & W. Streeck (Eds.), *Aktuelle Fragen zu Politischer und Rechtlicher Steuerung im Kontext der Globalisierung* (pp. 121–144). Nomos Publishers.

- Michaels, R. (2008). Public and Private International Law: German views on Global Issues. *Journal of private international law*, 4(1), 121–138. <https://doi.org/10.1080/17536235.2008.11424336>
- Michaels, R. (2008). Public and Private Law in the Global Adjudication System. *Duke journal of comparative & international law*, 18, 253.
- Michaels, R. (2016). Towards a Private International Law for Regulatory Conflicts. *Japanese Yearbook of International Law*, 59, 175.
- Michaels, R., & Jansen, N. (2006). Private Law Beyond the State? Europeanization, Globalization, Privatization. *American Journal of Comparative Law*, 54(4), 843.
- Mills, A. (2008). The Dimensions of Public Policy in Private International Law. *Journal of private international law*, 4(2), 201.
- Mills, A. (2009). *The Confluence of Public and Private International Law*. Cambridge University Press.
- Mills, A. (2018). Private Interests and Private Law Regulation in Public International Law Jurisdiction. In S. Allen, D. Costelloe, M. Fitzmaurice, P. Gragl, & E. Guntrip (Eds.), *Oxford Handbook on Jurisdiction in International Law*. Oxford University Press.
- Moon, W. J. (2018). Contracting out of Public Law. *Harvard Journal on Legislation*, 55, 323.
- Muir Watt, H. (1992). La revendication internationale des biens culturels: à propos de la décision américaine *Eglise Autocéphale*. *Revue Critique de Droit International Privé*, 81(1), 1.
- Muir Watt, H. (1997). Droit public et droit privé (Vers la p elicisaports in contis de lois?). *Archives de Philosophie du Droit*, 41, 207.
- Muir Watt, H. (2003). Choice of Law in Integrated and Interconnected Markets: A Matter of Political Economy. *Columbia Journal of European Law*, 9(3), 383.
- Muir Watt, H. (2005). European Integration, Legal Diversity and the Conflict of Laws. *Edinburgh Law Review*, 9, 6.
- Muir Watt, H. (2011). Private International Law Beyond the Schism. *Transnational Legal Theory*, 2(3), 347.
- Murphy, S. D. (2002). "Revenue Rule" Barring of Foreign Suits Concerning Cigarettes. *The American Journal of International Law*, 96(3), 715–717. <https://doi.org/10.2307/3062179>
- Neuhaus, P. H. (1982). Abschied von Savigny? *Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht*, 46(1), 6.
- Neuwirth. (2000). International Law and the Public/Private Law Distinction. *Zeitschrift für Öffentliches Recht*, 55(4), 393.
- Niederer, W. (1954). Einige Grenzfragen des Ordre Public in Fällen Entschädigungsloser Konfiskation. *Schweizerisches Jahrbuch für Internationales Recht*, 11, 91.
- Noll, M. (2022). Limits to the Jurisdiction of States in Private Law Matters under International Law. *Zeitschrift für Ausländisches Öffentliches Recht und Völkerrecht*, 82(2), 333.
- Nordin, K. M. (1996). Umfang der kollisionsrechtlichen Verweisung. Insbesondere: Art. 13 IPRG, Anwendung fremden Rechts, einschliesslich fremder Teilrechtsordnungen und fremden Wirtschafts- und Staatsvertragsrechts (Vol. 19). Dike Verlag.
- Nott, S. M. (1984). Title to Illegally Exported Items of Historic or Artistic Worth. *The International and comparative law quarterly*, 33(1), 203.
- Nowacki, J. (1992). *Prawo Publiczne - Prawo Prywatne*. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- O'Hare, B. (2021). Hill Dickinson LLP: Hong Kong court clarifies legal position in respect of indirect enforcement of foreign tax law. *News Bites - Private Companies*.
- O'Keefe, P. J. (1983). Export and Import Controls on Movement of the Cultural Heritage: Problems at the National Level. *Syracuse Journal of International Law and Commerce*, 10(2), 352.
- Obeyesekere, S. C. A. (1984). International Economic Co-operation Through International Law: The IMF Agreement and the Recognition of Foreign Exchange Control Regulations. *German Yearbook of International Law*, 27, 142.
- Olbing, J. (2025). *Die Anwendbarkeit fremden Kartellrechts*. Mohr Siebeck.
- Özel, S. (2000). The Basel Decisions: Recognition of the Blanket Legislation Vesting State Ownership over the Cultural Property Found within the Country of Origin. *International Journal of Cultural Property*, 9(2), 315.
- Pacula, K. (2014). Przepisy wymuszające swoje zastosowanie jako instrument ochrony "strony słabszej" umowy ubezpieczenia. *Problemy Prawa Prywatnego Międzynarodowego*, 15, 31.
- Pacula, K. (2024). *Wybór prawa a ochrona osób trzecich na tle rozporządzenia Rzym II*. Wolters Kluwer.
- Paczuski, W. (2005). *Handel Dzielami Sztuki w Unii Europejskiej*. Zakamycze.
- Pataut, E. (1999). *Principe de Souveraineté et Conflits de Jurisdictions*. LGDJ.

- Paterson, R. K. (1995). The Legal Dynamics of Cultural Property Export Controls: Ortiz Revisited. *University of British Columbia Law Review*, 29, 241.
- Paterson, R. K. (1996). The Protection of Cultural Property in Internal Law. *International Journal of Cultural Property*, 6(2), 267. <https://doi.org/10.1017/S0940739197000337>
- Pavic, V. (1998). Application of the Foreign Public Law and Article 7(1) of the Rome Convention. *ELSA Selected Papers on European Law*, 9(2), 191
- Pazdan, M. (1993). *Prawo prywatne międzynarodowe*. Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Philip, A. (1978). General Course on Private International Law. *Collected Courses of the Hague Academy of International Law*, 160, 1.
- Philip, A. (1980). Introduction to the EC Convention on the Law Applicable to Contractual Obligations. *Nordisk Tidsskrift for International Ret*, 49(3-4), 123.
- Pilich, M. (2017). Państwo jako Uczestnik Międzynarodowego Obrotu Cywilnoprawnego (Zagadnienia Wybrane). In *Rozprawy z Prawa Prywatnego. Księga Jubileuszowa Dedykowana Profesorowi Wojciechowi Popiołkowi*. Wolters Kluwer.
- Pilich, M. (2021). Wpływ zagranicznych przepisów wymuszających swoje zastosowanie na stosunki pracy w obrębie Unii Europejskiej – wprowadzenie i wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 18.10.2016 r., C-135/15, *Republik Griechenland przeciwko Grigoriosowi Nikiforidisowi*. *Europejski Przegląd Sądowy*(3).
- Pilich, M. (2021). Wpływ zagranicznych przepisów wymuszających swoje zastosowanie na stosunki pracy w obrębie Unii Europejskiej. *Europejski Przegląd Sądowy*(3), 44.
- Poczobut, J. (2012). Stosowanie krajowego prawa publicznego w międzynarodowym arbitrażu handlowym. In M. Łaszczuk, M. Furtek, S. Pieckowski, J. Poczobut, M. Tomaszewski, & A. Szumański (Eds.), *Arbitraż i mediacja. Księga jubileuszowa dedykowana doktorowi Andrzejowi Tynelowi* (pp. 315–). Sąd Krajowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie.
- Poczobut, J. (2013). Stosowanie Prawa Publicznego w Polskim Prawie Prywatnym Międzynarodowym - Zagadnienia Węzłowe. In J. Poczobut (Ed.), *Współczesne Wyzwania Prawa Prywatnego Międzynarodowego*. Wolters Kluwer.
- Poczobut, J. (2013). Stosowanie prawa publicznego w polskim prawie prywatnym międzynarodowym - zagadnienia węzłowe. In J. Poczobut (Ed.), *Współczesne wyzwania prawa prywatnego międzynarodowego* (pp. 257–276). Wolters Kluwer Polska.
- Popiołek, W. (1988). Znaczenie Przepisów “Prawa Publicznego” Różnych Systemów Prawnych dla Stosunków Umownych Handlu Zagranicznego. *Problemy Prawne Handlu Zagranicznego*, 12, 56.
- Popiołek, W. (1989). Wykonanie Zobowiązania Umownego a Prawo Miejsca Wykonania : Zagadnienia Kolizyjnoprawne. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Popiołek, W. (2016). Styk Prawa Prywatnego i Publicznego z Kolizyjnoprawnego Punktu Widzenia. *Problemy Prawa Prywatnego Międzynarodowego*, 18, 31.
- Prats, F. A. G. (2002). Mutual Assistance in Collection of Tax Debts. *Intertax*, 30(2).
- Prott, L. V. (1989). Chapter IV - Recognition and enforcement of foreign cultural heritage laws. *Recueil des Cours*, 217, 282–300. <https://doi.org/10.1163/ej.9780792310471.215-317.6>
- Prott, L. V. (2005). The International Movement of Cultural Objects. *International Journal of Cultural Property*, 12(2), 225. <https://doi.org/10.1017/S0940739105050125>
- Przybyłowski, K. (1935). *Prawo prywatne międzynarodowe. Część ogólna*. Księgarnia Gubrynowicza i Syna.
- Radwański, Z. (2005). Pojęcie Prawa Cywilnego w Świetle Kodeksu Cywilnego (Uwagi De Lege Lata i De Lege Ferenda). In *Polskie Prawo Prywatne w Dobie Przemian. Księga Jubileuszowa Dedykowana Profesorowi Jerzemu Młynarczykowi*. Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.
- Renold, M.-A. (2006). An Important Swiss Decision Relating to the International Transfer of Cultural Goods: The Swiss Supreme Court's Decision on the Giant Antique Mogul Gold Coins. *International Journal of Cultural Property*, 13(3), 361. <https://doi.org/10.1017/S0940739106060164>
- Rider, B. A. K. (1988). Policing the City—Combating Fraud and Other Abuses in the Corporate Securities Industry. *Current legal problems*, 41(1), 47–68. <https://doi.org/10.1093/clp/41.1.47>
- Rigaux, F. (1988). Droit économique et conflits de souverainetés. *Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht*, 52, 104.
- Robertson, L. V. J. (1965–1966). Extraterritorial Enforcement of Tax Obligations. *Arizona Law Review*, 7.
- Rodziewicz, P. (2015). Stwierdzenie Treści oraz Zastosowanie Prawa Obcego w Sądowym Postępowaniu Cywilnym. C.H. Beck.
- Rodziewicz, P. (2017). Prawo Prywatne oraz Prawo Publiczne z Perspektywy Prawa Prywatnego Międzynarodowego. *Studia Prawa Prywatnego*, 46, 3.

- Rose, W. H. (1935). Foreign Enforcement of Actions for Wrongful Death. *Michigan law review*, 33(4), 545. <https://doi.org/10.2307/1281021>
- Rot, H. (1976). Problem Dychotomii Prawa Publicznego i Prywatnego. *Przegląd Prawa i Administracji*, 7, 9.
- Ruby, C. S., & Pyle, K. H. (1965). Extraterritorial Enforcement of State Tax Claims. *Hastings Law Journal*, 16(1).
- Ruthworth, A. (2008). Assertion of ownership by a foreign state over cultural objects removed from its jurisdiction. *Lloyd's Maritime and Commercial Law Quarterly*(2), 123.
- Ryngaert, C. (2015). *Jurisdiction in International Law*. Oxford University Press.
- Sack, A. N. (1933). (Non-) enforcement of foreign revenue laws, in international law and practice. *University of Pennsylvania law review*, 81, 559–585.
- Safjan, M. (2007). Pojęcie i Funkcja Zasad Prawa Prywatnego. In W Kierunku Europeizacji Prawa Prywatnego. Księga Pamiątkowa Dedykowana Profesorowi Jerzemu Rajskiemu. CH Beck.
- Sarcevic, P., & Burckhardt, T. (1987). Conflict of Laws and Public Law: The Swiss Approach. In S. I. o. C. Law (Ed.), *Rapports suisses présentés au XIIème Congrès International de Droit Comparé: Sydney/Melbourne, 18-27 août 1986* (pp. 139–158). Schulthess Polygraphischer Verlag.
- Schaumann, W. (1953). Ausländische Konfiskationen, Devisenkontrolle und Public Policy: Eine kritische Rechtsvergleichung unter Besonderer Berücksichtigung der Anglo-amerikanischen “Act of State”-Doktrin. *Schweizerisches Jahrbuch für Internationales Recht*, 10, 131.
- Schiff, B. P. (2002). The Globalization of Jurisdiction. *University of Pennsylvania law review*, 151(2), 311.
- Schlochauer, H.-J. (1962). Die extraterritoriale Wirkung von Hoheitsakten nach dem Öffentlichen Recht der Bundesrepublik Deutschland und nach internationalem Recht. Vittorio Klostermann.
- Schnyder, A. K. (1990). Wirtschaftskollisionsrecht: Sonderanknüpfung und extraterritoriale Anwendung wirtschaftsrechtlicher Normen unter besonderer Berücksichtigung von Marktrecht. Schulthess Polygraphischer Verlag.
- Schnyder, A. K. (1995). Anwendung ausländischer Eingriffsnormen durch Schiedsgerichte: Überlegungen zu einem Grundsatzentscheid des Schweizer Bundesgerichts *Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht*, 59.
- Schramm, D. (2005). Ausländische Eingriffsnormen im Deliktsrecht: ein Beitrag zu Art. 19 IPRG und Art. 12 Abs. 1 des Entwurfes einer Rom II-Verordnung Stämpfli. Bern.
- Schulze, J. (1972). *Das öffentliche Recht im internationalen Privatrecht*. Alfred Metzner Verlag.
- Schwander, I. (2006). Rechtsprechung zum Internationalen Sachen-, Schuld- und Gesellschaftsrecht. *Swiss Review of International and European Law*, 16(3), 335.
- Schwander, I. (2017). Spezifische Probleme des IPR-Kollisionsrechts in Arbeitsrechtsfällen: zum Umgang mit den Artikeln 13, 15, 18, 19 IPRG im Kontext mit Art. 121 IPRG. In R. Müller, K. Pärli, & I. Wildhaber (Eds.), *Arbeit und Arbeitsrecht: Festschrift für Thomas Geiser zum 65. Geburtstag*. Dike Verlag.
- Scott, A. (2007). The non-justiciability of foreign sovereign claims. *Lloyd's Maritime and Commercial Law Quarterly*(3), 296.
- Scott, A. (2007). Exclusionary Principles and the Judgments Regulation. *Journal of private international law*, 3(2), 309. <https://doi.org/10.1080/17536235.2007.11424327>
- Seidl-Hohenveldern, I. (1950). Extra-Territorial Effects of Confiscations and Expropriations. *Modern Law Review*, 13(1), 69. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2230.1950.tb00154.x>
- Shao Wei, T. (2022). Transnational Transactions on Cryptoasset Exchanges. *Singapore Journal of Legal Studies*, 384.
- Siehr, K. (1988). Ausländische Eingriffsnormen im Inländischen Wirtschaftskollisionsrecht. *Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht*, 52, 41.
- Siehr, K. (2015). Private International Law and the Difficult Problem to Return Illegally Exported Cultural Property. *Uniform Law Review*, 20(4), 503.
- Siehr, K. (2020). The Role of Domestic Courts. In F. Francioni & A. F. Vrdoljak (Eds.), *The Oxford Handbook of International Cultural Heritage Law*. OUP. <https://doi.org/https://doi.org/10.1093/law/9780198859871.003.0029>
- Siehr, K. (2023). Inländische Anerkennung ausländischer Verbote, Kulturgüter illegal auszuführen – 40 Jahre *Attorney-General of New Zealand v. Ortiz*. *KUR - Kunst und Recht*, 25(1), 2. <https://doi.org/10.15542/KUR/2023/1/2>
- Siems, M. (2023). A Network Analysis of Judicial Cross-Citations in Europe. *Law & Social Inquiry*, 48(3), 881. <https://doi.org/https://doi.org/10.1017/lsi.2022.22>
- Silver, B. A. (1992). Modernizing the revenue rule: the enforcement of foreign tax judgments. *The Georgia journal of international and comparative law*, 22(3), 609–633.

- Smart, P. S. J. (1986). International Insolvency and the Enforcement of Foreign Revenue Laws. *The International and comparative law quarterly*, 35(3), 704–710. <https://doi.org/10.1093/iclqaj/35.3.704>
- Sośniak, M. (1961). *Klauzula porządku publicznego w prawie międzynarodowym prywatnym*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Spiro, E. (1965). Enforcement of the Revenue Laws of Another State: Based on Commissioner of Taxes (Federation of Rhodesia and Nyasaland) v. McFarland. *The International and comparative law quarterly*, 14(3), 987–992. <https://doi.org/10.1093/iclqaj/14.3.987>
- Spothelfer, P. E. (1990). *Völkerrechtliche Zuständigkeiten und das Pipeline-Embargo* (Vol. 44). Helbing & Lichtenhahn.
- Sterio, M. (2005). The Globalization Era and the Conflict of Laws: What Europe The Globalization Era and the Conflict of Laws: What Europe Could Learn from the United States and Vice Versa Could Learn from the United States and Vice Versa. *Cardozo International & Comparative Law Review* 13, 161.
- Stoel, T. B. (1967). The Enforcement of Foreign Non-Criminal Penal and Revenue Judgements in England and the United States. *The International and comparative law quarterly*, 16(3), 663. <https://doi.org/10.1093/iclqaj/16.3.663>
- Strebel, F. D. (1999). The Enforcement of Foreign Judgments and Foreign Public Law. *Loyola of Los Angeles International and Comparative Law Review*, 21, 55.
- Strebel, F. D. (1999). The Enforcement of Foreign Judgments and Foreign Public Law. *Loyola of Los Angeles International and Comparative Law Journal*, 21(1), 55.
- Świerczyński, M. (2007). Międzynarodowe aspekty prawa reklamy. In E. Traple (Ed.), *Prawo reklamy i promocji*. Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis.
- Szabados, T. (2020). In Search of the Holy Grail of the Conflict of Laws of Cultural Property: Recent Trends in European Private International Law Codifications. *International Journal of Cultural Property*, 27(3), 323. <https://doi.org/https://doi.org/10.1017/S0940739120000223>
- Szabados, T. (2021). *Economic Sanctions in EU Private International Law*. Bloomsbury Publishing.
- Szczepaniak, R. (2015). W Zaklętym Kręgu Podziału na Prawo Publiczne i Prawo Prywatne, czyli o Możliwości Dochodzenia Odsetek od Zarządzonych Kosztów Procesu. *Studia Prawa Prywatnego*, 3, 49.
- Sznajder-Peroń, K. (2014). Zagadnienia związane z pojmowaniem i stosowaniem prawa właściwego In M. Pazdan (Ed.), *System Prawa Prywatnego* (Vol. 20A: Prawo prywatne międzynarodowe). C.H. Beck.
- Szpunar, M. (2002). *Promocja towarów w prawie wspólnotowym*. Zakamycze.
- Teo, M. (2020). Public Law Adjudication, International Uniformity and the Foreign Act of State Doctrine. *Journal of private international law*, 16(3), 361. <https://doi.org/https://doi.org/10.1080/17441048.2020.1846257>
- Teo, M. (2021). Narrowing Foreign Affairs Non-Justiciability. *International and Comparative Law Quarterly*, 70(2), 505. <https://doi.org/10.1017/S0020589321000099>
- Trautman, D. T. (1961). The Role of Conflicts Thinking in Defining the International Reach of American Regulatory Legislation. *Ohio State Law Journal*, 22, 586.
- Van Hecke, G. (1969). Foreign Public Law in the Courts. *Revue Belge de Droit International*, 5(1), 62.
- Van Hecke, G. (1985). *Droit Public et Conflit de Lois. Droit International Privé: Travaux du Comité Français de Droit International Privé*, 5, 225.
- Vanleenhove, C. (2017). Punitive Damages in Private International Law. *Intersentia*.
- Varuhas, J. N. E. (2023). Mapping Doctrinal Methods. In P. Daly & J. Tomlinson (Eds.), *Researching Public Law in Common Law Systems*. Edward Elgar.
- Vigneron, S. (2014). Protecting Cultural Objects: Enforcing the Illicit Export of Foreign Cultural Objects. In V. Vadi & H. E. G. S. Schneider (Eds.), *Art, Cultural Heritage and the Market: Ethical and Legal Issues*. Springer.
- Vischer, F. (1989). Zwingendes Recht und Eingriffsgesetze nach schweizerischem IPR-Gesetz. *Rebels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht*, 53.
- Vischer, F. (1991). Der ausländische Staat als Kläger. *Praxis des internationalen Privat- und Verfahrensrechts*.
- Völker, C. (1998). Zur Dogmatik des ordre public. *Duncker & Humblot*.
- von Overbeck, A. E. (1988). Das neue schweizerische Bundesgesetz über das Internationale Privatrecht. *Praxis des internationalen Privat- und Verfahrensrechts*(8).
- von Stefan, A. (2012). Zur Trennung des Öffentlichen vom Privaten Recht – Vollstreckung von Ordnungsgeldern im Europäischen Justizraum. *Zeitschrift für Europäisches Privatrecht*, 315.
- Wai, R. (2002). Transnational Liftoff and Juridical Touchdown: The Regulatory Function of Private International Law in an Era of Globalization. *Columbia Journal of Transnational Law*, 40(2), 209.
- Walker, J. (2003). Foreign Public Law and the Colour of Comity: What's the Difference between Friends? *Canadian Business Law Journal*, 38(1), 36.

- Wan, W. Y. (1995). The Exclusion of Foreign Law: Public Policy in Choice of Law Process. *Singapore Law Review*, 16, 286.
- Wantuch, M. (2017). Iran v Barakat Galleries: Eigentum an Kulturgut, dass aufgrund eines öffentlichrechtlichen Gesetzes an den Staat fällt, kann nicht vor einem englischen Gericht eingeklagt werden. *Kunstrechtsspiegel* (4), 181. <https://doi.org/https://doi.org/10.11588/krsp.2007.4.35885>
- Wantuch-Thole, M. (2015). Cultural Property in Cross-Border Litigation: Turning Rights into Claims. De Gruyter.
- Weber, M. (2006). New Swiss Law on Cultural Property. *International Journal of Cultural Property*, 13(1), 99. <https://doi.org/https://doi.org/10.1017/S0940739106060048>
- Weisbart, J. (1951). Internationales Privatrecht und Öffentliches Recht *Juristenzeitung* (24).
- Weller, M. (2007). Iran v. Barakat: Some Observations on the Application of Foreign Public Law by Domestic Courts from a Comparative Perspective. *Art, Antiquity & Law*, 12(3), 279–295.
- Weller, M. (2009). Ausländisches Öffentliches Recht vor Englischen Gerichten. *Praxis des internationalen Privat- und Verfahrensrechts*, 90(1), 91.
- Weller, M. (2010). „Recht Aktuell: Kunst und Recht“ - Tagung an der Universität Basel am 18. Juni 2010. *Kunstrechtsspiegel* (2), 77.
- Wengler, W. (1953). Fragen der Faktizität und der Legitimität bei der Anwendung fremden Rechts. In H. Lewald (Ed.), *Festschrift Hans Lewald : bei Vollendung des vierzigsten Amtsjahres als Ordentlicher Professor im Oktober 1953* (pp. 615–625). Verlag Helbing & Lichtenhahn.
- Wengler, W. (1958). Das Selbstbestimmungsrecht als Völkerrechtsprinzip: Die Anwendung Ausländischer Politischer Gesetze. Aristoteles-Universität Thessaloniki.
- Wengler, W. (1965). Über die Maxime von der Unanwendbarkeit ausländischer politischer Gesetze. *Internationales Recht und Diplomatie*.
- Whomersley, C. A. (2009). Foreign states and British courts. *Law quarterly review*, 125, 227.
- Wildhaber, L. (1985). Jurisdiktionsgrundsätze und Jurisdiktionsgrenzen im Völkerrecht. *Schweizerisches Jahrbuch für Internationales Recht*, 41, 99.
- Wiszniewska, I. (1983). Zastosowanie obcego prawa antykartelowego w szwajcarskim międzynarodowym prawie prywatnym. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego*, 3, 99.
- Wojewoda, M. (2000). Mandatory Rules in Private International Law: With Special Reference to the Mandatory System under the Rome Convention on the Law Applicable to Contractual Obligations. *Maastricht journal of European and comparative law*, 7(2), 183–213. <https://doi.org/10.1177/1023263X0000700204>
- Wojewoda, M. (2007). Zakres prawa właściwego dla zobowiązań umownych. Oficyna.
- Wołodkiewicz, B. (2024). *Obce Prawo Procesowe w Sądowym Postępowaniu Cywilnym*. Wolters Kluwer.
- Wyss, M. P. (1991). Die Berücksichtigung ausländischen öffentlichen Rechts im Internationalen Privatrecht am Beispiel von Artikel 13 IPRG. In S. Berti, M. Knellwolf, K. C. Köpe, & M. P. Wyss (Eds.), *Beiträge zu Grenzfragen des Prozessrechts: Professor Walther J. Habscheid zum Anlass seiner Emeritierung* dargeboten. Schlthess Polzgraphischer Verlag.
- Yang, I. (2014). International Enforcement of Punitive Damage Awards. *The Journal of Comparative Law*, 9(1), 353.
- Yokoyama, J. (1986). The Role of Public Law in Japanese Private International Law 12th International Congress of Comparative Law, Melbourne, 18-26 August 1986, <https://core.ac.uk/download/pdf/233128267.pdf>
- Zachariasiewicz, M. (2018). Klauzula porządku publicznego jako instrument ochrony materialnoprawnych interesów i wartości fori. CH Beck.
- Zachariasz, I. (2016). *Prawo w Ujęciu Strukturalnym. Studium o Dychotomicznym Podziale Prawa na Prawo Publiczne i Prawo Prywatne*. Wolters Kluwer.
- Zander, M. (1959). The Act of State Doctrine. *American Journal of Comparative Law*, 53(4), 826.
- Zarra, G. (2022). *Imperativeness in Private International Law: A View from Europe*. T.M.C. Asser Press.
- Zawada, K. (1979). Klauzula porządku publicznego w międzynarodowym postępowaniu cywilnym (na tle orzecznictwa Sądu Najwyższego w sprawach z zakresu prawa rodzinnego i spadkowego). *Nowe Państwo*(5).
- Zekos, G. I. (2015). Arbitrability and Regulation. *Dispute resolution journal*, 70(4), 47.
- Ziemblicki, B. (2014). Klauzula porządku publicznego ze szczególnym uwzględnieniem instytucji punitive damages. In A. Bator, J. Helios, W. Jedlecka, & J. Potrzeszcz (Eds.), *Rządy prawa i europejska kultura prawna*. E-Wydawnictwo. Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa. Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego
- Żmij, G. (2003). *Prawo waluty*. Zakamycze.
- Zweigert, K. (1965). Internationales Privatrecht und Öffentliches Recht. In M. Sørensen, U. Scheuner, & K. Zweigert (Eds.), *Fünfzig Jahre Institut für Internationales Recht der Universität Kiel*. Heitmann.

Reading the City. Space, Data and Regional Transformation

chair: dr hab. Katarzyna Podchorodecka, prof. ucz

Spatial Diversity and Factors Influencing Residential Preferences Among Entrepreneurs in Warsaw

Miszczuk Piotr

- Boschma, R., & Fritsch, M. (2009). Creative class and regional growth: Empirical evidence from seven European countries. *Economic Geography*, 85(4), 391-423.
- Breschi, S., & Lissoni, F. (2001). Knowledge spillovers and local innovation systems: A critical survey. *Industrial and Corporate Change*, 10(4), 975-1005.
- Brown, R., & Mason, C. (2017). Looking inside the spiky bits: A critical review and conceptualisation of entrepreneurial ecosystems. *Small Business Economics*, 49(1), 11-30.
- Brynjolfsson, E., Horton, J. J., Ozimek, A., Rock, D., Sharma, G., & TuYe, H. Y. (2020). COVID-19 and remote work: An early look at US data (NBER Working Paper No. 27344).
- Feld, B. (2012). *Startup communities: Building an entrepreneurial ecosystem in your city*. Wiley.
- Feldman, M. P. (2001). The entrepreneurial event revisited: Firm formation in a regional context. *Industrial and Corporate Change*, 10(4), 861-891.
- Florida, R. (2002). *The rise of the creative class*. Basic Books.
- Florida, R. (2005). *The flight of the creative class*. Harper Business.
- Florida, R., Rodríguez-Pose, A., & Storper, M. (2021). Cities in a post-COVID world. *Urban Studies*, 58(4), 1-23.
- Lawton, P., Murphy, E., & Redmond, D. (2013). Residential preferences of the creative class? *Cities*, 31, 47-56. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2012.04.002>
- Mariotti, I., Di Vita, S., & Akhavan, M. (2021a). *New workplaces: Location patterns, urban effects and development trajectories*. Springer.
- Reuschke, D., & Houston, D. (2020). The intra-urban residential and workplace locations of small business owners. *Journal of Urban Affairs*, 1-23. <https://doi.org/10.1080/07352166.2020.1768>
- Reuschke, D., & Houston, D. (2022). The importance of housing and neighbourhood resources for urban microbusinesses. *European Planning Studies*, 30(1), 105-123.
- Smętkowski, M. (2022). Rewaloryzacja centrum miasta: Tendencje lokalizacyjne przedsiębiorstw technologicznych w skali mikro na przykładzie Warszawy. *Przegląd Geograficzny*, 94(3), 351-371.
- Smętkowski, M., & Wojnar, K. (2023). Ewolucja modelu coworkingów a struktura przestrzenna miasta na przykładzie Warszawy. *Czasopismo Geograficzne*, 94(3), 461-479. <https://doi.org/10.12657/czageo-94-19>
- Stam, E. (2015). Entrepreneurial ecosystems and regional policy: A sympathetic critique. *European Planning Studies*, 23(9), 1759-1769.
- Wilk, W. (1998). The economic and social transformation of the Polish economy. *Communist Economies and Economic Transformation*, 10(4), 473-492.
- Wojnar, K. (2016). *Polska klasa kreatywna*. Narodowe Centrum Kultury.

The Creative Sector in the Warsaw Metropolitan Area – Spatial Differentiation, Dynamics of Changes in Its Condition, and Identification of Challenges

Sitnik Karolina

- Balkiewicz, A., Dudek-Mańkowska, S., Grochowski, M., Zieliński, M. (2015). Analiza potencjalnych sektorów kreatywnych Mazowsza-wskazanie 5 najważniejszych sektorów/branż w aspekcie budowania inicjatyw klastrowych, Raport końcowy z Badania, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego

- Comunian, R., & England, L. (2020). Creative and cultural work without filters: Covid-19 and exposed precarity in the creative economy. *Cultural Trends*, 29(2), 112-128.
- Dudek-Mańkowska, S., & Grochowski, M. (2019). From creative industries to the creative place brand: some reflections on city branding in Poland. *Place Branding and Public Diplomacy*, 15(4), 274-287.
- Dudek-Mańkowska, S., Fuhrmann, M., Grochowski, M., & Zegar, T. (2011). Potential and conditions for the development of the creative sector in Warsaw. *Miscellanea Geographica. Regional Studies on Development*, 15, 171-186.
- Florida, R. (2002). Bohemia and economic geography. *Journal of economic geography*, 2(1), 55-71.
- Florida, R. (2003). Cities and the creative class. *City & Community*, 2(1), 3-19.
- Florida, R. (2006). The flight of the creative class: The new global competition for talent. *Liberal education*, 92(3), 22-29.
- Florida, R. (2012). *The Rise of the Creative Class: Revisited*. Perseus Book Group
- Grochowski, M., Dudek-Mańkowska, S., Fuhrmann, M., Zegar, T. (2012), Sektor kreatywny w województwach pomorskim i kujawsko-pomorskim, Agencja Rozwoju Pomorza S.A.
- Jacobs, J. (1961). *The death and life of great American cities*. New York: Vintage
- Jurkiewicz, J. (2022). Wpływ ograniczeń sanitarnych COVID-19 na funkcjonowanie instytucji kultury w Polsce. *Acta Politica Polonica*, (53), 89-100.
- KEA European Affairs. (2006). *The Economy Of Culture In Europe*.
- Khlystova, O., Kalyuzhnova, Y., & Belitski, M. (2022). The impact of the COVID-19 pandemic on the creative industries: A literature review and future research agenda. *Journal of Business Research*, 139, 1192-1210.
- Landry, C. (2012). *The creative city: A toolkit for urban innovators*. Routledge.
- Landry, C., & Bianchini, F. (1995). *The Creative City* (London: Demos/Comedia). *Reshaping Planning with Culture*, 204.
- Markusen, A., & Gadwa Nicodemus, A. (2010). *Creative Placemaking*. Washington, DC: National Endowment for the Arts.
- Markusen, A., & Nicodemus, A. G. (2014). *Creative placemaking: how to do it well*. *Community Development Investment Review*, 2, 35-42.
- Męczyński M. (2021). Czynniki i uwarunkowania rozwoju klasy kreatywnej w miastach europejskich – przykład Birmingham, Lipska i Poznań. *Czasopismo Geograficzne*, 92(2): 353–375.
- Montgomery, J. (2003). Cultural quarters as mechanisms for urban regeneration. Part 1: Conceptualising cultural quarters. *Planning, practice & research*, 18(4), 293-306.
- Montgomery, J. (1998). Making a city: Urbanity, vitality and urban design. *Journal of urban design*, 3(1), 93-116.
- Moretti, E. (2021). The effect of high-tech clusters on the productivity of top inventors. *American Economic Review*, 111(10), 3328-75.
- Moretti, E. (2012). *The new geography of jobs*. Houghton Mifflin Harcourt.
- Namyślak, B. (2010). Sektor kreatywny w gospodarce aglomeracji wrocławskiej. *Wiadomości Statystyczne. The Polish Statistician*, 55(07), 36-47.
- Peck, J. (2005). Struggling with the creative class. *International journal of urban and regional research*, 29(4), 740-770.
- Stoch, M. (2021). Krakowskie instytucje kultury w czasach pandemii COVID-19. *Studia de Cultura*, 13(4), 108-117.
- Strykiewicz, T., Męczyński, M., & Stachowiak, K. (2009). Sektor kreatywny w poznańskiej gospodarce. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań.
- Strykiewicz, T., & Męczyński, M. (2015). Klasa kreatywna w dużym mieście. *Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna*, (31), 97-109.
- Throsby, D. (2008). The concentric circles model of the cultural industries. *Cultural trends*, 17(3), 147-164.
- UNCTAD & UNDP. (2008). *Creative economy report 2008: The challenge of assessing the creative economy: Towards informed policy-making* (No. UNCTAD/DITC/2008/2). Geneva: United Nations.
<https://warszawa.stat.gov.pl/osrodki/mazowiecki-osrodek-badan-regionalnych/> (06/06/2023)
- Wojnar, K. (2016). *Polska klasa kreatywna*. Narodowe Centrum Kultury
- World Intellectual Property Organisation (WIPO) (1979). *Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works*. WIPO Database of Intellectual Property WIPO Legislative Texts. Geneva: WIPO.
- Zukin, S., & Braslow, L. (2011). The life cycle of New York's creative districts: Reflections on the unanticipated consequences of unplanned cultural zones. *City, Culture and Society*, 2(3), 131-14

Where Social Policy Happens: Space, Governance, and Social Services

Chmura Agnieszka

Burch, T. (2013). *Trading Democracy for Justice: Criminal Convictions and the Decline of Neighborhood Political Participation*. University of Chicago Press.

- Hern, E. (2016). Better than Nothing: How Policies Influence Political Participation in Low-Capacity Democracies. *Governance*, 30(4), 583–600. <https://doi.org/10.1111/gove.12228>
- Kumlin, S., & Rothstein, B. (2005). Making and Breaking Social Capital: The Impact of Welfare-State Institutions. *Comparative Political Studies*, 38(4), 339–365. <https://doi.org/10.1177/0010414004273203>
- Mettler, S. (2011). *The Submerged State: How Invisible Government Policies Undermine American Democracy*. University of Chicago Press.
- Michener, J. (2018). *Fragmented Democracy: Medicaid, Federalism, and Unequal Politics*. Cambridge University Press.
- Pacheco, J. (2013). Attitudinal Policy Feedback and Public Opinion: The Impact of Smoking Bans on Attitudes towards Smokers, Secondhand Smoke, and Antismoking Policies. *Public Opinion Quarterly*, 77(3), 714–734. <https://doi.org/10.1093/poq/nft027>

Beyond the Mean: Exploration of Nighttime Light Intensity Based Features in Regional Economic Prosperity Prediction

Künstler Michał

- Altman NS (1992) An introduction to kernel and nearest-neighbor nonparametric regression. *The American Statistician* 46(3):175–185. <https://doi.org/10.1080/00031305.1992.10475879>
- Biecek P (2018) DALEX: Explainers for complex predictive models in R. *Journal of Machine Learning Research* 19(1):3245–3249. URL <https://jmlr.org/papers/v19/18-416.html>
- Biecek P, Chlebus M, Gajda J, et al (2021) Enabling machine learning algorithms for credit scoring – explainable artificial intelligence (XAI) methods for clear understanding complex predictive models. URL <https://arxiv.org/abs/2104.06735>, 2104.06735
- Breiman L (2001) Random forests. *Machine Learning* 45(1):5–32. <https://doi.org/10.1023/A:1010933404324>, URL <https://link.springer.com/article/10.1023/A:1010933404324>
- Chai T, Draxler RR (2014) Root mean square error (RMSE) or mean absolute error (MAE)? – arguments against avoiding RMSE in the literature. *Geoscientific Model Development* 7:1247–1250. <https://doi.org/10.5194/gmd-7-1247-2014>
- Chen T, Guestrin C (2016) XGBoost: A scalable tree boosting system. In: *Proceedings of the 22nd ACM SIGKDD International Conference on Knowledge Discovery and Data Mining*, ACM, pp 785–794. <https://doi.org/10.1145/2939672.2939785>
- Chen X, Nordhaus WD (2011) Using luminosity data as a proxy for economic statistics. *Proceedings of the National Academy of Sciences* 108(21):8589–8594. <https://doi.org/10.1073/pnas.1017031108>, URL <https://www.pnas.org/doi/abs/10.1073/pnas.1017031108>, <https://www.pnas.org/doi/pdf/10.1073/pnas.1017031108>
- Chen X, Nordhaus WD (2019) VIIRS nighttime lights in the estimation of cross-sectional and time-series GDP. *Remote Sensing* 11(9). <https://doi.org/10.3390/rs11091057>, URL <https://www.mdpi.com/2072-4292/11/9/1057>
- Chen Z, Yu B, Yang C, et al (2021) An extended time series (2000–2018) of global NPP-VIIRS-like nighttime light data from a cross-sensor calibration. *Earth System Science Data* 13(3):889–906. <https://doi.org/10.5194/essd-13-889-2021>, URL <https://essd.copernicus.org/articles/13/889/2021/>
- Dasgupta N (2022) Using satellite images of nighttime lights to predict the economic impact of COVID-19 in India. *Advances in Space Research* 70(4):863–879. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.asr.2022.05.039>, URL <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0273117722004185>
- Donaldson D, Storeygard A (2016) The view from above: Applications of satellite data in economics. *Journal of Economic Perspectives* 30(4):171–98. <https://doi.org/10.1257/jep.30.4.171>, URL <https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/jep.30.4.171>
- Einav L, Levin J (2014) The data revolution and economic analysis. *Innovation Policy and the Economy* 14:1–24. <https://doi.org/10.1086/674019>, URL <https://doi.org/10.1086/674019>
- Elvidge C, Baugh K, Zhizhin M, et al (2013) Why VIIRS data are superior to DMSP for mapping nighttime lights. *Proceedings of the Asia-Pacific Advanced Network* 35:62–69. <https://doi.org/10.7125/APAN.35.7>
- Elvidge CD, Zhizhin M, Ghosh T, et al (2021) Annual time series of global VIIRS nighttime lights derived from monthly averages: 2012 to 2019. *Remote Sensing* 13(5). <https://doi.org/10.3390/rs13050922>, URL <https://www.mdpi.com/2072-4292/13/5/922>
- Eurostat (2021) *Territorial typologies manual – urban-rural typology*. URL [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Territorial typologies manual - urban-rural typology](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Territorial+typologies+manual+-+urban-rural+typology), accessed: 2024-05-04
- Florczyk A, Corban C, Ehrlich D, et al (2019) GHSL data package 2019 (KJ-1A-29788- EN-N (online), KJ-1A-29788-EN-C (print)). [https://doi.org/10.2760/290498\(online\),10.2760/0726\(print\)](https://doi.org/10.2760/290498(online),10.2760/0726(print))

Frajman Ivković A (2016) Limitations of the GDP as a measure of progress and well-being. *Ekonomski Vjesnik/Econviews-Review of Contemporary Business, Entrepreneurship and Economic Issues* 29(1):257–272. URL <https://hrcak.srce.hr/file/237433>

Freund Y, Schapire RE (1997) A decision-theoretic generalization of on-line learning and an application to boosting. *Journal of Computer and System Sciences* 55(1):119–139. <https://doi.org/10.1006/jcss.1997.1504>, URL <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S00220009791504X>

Ghosh T, Anderson SJ, Powell RL, et al (2010) Shedding light on the global distribution of economic activity. *The Open Geography Journal* 3(1):147–160. <https://doi.org/10.2174/1874923201003010147>

Ghosh T, Anderson SJ, Elvidge CD, et al (2013) Using nighttime satellite imagery as a proxy measure of human well-being. *Sustainability* 5(12):4988–5019. <https://doi.org/10.3390/su5124988>, URL <https://www.mdpi.com/2071-1050/5/12/4988>

Gibson J, Olivia S, Boe-Gibson G, et al (2021) Which night lights data should we use in economics, and where? *Journal of Development Economics* 149:102602. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.jdeveco.2020.102602>, URL <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0304387820301772>

Guo B, Bian Y, Zhang D, et al (2021) Estimating socio-economic parameters via machine learning methods using luojial-01 nighttime light remotely sensed images at multiple scales of china in 2018. *IEEE Access* PP:1–1. <https://doi.org/10.1109/ACCESS.2021.3059865>

Henderson JV, Storeygard A, Weil DN (2012) Measuring economic growth from outer space. *American Economic Review* 102(2):994–1028. <https://doi.org/10.1257/aer.102.2.994>, URL <https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/aer.102.2.994>

Hu Y, Yao J (2019) Illuminating economic growth. <https://doi.org/10.5089/9781498302944.001>, URL <https://www.elibrary.imf.org/view/journals/001/2019/077/001.2019.issue-077-en.xml>

Ivan K, Holobáč I, Benedek J, et al (2020) Potential of night-time lights to measure regional inequality. *Remote Sensing* 12(1). <https://doi.org/10.3390/rs12010033>, URL <https://www.mdpi.com/2072-4292/12/1/33>

Ke G, Meng Q, Finley T, et al (2017) Lightgbm: A highly efficient gradient boosting decision tree. In: *Advances in Neural Information Processing Systems*, pp 3146–3154, URL <https://papers.nips.cc/paper/2017/file/6449f44a102fde848d69bdfa57240e95-Paper.pdf>

Le MT, Nguyen TT, Nguyen TD (2023) Explainable artificial intelligence (XAI) in finance: A systematic review. *Artificial Intelligence Review* <https://doi.org/10.1007/s10462-024-10854-8>, URL <https://link.springer.com/article/10.1007/s10462-024-10854-8>

Maldonado L (2022) Lighting-up the economic activity of oil-producing regions: A remote sensing application. *Remote Sensing Applications: Society and Environment* 26:100722. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.rsase.2022.100722>, URL <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2352938522000301>

Mellander C, Lobo J, Stolarick K, et al (2015) Night-time light data: A good proxy measure for economic activity? *PLOS ONE* 10(10):1–18. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0139779>, URL <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0139779>

Mendez C, Santos-Marquez F (2021) Regional convergence and spatial dependence across subnational regions of ASEAN: Evidence from satellite nighttime light data. *Regional Science Policy Practice* 13(6):1750–1778. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/rsp3.12335>, URL <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1757780223001233>

Moran PAP (1950) Notes on continuous stochastic phenomena. *Biometrika* 37(1/2):17–23. <https://doi.org/10.2307/2332142>

Pesaresi M, Ehrlich D, Ferri S, et al (2016) Operating procedure for the production of the global human settlement layer from landsat data of the epochs 1975, 1990, 2000, and 2014 (LB-NA-27741-EN-C (print), LB-NA-27741-EN-N (online)). [https://doi.org/10.2788/656115\(print\),10.2788/253582\(online\)](https://doi.org/10.2788/656115(print),10.2788/253582(online)) de la Peña AB, Luna JM, Ventura S (2023) Credit risk assessment and financial decision support using explainable AI. *Risks* 12(10):164. <https://doi.org/10.3390/risks12100164>, URL <https://www.mdpi.com/2227-9091/12/10/164>

Rodríguez-Pose A (2013) Do institutions matter for regional development? *Regional Studies* 47(7):1034–1047. <https://doi.org/10.1080/00343404.2012.748978>, URL <https://doi.org/10.1080/00343404.2012.748978>

Rolf E, Proctor J, Carleton T, et al (2021) A generalizable and accessible approach to machine learning with global satellite imagery. *Nature Communications* 12(1):4392. <https://doi.org/10.1038/s41467-021-24638-z>, URL <https://doi.org/10.1038/s41467-021-24638-z>

Strobl C, Boulesteix AL, Kneib T, et al (2008) Conditional variable importance for random forests. *BMC Bioinformatics* 9:307. <https://doi.org/10.1186/1471-2105-9-307>, URL <https://bmcbioinformatics.biomedcentral.com/articles/10.1186/1471-2105-9-307>

Suleiman H (2024) Illuminating the Nile: Estimating subnational GDP in Egypt using nighttime lights and machine learning. *GeoJournal* 89(3):117–138. <https://doi.org/10.1007/s10708-024-11106-6>, URL <https://doi.org/10.1007/s10708-024-11106-6>

Tibshirani R (1996) Regression shrinkage and selection via the lasso. *Journal of the Royal Statistical Society: Series B* 58(1):267–288. URL <https://doi.org/10.1111/j.2517-6161.1996.tb02080.x>

Vergara JR, Estévez PA (2014) A review of feature selection methods based on mutual information. *Neural Computing and Applications* 24(1):175–186. <https://doi.org/10.1007/s00521-013-1368-0> de Vries BM, Zwezerijnen GJC, Burchell GL, et al

(2023) Explainable artificial intelligence (XAI) in radiology and nuclear medicine: a literature review. *Frontiers in Medicine* Volume 10 - 2023. <https://doi.org/10.3389/fmed.2023.1180773>, URL <https://www.frontiersin.org/journals/medicine/articles/10.3389/fmed.2023.1180773>

Zhao M, Cheng W, Zhou C, et al (2017) GDP spatialization and economic differences in south china based on NPP-VIIRS nighttime light imagery. *Remote Sensing* 9(7). <https://doi.org/10.3390/rs9070673>, URL <https://www.mdpi.com/2072-4292/9/7/673>

Railway Expansion and Structural Change in the Russian Empire: Evidence from Historical Occupational Structure of the Present-Day Mazovian Voivodeship

Kamecki Marcin

- Acemoglu, D., Robinson, J. A. (2013). *Why nations fail : the origins of power, prosperity and poverty*. Profile Books.
- Ahrens, F. (1901). *Das Buch der Erfindungen. Gewerbe und Industrien IX*. Spamer.
- Alvarez-Palau, E. J., Martí-Henneberg, J. (2020). Shaping the common ground: State-building, the railway network, and regional development in Finland. *Journal of Interdisciplinary History*, 51(2), p. 267-296.
- Atack, J., Haines, M., Margo, R. A. (2011). Railroads and the Rise of the Factory: Evidence for the United States, 1850-1870. In: Rhode, P. R., & Weiman, D. (Eds.), *Economic evolution and revolutions in historical time*. Stanford University Press, p. 162–179.
- Baykov, A. (1954). The economic development of Russia. *The Economic History Review*, 7(2), p. 137-149.
- Berger, T., Enflo, K. (2017). Locomotives of local growth: The short- and long-term impact of railroads in sweden. *Journal of Urban Economics*, 98(1), p. 124-138.
- Boiko, I. V. (2020). Ekonomicheskie predposylki revoliutsionnoi situatsii 1917 goda v Rossii (po materialam publikatsii anglo-amerikanskikh sovetologov). *Noveishaia istoriia Rossii*, 10(1), p. 8–19.
- Buyst, E. (2007). *Changes in the occupational structure of Belgium: New estimates for the 1846-1910 period*. Centre for Economic Studies.
- Chen, Z., Litvine, A., Shaw-Taylor, L. (2025). Railways and urban scaling in England and Wales over 190 years of development. *Nature Cities*, 2(1), p. 1240-1250.
- Chomać, R. (1970). *Struktura agrarna Królestwa Polskiego na przełomie XIX i XX wieku*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Davies, N. (2010). *Boże igrzysko*. Historia Polski. Wydawnictwo Znak.
- Davies, N. (1997). *Europe: a history*. Oxford University Press.
- Eklof, B., Bushnell, J., Zakharova, L. (Eds.). (1994). *Russia's great reforms, 1855–1881*. Indiana University Press.
- Ellison, H. J. (1965). Economic Modernization in Imperial Russia: Purposes and Achievements. *The Journal of Economic History*, 25(4), p. 523-540.
- Ellman, M. (2023). Russia as a great power: from 1815 to the present day. Part 1. *Journal of Institutional Economics*, 19, p. 1-17.
- Enflo, K., Alvarez-Palau, E., and Martí-Henneberg, J. (2018). Transportation and regional inequality: The impact of railways in the Nordic countries, 1860–1960. *Journal of Historical Geography*, 62(1), p. 51-70.
- Gerschenkron, A. (1962). *Economic backwardness in historical perspective. A Book of Essays*. The Belknap Press of Harvard University Press.
- Goldsmith, R. W. (1961). The Economic Growth of Tsarist Russia 1860-1913. In: *Economic Development and Cultural Change*, Apr., 1961, Vol. 9, No. 3, Essays in the Quantitative Study of Economic Growth, Presented to Simon Kuznets on the Occasion of His Sixtieth Birthday, April 30, 1961, by His Students and Friends. The University of Chicago Press, p. 441-475.
- Gregory, P. (1982). *Russian national income 1885-1913*. Cambridge University Press.
- Grossman, H. (1925). *Struktura społeczna i gospodarcza Ks. Warszawskiego na podstawie spisów 1808-1810 roku*. *Kwartalnik statystyczny*, 2(1), p. 1-108.
- Inglot, S. (ed.) *Historia chłopów polskich. Tom II: okres zaborów*. Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza.
- Jaworski, J. (1865). *Kalendarz polski ilustrowany na rok 1865*. Published by the publisher.

- Jaworski, J. (1866). *Kalendarz polski ilustrowany na rok 1866*. Published by the publisher.
- Jaworski, J. (1867). *Kalendarz polski ilustrowany na rok 1867*. Published by the publisher.
- Jedlicki, J. (1964). *Nieudana próba kapitalistycznej industrializacji: analiza państwowego gospodarstwa przemysłowego w Królestwie Polskim XIX w.* Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Jemielity, W. (1995). Akta stanu cywilnego w Księstwie Warszawskim i Królestwie Polskim. *Prawo Kanoniczne: kwartalnik prawnohistoryczny*, 38(1-2), p. 163-188.
- Jezierski, A. (1967). *Handel zagraniczny Królestwa Polskiego 1815-1914*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Kalabiński, S. (Ed.) (1974). *Polska klasa robotnicza. Zarys dziejów. Tom I*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Kaliński, J., Liberadzki, B. (1974). *Zarys dziejów transportu lądowego w Polsce XIX i XX wieku*. Szkoła Główna Planowania i Statystyki.
- Keibek, S. (2017). Using probate data to determine historical male occupational structures. *Cambridge Working Papers in Economic and Social History*, 26(1).
- Keibek, S. A. J.. Allocating labourers to occupational (sub-)sectors using regression techniques. *Cambridge Working Papers in Economic and Social History*, 27(1).
- Khromov, P. A. (1950). *Ekonomicheskoe razvitiie Rossii v XIX-XX vekakh*. Gosizdat.
- Klein A., Schulze M. S., Vonyo, T. How Peripheral was the Periphery? Industrialization in East Central Europe since 1870. In: O'Rourke, K. H., Williamson, J. G. (Eds.). (2017). *The Spread of Modern Industry to the Periphery since 1871*. Oxford University Press.
- Koryś, P. (2024). *Pożegnanie z pańszczyzną. Historia gospodarcza Polski od rozbiorów do dziś*. Wasraw Enterprise Institute.
- Koryś, P., Tymiański, M. (2015). Struktura zawodowa ziem polskich na przełomie XIX i XX w. *Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych*, 75 (1), p.29-166.
- Koryś, P., Wroński, M. (2025). The Impact of Railway on the Regional Economic Development and Social Mobility in the Congress Kingdom of Poland. *Working Papers, Faculty of Economic Sciences, University of Warsaw*, 7(470).
- Kowalczyk, R. (2013). *Rozwój przemysłu ciężkiego w Królestwie Polskim w latach 1877-1914*. Wydawnictwo DiG.
- Krisań, M. (2008). *Chłopi wobec zmian cywilizacyjnych w Królestwie Polskim w II poł XIX wieku – początku XX wieku*. Wydawnictwo Neriton Instytut Historii PAN.
- Landes, D. S. (1998). *The wealth and poverty of nations : why some are so rich and some so poor*. W. W. Norton.
- Leonard, C. S. (2011). *Agrarian reform in Russia. The Road from Serfdom*. Cambridge University Press.
- Leskiewiczowa, J. (1976). Społeczeństwo Królestwa Polskiego w połowie XIX wieku. *Kierunki i wyniki badań. Dzieje Najnowsze*, 8(1), p. 31-43.
- Leszczyńska, C. (2017). Przemysłowe peryferia. Polska północno-wschodnia w latach 1870 – 1939. *Optimum. Studia ekonomiczne*, 2(86), p. 93-118.
- Lijewski, T. (1986). *Geografia transportu Polski*. Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne.
- Łukasiewicz, J. (1963). *Przewrót techniczny w przemyśle Królestwa Polskiego 1852-1886*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Łukasiewicz, J. (1988). *Początki cywilizacji przemysłowej na ziemiach polskich*. Krajowa Agencja Wydawnicza RSW.
- Markevich, A., Zhuravskaya, E. (2018). The Economic Effects of the Abolition of Serfdom: Evidence from the Russian Empire. *American Economic Review*, 108(4-5), p. 1074-1117.
- Misztal, S. (1970). *Przemiany w strukturze przestrzennej przemysłu na ziemiach polskich w latach 1860-1965*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Mokyr, J. (2018). *The British Industrial Revolution*. Routledge.
- Mowczan, D. (2020). Zróżnicowanie płac w polskich województwach – analiza z wykorzystaniem popularnych miar nierówności. *Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy*, 3(55), p. 348–361.
- Puś, W. (1997). *Rozwój przemysłu w Królestwie Polskim 1870-1914*. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Pruss, W. (1977). *Rozwój przemysłu warszawskiego w latach 1864-1914*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Pruss, W. (2019). *Ludność Królestwa Polskiego 1864-1914*. Wydawnictwo Naukowe Semper.
- Rachwał, P. (2021). Spis powszechny ludności w Królestwie Polskim w 1897 roku. *Studia Archiwalne*, 8(1), p. 60-72.
- Rodecki, F. B. (1830). *Obraz geograficzno-statystyczny Królestwa Polskiego. Mappa polityczna Królestwa Polskiego*. Drukarnia Gałęzowskiego.
- Rogger, H. (1983). *Russia in the age of modernisation and revolution 1881-1917*. Longman.

- Shaw-Taylor, L. (2025). The Occupational Structure of Britain, c. 1379-1911: an Overview of Findings and Where to Find Them. *Local Population Studies*, 114(1).
- Sulimierski, F., Chelbowski, B., Walewski, W. (1880-1902). *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*. Druk „Wiek”.
- Stępień-Kuczyńska, A. (2022). Reformy W Rosji W XIX I Na początku XX Wieku: Próba Analizy. *Eastern Review*, 11(1), p. 93-105.
- Szulc, S. (1920). Wartość materiałów statystycznych dotyczących stanu ludności b. Królestwa Polskiego. Główny Urząd Statystyczny.
- Świętochowski, A. (1928). *Historia chłopów polskich*. Wydawnictwo Polskie R. Wegnera.
- Wielopolski, A. (1975). *Zarys gospodarczych dziejów transportu do roku 1939*. Wydawnictwa Komunikacji i Łączności.
- Wilczek-Karczevska, M. (2015). Rozwój kolei żelaznych na ziemiach polskich w ujęciu historycznoprawnym. *Internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny*, 4(1), p. 100-124.
- Wolski, L. (1858). *Kalendarz wydawany przez Obserwatorium Astronomiczne Warszawskie na rok 1858*. Obserwatorium Astronomiczne Warszawskie.
- Wolski, L. (1859). *Kalendarz wydawany przez Obserwatorium Astronomiczne Warszawskie na rok 1859*. Obserwatorium Astronomiczne Warszawskie.
- Żarnowska, A. (1985). *Robotnicy Warszawy na przełomie XIX i XX wieku*. Państwowy Instytut Wydawniczy.
- Biuro Analiz, Dokumentacji i Korespondencji Kancelarii Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (2017). *Zróżnicowanie obszaru województwa mazowieckiego pod względem historycznym, demograficznym i warunków życia. Wnioski do korekty podziału terytorialnego*. Kancelaria Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.
- Dane statystyczne miast Królestwa Polskiego. (ca. 1846–1849). *Archiwum Główne Akt Dawnych*, sygn. 1/191/0/-/218e.
- Kommissiya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policji. (1827). *Tabella miast, wsi, osad Królestwa Polskiego z wyrażeniem ich położenia i ludności alfabetycznie ułożona w Biórze Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policji*. Drukarnia Łątkiewicza.
- Naseleniye mesta Rossiiskoi imperii v 500 i bolee zhitelei s ukazaniem vsego nalichnogo v nikh naseleniia i chisla zhitelei preobladaushchikh veroispovedanii, po dannym pervoi vseobshchei perepisi naseleniia 1897 g. (1897). Rossiiskaia Natsional'naia Biblioteka.
- Lomżinskoje gubernskoe pravlenie. (1877). *Obzor Lomżinskoj gubernii za 1876 god: Prilozhenie ko vsepoddanneishemu otchetu*. Tipografiia Gubernskago Pravleniia.
- Lomżinskoje gubernskoe pravlenie. (1888). *Obzor Lomżinskoj gubernii za 1887 god: Prilozhenie ko vsepoddanneishemu otchetu*. Tipografiia Gubernskago Pravleniia.
- Lomżinskoje gubernskoe pravlenie. (1897). *Obzor Lomżinskoj gubernii za 1896 god: Prilozhenie ko vsepoddanneishemu otchetu*. Tipografiia Gubernskago Pravleniia.
- Plockoje gubernskoe pravlenie. (1877). *Obzor Plockoj gubernii za 1876 god: Prilozhenie ko vsepoddanneishemu otchetu*. Tipografiia Gubernskago Pravleniia.
- Plockoje gubernskoe pravlenie. (1888). *Obzor Plockoj gubernii za 1887 god: Prilozhenie ko vsepoddanneishemu otchetu*. Tipografiia Gubernskago Pravleniia.
- Plockoje gubernskoe pravlenie. (1897). *Obzor Plockoj gubernii za 1896 god: Prilozhenie ko vsepoddanneishemu otchetu*. Tipografiia Gubernskago Pravleniia.
- Radomskoje gubernskoe pravlenie. (1877). *Obzor Radomskoj gubernii za 1876 god: Prilozhenie ko vsepoddanneishemu otchetu*. Tipografiia Gubernskago Pravleniia.
- Radomskoje gubernskoe pravlenie. (1888). *Obzor Radomskoj gubernii za 1887 god: Prilozhenie ko vsepoddanneishemu otchetu*. Tipografiia Gubernskago Pravleniia.
- Radomskoje gubernskoe pravlenie. (1897). *Obzor Radomskoj gubernii za 1896 god: Prilozhenie ko vsepoddanneishemu otchetu*. Tipografiia Gubernskago Pravleniia.
- Sędleckoe gubernskoe pravlenie. (1877). *Obzor Sędleckoi gubernii za 1876 god: Prilozhenie ko vsepoddanneishemu otchetu*. Tipografiia Gubernskago Pravleniia.
- Sędleckoe gubernskoe pravlenie. (1888). *Obzor Sędleckoi gubernii za 1887 god: Prilozhenie ko vsepoddanneishemu otchetu*. Tipografiia Gubernskago Pravleniia.
- Sędleckoe gubernskoe pravlenie. (1897). *Obzor Sędleckoi gubernii za 1896 god: Prilozhenie ko vsepoddanneishemu otchetu*. Tipografiia Gubernskago Pravleniia.
- Varsavskoje gubernskoe pravlenie. (1877). *Obzor Varsavskoj gubernii za 1876 god: Prilozhenie ko vsepoddanneishemu otchetu*. Tipografiia Gubernskago Pravleniia.

Varsavskoje gubernskoe pravlenie. (1888). Obzor Varsavskoj gubernii za 1887 god: Prilozhenie ko vsepoddanneishemu otchetu. Tipografiia Gubernskago Pravleniia.

Varsavskoje gubernskoe pravlenie. (1897). Obzor Varsavskoj gubernii za 1896 god: Prilozhenie ko vsepoddanneishemu otchetu. Tipografiia Gubernskago Pravleniia.

Atlas Fontium. Available at: <https://atlasfontium.pl/> (access 25.03.2026)

Maddison Project Database (2023). Available at: <https://www.rug.nl/ggdc/historicaldevelopment/maddison/releases/maddison-project-database-2023> (access: 25.03.2026).

Ogólnopolska Baza Kolejowa. Available at: <https://www.bazakolejowa.pl/> (access: 25.03.2026)

Shaw-Taylor, L., Wrigley, E. A., Davies, R. S., Kitson, P. M. Newton, G., Satchell, A. E. M. (2010). The occupational structure of England c.1710 to c.1871. Available at: <https://www.campop.geog.cam.ac.uk/research/projects/occupations/britain19c/papers/paper3.pdf> (access: 25.03.2026).

Wrigley, E. A. (2010). The PST system of classifying occupations. Available at: <https://www.campop.geog.cam.ac.uk/research/projects/occupations/britain19c/papers/paper1.pdf> (access: 25.03.2026).

